

Raadsbesluit

onze ref. e210035122
casenr. 21e0002178

De raad van de gemeente Ermelo;

gelezen het voorstel van het college van 14 september 2021, nr. e210035996;

b e s l u i t :

1. De Meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen door:
  - a. Akkoord te gaan met de beleidsmatige inhoud van de Meerjarenbegroting 2022-2025, met uitzondering van de structurele uitbreiding formatie bode en dienstverlening.
  - b. Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2022-2025, met uitzondering van de structurele uitbreiding formatie bode en dienstverlening.
  - c. De budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen met daarin opgenomen de wijzigingen volgend uit bovenstaande, waaronder
    - a. Het schrappen van Meerinzicht uitbreiding formatie bode en dienstverlening structurele kosten ad € 410.000,00 uit de Meerjarenbegroting 2022-2025.
    - b. De voorgestelde structurele kosten van € 410.000,00 slechts voor de periode van twee jaar incidenteel toe te kennen, onder voorwaarde van een fundamenteel debat tussen college en raad over de kerntaken en de toekomst van de organisatie en de daarvoor benodigde structurele formatie. De uitkomsten van deze discussie moeten opgenomen worden in de kadernota van 2024.
    - c. De incidentele meeruitgaven ad € 91.000,00 voor personeel in de begroting voor de jaren 2022 tot en met 2025 op te nemen.
    - d. Alle overige verwijzingen in de onderliggende stukken conform bovenstaand aan te passen.
2. De bijbehorende begrotingswijziging (Septemercirculaire 2021 CF) vast te stellen.
3. Het college op te dragen te bezien of er mogelijkheden zijn om het percentage van de OZB stijging minder te laten stijgen.

Besluit raad:

In de discussie over het ingediende amendement van BurgerBelangen Ermelo zegt wethouder Klappe toe bereid te zijn in gesprek te gaan met de raad om de knelpunten in de organisatie inzichtelijk te maken en is ook bereid een en ander daarover op papier te zetten.

Het (gewijzigde) amendement van de fracties van BurgerBelangen Ermelo en het CDA waarbij wordt besloten om:

1. *Beslispunt 1a te wijzigen in "Akkoord te gaan met beleidsmatige inhoud van de Meerjarenbegroting 2022-2025 met uitzondering van de structurele uitbreiding formatie bode en dienstverlening"*
2. *Beslispunt 1b te wijzigen in "Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2022-2025 met uitzondering van de structurele uitbreiding formatie bode en Dienstverlening"*
3. *Beslispunt 1c te wijzigen in: "De budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen met daarin opgenomen de wijzigingen volgend uit bovenstaande, waaronder*
  - a. *Het schrappen van Meerinzicht uitbreiding formatie bode en dienstverlening*

- structurele kosten ad € 410.000,00 uit de Meerjarenbegroting 2022-2025.
- b. De voorgestelde structurele kosten van €410.000,00 slechts voor de periode van twee jaar, incidenteel toe te kennen, onder voorwaarde van een fundamenteel debat tussen college en raad over de kerntaken en de toekomst van de organisatie en de daarvoor benodigde structurele formatie. De uitkomsten van deze discussie moeten opgenomen worden in de kadernota van 2024.
  - c. De incidentele meeruitgaven ad €91.000 voor personeel in de begroting voor de jaren 2022 tot en met 2025 op te nemen.
  4. Als beslispunt 1d in te voegen: "Alle overige verwijzingen in de onderliggende stukken conform bovenstaand aan te passen."
  5. Als beslispunt 3 in te voegen: "Het college op te dragen te bezien of er mogelijkheden zijn om het percentage van de OZB stijging minder te laten stijgen."

Alvorens het amendement in stemming wordt gebracht legt de heer Hamstra een stemverklaring af waarin hij namens het CDA aangeeft dat met het voorliggende gewijzigde amendement de partijen elkaar gevonden hebben en derhalve voor het amendement gestemd zal worden.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het amendement met 20 stemmen voor (unaniem) aangenomen.

Het amendement van de fracties Progressief Ermelo en ChristenUnie waarbij wordt besloten om:

- *Beslispunt 1a te wijzigen in: "Akkoord te gaan met beleidsmatige inhoud van de Meerjarenbegroting 2022-2025, waarbij voor het jaar 2022 eenmalig de hoogte van het subsidieplafond van het programma Kunst en cultuur wordt verlaagd met € 3.800 en het subsidieplafond van Natuur- en milieuadviesing wordt verhoogd met € 3.800", waarmee het subsidieplafond van Natuur- en milieuadviesing in totaal € 5.000 bedraagt voor het jaar 2022.*
- *Een beslispunt 3 toe te voegen, luidende: "Het college op te dragen de nieuwe subsidieregeling voor natuur- en milieuadviesing voor de zomer van 2022 aan de raad aan te bieden en binnen de regeling rekening te houden met de mogelijkheid dat meerdere organisaties aanspraak kunnen maken op de regeling."*

wordt met 8 stemmen voor (fracties Progressief Ermelo, ChristenUnie) en 12 stemmen tegen (fracties CDA, BurgerBelangen Ermelo, SGP, VVD) verworpen.

Het geamendeerde raadsvoorstel wordt in stemming gebracht waarbij voorafgaande de heer Hamstra een stemverklaring aflegt dat het CDA instemt met de begroting maar tegen een verhoging van de OZB is en hoopt dat de fundamentele discussie met het college iets oplevert.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het geamendeerde raadsvoorstel met 20 stemmen voor (unaniem) aangenomen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 10 november 2021,

M.E. Haveman,
griffier,

Th.A.J. Burmanje,
voorzitter,

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 14-9-2021

Onderwerp: Meerjarenbegroting 2022-2025

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter vaststelling de Meerjarenbegroting 2022-2025 aan.

Gemeenten dienen conform de Gemeentewet voor 15 november voor aanvang van het begrotingsjaar een Meerjarenbegroting vast te stellen en aan de provincie als financieel toezichthouder aan te bieden. Daarbij kijkt de toezichthouder of de begroting structureel en reëel sluitend is.

Ondanks de financieel moeilijke en onzekere tijden voor Ermelo zijn wij blij en tevreden dat het ons is gelukt tenminste de eerste twee begrotingsjaren, 2022 en 2023, reëel sluitend aan u voor te leggen. Hiermee sluiten wij aan bij de besluitvorming van de raad in juli 2021 bij het vaststellen van de Kadernota 2022.

Voor de provinciaal toezichthouder zal deze Meerjarenbegroting naar onze verwachting voldoende reden zijn om Ermelo ook in 2022 onder het repressief toezicht-regime te laten vallen (de laagste vorm van financieel toezicht).

Bij de behandeling van de Kadernota 2022 heeft de raad een amendement en diverse moties aangenomen. De meeste moties hebben wij overgenomen.

Wij hebben de kosten voor het onderzoek spoorwegovergangen in 2022 en 2023 in de algemene reserve geormerkt en in het saldo van de vrij besteedbare reserves verwerkt. Wij wachten het overleg met Prorail af. De raad moet deze kredieten met een apart besluit beschikbaar stellen en autoriseren (vrijgeven).

De motie Personeel versus OZB hebben wij niet overgenomen. Wij hebben de opdracht aan de directie herhaald om door te gaan met werving en selectie van het personeel. Voor het overgrote deel is deze uitbreiding noodzakelijk in het kader van pensionering, strategische personeelsplanning, continuïteit van de dienstverlening en uitvoering van door de raad vastgesteld beleid. In een separate informatiememo, die voor de begrotingsbehandeling aan de raad wordt aangeboden, zullen wij daar nader op ingaan.

Na de Kadernota hebben wij nog een aantal besluiten genomen welke ook in deze Meerjarenbegroting zijn verwerkt.

Wij hebben een investering voor een gymzaal bij 's Heeren Loo aan het investeringsplan toegevoegd.

Daarnaast hebben wij een eenmalig budget geraamd om in 2022 het 50 jarig bestaan van de gemeente Ermelo te vieren. Tot slot hebben wij de kosten voor Jeugd, WMO en Participatiewet bijgeraamd, waarbij wij ook rekening hebben gehouden met de Arbitrage jeugdzorg en de extra middelen in de periode 2022-2025.

Bovenstaande besluiten leiden tot het volgende overzicht:

In cijfers heeft het financiële perspectief zich als volgt ontwikkeld:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Uitkomst Kadernota 2022	0	0	1.769 N	1.577 N
3e Bestuursrapportage 2021	10 N	10 N	-3 V	-3 V
Meicirculaire 2021			-228 V	79 N
ODNV	-7 V	-17 V	-30 V	-16 V
Heroverwegingen zwemvervoer en muziekonderwijs	-52 V	-52 V	-52 V	-52 V
Financieel perspectief 22 juni informatiememo raad	-49 V	-59 V	1.456 N	1.585 N
Diverse moties aangenomen Kadernota 2022	-251 V	-251 V	-251 V	-251 V
Financieel perspectief na behandeling Kadernota 2022	-300 V	-310 V	1.205 N	1.334 N
Kapitaallasten gymzaal 's Heeren Loo				45 N
50 Jarig jubileum gemeente Ermelo in 2022	50 N			
Formatie bodes en formatie dienstverlening	501 N	501 N	501 N	501 N
Geen verlaging OZB	-250 V	-250 V	-250 V	-250 V
Diverse mutaties programma's/stelposten	17 N	-164 V	67 N	421 N
Uitkomst deze Meerjarenbegroting 2022-2025	18 N	-223 V	1.523 N	2.051 N
Onttrekking aan de Algemene reserve	-18 V			
Storting in de Algemene reserve		223 N		
Stelpost Nog te bezuinigen vanaf 2024			1.523 V	2.051 V
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	0	0	0	0

Het is onze gezamenlijke wens om alle vier begrotingsjaren in een meerjarenbegroting structureel sluitend te presenteren. Wij zijn echter in afwachting van een aantal belangrijke besluiten van een nieuw kabinet (o.a. vervolg uitspraak commissie van wijzen inzake Jeugdzorg, herijking Gemeentefonds, gemeentelijk belastinggebied) voordat wij een aantal scenario's aan de raad kunnen voorleggen om ook de jaren 2024 en 2025 structureel en reëel sluitend te maken. Deze scenario's willen wij rond de jaarwisseling samen met de uitkomsten van de stresstest (houdbaarheidstest) financiële positie Ermelo aan de raad voorleggen.

Wij stellen voor de Meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen door:

1. Akkoord te gaan met de beleidsmatige inhoud van deze Meerjarenbegroting 2022-2025;
2. Akkoord te gaan met de budgettaire uitkomst van deze Meerjarenbegroting 2022-2025;
3. De budgettaire uitkomst van de Meerjarenbegroting 2022-2025 vast te stellen.

Het begrotingsboekwerk is beschikbaar via internet ermelo.tipc.nl. Daarnaast is ook dit jaar weer de Infographic van de Begroting 2022 beschikbaar. In gedrukte vorm wordt het boekwerk niet meer verspreid.

Wij stellen deze Meerjarenbegroting 2022-2025 in handen van de agendacommissie van de raad en stellen voor om de behandeling te laten plaatsvinden op 6 oktober 2021 (beeldvormend), 27 oktober 2021 (oordeelsvormend) en op 10 november 2021 besluitvormend.

De uitvoering van de door u vastgestelde begroting nemen wij gaarne ter hand, in vertrouwen dat op uw en ons werk Gods zegen rust.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,
secretaris,

dra. Th.A.J. Burmanje
burgemeester,

Samenvatting

Hierbij bieden wij u de Meerjarenbegroting 2022-2025 aan. Ondanks deze financieel moeilijke en onzekere tijden zijn wij blij en tevreden dat het ons is gelukt tenminste de eerste twee begrotingsjaren, 2022 en 2023, reëel sluitend aan u voor te leggen. Hiermee sluiten wij aan bij de besluitvorming van de raad in juli 2021 bij het vaststellen van de Kadernota 2022.

Voor de provinciaal toezichthouder zal deze Meerjarenbegroting naar onze verwachting voldoende reden zijn om Ermelo ook in 2022 onder het repressief toezicht-regime te laten vallen (de laagste vorm van financieel toezicht).

Het is onze gezamenlijke wens om alle vier begrotingsjaren in een meerjarenbegroting structureel sluitend te presenteren. Wij zijn echter in afwachting van een aantal belangrijke besluiten van een nieuw kabinet (o.a. vervolg uitspraak commissie van wijzen inzake Jeugdzorg, herijking Gemeentefonds, gemeentelijk belastinggebied) voordat wij een aantal scenario's aan de raad kunnen voorleggen om ook de jaren 2024 en 2025 structureel en reëel sluitend te maken. Deze scenario's willen wij rond de jaarwisseling samen met de uitkomsten van de stresstest (houdbaarheidstest) financiële positie Ermelo aan de raad voorleggen.

Hieronder nemen wij u mee in de afwegingen en keuzes die wij hebben gemaakt bij het opstellen van deze Meerjarenbegroting. Wij gaan eerst in op het amendement en de moties welke door de raad zijn aangenomen bij de behandeling van de Kadernota 2022.

Daarna nemen wij u mee in de besluiten die wij tussentijds hebben genomen en inmiddels ook verwerkt zijn in deze Meerjarenbegroting.

Dit levert het hieronder weergegeven financieel perspectief (overzicht) op.

Wij hopen de raadsleden hiermee een korte samenvatting aan te bieden zodat zij zich snel een beeld kunnen vormen van deze Meerjarenbegroting 2022-2025 en de ontwikkelingen sinds de Kadernota 2022.

Amendementen en moties aangenomen bij de Kadernota 2022

Amendement zwemvervoer

Een amendement is een officieel raadsbesluit en deze is uiteraard in deze Meerjarenbegroting verwerkt. De raad heeft besloten om vanaf 2022 een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen om de doelstelling uit het tactisch plan sport – bijhouden zwemvaardigheid – te realiseren. Wij hebben van de raad de opdracht gekregen om in overleg te treden met Interactie en alle basisscholen om de doelstelling het bijhouden van zwemvaardigheid binnen het budget van maximaal € 30.000 te realiseren. De financiële vertaling van dit amendement is/was reeds in het herzien financieel perspectief per 15 juli verwerkt.

Motie Intrekken onderzoek spoorwegovergangen en compenseren OZB

Wij hebben deze motie overgenomen, waarbij € 210.000 is geormerkt tot er meer duidelijkheid komt uit het overleg met Prorail. De middelen zijn derhalve voorlopig geormerkt. In de berekening van de vrij besteedbare reserves is deze in de berekening van het saldo van de algemene reserve vrij besteedbaar dus meegenomen. De raad moet een apart besluit nemen om deze middelen beschikbaar te stellen en vrij te geven. Maar eerst wachten wij dus het overleg met Prorail af.

Motie Kadernota-Bruidschat Financiën

Deze motie draagt het college op te komen met scenario's teneinde ook de begrotingsjaren 2024 en 2025 structureel en reëel sluitend te krijgen. Wij zullen eind 2021 een stresstest (Houdbaarheidstest) van onze financiële positie uitvoeren. Wij zullen daarbij ook scenario's opstellen en doorrekenen welke resulteren in sluitende begrotingsjaren 2024 en 2025. De raad kan vervolgens uit deze scenario's een keuze maken.

Motie toeristen- en forensenbelasting

Deze motie volgen wij op en is verwerkt in deze Meerjarenbegroting 2022-2025. Dit betekent dat de tariefsverhogingen toeristen- en forensenbelasting worden bevroren voor het jaar 2022. Deze motie heeft wel tot gevolg dat de stijging van deze tarieven van 2021 naar 2023 fors zullen zijn. De gedeerde opbrengst van € 59.000 toeristenbelasting en € 226.000 forensenbelasting in 2022 is gedekt door de storting in de algemene reserve vrij besteedbaar in 2022 met hetzelfde bedrag te verlagen.

Motie trimbaan

Ook deze unaniem aangenomen motie voeren wij uit. Dit betekent dat wij een openbaar toegankelijke buitensportvoorziening gaan creëren waarbij wij voor de vormgeving inwoners en stakeholders (sportverenigingen, fitnessclubs en scholen) zullen consulteren. Voor de aanleg zal maximaal € 30.000 worden uitgegeven. Dit bedrag wordt gedekt uit de incidentele middelen van het Corona steunpakket onderdeel sociaal en mentaal welzijn en leefstijl. Wij zullen met de stakeholders afspraken maken over het onderhoud. Het budget voor de aanleg wordt in de vierde Bestuursrapportage 2021 (in het boekjaar 2021) verwerkt.

Motie Kadernota Personeel versus OZB

Wij hebben deze motie niet opgevolgd en de opdracht aan de directie herhaald om door te gaan met werving en selectie van het personeel. De uitbreiding van de formatie, zoals voorgesteld in de Kadernota 2022, is opgenomen in deze meerjarenbegroting. Deze uitbreiding is voor het overgrote deel noodzakelijk in het kader aanstaande pensionering en de daarbij horende strategische personeelsplanning (beheerder begraafplaats, toezichthouder, beleidsmedewerker groen). En voor het vervullen van de taken in het kader van de continuïteit

van de dienstverlening of door de raad vastgesteld beleid (medewerker subsidies en leningen, preventieverantwoordelijke, bode, handhaving).

Gelet hierop is het niet mogelijk om uitvoering te geven aan de motie 'personeel versus OZB' van 14 juli 2021. Immers, een structureel kwalitatief goede uitvoering van bovengenoemde taken mag door onze inwoners van de gemeente worden verwacht.

Het incidenteel inhuren van medewerkers om deze taken uit te oefenen is niet wenselijk gelet op het structurele karakter van deze taken en is onnodig duur.

In een separate informatiememo, die voor de begrotingsbehandeling in de raad wordt aangeboden, zullen wij nader ingaan op de uitbreiding van de formatie.

Overige besluiten verwerkt in deze Meerjarenbegroting 2022-2025

Investeringsplan 2022-2030 Gymlokaal 's Heeren Loo

Wij hebben rekening gehouden met de financiële gevolgen van een nieuwe investering voor een gymzaal op 's Heeren Loo. Voorlopig hebben wij een stelpost kapitaallasten opgenomen zodat wij rekening houden met een investering van € 1.500.000 waarvan de helft in 2023 en de andere helft in 2024 wordt uitgegeven. Dit betekent dat met ingang van 2025 € 45K kapitaallasten zijn geraamd.

Arbitrage Jeugdzorg en ramingen Jeugdzorg, WMO en Participatiewet

Wij hebben de lasten en baten voor Jeugdzorg, WMO en Participatiewet als volgt bijgeraamd

Boekjaar	2022	2023	2024	2025
Hogere lasten				
Jeugd	2.861	2.861	2.861	2.861
WMO	580	580	580	580
Participatie	1.038	1.038	1.038	1.038
Totaal bijraming lasten	4.479	4.479	4.479	4.479
Dekking				
Uitkering BUIG	-872	-989	-1.012	-1.012
Raming PGB	-650	-650	-650	-650
Arbitrage Jeugd	-2.109	-1.129	-1.025	-901
Stelpost LPO (Loon- en Prijswontwikkeling)	-749	-871	-1.092	-1.126
Stelpost Volume	-544	-840	-700	-790
Subtotaal dekking	-4.924	-4.479	-4.479	-4.479
Saldo	-445 V			

Het batig saldo in 2022 ad € 445.000 wat door de arbitrage jeugdzorg en het daaruit volgend besluit van het kabinet is ontstaan hebben wij toegevoegd aan een stelpost sociaal domein.

50 Jarig jubileum Ermelo in 2022

In 2022 bestaat Ermelo 50 jaar. Wij ramen een budget van € 50.000 om dit jubileum te kunnen vieren. Diverse culturele verenigingen zullen hierbij worden betrokken. De eenmalige kosten komen ten laste van het boekjaar 2022.

Financieel perspectief

De budgettaire uitkomst van de exploitatie ziet er de komende vier jaren als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Budgettaire startpositie na kadernota 2022	0	0	1.769 N	1.577 N
Heroverwegingen 2020:				
Uitwerkingen amendement 1				
* zwemvervoer	-40 V	-40 V	-40 V	-40 V
* muziekonderwijs	-12 V	-12 V	-12 V	-12 V
* kunst- en cultuurbeleid	0	0	0	0
Heroverwegingen 2020:				
Uitwerking amendement grijs/groen				
Het budgettaire voordeel is al meegenomen in de Kadernota 2022	0	0	0	0
Uitwerking motie fietsstraatweg Schaapsdijk	0	0	0	0

Informatiememo Doorkijk Sociaal Domein: budgettaire gevolgen prognose					
• verwachte compensatie door hogere rijksbijdragen en/of ombuiging van het beleid Sociaal Domein	-633 V	-305 V	246 N	246 N	
• voordelen wegzetten binnen Sociaal Domein in afwachting van werkelijke kosten en inkomsten	633 N	305 N	-246 V	-246 V	
Informatiememo Meicirculaire 2021:					
* Algemene uitkering 2021 t/m 2025	-803 V	-310 V	-228 V	79 N	
* storting in Algemene reserve	803 N	310 N			
3 ^e Bestuursrapportage 2021	10 N	10 N	-3 V	-3 V	
Meerinzicht:					
• ontwerp Begroting 2022-2025	211 N	211 N	248 N	241 N	
• dekking uit stelpost Indexering GR Raad dd 23 juni 2021 oordeelsvormend	-211 V	-211 V	-248 V	-241 V	
ODNV: Meerjarenbegroting 2022-2025 Raadsbesluit dd 9 juni 2021	-7 V	-17 V	-30 V	-16 V	
Herzien financieel perspectief volgens informatiememo raad dd 22 juni 2021	-49 V	-59 V	1.456 N	1.585 N	
Besluiten raad d.d. 14 juli bij behandeling Kadernota 2022					
Amendement zwemvervoer (geen nieuwe budgettaire gevolgen na 2022)	0	0	0	0	
Motie intrekken onderzoek spoorwegovergangen					
• Schrappen kosten onderzoek	-100 V	-110 V			
• Terugdraaien beschikking over Algemene reserve	100 N	110 N			
Motie Bruidschat Financiën: geen budgettaire gevolgen					
Motie Bevroren tarieven Toeristen- en Forensenbelasting					
• Inkomstenderving 2022	226 N				
• Lagere storting in Algemene reserve vanuit de meicirculaire	-226 V				
Motie personeel versus OZB:					
• Schrappen MIZ formatie bode	-88 V	-88 V	-88 V	-88 V	
• Schrappen formatie dienstverlening	-413 V	-413 V	-413 V	-413 V	
• Minder verhoging OZB (50%)	250 N	250 N	250 N	250 N	
• Restant (50%) voor dekking MJB					
Raadsbesluit inzake budget griffie t.b.v. overdracht en vervanging (budgettair neutraal)					
Herzien financieel perspectief na raad d.d. 14 juli 2021 behandeling Kadernota 2022	-300 V	-310 V	1.205 N	1.334 N	
Kapitaallasten investering gymlokaal 's Heeren Loo				45 N	
Motie personeel versus OZB niet opvolgen:					
• Schrappen MIZ formatie bode	88 N	88 N	88 N	88 N	
• Schrappen formatie dienstverlening	413 N	413 N	413 N	413 N	
• Minder verhoging OZB (50%)	-250 V	-250 V	-250 V	-250 V	
• Restant (50%) voor dekking MJB					
50 jarig jubileum gemeente Ermelo	50 N				
Diverse mutaties programma's/stelposten	17 N	-164 V	67 N	421 N	
Saldo inclusief besluiten na Kadernota 2022	18 N	-223 V	1.523 N	2.051 N	
Nadelig saldo 2022 ten lasten van de Algemene reserve	-18 V				
Batig saldo 2023 ten bate van de Algemene reserve		223 N			
Stelpost Nog te bezuinigen vanaf 2024			-1.523 V	-2.051 V	
Budgettaire einduitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	0	0	0	0	

Bovenstaande besluiten resulteren in 2022 met een nadelig saldo van € 18.000 en in 2023 met een batig saldo van € 223.000. Om deze eerste twee begrotingsjaren sluitend te maken worden deze twee bedragen respectievelijk onttrokken en gestort in de Algemene reserve.

Zoals hiervoor aangegeven is de Meerjarenbegroting 2022-2025 voor de jaren 2024 en 2025 nog niet structureel en reëel sluitend. Dit betekent dat de raad nog aanvullende besluiten moet nemen om tot een sluitende begroting te komen. Rond de jaarwisseling zullen wij bij de presentatie van de financiële stresstest een aantal mogelijke bezuinigingsscenario's aan de raad voorleggen.

Reserves en voorzieningen

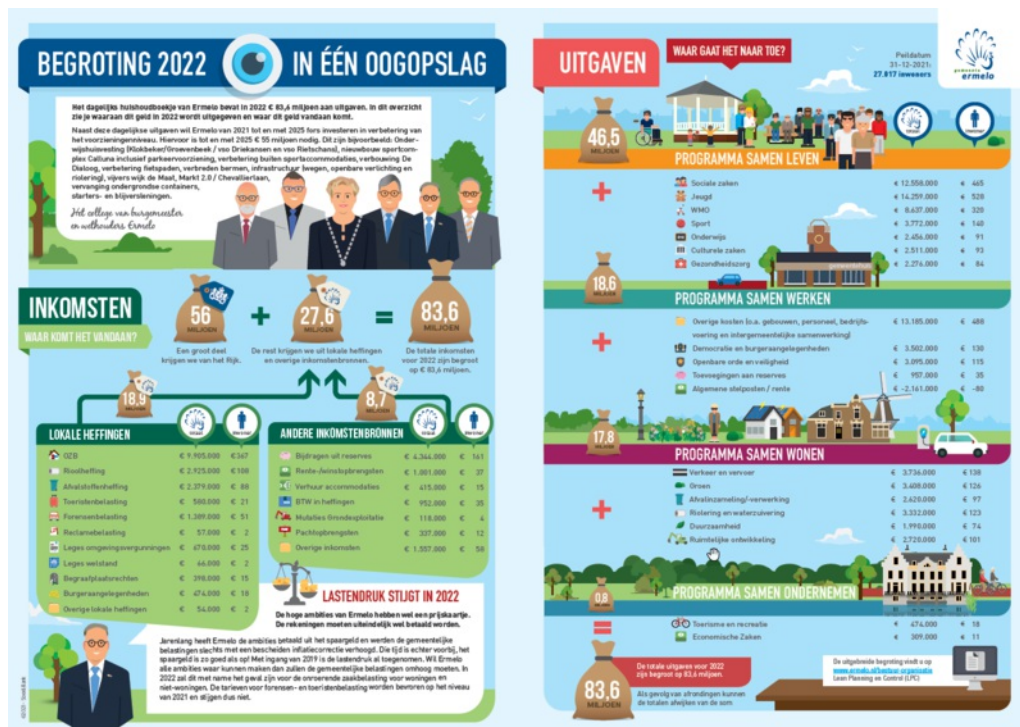
De reservepositie van Ermelo bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. De reservepositie is opgebouwd uit de algemene reserves, (beklemd) bestemmingsreserves en voorzieningen. Door genomen raadsbesluiten ligt een groot deel van de reservepositie thans vast en zal de reservepositie de komende jaren langzaam maar zeker gaan afnemen. Wel staan daar dan nieuwe voorzieningen tegenover.

De reservepositie ziet er thans als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rek. 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserves	1.880	4.505	3.666	1.578
Beklemd bestemmingsreserves	32.422	31.148	27.364	500
Overige bestemmingsreserves	5.755	2.905	278	35
Voorzieningen	14.511	14.064	14.716	
Totaal reservepositie	54.568	52.622	46.024	2.113

De Algemene reserve vrij besteedbaar bedraagt op 1 januari 2022 € 1.685.000. Hiervan is € 210.000 geormerkt voor onderzoeken spoorwegovergangen.

Begroting in het kort

Het overzicht: Begroting in het kort 2022 is [HIER](#) terug te vinden.

Beleidsbegroting: Programmaplan

Inleiding

Het programmaplan is hét onderdeel van de meerjarenbegroting waarin de raad zijn sturende invloed op hoofdlijnen (kaderstelling) naar het college van b&w invult. Het programmaplan wordt ook wel het beleidsdeel van de meerjarenbegroting genoemd. Tegelijk is daarmee het programmaplan ook hét basisdocument aan de hand waarvan de raad zijn controlerende taak gedurende het lopende begrotingsjaar uitoefent.

Het programmaplan is voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Het dient te bestaan uit twee delen, te weten:

- de raadsprogramma's;
- het overzicht [Algemene Dekkingsmiddelen](#) (inclusief Overhead, Vennootschapsbelasting en de stelpost Onvoorzien). Het overzicht maakt onderdeel uit van het programma Samen Werken voor Ermelo.

Het is gemeenten vrij om te bepalen welke programma's gehanteerd worden. Wel is voorgeschreven dat per programma de vier "W's" opgenomen moeten worden. Dit zijn:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat gaan wij daarvoor doen?
- Wie zijn daarbij betrokken?
- Wat hebben wij er voor over?

De programma's bestaan uit de volgende onderdelen:

- Algemeen
Hierin wordt weergegeven de speerpunten van de programma met de betrokken portefeuillehouders per onderwerp binnen het speerpunt.

- **Beleidsdoelstellingen**
Hierin zijn alle speerpunten uit het Collegeprogramma 2018-2022 opgenomen. Per speerpunt is verwoord wat wij willen bereiken* en wat wij daarvoor gaan doen. Daarnaast ook de bijbehorende risico's en het vastgestelde beleid. In deze beleidsnota's vindt u het achterliggende Ermelose beleid.
- **Indicatoren**
Opgenomen zijn de indicatoren die wettelijk zijn voorgeschreven.
- **Wie zijn daarbij betrokken**
Hierbij is een opsomming weergegeven van de Verbonden partijen, die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid dat onder het desbetreffende programma valt.
- **Wat hebben we er voor over:**
  - **Budgettaire uitkomst exploitatie;**
Hierin hebben wij de meest actuele exploitatiebudgetten (lasten en baten) per programma op basis van bestaand en nieuw beleid (uitgesplitst naar baten en lasten) voor de jaren 2021 tot en met 2024 opgenomen.
  - **Investeringsplan;**
In dit overzicht hebben wij het totaal van de investeringskredieten (uitgaven en inkomsten) vermeld, die in de jaren 2021 tot en met 2024 in deze begroting zijn opgenomen. Tevens is een doorklik mogelijkheid opgenomen waarmee het detail investeringsplan geraadpleegd kan worden.
  - **Autorisatieniveau raad;**
Hierin verwoorden wij in hoeverre de raad de budgetten en investeringskredieten heeft geautoriseerd (beschikbaar heeft gesteld). In principe autoriseert de raad de budgetten op programmaniveau, maar het is mogelijk om dit op een lager niveau te doen. Dit is bijvoorbeeld in Ermelo gebeurd voor de Grondexploitatie. Daarnaast autoriseert de raad alle afzonderlijke investeringskredieten. De raad kan bepalen dat een krediet wel wordt geautoriseerd, maar nog niet wordt vrijgegeven. Indien dit het geval is, hebben wij dit expliciet verwoord in deze begroting. In dat geval moet het college van b&w eerst naar de raad voordat het krediet besteed mag worden. Ten slotte autoriseert de raad de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen.

*In deze begroting is bij het onderdeel 'wat willen wij bereiken' daar waarop van toepassing, aangevuld met de uitwerking van de kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019).

Portefeuilleverdeling

Binnen het college van burgemeester en wethouders zijn de taken als volgt verdeeld:

Burgemeester dra. Th.A.J. Burmanje

- Beleidscoördinatie, Algemene en bestuurlijke zaken
- Politie, Brandweer, openbare orde en veiligheid
- Handhaving (integraal)
- Representatie en vertegenwoordiging
- Communicatie
- Burger- en overheidsparticipatie
- Bestuurlijke vernieuwing
- Nutsbedrijven
- Asielbeleid
- Bestuur Stichting Collectieve beveiliging Ermelo

Wethouder dhr. A.L. Klappe

Loco-burgemeester 1

- Ruimtelijke ordening
- Grondzaken (beleid)
- Volkshuisvesting
- Programma Centrum
- Landschaps- en Omgevingsgroen
- Omgevingswet
- Gezondheid in relatie tot Omgevingswet *)
- Sport

Wethouder dhr. W. Vogelsang

Loco-burgemeester 2

- Financiën, belastingen
- Verkeer en Vervoer (inclusief GVVP)
- Accommodatiebeleid
- Huisvesting Onderwijs
- Dienstverlening
- Bedrijfsvoering (Personeel en organisatie, ICT, bestuur Meerinzicht)
- Inkoopbeleid
- Grondzaken (exploitatie)
- Vergunningverlening WABO

Wethouder dhr. L.A. van der Velden

Loco-burgemeester 3

- Economie
- Recreatie en Toerisme
- Werkgelegenheid en arbeidsmarktbeleid
- Participatiewet (werk en inkomen)
- Beheer Openbare ruimte
- Duurzaamheid en Milieu
- Water
- Algemeen bestuur Omgevingsdienst Veluwe
- Diaconaal Platform (samen met wethouder dhr.dr. J.A. de Haan)
- Veluwe Alliantie (De Veluwe op 1!)

Wethouder dhr. dr. J.A de Haan

Loco-burgemeester 4

- Onderwijs
- Monumentenbeleid (inclusief erfgoedkaart Veluwe)
- Participatiewet (maatschappelijke participatie)
- Vitale Vakantieparken
- Dossier VVV
- Gezondheidszorg *)
- Sociaal Cultureel werk
- Maatschappelijke doelgroepen
- WMO, programma Sociaal
- Eigenaarschap Inclusief Groep
- Wijkgericht werken
- Mantelzorg
- Vrijwilligerswerk
- Jeugdzorg
- Kunst en Cultuur
- Streekarchivariaat
- Organisatieontwikkeling
- Diaconaal Platform (samen met wethouder dhr. L.A. van der Velden)

*) Gezondheidszorg wordt gesplitst in:

- deel Omgevingswet (fysieke ruimte beter kunnen benutten om sociale doelstellingen te ondersteunen);

- deel gezondheidszorg (taken in het kader van preventie, zorg en ondersteuning inwoners).

De heer A.M. Weststrate

- Gemeentesecretaris / Algemeen directeur**
- WOR-bestuurder

Projecten	Portefeuillehouder
Herontwikkeling Landgoed Veldwijk	dhr. A.L. Klappe / Gesprekken GGZ i.c.m. dhr. L.A. van der Velden
Markt 2.0	dhr. A.L. Klappe
Nieuwbouw sportcentrum Ermelo	dhr. L.A. van der Velden
Strand Horst	dhr.dr. J.A. de Haan
De Dialoog	dhr.dr. J.A. de Haan
Dorpendeal	dhr.dr. J.A. de Haan

Verbonden Partijen	Bestuurlijke vertegenwoordiging
Gemeenschappelijke regelingen	
GGD Noord- en Oost- Gelderland	dhr.dr. J.A. de Haan
Meerinzicht	dhr. W. Vogelsang
Omgevingsdienst Noord Veluwe	dhr. L.A. van der Velden
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	dhr.dr. J.A. de Haan
Veiligheidsregio Noord en Oost Nederland	dra. Th.A.J. Burmanje
Vennootschappen	
Alliander N.V.	dra. Th.A.J. Burmanje
Afvalsturing Friesland	dhr. L.A. van der Velden
Bank Nederlandse Gemeenten	dhr. W. Vogelsang
Leisurelands	dhr.dr. J.A. de Haan
Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken	dhr.dr. J.A. de Haan
Vitens	dra. Th.A.J. Burmanje
AvA Inclusief Groep	dhr.dr. J.A. de Haan
AvA Interactie	dra. Th.A.J. Burmanje
Coöperaties	
Coöperatie gastvrije Randmeren	dhr. L.A. van der Velden

Programma Samen Werken voor Ermelo

Algemeen

Programma Samen Werken voor Ermelo bestaat uit onderstaande speerpunten, onder elk speerpunt zijn de onderwerpen opgenomen die hierop betrekking hebben.

1. Bestuurlijke vernieuwing
2. Burger- en Overheidsparticipatie
3. Netwerkgemeente
4. Openbare Orde en Veiligheid
5. Financiën

Bestuurlijke vernieuwing

Onderwerp	Portefeuillehouder
Bestuurlijke vernieuwing	dra. Th.A.J. Burmanje
Beleidscoördinatie / Algemene en Bestuurlijke Zaken	dra. Th.A.J. Burmanje
Organisatieontwikkeling	dhr.dr. J.A. de Haan
Dienstverlening	dhr. W. Vogelsang

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Wat willen we?

- Een sterke raad, in positie als beleidsbepaler.
- Een college dat inspireert en dienend is aan de raad en de inwoners van Ermelo.
- Bewoners aan het woord.
- Respectvolle behandeling van inwoners en organisaties in directe contacten.
- Snellere besluitvormingsprocessen, door meer keuzes / verantwoordelijkheid.

We gaan afhankelijk van het onderwerp vóór het maken van plannen overleggen met inwoners, ondernemers en organisaties. We gaan de communicatie met de inwoners interactief en ronduit aantrekkelijk maken. Het gezamenlijk opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma is daar een voorbeeld van. We zoeken naar vernieuwende en vergaande vormen van inwonersparticipatie. We vernieuwen de besluitvormingsprocessen waarbij de invloed van "de samenleving" versterkt wordt. Dit vereist duidelijke kaders en daadkrachtig bestuur. De Omgevingswet willen we ontwikkelen als een sturingsinstrument dat de Ermelose samenleving uitnodigt tot het (mee)maken en mee bepalen van plannen. Een "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij" houding past daar goed in. We willen uitnodigend en open in gesprek gaan met inwoners, ondernemers en organisaties. Onder andere door maandelijks maatschappelijke tafels te organiseren. Een tafel waar gepraat wordt, een kleine hap gegeten, waar een concreet actueel onderwerp centraal staat of soms een open agenda. Natuurlijk niet in het gemeentehuis, maar op locatie.

We voeren het "Starten vóór de Start"-principe in, dat wil zeggen dat we eerst met inwoners, ondernemers en organisaties gaan praten voordat we de eerste kaders of pennenstreken voor een plan of beleid op papier zetten. Om de positie van de raad te versterken willen we in het voorbereidende werk van het college voor de raad, vaker met keuzescenario's komen in plaats van met één oplossingsvariant.

De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust.

Een maatschappelijk raadsprogramma is een raadsbreed akkoord op inhoud, waaraan alle fracties hebben meegewerkt en dat door alle fracties is vastgesteld. Er is in de uitwerking geen sprake van coalitie en oppositie. Daarnaast is het akkoord tot stand gekomen met de actieve inbreng van de samenleving in al haar geledingen. Doel is om een akkoord tussen politiek en samenleving op te stellen, over de ambities voor Ermelo. Hiermee heeft de raad sturing op de eigen agenda. De mate waarin het maatschappelijk raadsprogramma zich richt op inhoudelijke onderwerpen, procesafspraken en een strategische agenda wordt in overleg met de raad bepaald. De inhoudelijke onderwerpen voor het maatschappelijk raadsprogramma worden aangedragen door alle raadsfracties. Rond -door de raad bepaalde- onderwerpen met grote maatschappelijke impact zullen interactieve gespreksronden plaatsvinden tussen raad en samenleving. Alle andere onderwerpen voor het maatschappelijk raadsprogramma worden consultatief besproken met inwoners, ondernemers en organisaties. De politieke uitkomst van deze gesprekken wordt bepaald door de gehele raad en vindt zijn beslag in het maatschappelijk raadsprogramma.

Raadperiode 2018-2022

Wij willen werk gaan maken van de bestuurlijke vernieuwing door onder andere het opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma en het vooraf betrekken van de raad en inwoners bij majeure opgaven.

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: Faciliterend waar kan, sturend en/of initiërend waar nodig om de doelstellingen van de raad te bereiken. Nadere uitwerking: Op welke wijze kan de communicatie en de dienstverlening zo worden georganiseerd dat de gemeente nog efficiënter gaat werken, maar aanspreekbaar en betrouwbaar blijft, met daarbij specifieke aandacht voor de mogelijkheden rondom open balies en werken op afspraak.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

- Met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 is het aan de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college hoe een mogelijke doorstart van het maatschappelijk raadsprogramma, zoals ingezet door de

huidige raad en college eruit gaat zien. Uiteraard wordt de input, verkregen door het werken met het maatschappelijk raadsprogramma, meegenomen waar dat past in gemeentelijke plannen en beleid.

- Ook het komende jaar bouwen we inhuur, indien mogelijk gelet op de krapte van de arbeidsmarkt en de op te pakken werkzaamheden, nog verder af en continueren we het opbouwen van een structurele formatie om de opgaven vanuit het coalitieakkoord goed uit te kunnen voeren. Daarbij zijn we inhoudelijk ook afhankelijk van het nieuwe coalitieakkoord na de gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast werven wij samen met Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht nieuwe trainees daar waar dat nodig is. Afgelopen jaar hebben we 10 trainees aangenomen voor twee jaar: we hebben hier goede ervaringen mee op gedaan. De trainees zijn zeer waardevolle medewerkers en een stimulans voor nieuwe werkwijzen en ideeën. Sommige trainees hebben vroegtijdig het programma verlaten, doordat ze elders een baan hebben gevonden of al zijn doorgestroomd naar een andere functie in een van onze organisaties. Daarom worden -daar waar nieuwe ruimte ontstaat- nieuwe trainees geworven.
- Afgelopen jaar zijn stappen gezet in het gezamenlijk strategisch personeelsbeleid voor de vier organisaties (EHZ-gemeenten en Meerinzicht). Dit vraagt meer tijd dan van te voren gedacht. Naar verwachting vindt de implementatie eind 2022 plaats.
- Ook in 2022 geven wij verdere uitvoering aan de vastgestelde visie op dienstverlening en participatie. Wij doen dit in gezamenlijkheid met Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht. Het naar verwachting in 2021 vastgestelde participatiebeleid zal in 2022 omgezet worden in een participatieverordening, conform wetgeving (wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau. Daarnaast zal de kwaliteit van de dienstverlening zowel intern als extern aandacht krijgen in 2022. Intern zal er een kwaliteitscampagne worden georganiseerd, om bij medewerkers aandacht voor dienstverlening te vragen. Extern zal bijvoorbeeld op de website aandacht worden gegeven aan de service die inwoners en organisaties mogen verwachten van de gemeenten, afhankelijk van het gevraagde product.
- De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust. Eind 2020 is de veranderagenda organisatieontwikkeling geëvalueerd. In 2021 zijn de accenten die we leggen en die van invloed zijn op onze activiteiten in 2022: 1) De organisatieontwikkeling (wordt) van ons allemaal: we werken vanaf 2021 met een ontwikkelplan voor onze medewerkers, gekoppeld aan de organisatiedoelen en ontwikkeling. 2) Het vergroten van het bewustzijn kernwaarden van de organisatie: samen, bevlogen, betrouwbaar en wendbaar. 3) We willen we ons organisatieverhaal actief in beeld brengen voor medewerkers, ons bestuur (college en raad) en nadrukkelijk communiceren in ons arbeidsmarktbeleid. 4) Verder brengen organisatieontwikkeling: van papier naar praktijk: door het aanbrengen van concrete voorbeelden, bijvoorbeeld binnen de trajecten van opgavegericht werken en projectmatig werken en dienstverlening, kunnen we de organisatieontwikkeling in de praktijk brengen. Wij betrekken hierbij ook de conclusies vanuit het MTO. In de zomer van 2022 evalueren wij de organisatieontwikkeling en herijken eventueel de veranderagenda.
- In 2022 wordt opgavegericht werken verder uitgerold. Meer hierover onder het speerpunt netwerkgemeente.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg

Vastgesteld beleid

N.v.t.

Burger- en Overheidsparticipatie

Onderwerp	Portefeuillehouder
Dienstverlening en Participatie	dhr. W. Vogelsang
Burger- en Overheidsparticipatie	dra. Th.A.J. Burmanje
Diaconaal platform	dhr.dr. J.A. de Haan / dhr. L.A. van der Velden
Wijkgericht werken	dhr.dr. J.A. de Haan
Communicatie / Vertegenwoordiging (MediaBeleid)	dra. Th.A.J. Burmanje

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Samenspel raad en college

De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Wat willen we?

- Een sterke raad, in positie als beleidsbepaler.
- Een college dat inspireert en dienend is aan de raad en de inwoners van Ermelo.
- Bewoners aan het woord.
- Respectvolle behandeling van inwoners en organisaties in directe contacten.
- Snellere besluitvormingsprocessen, door meer keuzes / verantwoordelijkheid.

Bestuurlijke vernieuwing

We gaan afhankelijk van het onderwerp vóór het maken van plannen overleggen met inwoners, ondernemers en organisaties. We gaan de communicatie met de inwoners interactief en ronduit aantrekkelijk maken. Het gezamenlijk opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma is daar een voorbeeld van. We zoeken naar vernieuwende en vergaande vormen van inwonersparticipatie. We vernieuwen de besluitvormingsprocessen waarbij de invloed van "de samenleving" versterkt wordt. Dit vereist duidelijke kaders en daadkrachtig bestuur. De Omgevingswet willen we ontwikkelen als een sturingsinstrument dat de Ermelose samenleving uitnodigt tot het (mee)maken en mee bepalen van plannen. Een "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij" houding past daar goed in. We willen uitnodigend en open in gesprek gaan met inwoners, ondernemers en organisaties. Onder andere door maandelijks maatschappelijke tafels te organiseren. Een tafel waar gepraat wordt, een kleine hap gegeten, waar een concreet actueel onderwerp centraal staat of soms een open agenda. Natuurlijk niet in het gemeentehuis, maar op locatie.

We voeren het "Starten vóór de Start"-principe in, dat wil zeggen dat we eerst met inwoners, ondernemers en organisaties gaan praten voordat we de eerste kaders of pennenstreken voor een plan of beleid op papier zetten. Om de positie van de raad te versterken willen we in het voorbereidende werk van het college voor de raad, vaker met keuzescenario's komen in plaats van met één oplossingsvariant.

De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust.

Raadsperiode 2018-2022

We willen deze raadsperiode aan de slag met het maatschappelijk raadsprogramma. Als raad willen we ervaring opdoen met het in gesprek gaan met onze inwoners en met de input die hieruit komt geven we als raad kaders mee te geven aan het college. Doel is om een akkoord tussen politiek en samenleving op te stellen over de ambities voor Ermelo. Het eerste onderwerp van het maatschappelijk raadsprogramma is (omgevings)groen en zal in september 2018 van start gaan. Ook wordt dan gevraagd naar input vanuit de samenleving om de volgende onderwerpen te bepalen. Na het eerste onderwerp zullen meerdere onderwerpen volgen.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Naar verwachting wordt er wetgeving vastgesteld waardoor de gemeente een participatieverordening dient op te stellen (wetsvoorstel versterking participatie op decentraal niveau). Dit zal volgen vanuit het participatiebeleid dat naar verwachting in het najaar van 2021 wordt behandeld in de gemeenteraad.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

1. Visie op dienstverlening en participatie (10 oktober 2018 vastgesteld)
2. Plan van aanpak (digitale) dienstverlening (4 juli 2019 vastgesteld)

- Eerste versie kwaliteitshandvest (2008)
- Nieuwe werkwijze vastgesteld in 2019
- Communicatiekader en uitgangspunten (2016)

Onderwerp	Portefeuillehouder
Netwerkgemeente	dhr.dr. J.A. de Haan
Bedrijfsvoering (P&O / ICT / MIZ)	dhr. W. Vogelsang
Bestuur Stichting Collectieve beveiliging Ermelo	dra. Th.A.J. Burmanje
Streekarchivariaat	dhr.dr. J.A. de Haan
Bestuur GGD	dhr.dr. J.A. de Haan
Algemeen Bestuur ODNV	dhr. L.A. van der Velden
Algemeen Bestuur VNOG	dra. Th.A.J. Burmanje
Nutsbedrijven	dra. Th.A.J. Burmanje

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Raadsperiode 2018-2022

Op 9 november 2017 heeft de gemeenteraad de definitieve visie op netwerkgemeente Ermelo vastgesteld:

- Wij doen ons werk in het midden van de samenleving, voor en mét de Ermelose samenleving.
- Wij zijn ons bewust van de veranderende rol van de gemeentelijke overheid als gevolg van de veranderingen in onze samenleving.
- Wij willen een partnerschap met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.
- Wij creëren ruimte voor meer eigen initiatief en verantwoordelijkheid.
- Wij willen met een frisse blik naar de dingen kijken: oplossingsgericht en innovatief.
- Voorafgaand aan initiatieven wordt afgewogen of dit samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kan worden ontwikkeld (en zijn hierbij steeds helder over rollen, verwachtingen en verantwoordelijkheden van alle partijen).
- Wij zijn daarbij voorwaardenscheppend, faciliterend en stimulerend richting initiatiefnemers.
- Wij ontwikkelen als raad, college en ambtelijke organisatie het vermogen om onze invloed en verantwoordelijkheid welbewust te doseren en bepalen afhankelijk van de opgaven waarvoor wij ons geplaatst zien welke rol en verantwoordelijkheid we willen nemen en stemmen onze werkwijze daarop af.
- Wij doen ons werk ook steeds vaker met andere gemeenten en organisaties en zoeken hierbij de best passende manier, soms via duurzame samenwerkingsverbanden, soms via flexibele netwerkverbanden.

Ook is ingestemd met het beoogde traject om onder leiding van de driehoek, in samenspraak met de begeleidingsgroep tot een gezamenlijke, dynamische ontwikkelagenda voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie te komen op basis van deze definitieve visie. Op 28 juni 2018 heeft de raad de hieruit volgende ontwikkelagenda netwerkgemeente vastgesteld. Hierin staan concrete acties genoemd voor zowel de raad, het college als de ambtelijke organisatie. Doel hiervan is dat de gemeente Ermelo als geheel groeit in het zijn van een netwerkgemeente.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Samenleving en gemeente

Beoogd maatschappelijk effect: een netwerkende en dienstverlenende gemeente:

Doelen:

- Open en gelijkwaardig samenwerken
- Het maken van plannen mét inwoners, ondernemers en organisaties
- Uitstekende dienstverlening aan en samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties

Subdoelen:

- Een sterke raad
- Inspirerend en dienstbaar College aan Raad en inwoners
- Inwoners aan het woord
- Actieve en open communicatie met inwoners en organisaties
- Persoonlijk gesprek op afspraak
- Doorontwikkeling van de digitale dienstverlening
- Snellere besluitvormingsprocessen

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Opstarten maatschappelijk raadsprogramma
- Ondersteuning raad
- Initiëren en continueren van De Dialoog als samenwerkingsplatform (wens)
- Uitvoering geven aan de ontwikkelingsagenda netwerkgemeente
- 2 keer per jaar overleggen College en diaconaal platform
- Meer op afspraak werken (wens)
- Uitvoeren vastgesteld visie op dienstverlening en participatie
- Meer toegankelijk maken van de website
- Organiseren klantreizen
- Burgerzaken
- Processen in kaart brengen en aanpassen (wens)

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: Faciliterend waar kan, sturend en / of initiërend waar nodig om de doelstellingen van de raad te bereiken. Nadere uitwerking: Op welke wijze kan de communicatie en de dienstverlening zo worden georganiseerd dat de gemeente nog efficiënter gaat werken, maar aanspreekbaar en betrouwbaar blijft, met daarbij specifieke aandacht voor de mogelijkheden rondom open balies en werken op afspraak.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Ontwikkelagenda netwerkgemeente

In 2017 en 2018 heeft de raad de visie op, en de ontwikkelagenda netwerkgemeente, vastgesteld. Wij doen ons werk in het midden van de samenleving, voor en mét de Ermelose samenleving. Woorden die bij de visie passen zijn: voorwaardenscheppend, faciliterend, stimulerend, partnerschap, innovatief en ruimte creëren. Deze ontwikkelagenda geeft weer waarvoor we als raad, college en organisatie aan de lat staan en wat we willen bereiken met onze gezamenlijke inspanningen. Wij geven in 2022 uitvoering aan de ontwikkelagenda. De agenda is nadrukkelijk geen checklist of protocol, maar zet aan tot nadenken en afgewogen handelen en is nooit af: het is een dynamisch document. In de zomer van 2022 wordt, net als in de zomer van 2020, de veranderagenda van de organisatieontwikkeling geëvalueerd, onderdeel van de uitvoering van de ontwikkelagenda. Aan de hand van de evaluatie volgt een mogelijke herijking van de veranderagenda organisatieontwikkeling.

Samenwerking: de inhoud is leidend

Het college zet ook in 2022 in op een verdere versteviging van de EHZ-samenwerking. Binnen de gemeenschappelijke regeling van Meerinzicht werken we samen met Harderwijk en Zeewolde in het domein bedrijfsvoering en het domein sociaal. De onderwerpen omgevingswet, dienstverlening en economie zijn lokale beleidsonderwerpen en vallen buiten de genoemde taken zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht. Wel wordt ten aanzien van deze onderwerpen nadrukkelijk de EHZ-samenwerking opgezocht daar waar dat meerwaarde heeft. Deze onderwerpen vragen dus zowel om intergemeentelijke afstemming tussen de (colleges van de) gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde alsook om afstemming met Meerinzicht. Naast deze drie onderwerpen is intussen een vierde onderwerp opgepakt. Samen met de provincies Gelderland en Flevoland zijn we bezig met een toekomstverkenning, de vraag "Welke opgaven hebben we te doen? Wetend dat we omstreeks 2035, als drie zelfstandige gemeenten, samen een werkgebied hebben van circa 100.000" staat daarbij centraal. De provincie Gelderland werkt gebiedsgericht door de ruimte te bieden aan gebieden om een meerjarige agenda op te stellen. De focus van de gebiedsagenda ligt op de langere termijn tussen de 10 en 20 jaar (Gebiedsagenda 2035). De gebiedsagenda zal naar verwachting in 2021 worden vastgesteld in de drie gemeenteraden en de daaruit voortvloeiende concrete projecten/programma's moeten onder meer antwoord gaan geven op onze gezamenlijke maatschappelijke opgaven rondom bijvoorbeeld economie, mobiliteit, duurzaamheid, opleidingen, wonen enzovoorts en zal in 2022 vorm moeten krijgen. Met de gebiedsagenda gaan we als gemeenten Ermelo, Harderwijk, Zeewolde op zoek naar gezamenlijke opgaven en ambities, waarbij de gemeenten hun ontwikkeling, zowel individueel als regionaal, versterken door samen te werken. Vanuit het idee dat wij samen meer waarde kunnen creëren voor onze inwoners. De inhoud staat hierbij voorop: we willen als gemeente Ermelo onderwerpen organiseren op de schaal waarbij ze het beste uit de verf komen. Denk dan aan landelijke, regionale, provinciale, EHZ brede of gemeentebrede (lokale) organisatie. Op dezelfde manier, namelijk met de inhoud als leidende factor, is de samenwerking met andere gemeenten op de Noord-Veluwe ingericht. De gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Nunspeet, Oldebroek en Putten hebben per 1 januari 2020 een netwerksamenwerking: de nieuwe manier van samenwerken krijgt vorm door middel van onderlinge afspraken tussen gemeenten op inhoudelijke beleidsterreinen. Daarbij kunnen ook andere gemeenten meedoen op onderwerp. Zo ontstaat er meer flexibiliteit en maatwerk per gemeente. Het college vult het meedoen aan deze onderwerpen in 2022 in aan de hand van staand beleid in Ermelo. Mochten aan de hand van inhoudelijke beleidsoverwegingen onze deelname aan deze samenwerking op onderwerp anders worden ingericht, dan zullen wij het gesprek met u hierover aangaan en dit melden in de kwartaalupdate verbonden partijen. De kwartaalupdate verbonden partijen wordt in 2022 ook ondersteunt door 4 keer per jaar als raad een van de verbonden partijen te agenderen op een raadstafel en te bespreken, om zo de grip op en de betrokkenheid bij de verbonden partijen te vergroten.

Opgavegericht werken

In een netwerkgemeente is het van groot belang om als bestuur duidelijk te hebben welke doelen worden nagestreefd en hier door middel van projecten, programma's en processen sturing aan te geven. Opgavegericht werken is voor de organisatie gemeente Ermelo dé manier om hier invulling aan te geven. Het

is de werkwijze in Ermelo waarbij de gemeente samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, doet wat nodig is om een opgave te realiseren. Mensen en werk worden flexibel rondom een opgave georganiseerd. Verandert de opgave, dan wordt de samenstelling van het team daar soepel op aangepast. In 2022 wordt opgavegericht werken verder geïmplementeerd in de organisatie en worden samen met het bestuur de opgaven voor de komende jaren verkend. Een opgave is daarbij:

- een maatschappelijk vraagstuk waarvan iets of iemand vindt dat er iets mee moet gebeuren;
- waarvoor een verandering nodig is;
- waarvoor vaak meerdere partijen nodig zijn om het vraagstuk aan te pakken en dat vaak meervoudig en complex is.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Netwerkgemeente	R191	Bij een van de verbonden partijen treedt een of meerdere van de door de verbonden partij gesignaleerde risico's op welke niet door de verbonden partij zelf binnen haar begroting kan worden gedekt.	Geld - Met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting.	10%	€200.000
Netwerkgemeente	R231	Bij een door de gemeente gesubsidieerde partij treedt een calamiteit op welke niet door haar binnen de eigen begroting kan worden opgevangen.	Geld - Met als gevolg dat de gemeente een aanvullende subsidie moet verstrekken wat leidt tot een nadeel in de gemeentebegroting.	10%	€ 100.000

Vastgesteld beleid

Ontwikkelagenda netwerkgemeente (2018)

Openbare Orde en Veiligheid

Onderwerp	Portefeuillehouder
Wettelijke taken toezicht en handhaving	dra. Th.A.J. Burmanje
Politie / Brandweer / Openbare Orde en Veiligheid	dra. Th.A.J. Burmanje
APV / bijzondere wetten	dra. Th.A.J. Burmanje

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

N.v.t.

Raadperiode 2018-2022

In 2019 wordt verder uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma IVP. Tevens wordt in 2019 het IVP 2016-2019 geëvalueerd en zal een begin gemaakt worden met een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2020-2023. Het ligt in de planning dat de raad het IVP eind 2019 zal vaststellen.

Crisisbeheersing

De kadernota 2019-2022 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) is vastgesteld. De komende jaren wordt er uitvoering gegeven aan de uitkomsten van de Foto Bevolkingszorg. In de 'foto' wordt de stand van zaken mbt Bevolkingszorg in de VNOG in kaart gebracht.

Brandweer

We zetten in op verdere versterking van de risicobeheersing. Cruciaal zijn risicobewustzijn ("awareness"), preventiemaatregelen en naleefgedrag van maatschappelijke partners.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect: Ermelo is een veilige gemeente

Doelen:

- Een verder verstevigde 'duurzame' veiligheid en leefbaarheid
- Verankerde aanpak van slimme, effectieve samenwerkingsvormen

Subdoelen:

- Minder overlast door personen
- voorkomen van high impact crimes (m.n. inbraken)
- Meer aandacht maatschappelijke ondermijning, integriteit en drugsaanpak
- Leerbare en veilige vakantieparken
- veilig uitgaans- en winkelgebied
- Versterken crisis- en risicobeheersing brandweer
- Minder geweld en vandalisme
- Hogere verkeersveiligheid

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Uitvoering geven aan Uitvoeringsprogramma IVP
- Actualisatie operationele plannen
- Korte lijnen, duurzame afstemming en samenwerking met Instellingen
- Toezicht en handhaving door politie en BOA's
- Afstemming en samenwerking met wijk- en dorpspanelen, ondernemers en instellingen
- Input leveren voor regionaal risicoprofiel en brandprofiel
- Ondersteuning preventievoortlichting door brandweer
- Integraal toezicht- en handhavingsbeleid incl. brandveiligheid
- Verbinden leggen flankerend beleid, zoals zorg, drugs recreatie, verkeer enz.
- Deelname aan opleiding, training en oefening

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: Prominent en rechtmatig.

Nadere uitwerking: n.v.t.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Openbare orde & veiligheid

In de periode 2022 – 2025 zal er uitvoering worden gegeven aan het in 2021 vastgestelde Integrale Veiligheidsplan 2020-2024 Harderwijk, Ermelo en Putten. De bovenlokale prioriteiten opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan 2020-2024 richten zich op:

- Kwetsbare personen
- Ondermijning
- Cybercrime/ gedigitaliseerde criminaliteit
- Informatievoorziening
- Veilige, vitale vakantieparken

De lokale prioriteiten richten zich op:

- Overlast en geweld
- Verkeersveiligheid
- Jeugd en veiligheid

Crisisbeheersing

Naast de doelstellingen die zijn opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan zal er aandacht zijn voor de regionale crisisbeheersingsorganisatie. In regionaal verband (VNOG) wordt er gewerkt aan expertteams binnen team bevolkingszorg om een verdere professionalisering van de crisisbeheersingsorganisatie te bewerkstelligen. Naast dit traject zullen ook de uitkomsten uit de evaluatie Wet veiligheidsregio's veranderingen met zich meebrengen binnen de crisisbeheersingsorganisatie.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Handhavingsbeleid en handhavingsuitvoeringsprogramma (jaarlijkse update)
- Horecaconvenant (2015)
- Nota Gezondheidsbeleid "Gezondheid Dichterbij: Goed Bezig 2012-2015" (2012)
- Preventie en handhavingsplan: Drank- en horecawet (2014)
- Drank- en Horecaverordening (2014)
- Beleidsregels verblijfsontzeggingen
- Beleid Nazorg ex-gedetineerden

- Integraal Veiligheidsbeleid 2016 - 2019
- Drugsbeleid 2015 (inclusief Damocles)
- Regionaal Risicoprofiel VNOG
- Regionaal Beleidsplan VNOG
- Regionaal Crisisplan / gemeentelijk rampenplan
- Organisatieplan brandweer cluster Veluwe West

Financiën

Onderwerp	Portefeuillehouder
Financiën & Belastingen	dhr. W. Vogelsang
Inkoopbeleid	dhr. W. Vogelsang

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

We hebben ambities en zoeken daarvoor financiële ruimte in de begroting en tegelijkertijd stevenen we in diezelfde begroting af op een structureel tekort van € 2,8 miljoen aan het eind van de raadsperiode. Omdat we willen werken vanuit een solide begroting vraagt dat van ons een ander, meer gedegen financieel beleid. Bij een hoog ambitieniveau hoort een langjarige financiële visie op investeringen. Door in financiële investeringsperiodes van 5 tot 10 jaar te denken hopen we enerzijds de lastendruk te beheersen en anderzijds de ontwikkelingen van de financiën beter onder controle te krijgen. Verder gaan we uit van het principe van kostendekkendheid. Politiek gaat primair over het verdelingsvraagstuk, en dat gaat in meerderheid over aanvullende keuzes op niet kostendekkende voorzieningen. Het verhogen of verlagen van gemeentelijke inkomsten, zoals bijvoorbeeld de OZB voor niet-eigenaren, toeristenbelasting, mogelijk een doelbelasting, of het al dan niet vasthouden aan de hondenbelasting wordt gewogen vanuit het principe van kostendekkendheid. We kiezen voor de variant met de minste kosten/meeste opbrengst voor de inwoner. We willen zo snel mogelijk een eerste financiële vertaling van onze ambities opstellen.

Raadsperiode 2018-2022

We streven naar een structureel en reëel sluitende begroting 2019-2022 en een evenwichtig realistisch financieel beleid.

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Financiën:

Beoogd maatschappelijk effect: Een financieel transparante en gezonde gemeente.

Doelen:

- Een structureel en reëel sluitende begroting
- Beheersen lastendruk
- Een evenwichtig en realistisch financieel beleid

Subdoelen:

- Wegwerken tekorten in 2020-2022
- Structurele inkomsten en lasten in verhouding zichtbaar
- Geen plan zonder dekking
- Creëren lokale lastendruk in verhouding tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen
- Doelmatige en efficiënte organisatie
- Financiën "in control"
- Kostprijs leidend maken
- Optimale algemene dekkingsmiddelen
- Beter inzetten subsidiebeleid als instrument

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Financieel vertalen uitkomsten Kerntakendiscussie (wens)
- Concretiseren alle bestaande taakstellingen (uiterlijk in 2022)
- Actualiseren financieel budgetbeheer en financieel beleid
- Compensatie niet stijgen Precariobelasting inbedden in de begroting
- WOZ-waarde bepalen
- Herijking kaders lastendruk
- Indexering Forensenbelasting
- Indexering Toeristenbelasting
- Aanslag opleggen, innen en kwijtschelden belastingen
- Ontwikkelen langjarige financiële visie op investeringen
- Reservepositie (algemene/bestemmingsreserve, sparen toekomst, financieringsmiddel, voldoende omvang buffer)
- Financieringspositie (liquiditeitsplan, minimaliseren rentelast, actualisatie financieel beleid)
- Implementeren principe van 100% kostendekkendheid
- Algemene stelposten (geen concrete bestemming, dekkingsmiddel diverse ontwikkelingen, wegzetten)

gelden algemene uitkering, kadernota, nog te realiseren taakstellingen)

- Algemene uitkering (vrij dekkingsmiddel, geen oormerking, extra gelden nieuwe taken weg, maximale uitkering binnenhalen, basisregistratie op orde, rekenmodel Pauw)
- Opstellen plan gericht op beter inzetten subsidiebeleid als instrument

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: De gemeente is betrouwbaar en financieel gezond.

Nadere uitwerking: Welke mogelijkheden ziet het college om tot een structureel sluitende begroting voor de lange termijn te komen, in het kader van de huidige kerntakendiscussie, met specifieke aandacht voor het subsidiebeleid en het accommodatiebeleid.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Algemene doelstelling voor deze raadsperiode was:

"Doelstelling van ons blijft dat Ermelo in deze raadsperiode weer een structureel sluitende meerjarenbegroting heeft. Waarbij ook alle bestaande taakstellingen zijn gerealiseerd. En waarbij de vrij besteedbare Algemene reserve weer tenminste € 5 mln. bedraagt. Daarnaast is de optimale doelstelling om te streven naar een redelijke lastendruk voor de inwoners en bedrijven in overeenstemming met het voorzieningenniveau in Ermelo met ingang van 2023. Ook moet er gestreefd worden naar het creëren van structurele budgettaire ruimte voor toekomstig nieuw beleid".

In de notitie Heroverweging 2020 (vastgesteld in de raad op 9 december 2020) is bovenstaande doelstelling deels losgelaten. Gekozen is voor een behoedzaam scenario en niet voor rigoureuze saneren van het voorzieningenniveau.

Dit betekent dat de begrotingsjaren 2022 en 2023 thans budgettair sluitend zijn. Echter met ingang van het begrotingsjaar 2024 zijn er budgettaire tekorten.

Doelstelling voor 2022:

Voor het zomerreces 2021 heeft de raad diverse stukken ontvangen met betrekking tot de financiën van Ermelo, zoals de Kadernota 2022, uitwerking amendementen en de infomemo Financieel perspectief per 15 juli 2021. Deze stukken zijn de basis geweest voor de vervaardiging van deze Meerjarenbegroting 2022-2025.

Het jaar 2022 is een verkiezingsjaar, een nieuwe raad en een nieuw college van b&w treden aan. In 2022 zal de nieuwe financiële doelstelling voor de nieuwe raadsperiode bepaald moeten worden.

Uitgangspunt zal moeten zijn dat Ermelo een gezonde financiële positie heeft, met een structureel sluitende meerjarenbegroting.

Naar verwachting zal er in 2021 / 2022 duidelijkheid komen of het Rijk bereid is om financieel over de brug te komen naar de gemeenten, zowel inzake het Sociaal Domein als andere taken.

Afhankelijk van deze uitkomst zal Ermelo wel of niet moet overgaan tot een nieuwe heroverwegingsronde, op te nemen in de Kadernota 2024, welke in 2023 aan de raad zal worden aangeboden.

Eind 2021 zal er ook een stresstest Financiën Ermelo uitgevoerd gaan worden.

In 2022 zal, samen met de auditcie, ook gekeken worden naar de planning- en controlcyclus en documenten voor de nieuwe raadsperiode.

Doelstelling blijft ook dat Ermelo jaarlijks onder het repressief toezicht blijft vallen. Dit is provinciaal toezicht achteraf.

Afhankelijk van besluitvorming door het Rijk wordt de Rechtmatigheidsverklaring ingevoerd. In 2021 zijn de voorbereidingen, in overleg met de nieuwe accountant, ter hand genomen.

Actualisatie financieel beleid:

In 2019 is gestart met een actualisatie van het financieel beleid van Ermelo. Zo heeft de raad eind 2019 de nieuwe Financiële Verordening Ermelo vastgesteld. Eind 2020 heeft de raad de Doelmatigheidsverordening Ermelo vastgesteld.

Met Meerinzicht, afdeling Financiën, zijn afspraken gemaakt omtrent de verdere actualisatie van het financieel beleid Ermelo. Deze afspraken zijn opgenomen in de Kadernota 2022 Ermelo.

Voor het jaar 2022 staan in de planning:

- * Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid;
- * Nota Reserves en voorzieningen;
- * Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Met ingang van 2021 zal er elk jaar 1 doelmatigheidsonderzoek worden uitgevoerd. Dit onderzoek wordt zoveel mogelijk afgestemd met Harderwijk en Zeewolde. De uitvoering gebeurt door Meerinzicht, afdeling Financiën, team VIC.

Taak Financiën:

De taak Financiën Ermelo wordt uitgevoerd door Meerinzicht. Meerinzicht geeft momenteel uitvoering aan harmonisatie van de planning en control. Op 1 januari 2021 is het nieuwe financieel pakket in werking gegaan, tezamen met een uniform rekeningschema voor de EHZM-organisaties.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer.

Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Financiën	R19	Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder (of wachtgelder).	Geld - Het uitbetalen van wachtgeld, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een levenslang nabestaandenpensioen aan de achterblijvende partner.	10%	€ 600.000
Financiën	R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	€ 630.000
Financiën	R192	De komende herverdeling 2021 van de algemene uitkering pakt negatief uit voor de gemeente.	Geld - Er ontstaat een tekort in de begroting.	90%	€ 1.200.000
Financiën	R233	Als gevolg van tegenvallende winst ontwikkelingen gaat de BNG over tot het uitkeren van een lager dividend bedrag	Geld - Er treedt een nadeel op in de begroting	30%	€ 100.000

Vastgesteld beleid

- Financiële verordening (2019)
- Notitie Budget- en kredietbeheer gemeente Ermelo (2015)
- Notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo (2013)
- Notitie Rentebeleid gemeente Ermelo (2011)
- Financieringsstatuut (2011)
- Notitie Loon- en prijsontwikkelingen en de algemene uitkering (2004)
- Nota Activerings- en Afschrijvingsbeleid gemeente Ermelo (2015)
- Belastingverordeningen (jaarlijks)
- Doelmatigheidsverordening (2020)

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2021	5,11		- Gemeentelijke administratie
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2021	4,80		- Gemeentelijke administratie
Apparaatskosten	Kosten per inwoners	2021	859,57		- Gemeentelijke administratie
Externe Inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	1,08		- Gemeentelijke administratie
Overhead	% van totale lasten	2021	16,11		- Gemeentelijke administratie
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2021	859	733	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2021	940	810	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2016	264	209	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2017	270	216	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2018	282	230	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2019	297	248	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	x € 1.000	2020	313	270	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Winkeldiefstal	per 1.000 inwoners	2020	geen data	geen data	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	2020	geen data	geen data	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2020	5,0	4,6	CBS - Criminaliteit
Vernieling en beschadiging	per 1.000 inwoners	2020	5,4	6,2	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt van 12-17 jaar	per 10.000 inw 12-17jr	2019	11,0	11	Stichting Halt
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2018	2,00	1,00	CBS Jeugd

bron: [waarsaatjegemeente.nl](http://www.waarsaatjegemeente.nl) (23 augustus 2021)

Wie zijn daarbij betrokken

Bij de uitvoering van het programma Samen Werken voor Ermelo zijn de volgende verbonden partijen

betrokken:

- [Meerinzicht \(MIZ\)](#)
- [OmgevingsDienst Noord-Veluwe \(ODNV\)](#)
- [Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe](#)
- [Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland \(VNOG\)](#)
- [Alliander N.V.](#)
- [N.V. Bank Nederlandse Gemeenten \(N.V. BNG\)](#)
- [Vitens N.V.](#)

Wat hebben we er voor over

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	18.578.000	19.067.000	17.490.000	17.795.000
	baten	-66.875.000	-66.094.000	-65.562.000	-65.841.000
Saldo		-48.297.000	-47.027.000	-48.072.000	-48.046.000

Investerings		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	311.000	16.000	956.000	53.000
	baten	0	0	0	0
Saldo		311.000	16.000	956.000	53.000

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

[Investeringsplan Samen Werken voor Ermelo](#)

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#)

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Op grond van de in 2016 herziene BBV (artikel 8.1 en 8.5) moet onder het programmaplan worden opgenomen een weergave van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		2022	2023	2024	2025
Programma's					
Algemene Dekkingsmiddelen:					
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	lasten	361	361	361	361
	baten	-11.966	-12.192	-12.192	-12.192
	saldo	-11.605	-11.831	-11.831	-11.831
- Algemene uitkering	lasten	273	360	395	398
	baten	-48.532	-47.856	-48.358	-49.036
	saldo	-48.259	-47.496	-47.963	-48.638
- Dividend	lasten	1	1	1	1
	baten	-460	-490	-490	-490
	saldo	-459	-489	-489	-489
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	177	194	166	148
	baten	-520	-1.050	-998	-856
	saldo	-343	-856	-832	-708
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	-2.638	-1.746	-2.463	-2.002
	baten	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019
	saldo	-3.657	-2.765	-3.482	-3.021
Overhead	lasten	12.823	12.654	12.444	12.299
	baten	-224	-211	-206	-206
	saldo	12.599	12.443	12.238	12.093
Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0
	saldo	27	27	27	27
Totaal overzicht		-51.697	-50.967	-52.332	-52.567

Programma Samen Leven in Ermelo

Algemeen

Ermelo is een aantrekkelijke gemeente om in samen te leven, om je te binden en je te ontwikkelen. Het is een gemeente met voorzieningen op maat, een sterk sociaal netwerk en een veerkrachtige maatschappelijke infrastructuur. Ermelo biedt nadrukkelijk ruimte aan initiatiefrijke en creatieve inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners om hier vorm en inhoud aan te geven. Dit zijn belangrijke voorwaarden voor het versterken van de zelfredzaamheid en de inclusieve samenleving.

Het programma Samen Leven in Ermelo is gericht op ontwikkeling, deelname en welbevinden van alle inwoners van Ermelo. Het bevorderen van participatie, het voorkomen van achterstand en het voorkomen van sociaal isolement zijn hierbij van belang, uiteindelijk leidend tot een inclusieve samenleving. De gemeente Ermelo streeft met het programma 'Samen Leven in Ermelo' er naar dat alle inwoners op eigen kracht deel kunnen nemen aan de samenleving, zoveel als mogelijk zelfredzaam zijn en zelfstandig kunnen leven en wonen. Dit ongeacht hun leefsituatie, leeftijd of beperkingen in hun functioneren. Inwoners kunnen zelf voorzien in hun inkomen. Zij kunnen leven, wonen en werken in een veilige omgeving, waarin volop kansen zijn voor kinderen om zich te ontwikkelen.

Het programma 'Samen Leven in Ermelo' bestaat uit onderstaande speerpunten, onder elk speerpunt zijn de onderwerpen opgenomen die hierop betrekking hebben.

1. Inclusieve Samenleving
2. Sport en Bewegen
3. Nieuw Sportcentrum Ermelo
4. Accommodatiebeleid
5. De Dialoog
6. Educatie

Inclusieve samenleving

De missie van Ermelo voor het Sociaal Domein is dat inwoners in staat zijn om aan het maatschappelijk leven deel te nemen. De raad heeft in oktober 2019 uitgesproken een viertal maatschappelijke effecten te willen bereiken waarbij de gemeente zich opstelt als een presterende, regisserende en faciliterende gemeente. Tegelijkertijd heeft de raad het college de opdracht gegeven om te komen met een nadere uitwerking van de vastgestelde visie én om de uitgaven structureel te verlagen.

Onderwerp	Portefeuillehouder
Participatiewet - Werk & Inkomen	dhr. L.A. van der Velden
Participatiewet - Maatschappelijke Participatie	dhr.dr. J.A. de Haan
AvA Inclusiefgroep	dhr.dr. J.A. de Haan
Gezondheidszorg	dhr.dr. J.A. de Haan
Sociaal-Cultureel Werk	dhr.dr. J.A. de Haan
Maatschappelijke doelgroepen	dhr.dr. J.A. de Haan
WMO, programma sociaal	dhr.dr. J.A. de Haan
Mantelzorg	dhr.dr. J.A. de Haan
Vrijwilligerswerk	dhr.dr. J.A. de Haan
Jeugdzorg	dhr.dr. A.J. de Haan
Asielbeleid	dra. Th.A.J. Burmanje
Wijkgericht werken	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Ermelo wil een inclusieve samenleving zijn. Iedereen heeft iets bij te dragen en iedereen telt mee. Iedere vraag of bijdrage van inwoners wordt op maat van de inwoner opgepakt als voorliggende algemene voorzieningen tekort schieten. Dat betekent dat hulp bij preventie-, groei- en zorgvragen van inwoners uit gaat van keuzes van de inwoners zelf. Maatschappelijke organisaties vormen zich -per situatie- gericht op de vraag van de inwoner, zodat er sprake is van eigen regie, met één plan en één passend (ontschot) budget. Er dient een sterke ketenintegratie van formele en informele zorg- en welzijnspartijen te zijn. Samen met Ermelose verenigingen en

preventiemedewerkers ontwikkelen we een doorlopende gezondheidslijn (0-18 jaar). Hoe moeilijk het ook zal zijn, we doen ons uiterste best om wachtlijsten op het gebied van zorg en welzijn te voorkomen. We zoeken naar een houdbaar stelsel, met evenwicht tussen financiën en zorg, zodat we blijvend ondersteuning kunnen bieden aan de inwoners die het echt nodig hebben.

Raadsperiode 2018-2022

De gemeente heeft in het sociaal domein grote organisatorische en financiële opgaven te verrichten. De transformatie van het stelsel is er op gericht om de krachten in de samenleving en bij individuen te herkennen, te erkennen en te versterken. Dit vraagt een andere houding en vaardigheden van professionals en van inwoners. Met elkaar, met organisaties en met inwoners gaan we de uitdaging aan om aan de toekomst van Ermelo te werken.

Met de uitvoering van de Participatiewet streven we ernaar dat inwoners op een passende plek sociaal en maatschappelijk participeren. We gaan uitvoering geven aan het plan 'duurzaam inclusieve arbeidsmarkt'.

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019, visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Doelenboom Sociaal en zelfredzaam

Beoogd maatschappelijk effect: Ermelo is een sociale samenleving met zo zelfredzaam mogelijke inwoners

Doelen:

- Ermelo is een sociale samenleving
- Versterken zelfredzaamheid van inwoners

Doelenboom Participatie

Beoogd maatschappelijk effect: Een inclusieve gemeente, iedereen draagt bij en telt mee

Doelen:

- Verhogen arbeidsparticipatie
- Verhogen maatschappelijke participatie

Doelenboom 'Ontplooiing en ontwikkeling'

Beoogd maatschappelijk effect: een gemeente met een divers aanbod waarin elke inwoner zich kan ontplooiën

Doelen:

- Inwoners kunnen zich ontwikkelen door onderwijs
- Inwoners en bezoekers kunnen zich verrijken door een rijk cultureel aanbod

Doelenboom 'Gezond en energiek'

Beoogd maatschappelijk effect: een gezonde gemeente met vitale inwoners

Doelen:

- Gezond opgroeien
- Gezondheid beschermen, bevorderen, bewaken
- Gezond en vitaal ouder worden

In de kadernotitie 'Sociaal domein Ermelo op weg naar 2025' zijn de kaders voor de transformatie in het sociaal domein beschreven. De uitgangspunten die centraal staan zijn:

- Van dure, specialistische en individuele hulp naar ondersteuning door en in de samenleving (samenredzaamheid)
- Van de kwaal centraal naar de mens centraal (positieve gezondheid)
- Van reactief naar proactief handelen
- Van zorgen voor- naar zorgen dat.

De ontwikkelingen in Ermelo staan niet los van de regionale transformatie binnen het Sociaal Domein, waarin we samen werken met Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht en met de gemeenten op de Noord Veluwe.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Transformatie

De taken die in Ermelo voor het Sociaal Domein uitgevoerd worden, zijn niet in evenwicht met de beschikbare middelen. Om een daling van de uitgaven in het sociaal domein te bewerkstelligen zetten we in op drie sporen, die door de raad zijn vastgesteld via de kadernotitie 'Sociaal domein Ermelo op weg naar 2025':

1. Professionalisering en samenwerking van het lokale ondersteuningsnetwerk faciliteren
2. Toegang van de ondersteuning en samenwerking met het lokale ondersteuningsnetwerk versterken
3. Transformatie inzetten op inhoud en organisatie

Op deze manier hopen we dat we een verschuiving kunnen realiseren, van minder maatwerk naar meer algemene voorzieningen.

Integraal werken, vanuit de bedoeling en inwoners centraal zijn uitgangspunten voor de transformatie. Ermelo kiest daarom voor opgavegericht werken.

Opgaven

Voor het Sociaal Domein zijn vier deelopgaven benoemd, die aansluiten bij de levensfasen van inwoners:

- Kansrijk opgroeien
- Op weg naar samenredzaamheid
- Perspectief op werk
- Langer (zelfstandig) thuis

Deze opgaven pakken we samen op met onze partners in de Ermelose samenleving, waarbij een nauwe samenwerking is tussen informele en formele ondersteuning. We werken samen met onder meer Welzijn Ermelo, het Leefbaarheidsteam, het Sociaal Team, het CJG en de Inclusief Groep.

Voor de verschillende opgaven wordt een uitwerking gemaakt, in een doelen-inspanningen-netwerk. Daarin worden de activiteiten in beeld gebracht, die bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten. Op basis van de benoemde doelen worden beoogde resultaten vastgesteld door de raad in een nieuwe Nota Sociaal Domein. Samen met partners in het veld maken we vervolgens een uitvoeringsagenda.

Monitoring

Op basis van de uitwerking voor de verschillende opgaven worden resultaten benoemd en wordt monitoring ingericht, op inhoud (tellen en vertellen) en financiën. Deze monitor wordt opgepakt in samenhang met de Trendrapportage en kan op termijn daar onderdeel van worden.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Participatiewet - Werk & Inkomen

De gemeente Ermelo ontvangt van het Rijk een budget voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen. Dit is het Pw-budget. Wanneer de uitgaven aan bijstandsuitkeringen dit budget met meer dan 7,5% overschrijden, kan de gemeente een beroep doen op een vangnetuitkering. De vangnetuitkering compenseert de gemeente voor een deel van het tekort. Daarbij geldt dat een deel van het tekort onder 12,5% van het toegekende budget tot het eigen risico behoort van gemeenten. Dit is een financieel risico.

AvA Inclusiefgroep

Als een van de zeven aandeelhouders van Inclusief Groep is de gemeente Ermelo aansprakelijk voor eventuele negatieve exploitatiesaldi, die niet gedekt kunnen worden uit het eigen vermogen van de Inclusief Groep.

Maatschappelijke Doelgroepen

- Door vergrijzing, multi complexe problematiek in huishoudens, decentralisatie van taken en druk vanuit Zvw, Wlz en Rijk neemt de druk op algemene voorzieningen en aanspraak op voorzieningen sociaal domein toe, waarvoor de gemeente onvoldoende gecompenseerd wordt;
- Vanwege doordecentralisatie van beschermd wonen komt het financiële risico voor het realiseren van voldoende woonplekken en bijbehorende zorg en ondersteuning bij de lokale gemeente te liggen. Het organiseren van deze voorzieningen op kleinere schaal (regio Noord Veluwe of kleiner) geeft minder mogelijkheden voor verevening of anderszins verdeling van lasten, waardoor voor Ermelo de financiële risico's stijgen.

WMO, Jeugdwet,

Er is sprake van open-einde-regelingen waardoor we beperkt invloed hebben op de hoogte van de uitgaven voor Jeugdwet en Wmo. Binnen de transformatieopgave zetten we in op de aspecten waar we wel invloed op hebben (toegang, versterken van het voorveld etc.).

Financiële risico's

n.v.t.

Vastgesteld beleid

- Beleidsplan Participatiewet 2014: 'Van zorgen voor naar zorgen dat'
- Uitvoeringsplan werkgeversdienstverlening 2015: 'Niemand op de reservebank'
- Diverse verordeningen en beleidsregels Participatiewet
- Beleidsplan armoedebestrijding gemeente Ermelo met uitvoeringsplannen (2018)
- Beleidsnota Financiële problemen & schulddienstverlening 2019-2021 (2019)
- Beleidsnota Bestaanszekerheid en schulddienstverlening Ermelo 2021
- Regio- en beleidsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang Noord-Veluwe 2020-2023: 'Samen thuis op de Noord-Veluwe' (2020)
- Beleidskader nieuwe wet Inburgering 2022-2025: 'Snel en volwaardig meedoen' (2021)
- Nota sturing en bekostiging Jeugdhulp 2018 e.v. (september 2017)
- Strategische keuzenota aanbesteding Jeugdhulp 2018 e.v. (april 2017)
- Inkoopvisie Jeugdhulp 2018 e.v. (mei 2017)
- Wmo Beleidskader Actief en Betrokken II (2014)

- Integrale verordening Sociaal Domein (2021)
- Beleidskader Versterken, verlichten en verbinden van vrijwillige en informele inzet (2015)
- Contourennota Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein EHZ (2016)
- Uitvoeringsplan integratie vergunninghouders Ermelo (2018)
- Sluitende aanpak minder zelfredzame jong volwassenen 16-27 jaar (2018)
- Nota Samen naar een gezond Noord Veluwe 2017-2021
- Het regioplan Laaggeletterdheid (2019)
- Visie op bewindvoering: Samenwerking in de schuldienstketen (2019)
- Notitie Doorontwikkeling Wijkgericht werken (2020)
- Kadernotitie Sociaal Domein Ermelo 'Op weg naar 2025' - 2021 - 2024 (2020)

Sport en Bewegen

Onderwerp	Portefeuillehouder
Sport	dhr. A.L. Klappe
Bewegingsonderwijs	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Jeugd en kansen

We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep. We doen dat door:

- het opwaarderen van het bewegingsonderwijs. De specifieke vorm wordt in overleg door de scholen bepaald. Meer schoolzwemmen is onderdeel van het keuzepakket;
- het aanbieden van op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur. Plus steunmaatregelen gericht op het wegnemen van die belemmeringen tot meedoen (bijvoorbeeld armoede) in de weg staan verminderen;
- het samen met jongeren organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd.

Bewegingsonderwijs

We gaan allerlei vormen van bewegingsonderwijs opwaarderen, de specifieke vorm wordt in overleg met de scholen bepaald. Schoolzwemmen is een nadrukkelijk onderdeel van het keuzepakket. Dit omdat werken aan een gezonde levensstijl letterlijk en figuurlijk zorgt voor een sterkere en energiekere samenleving, een preventieve werking heeft en zorgt voor sportieve binding tussen mensen.

Raadsperiode 2018-2022

In Ermelo maken sporten en bewegen onderdeel uit van een gezonde en actieve leefstijl. De maatschappelijke meerwaarde van sporten en bewegen is groot. Sport brengt plezier, activeert, brengt mensen bij elkaar, helpt talenten te ontwikkelen, leert omgaan met tegenslagen en biedt mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Een opsomming waar sporten en bewegen een bijdrage aan kan leveren. De sportvisie en het tactisch plan sport hebben de titel "Heel Ermelo Beweegt". Binnen de hoofdthema's Gezonde Leefstijl, Iedereen doet mee, Ouderen in beweging en Buiten bewegen worden verbindingen met andere beleidsterreinen gelegd om samen te werken aan het behalen van de maatschappelijke doelstellingen. Gezond opgroeien en gezond ouder worden draagt bij aan een Gezonde Leefstijl. We willen vanuit een integrale aanpak met de preventieve gezondheid de gezonde leefstijl verhogen, waarbij voor de jeugd de ambitie is om de sport- en beweegdeelname volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) is gestegen en specifiek voor de ouderen de ambitie om middels preventie de fysieke en mentale fitheid op niveau te houden/brengen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Ermelo streeft naar een inclusieve samenleving, waarin ruimte is en kansen voor iedereen zijn om mee te kunnen doen. We willen een passend sport- en beweegaanbod voor kwetsbare inwoners van Ermelo voor jong en oud. De minder kapitaalkrachtige inwoners behoren ook tot deze doelgroep. Met de kracht van verbinding kunnen nieuwe, creatieve initiatieven tussen professionals, sportaanbieders en inwoners leiden naar duurzame verbindingen.

Ouderen in beweging richt zich specifiek op de doelgroep 50-plussers, omdat in Ermelo een hoge mate van vergrijzing aanwezig is. Vanuit de vraag en behoefte van de 50-plusser wordt gekeken naar een specifiek/aangepast sport- en beweegaanbod. Hierbij moet bewegen voor iedere 50-plusser ook mogelijk en bereikbaar, dus financieel en fysiek, zijn.

Bij Buiten Bewegen wordt natuurlijk gedacht aan het buiten spelen voor de jeugd. Bij de jeugd moet het weer de gewoonte worden om buiten in beweging te komen. In Ermelo beschikt iedere woonwijk over een aantal speelaanleidingen en -mogelijkheden voor de verschillende leeftijdscategorieën. Ermelo heeft een prachtig buitengebied met veel recreatieve mogelijkheden. De gratis buitenruimte is optimaal te benutten voor sporten, bewegen en spelen. Juist de ongeorganiseerde gebruiker van de buitenruimte moet meer betrokken worden bij de ontwikkeling en de uitvoering van het sportbeleid.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Gezond en Energiek

Beoogd maatschappelijk effect: Een gezonde gemeente met vitale inwoners

Doelen:

- Gezond opgroeien
- Gezondheid beschermen, bevorderen, bewaken
- Gezond en vitaal ouder worden

Subdoelen:

- Kinderen ontwikkelen zich optimaal
- Bieden een optimaal opgroei- en opvoedklimaat
- Passende zorg en ondersteuning waar nodig
- Jongeren op een gezond gewicht
- Goede sportvoorzieningen
- Passen sport- en beweegaanbod voor kwetsbare groepen
- Buiten bewegen
- Een gezonde leefomgeving
- Beschermen gezondheid van inwoners
- Gezond leefstijl
- Ouderen in beweging

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Kinderopvang toezicht
- Het aanbieden op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur
- Peuterspeelzalen
- Uitvoeren preventieve jeugdhulp
- Aanbieden jeugdhulp
- Interventies gezonde leefstijl
- Samenwerking preventief en vrijwillig kader
- Samenwerking met huisartsen
- Samenwerking bevorderen informele inzet algemene voorzieningen en zorg
- Facilliteren van onafhankelijke cliënt ondersteuning
- Facilliteren Dagbesteding
- Bieden van beschermd wonen en opvang
- Implementatie visie beschermd wonen
- Aanpak personen met verward gedrag
- Optimaliseren verbindings sociaal en medisch domein voor kind, jongeren en ouders/verzorgers
- Opwaarderen van bewegingsonderwijs
- Schoolzwemmen
- Gymnastiekonderwijs
- Exploiteren sportaccommodaties
- Ontwikkelen Calluna
- Ontwikkelen sportpark de Zanderij
- Vervanging diverse toplagen natuur- en kunstgrasvelden
- Open clubs
- Bewegingprogramma voor mensen met afstand tot arbeidsmarkt
- Organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd
- Sterke inzet op preventie
- Inzet op behoud van kwaliteitsborging
- Inzetten op kostenbeheersing
- Uitvoeren rijksvaccinatieprogramma
- Uitwerken gezondheidsnota in een jaarlijkse uitvoeringsagenda
- Een beweegvriendelijke omgeving of sportieve buitenruimte
- Ouderen in beweging door 12 weeks programma via buurtsportcoaches
- Uitwerken en uitvoeren beleidskader verbinden, versterken mantelzorg
- Integraal functionerend netwerk voor thuiswonende inwoners en mantelzorgers

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Gezond en Energiek

Visie: Faciliterend, maar terugtrekend waar het om de eigen verantwoordelijkheid van inwoners gaat.

Nadere uitwerking:

- Welke mogelijkheden liggen er in het accommodatie beleid voor sport en leefstijl, bijvoorbeeld door versobering, gebruiker betaald, clustering en samenwerking met buurgemeenten, waarbij het besluit over Calluna niet opnieuw ter sprake gesteld wordt;
- Op welke wijze kunnen de buurtcoaches afgebouwd worden?

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Het tactisch plan sport is het actieplan dat voortkomt uit de sportvisie. Dit wordt in 2021 geëvalueerd en herschreven of geüpdatet. Bij het vaststellen van dit tactisch plan sport wordt gelijktijdig de sportvisie opnieuw herijkt. In 2022 willen we uitvoering geven aan het nieuwe tactisch plan Sport (of de update daarvan). Het gemeentelijk sportbedrijf interactie heeft een grote rol in de uitvoering ervan.

Tevens geven we samen met sportbedrijf interactie verdere invulling aan het sport- en preventieakkoord en gaan we samen met scholen inventariseren wat er verder nog nodig is voor het vergroten van inclusief sporten, het vitaler maken van sportaanbieders, versterken van de positieve sportcultuur en het ondersteunen van scholen en zorgaanbieders om hun vaardigheid in bewegen te vergroten.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Gezonde Leefstijl.

Kosten voor de invoering van de "beweegpas".

Kosten voor de preventiemaatregelen om langer zelfstandig te blijven wonen.

Iedereen doet mee.

Het vinden van de doelgroep en het motiveren om deel te nemen aan een beweegtraject.

Medewerking van sportverenigingen.

Ouderen in beweging.

Actueel houden van het beweegaanbod.

Verschillende behoeften van de doelgroep, 50+ heeft andere behoefte dan 70+.

Buiten Bewegen.

Bereiken/vinden van de ongeorganiseerde sporter/gebruiker.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Sportvisie "Heel Ermelo Beweegt 2016 - 2020"
- Tactisch plan Sport "Heel Ermelo Beweegt 2017 - 2021"

Nieuw Sportcentrum Ermelo

Onderwerp	Portefeuillehouder
Calluna / De Zanderij	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Nieuw Sportcentrum Ermelo

We kiezen voor een zwemvoorziening gericht op doelgroep zwemmen en de mogelijkheid tot recreatie. Het belang van zwemlessen en gezond bewegen voor zowel kinderen als ouderen staat voorop. De huidige plannen worden omgebogen: het recreatieve deel zal niet de boventoon voeren en er worden geen speelse voorzieningen aangebracht. Dit omdat de financiële onderbouwing te onzeker is en de geraamde exploitatiekosten een te groot beslag leggen op de gemeentebegroting die de komende tijd steeds meer onder druk komt te staan.

Ontwikkeling nieuw sportcentrum Ermelo op De Zanderij.

De komst van een nieuw sportcentrum Ermelo is een belangrijke kans voor een open sportpark met een functie voor de wijk West.

Het ontwikkelen van Sportpark de Zanderij tot een Vitaal Sportpark draagt bij aan het verbeteren van sport in de openbare ruimte en aan het versterken van wijk west en de Zanderij als sportpark.

Maatschappelijke partners als sportverenigingen, onderwijs, wijkvereniging West en Welzijn Ermelo worden betrokken bij de ontwikkelingen.

Tevens kan deze ontwikkeling aanleiding zijn tot het realiseren van 'open sportclubs' door de verenigingen die op de Zanderij gevestigd zijn.

Raadsperiode 2018-2022

- Nieuw sportcentrum Ermelo is in het tweede kwartaal van 2021 gerealiseerd. Alle inspanningen zijn erop gericht dat de realisatie binnen de begroting blijft en de duurzaamheid ambitie is ingevuld.
- Sportbedrijf Ermelo is per 1 januari 2019 opgericht en in het jaar 2020 volledig geïmplementeerd en functioneert volgens de uitgangspunten en de begroting van het bedrijfsplan BES.
- Sportpark de Zanderij is ontwikkeld tot een Vitaal Sportpark. Dit betekent dat de Zanderij een meer open en toegankelijker karakter heeft gekregen. Spelen en individueel sporten wordt gefaciliteerd.

Maatschappelijke partners geven mede inhoud aan het gebruik van de Zanderij. Deze ontwikkelingen van het gebied lopen gelijk op met het ontwikkelen van het nieuwe sportcentrum Ermelo.

Met de realisatie van het Vitaal Sportpark de Zanderij is de functie van Wijk West versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Nieuw Sportcentrum Ermelo

Na besluitvorming voor het nieuwe Sportcentrum Ermelo in oktober 2018 zijn de plannen verder uitgewerkt en is de aanbesteding van de bouwpartners volgens planning en budget verlopen. Start van de bouw was voorzien in het 3e kwartaal van 2021, waarna opening in het 1e kwartaal 2023 was gepland. Als gevolg van onduidelijkheid van de stikstof-regelingen door rijk en provincie heeft behandeling van het bestemmingsplan vertraging opgelopen. Door de verwachte besluitvorming door de raad na het zomerreces 2021 zal de start van de bouw minimaal worden vertraagd naar januari 2022. Na de afronding van de bouw van het nieuwe sportcentrum, zullen Calluna en de Balverszaal worden gesloopt. De grond is dan beschikbaar voor verdere ontwikkeling.

Sportpark De Zanderij

In het kader van de ontwikkeling van sportpark de Zanderij is in 2019 een subsidieverzoek gedaan voor een bedrag van maximaal € 100.000,00 bij de provincie Gelderland voor het realiseren van een 'vitaal sportpark' op de locatie de Zanderij. De cofinanciering bestaat uit al gemaakte en al geraamde kosten voor het realiseren van het nieuwe sportcentrum op de Zanderij. De subsidie is goedgekeurd in 2019 en het project wordt in samenhang met de planvorming van het buitenterrein van het Nieuwe Sportcentrum uitgevoerd. De doorontwikkeling van sportpark de Zanderij naar vitaal sportpark is nu ingezet en houdt gelijke tred met de realisatie van het nieuwe sportcentrum.

Het Sportbedrijf van Ermelo (InterActie) is opgericht per 1 januari 2019. Er is in het ontwerp van het Sportbedrijf ruimte om beheer en exploitatie van de cultuuraccommodatie hierbij aan te kunnen sluiten. Per 1 januari 2021 zijn de medewerkers van de Dialoog overgegaan naar Interactie en de verder overgang van beheer en exploitatie wordt in 2021 afgerond.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Nieuw Sportcentrum Ermelo.

Risico's zijn er ten aanzien van de tijdplanning van de bestemmingsplan procedure.

Sportpark De Zanderij.

Risico's t.a.v. van de voortgang van de ontwikkeling van het Vitaal Sportpark de Zanderij zijn er indien de provincie vertraging in de planuitwerking niet accepteert en reeds verkregen subsidies teruggestort moeten worden.

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Sportcentrum Calluna / de Zanderij	R230	Als gevolg van gewijzigde btw wetgeving wordt voor sport onvoldoende compensatie ontvangen.	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting.	10%	€ 400.000

Vastgesteld beleid

Nieuw Sportcentrum Ermelo

Op 5 juli 2017 is door de raad besloten tot nieuwbouw van een zwembad en sporthal op locatie De Zanderij. Qua voorzieningenniveau is voor het zwembad besloten tot aanvullingen op recreatief gebied en voor de sporthal extra voorzieningen voor de gymnastiekvereniging. Tevens is meer invulling gegeven aan de duurzaamheid ambitie voor zwembad/sporthal, die naast energieneutraliteit ook klimaatneutraliteit tot doel heeft.

Op 5 juli 2017 is eveneens, vanuit te voorziene fiscale regelgeving, besloten om beheer en exploitatie van het sportcomplex Calluna extern te verzelfstandigen door de oprichting van een overheids-bv (Sportbedrijf Ermelo). Verdere uitwerking van dit besluit in een bedrijfsplan heeft in 2018 plaatsgevonden, waarna de tweede helft 2018 als implementatieperiode geldt. De start van de nieuwe vorm van beheer en de exploitatie fase is voorzien in 2019.

Sportpark de Zanderij

Op 13 juli 2018 heeft het College besloten tot de aanvraag van een subsidie bij de Provincie Gelderland voor het realiseren van een Vitaal sportpark op locatie de Zanderij (zie hiervoor Corsanr: e180024639/ Case:

Accommodatiebeleid

Onderwerp	Portefeuillehouder
Accommodatiebeleid	dhr. W. Vogelsang
BES Sport	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

N.v.t.

Raadsperiode 2018-2022

Onderwijshuisvesting

Vanaf 2018 wordt op structurele basis bestuurlijk overleg gevoerd met het gehele onderwijsveld in het OOGO. Er wordt in in samenspraak met de schoolbesturen een beleidskader opgesteld. Hierin wordt de gezamenlijke visie op onderwijshuisvesting geformuleerd, alsmede de eerste aanzet voor een integraal huisvestingsplan (IHP). In een IHP worden afspraken gemaakt over huisvesting van onderwijs en kinderopvang, verduurzaming van onderwijsgebouwen en eventuele renovatie of vervanging. De gemeente is verantwoordelijk voor adequate onderwijshuisvesting. Ter uitvoering van deze wettelijke taak gelden specifiek voor onderwijshuisvesting nog de volgende doelstellingen:

- De gemeente streeft naar een goed voorzieningen niveau;
- De gemeente streeft naar een gevarieerd onderwijsaanbod in / nabij elke wijk, aansluitend bij de behoefte;
- Er wordt geanticipeerd op leerling-groei en leerling-krimp;
- Er wordt ingezet op efficiënte inzet van onderwijsgebouwen en nabijgelegen voorzieningen;
- Bij nieuwbouw is duurzaamheid van belang, er wordt uitgegaan van kwalitatief goede gebouwen, waarbij de gemeente het wettelijk verplichte deel bekostigt en het effect van marktwerking leidt tot meer- of minderkosten;
- Met de jaarlijkse lokalenverdeling is transparantie over de inzet van gebouwen en de verhuur van gebouwen.

BES Sport (Beheer en Exploitatie Sportaccommodatie Ermelo)

Door het oprichten van een Sportbedrijf worden de gemeentelijke sportaccommodaties en activiteiten verzelfstandigd en samengevoegd met drie stichtingen die ook sportvoorzieningen beheren en exploiteren in Ermelo (SSE, Triade en Dindoa)

Hiermee ontstaat een organisatie in Ermelo die zich primair richt op beheer en exploitatie van sportaccommodaties en op de uitvoering van het sportbeleid.

Op deze wijze ontstaat voor de inwoners van Ermelo, Sportverenigingen en gebruikers van zwem- en sportfaciliteiten één aanspreekpunt voor sport en bewegen in Ermelo.

Tevens wordt hiermee een uitvoeringstaak van de gemeentelijke organisatie op afstand gezet, wat past in de huidige strategie van de gemeente Ermelo.

Na besluitvorming over het verzelfstandigde (sportbedrijf) BES zal in 2019 de fase van beheer en exploitatie starten.

In de begroting is voor deze opstartfase een extra budget meegenomen.

In het bedrijfsplan waarover in oktober besluitvorming plaatsvindt zal een meerjarenbegroting voor het sportbedrijf worden opgenomen, welke eind 2018 zal worden vertaald naar consequenties voor de gemeentebegroting.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Accommodatiebeleid.

Eind 2020 is door Tien Organisatieadvies een verkenning van het accommodatiebeleid opgesteld. De belangrijkste aanbevelingen daaruit worden in 2021 verder uitgewerkt in een nieuw beleidsdocument accommodatiebeleid. Deze bevat onder meer een uitspraak over de rol van de gemeente bij de bestaande voorzieningen en daaraan gekoppeld het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor het onderhoud, het integraal beoordelen van subsidieaanvragen en het vergelijkbaar maken van financiële gegevens met andere gemeenten. Zodra het nieuwe beleidsdocument accommodatiebeleid is vastgesteld door de gemeenteraad, kan dit met ingang van 2022 in de praktijk gebracht worden.

Onderwijshuisvesting.

In samenspraak met de onderwijspartners is in mei 2020 het Integrale Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2020-2030 opgesteld en vastgesteld (ook door de gemeenteraad). Dit uitvoeringsprogramma beschrijft negen

huisvestingmaatregelen (nieuwbouw of renovatie) die de gemeente tot 2030 tot uitvoering gaat brengen. In 2024 wordt het IHP geactualiseerd op basis van de dan geldende omstandigheden.

BES Sport (Beheer en Exploitatie Sportaccommodatie Ermelo).

Vanaf 1 januari 2019 voert Interactie Sportbedrijf Ermelo B.V. het gemeentelijke sportbeleid uit en is verantwoordelijk voor het beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. Gedurende de overgang is gebleken dat sporthal Dindoa hier geen onderdeel vanuit wenst te maken. Het beheer en de exploitatie door Interactie van de sportaccommodaties EFC, DVS, FC Horst, Triade, Wethouder Balverszaal en Calluna is in 2020 geformaliseerd. In 2022 zal de nieuwe Dialoog worden opgeleverd en worden toegevoegd aan de beheer- en exploitatietaken van Interactie evenals het nieuwe sportcentrum De Zanderij in 2023.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Onderwijshuisvesting:

Het Integraal Huisvestingsplan 2020-2030 biedt geen huisvesting oplossing voor maatschappelijke organisaties (zoals dagopvang) die op dit moment in de betreffende scholen zijn gehuisvest. Hierover moet de gemeente met deze organisaties en het onderwijs in gesprek. In relatie hebben schoolbesturen aangegeven voorschoolse educatie steeds meer te willen integreren, naar kindcentra of zelfs integrale kindcentra. Gemeente is hierover binnen het OOGO en LEA in gesprek.

VNG, PO-raad en VO-raad hebben in november 2020 de Routekaart Duurzaamheid, sector Onderwijs gepubliceerd. Deze beschrijft de route naar energieneutrale onderwijsgebouwen in 2050. Dit landelijke kader heeft een lokale vertaling naar Ermelo nodig.

BES Sport

Een mogelijk risico is dat de implementatie van BES meer tijd nodig heeft dan voorzien.

Investeringsbedragen uit het Integraal Huisvestingsplan 2020-2030:

- kennen een prijspeil 2020. Er dient rekening gehouden worden dat er indexatie van deze bedragen nodig is voor realisatie in de toekomst;
- houden geen rekening met eventueel aan te schaffen locaties of erpacht op beoogde locaties;
- houden geen rekening met eventueel benodigde tijdelijke huisvesting tijdens het bouwproces.

Ontvangen aanvraag voor een nieuwe binnensportaccommodatie op het terrein van 's Heeren Loo, door 's Heeren Loo.

Financiële risico's

n.v.t.

Vastgesteld beleid

Onderwijshuisvesting:

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2030

De Dialoog

Onderwerp	Portefeuillehouder
De Dialoog	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

De Dialoog kent als kerngebruikers Welzijn Ermelo, Vuvera (Volksuniversiteit), de bibliotheek, theater De Dialoog en Cultuurkust. Wij kijken er naar vanuit een drieluik:

als een open en toegankelijk gebouw waarin ruimtes gedeeld kunnen worden. Bij de planontwikkeling zien we kansen voor gedeeltelijke nieuwbouw en een combinatie met woningbouw. Dit als visueel aantrekkelijke rand voor het Raadhuisplein;

als een gevarieerd programma voor ontmoeting, leren, ontspanning en ontwikkeling;

als een samenwerkingspodium voor Ermelose organisaties en instellingen en inwoners die elkaar versterken.

Dit levert schaalvoordelen op, zoals winst in beheerpersoneel en flexibiliteit in programmeren. De

samenwerking met verschillende organisaties leidt tot een meerwaarde voor de individuele organisatie.

belangrijker nog: samenwerking levert een meerwaarde voor de bezoekers en de gehele gemeenschap. De vitaliteit van deze dragers van cultuur en welzijn zijn van belang voor de eigenheid van Ermelo. We streven naar balans tussen de maatschappelijke functie en het ondernemerschap dat nodig is om de exploitaties op

peil te houden of te brengen. De gemeente heeft een rol als co-financier voor instellingen en programma's. De investering in het gebouw zal gericht zijn op slimme functionaliteit, mogelijk ook door intensivering van ruimtegebrek in het aangrenzende gemeentehuis zodat met minimale kostprijs een maximale maatschappelijke opbrengst wordt gegenereerd.

Raadsperiode 2018-2022

De Dialoog wordt verticaal en duurzaam uitgebreid en de panden Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 worden op termijn gesloopt. De kern-gebruikers worden gezamenlijk gevestigd in de verbouwde Dialoog.

Op deze wijze verwachten we meer synergie tussen de kerngebruikers en het gemeentehuis te kunnen bewerkstelligen. De ruimte die vrij komt door sloop van Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 kan op termijn ingezet worden voor andere functies, waaronder woningbouw. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze beheer en exploitatie van de Dialoog in de toekomst het beste kan plaatsvinden.

De verbouwde Dialoog op basis van verticaal duurzaam kan waarschijnlijk in 2022 in gebruik worden genomen.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Naar aanleiding van de in 2018 verrichte scenario studie De Dialoog heeft het college gekozen voor Scenario 4. In dit scenario worden de panden Pinel, Plaza, Stationsstraat 118, raad- en trouwzaal gemeentehuis en zalen 1 tot en met 5 van De Dialoog opgeheven. De rest van het huidige gebouw blijft qua fundatieconstructie/plattegrond intact. Bovenop deze bestaande fundatieconstructie/plattegrond wordt een verdieping gerealiseerd die in directe verbinding staat met het vergaderplein van het gemeentehuis. Door de directe verbinding met het gemeentehuis kunnen de vergaderruimten van het gemeentehuis ook ingezet worden voor activiteiten in De Dialoog. Vice Versa.

In de periode april-september 2019 is het functionele en ruimtelijk programma van eisen geactualiseerd en zijn de stakeholders/gebruikers intensief betrokken bij het project. Er zijn 3 varianten als uitwerking van Scenario 4 opgesteld met een volumestudie en een stichtingskostenraming. Er is in september 2019 door het college een keuze gemaakt voor de compacte en transparante variant, waarbij de raadszaal naar de 1e verdieping wordt verplaatst in aansluiting op het vergaderplein.

Er is een keuze gemaakt voor beheer en exploitatie van De Nieuwe Dialoog door Sport- en Cultuurbedrijf InterActie. De architect en enkele bouwpartners zijn geselecteerd en de werkzaamheden zijn reeds opgestart. De sloop heeft reeds plaats gevonden en de theaterzaal wordt in de periode juni-september gerenoveerd. Momenteel loopt de aanbesteding van de bouw en verduurzaming van De Dialoog + en raadszaal en de start is voorzien direct na oplevering van het theater in september 2021. In het tweede kwartaal 2022 is de oplevering van de totale Dialoog voorzien.

In de begroting is een bedrag van € 7,2 miljoen opgenomen voor De Dialoog. Naast dit bedrag is er een bedrag van € 851.000,00 beschikbaar voor verduurzaming van de raadszaal en trouwzaal (HvGb), welke onderdeel fysiek deel uitmaakt van de Nieuwe Dialoog.

De herontwikkeling van vrijkomende locaties Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 wordt, zoals reeds eerder is besloten door de Raad, ondergebracht in een separaat project.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Uitloop tijdsplanning indien aanbesteding niet binnen budget kan worden gerealiseerd.

Door COVID-19ontwikkelingen minder huur/gebruik van de Dialoog met negatieve effecten voor de financiële exploitatie.

Financiële risico's

n.v.t.

Vastgesteld beleid

Educatie

Educatie

Onderwerp	Portefeuillehouder
Onderwijs	dhr.dr. J.A. de Haan
Kunst en Cultuur	dhr.dr. J.A. de Haan

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Jeugd en kansen

We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep. We doen dat door:

- het opwaarderen van het bewegingsonderwijs. De specifieke vorm wordt in overleg door de scholen bepaald. Meer schoolzwemmen is onderdeel van het keuzepakket;
- het aanbieden van op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur. Plus steunmaatregelen gericht op het wegnemen van die belemmeringen tot meedoen (bijvoorbeeld armoede) in de weg staan verminderen;
- het samen met jongeren organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd.

Raadsperiode 2018-2022

Onderwijs

We willen een divers onderwijsaanbod van voldoende kwaliteit, zodat kinderen, jongeren en volwassenen voldoende kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs) is primair verantwoordelijk voor het bieden van goed en kwalitatief onderwijs en om kinderen een passende onderwijsplek te bieden.

Gemeenten hebben een taak op het gebied van:

- onderwijshuisvesting (zie speerpunt accommodatiebeleid)
- onderwijskansenbeleid (voorheen onderwijsachterstanden) voor 0-12 jarigen
- toezicht op voldoende openbaar onderwijs
- leerplicht
- voorkomen thuiszitters en voortijdig schoolverlaten
- aansluiting van jeugdhulp op onderwijs, door het ontwikkelen van integrale arrangementen
- aanpak laaggeletterdheid
- bevorderen integratie van statushouders Integratie statushouders is participatiebudget. Wordt in deze begroting ondergebracht onder inclusieve samenleving

Kunst en Cultuur

Zoals in de Cultuurnota 2016-2020 staat beschreven willen we bijdragen aan een levendig cultureel klimaat.

Drie maatschappelijke effecten staan centraal:

1. Educatie: cultuur in het onderwijs en deelname aan kunst en cultuur door kinderen en jongeren
2. Zorg: stimuleren van de ontplooiing van specifieke doelgroepen
3. Economie: vergroten van de aantrekkelijkheid van Ermelo voor bewoners en bezoekers

We beslaan het culturele aanbod aan de hand van zes pijlers: media en letteren; cultureel erfgoed; beeldende kunst en bouwkunst; amateurkunst en kunsteducatie; podiumkunsten en film; evenementen en festivals. In het proces naar een nieuwe Cultuurnota in 2021 zal worden gekeken of dit nog steeds de te bereiken maatschappelijke effecten zijn, of dat deze geactualiseerd dienen te worden. Over de manier waarop wij de effecten willen bereiken zullen wij in gesprek gaan met de culturele partners.

Aanpak Laaggeletterdheid

In de aanpak laaggeletterdheid wordt via het Taalhuis (netwerksamenwerking van formele taalaanbieders, Welzijnsorganisaties Harderwijk, Ermelo, Putten en Nunspeet en de gemeenten Harderwijk, Ermelo, Putten en Nunspeet) een regionale bijdrage geleverd aan het programma Tel mee met Taal. Dit programma richt zich door middel van een netwerksamenwerking met alle lokale en regionaal betrokken partners op het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan en loopt tot eind 2019. In de looptijd van het actieprogramma wordt de netwerkstructuur verstevigd, worden nieuwe taalvrijwilligers getraind die ingezet worden als taalmaatje, taalcoach of begeleider van laaggeletterden en wordt ingezet op een regionale bijdrage op de landelijke hoofddoelstelling om 45.000 nieuwe deelnemers aan een taaltraject te laten starten. De bestrijding van laaggeletterdheid is inmiddels als landelijk thema "Mensen die zich met het Nederlands niet goed kunnen redden" opgenomen in de opgave Merkbaar beter in het sociaal domein van het landelijk interbestuurlijk programma en wordt op deze basis voortgezet omdat de landelijke evaluatie zeer gunstige resultaten heeft laten zien.

Hoofdpijnen Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Ontplooiing en ontwikkeling

Beoogd maatschappelijk effect: Een gemeente met een divers aanbod waarin elke inwoner zich kan ontplooiën

Doelen:

- Inwoners kunnen zich ontwikkelen door onderwijs
- Inwoners en bezoekers kunnen zich verrijken door een rijk cultureel aanbod

Subdoelen:

- Voorkomen van onderwijsachterstanden
- Toezien toegang en gebruik van onderwijs
- Zorgen voor passende onderwijshuisvesting
- Bestrijden en voorkomen van laaggeletterdheid

- Cultuur in het onderwijs
- Deelname van kinderen en jeugd aan cultuur
- Laagdrempelig en passend aanbod
- Aantrekkelijk voor inwoners, bezoekers en stakeholders

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Peuterspeelzalen
- Vroegen voorschoolse educatie
- Aanpak voortijdig schoolverlaten
- Handhaven leerplicht
- Leerlingenvervoer
- Onderwijskansen beleid
- Aansluiting jeugdhulp op onderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Educatie-trajecten laaggeletterdheid aanbieden voor volwassenen
- Informele educatie-trajecten subsidiëren aan Bibliotheek NW Veluwe
- Basisvoorzieningen handhaven
- Uitvoering cultuurnota
- Monitoren prestatieafspraken Bibliotheek NW Veluwe
- Evalueren Cultuurnota 2016-2020
- Toekennen van subsidies om te zorgen voor passend en laagdrempelig toegankelijk aanbod van culturele voorzieningen
- Faciliteren en regisseren van cultureel initiatief
- Onderhouden van relaties met culturele organisaties
- Vergroting en beleving van het cultureel erfgoed
- In stand houden basis infrastructuur

Hoofdpijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Ontplooiing en ontwikkeling

Visie: Faciliterende overheid in de wettelijke taken, zonder de niet-wettelijke taken bij voorbaat uit te sluiten.

Nadere uitwerking:

- Te onderzoeken of er mogelijkheden zijn voor een eigen bijdrage (bijvoorbeeld van scholen) voor het gebruik van diensten op het gebied van kunst en cultuur;
- Te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor geldstromen van elders, bijvoorbeeld vanuit de provincie of alternatieve financieringen zoals sponsoring en de inzet van particuliere initiatieven;
- Te onderzoeken welke mogelijkheden er liggen in het beter afstemmen van het gebruik van accommodaties door onderlinge clustering en samenwerking, ook met buurgemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Onderwijs

In overleg met samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de schoolbesturen werken we aan voorzieningen zo nabij en passend als mogelijk. Waar kinderen, vanwege een beperking of stoornis, niet zelfstandig en nabij naar school kunnen wordt leerlingenvervoer ingezet.

We zetten in op een versterking van het onderwijsaanbod en de gemeentelijke taken en willen samenwerking en integrale arrangementen bevorderen. We werken aan thuisnabij en passend onderwijs, en een onderwijskansenbeleid voor 0-12 jarigen. We werken aan een integrale aanpak voor kwetsbare jongeren.

Samenwerking onderwijs en jeugdhulp wordt vormgegeven binnen de Lokaal Educatieve Agenda door bestuurders vanuit voorschoolse voorzieningen, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, het Centrum voor Jeugd en Gezin en de gemeente Ermelo. Er is een jaarplan vastgesteld om middels werkgroepen aan de slag te gaan met:

- de verbetering van de doorgaande leerlijn voorschoolse voorzieningen –basisonderwijs
- versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp (CJG)
- plan van aanpak rondom hoogbegaafdheid
- plan van aanpak rondom nieuwkomers

Daarnaast sluit de gemeente Ermelo aan bij de regionale pilot Onderwijs Jeugd Arrangement op de Verschoorschool in Nunspeet.

Aanpak Laaggeletterdheid

Het regioplan Laaggeletterdheid 2020-2024 richt zich op het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan, in samenwerking met alle lokaal en regionaal betrokken partners.

Op basis van dit plan zijn de formele taaltrajecten (met een diploma) aanbesteed en gegund aan Top Taal. De non formele trajecten (niet gericht op een diploma) zijn via subsidie door centrumgemeente Apeldoorn verstrekt aan de Taalhuizen. Bibliotheek Noord West Veluwe is de penvoerder van het Taalhuis in onze regio.

Kunst en Cultuur

Het vernieuwde beleid (Cultuurbeleid 2021-2024) voor kunst en cultuur betreft een concrete aanpak met als doel: 'Iedereen in Ermelo cultuur laten ervaren'. Daarnaast zal er focus zijn op die ambities:

- educatie en ontwikkeling

- participatie en sociale cohesie
- economie en vrije tijd.

Deze ambities en bijbehorende uitgangspunten zijn omschreven in de Cultuuraanpak 2021 - 2024.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Onderwijs

- Onvoldoende gedeeld belang en urgentie op samenwerking.
- Druk op eigen taken is te groot.

Kunst en cultuur:

Bij de uitvoering van het cultuurbeleid zijn veel partijen betrokken; alle partijen maken samen het culturele aanbod in Ermelo en zijn dus van elkaar afhankelijk. We laten zien wat we zelf aan de samenwerking willen bijdragen, maar ook wat we van anderen verwachten.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Herijking en opdracht Het Pakhuis (2017)
- Cultuuraanpak 2021 - 2024 Cultuur van en voor ons allemaal! (2021)
- Visiedocument Peuterspeelzaalwerk 'De toekomst begint vandaag' 2015
- Subsidieregeling Peuteropvang 2018
- Aanpak Statushouders (2018)
- Sluitende aanpak minder zelfredzame jong volwassenen 16-27 jaar (2018)

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
% Niet-sporters	%	2016	47,6	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Personen met bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoners	2020	481,1	459,7	CBS - Participatiewet
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw van 15-64jr	2020	325,7	202	CBS - Participatiewet
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 10.000 inw	2020	720	700	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	4	6	CBS Jeugd
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2019	2	2	CBS Jeugd
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2020	1,2	1,7	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	1,8	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	21	26	DUO/Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	12	11,9	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	2020	0,4	0,4	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	2,5	1,2	CBS Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (23 augustus 2021)

Wie zijn daarbij betrokken

Bij de uitvoering van het programma Samen Leven in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [GGD Noord- en Oost- Gelderland \(GGD NOG\)](#)
- [Meerinzicht \(MIZ\)](#)
- [Interactie](#)
- [Inclusief Groep N.V.](#)

Wat hebben we er voor over

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	46.469.000	44.833.000	45.846.000	45.882.000
	baten	-7.581.000	-7.536.000	-7.555.000	-7.555.000
Saldo		38.888.000	37.297.000	38.291.000	38.327.000

Investerings		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	13.036.000	15.243.000	-348.000	32.000
	baten	-1.410.000	-237.000	-9.000	0

Saldo		11.626.000	15.006.000	-357.000	32.000
-------	--	------------	------------	----------	--------

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

[Investeringsplan Samen Leven in Ermelo](#)

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Programma Samen Wonen in Ermelo

Algemeen

Programma Samen Wonen in Ermelo bestaat uit onderstaande speerpunten, onder elk speerpunt zijn de onderwerpen opgenomen die hierop betrekking hebben.

1. Duurzaamheid
2. Omgevingswet
3. Wonen
4. Ruimtelijke Ordening
5. Ontwikkeling grote Zorgterreinen
6. Markt 2.0
7. Mobiliteit
8. Landschap en Omgevingsgroen
9. Kwaliteit Openbare Ruimte

Duurzaamheid

Onderwerp	Portefeuillehouder
Water	dhr. L.A. van der Velden
Duurzaamheid en milieu	dhr. L.A. van der Velden
Afvalbeleid	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Duurzaamheid

Ermelo zet de energietransitie versneld door. Ermelo is in 2030 energieneutraal en in 2035 klimaatneutraal.

We weten nu al dat dit een ingrijpende opgave is met grote consequenties voor beleid en investeringen en ook enorm zal steunen op initiatieven uit de samenleving.

De gemeente zal er alles aan doen deze initiatieven te ondersteunen en de financierbaarheid mogelijk te maken. In deze bestuursperiode wordt daarvoor de eerste aanzet gegeven.

De doelen voor de periode 2018-2022 zijn gericht op:

- energiebesparing per huishouden en bij bedrijven, organisaties en instellingen;
- CO2 reductie;
- meer eigen energieopwekking ten behoeve van Ermelo in samenwerking met de regio;
- afbouw gasaansluitingen en 100% gasloos bij alle nieuwbouw;
- klimaatadaptief ontwerpen, bouwen en beheren.

Raadperiode 2018-2022

We blijven werken aan de duurzaamheidsdoelstellingen om in 2030 een energieneutrale en in 2035 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Op kortere termijn is de doelstelling 10% energie te besparen en 10% meer duurzame energie op te wekken in 2020. Hiervoor werken we binnen het programma duurzaamheid aan zeven speerpunten:

- inwonersparticipatie;
- bedrijven/maatschappelijke organisaties;
- de gemeente als voorbeeld;
- communicatie staat centraal;
- meten & monitoren;
- grootschalige duurzame opwek;
- duurzame mobiliteit.

Naar aanleiding van de tussenevaluatie die begin 2018 is afgerond, is meer focus aangebracht in het programma door vier topprioriteiten te benoemen: warmtetransitie, verduurzaming bedrijven, grootschalige opwek en communicatie.

Op deze vier fronten wordt de resterende periode van het huidige programma duurzaamheid (t/m 2020) extra ingezet om flinke stappen te zetten richting de energiedoelstelling.

Klimaatadaptatie

Met het tekenen van het regionaal manifest ruimtelijke adaptatie heeft de gemeente Ermelo zich gecommitteerd om in 2020 'klimaatbewust te handelen' en in 2050 'klimaatrobuust te zijn'.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Duurzaamheid

Beoogd maatschappelijk effect: Een leefbaar Ermelo, nu en voor de volgende generaties.

Doelen:

- In 2025 50% minder gebruik vervuilende energie en 50% meer duurzame energie door inwoners en bedrijven
- Ermelo is in 2030 een energieneutrale, en in 2035 een klimaatneutrale gemeente
- Gedragsverandering in gedachtegoed ten opzichten van plastic tijdperk

Subdoelen:

- In 2020 is er 10% energie bespaard en 10% meer duurzame energie opgewekt
- Verduurzaming bedrijfsleven
- Stimuleren warmtetransitie
- Stimuleren duurzaam vervoer
- Circulair bouwen
- Stimuleren duurzame inkoop
- Aantal kilo's restafval naar beneden
- Minder zwerfafval
- Bevorderen bewustzijn over duurzaamheid

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Energieopwekking i.s.m. de regio
- Stresstest klimaatadaptatie
- Aanjagen verduurzaming bedrijfsleven
- Sectorale aanpak detailhandel, horeca, zorg en vakantieparken
- Afbouw gasaansluitingen en 100% gasloos bij nieuwbouw
- Vaststellen wijkwarmteplan
- Uitvoeren warmtetransitieplan
- CO2 reductie
- Acties o.b.v. gemeentelijke mobiliteitsvisie 2018
- Integreren laadpalen in nieuwbouw
- Klimaatadaptief ontwerpen, bouwen en beheren
- Waterbeleid nader uitwerken
- Toepassen kaders duurzame inkoop
- Communicatiecampagnes top prioriteiten duurzaamheid
- Afvalbeleid
- Vervanging verzamelcontainers gft- en restafval
- Planologische medewerking op het gebied van grootschalige wind, zon en biomassa, actieve stimulering en ophalen van initiatieven

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: De rol van de gemeente is een presterende overheid, die faciliterend, verbindend, ondersteunend én aanjager is. Binnen duurzaamheid komen alle rollen van de overheid naar voren, dit is afhankelijk van het thema. Er is geen reden om het huidige beleid te wijzigen. Continueer de inspanningen die nu al worden gedaan.

Nadere uitwerking: n.v.t.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Opvolger Programma Duurzaamheid 2016-2020

Eind 2020 is het programma Duurzaamheid geëvalueerd. De evaluatie geeft de aanbevelingen voor de opvolger van het programma Duurzaamheid. Deze opvolger wordt in het 3e, 4e kwartaal 2021 voorgelegd aan de raad. De "topprioriteiten" die in 2018 binnen het programma Duurzaamheid zijn benoemd, krijgen in de opvolger een vervolg:

1. Warmtetransitie (speerpunt inwonersparticipatie en bedrijven en MO).
2. Verduurzaming bedrijfsleven (speerpunt samenwerken maatschappelijke organisaties en bedrijven).
3. Grootschalige opwek duurzame energie.
4. Communicatie (voornamelijk ten dienste van bovenstaande drie prioriteiten).

Inspanningen binnen de vier belangrijkste speerpunten zijn onder andere:

- Opstellen van de wijkuitvoeringsplannen, 1e wijkuitvoeringsplan verwacht 4e kwartaal 2021, per jaar volgt minimaal 1 wijkuitvoeringsplan;
- Uitvoering geven aan de eerste Wijk van de Toekomst (gasloos) volgens plan van aanpak behorend bij subsidieaanvraag provincie Gelderland;
- Opstarten proces naar gasloos in andere wijk(en) zoals aangegeven in de Transitievisie Warmte;
- Aanjagen van verduurzaming bij de (grootste) energieverbruikers in Ermelo, verduurzaming bedrijventerreinen;
- Sectorale aanpak voor detailhandel, horeca, zorg en vakantieparken;
- Opstellen afweegkader grootschalige duurzame energieopwek.
- Planologische medewerking aan initiatieven op het gebied van grootschalige wind, zon en biomassa.
- Met de regio Noord-Veluwe opstellen van een Regionale Energie Strategie 2.0. in 2023. (vaststelling RES 1.0 in Q3 2021), Daarnaast het opstellen van de regionale uitvoeringsplan voor de RES 1.0 (2022);
- Vertalen van de RES 1.0 naar lokale uitvoeringsplannen (eerste in 2022).
- Communicatiecampagnes ter ondersteuning van de topprioriteiten, algemene communicatie om bewustwording te vergroten en inwoners/bedrijven/organisaties te stimuleren een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke doelen.

Waterbeleid

Ten behoeve van de rioolwaterbergingsopgave is nader onderzoek uitgevoerd naar de geschiktheid van de oorspronkelijk in het BRP gekozen locaties. Gebleken is dat de beoogde locaties hiervoor niet geschikt zijn. De verwachte kosten voor alternatieve locaties en borging van de in het BRP met de regio afgesproken hoeveelheid water zullen een extra investering van € 11,3 miljoen vragen. Het onderzoeken naar goede en geschikte locaties voor de rioolwaterbergingsopgave was/is nodig omdat bij de beoogde locaties van De Driehoek en Kerkdennen sprake is van beperkingen met betrekking tot plaats (rijksarcheologisch monument (Kerkdennen), omvang (De Driehoek) en voorwaarden door derden (milieuvorwaarden), kruispunt spoorbaan (De Driehoek en Kerkdennen) en gasleiding (De Driehoek). Inmiddels zijn er nadere onderzoeken in gang gezet, naar alternatieve mogelijkheden van passende en geschikte maatregelen/locaties binnen de beide bedrijventerreinen. Medio 2021 zullen daarvan de resultaten beschikbaar zijn.

In 2020 is een nieuw ZAP vastgesteld. In dit geval is gekozen voor een verlengingsnotitie Zuiveringskring Afvalwaterketenplan (ZAP) 2021 - 2023. Daarmee wordt het bestaand beleid uit het ZAP 2015 - 2020 voortgezet. Er is hier gekozen voor een verlengingsnotitie met een kortere looptijd om het plan daarna op te laten gaan in de Omgevingsvisie.

In 2022 wordt een nieuw BRP opgesteld. De looptijd van het huidige BRP is 10 jaar (2012 - 2022).

Klimaatadaptatie

In november 2020 is de visie klimaatadaptatie vastgesteld. In 2021 is gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan Klimaatadaptatie. Er wordt onder andere gewerkt aan een 'stresstest' om toekomstige knelpunten op het gebied van wateroverlast, waterveiligheid, hittestress en droogte in beeld te krijgen. Daarnaast wordt in beeld gebracht welke inspanningen binnen het bestaande beleid en projecten al bijdraagt aan een klimaatadaptieve gemeente. Deze verkenning leidt tot een voorstel om het thema klimaatadaptatie beter in te bedden in de organisatie en waar nodig aanvullende projecten en inspanningen te benoemen om toe te werken naar een klimaatadaptieve gemeente. Dit alles zal worden gevat in een uitvoeringsplan Klimaatadaptatie. Hiermee voldoen we tevens aan de afspraken binnen het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie, dat is ondertekend door de gemeenten, provincies en waterschap binnen de regio van het waterschap Vallei en Veluwe.

Afvalbeleid

Iedere inwoner in Ermelo gooit gemiddeld 159 kilo in de restafvalcontainer. Door nascheiding en vergisting wordt er 57 kilo uit het restafval gehaald. Blijft over 102 kg restafval dat wordt verbrand.

Ambitie op korte termijn: van 102 kilo naar 30 kilo restafval per inwoner in 2025.

Ambitie op lange termijn: van 30 kilo restafval in 2025 naar een circulaire economie in 2050 (d.w.z. een economie zonder afval).

De focus om deze ambitie te halen ligt op beter nascheiding (o.a. GFT afval en oud papier) en meer nascheiding.

Het afvalbeleid maakt onderdeel uit van de opvolger van het programma Duurzaamheid.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Voor het halen van onze doelstellingen zijn we afhankelijk van actie van derden. Bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties moeten zelf besluiten om maatregelen te nemen tot verduurzaming. Er is dus een risico dat de bijdrage van partners lager kan uitvallen dan gepland.

Voor het halen van onze doelstellingen zijn we afhankelijk van actie van derden. Bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties moeten zelf besluiten om maatregelen te nemen tot verduurzaming. Er is dus een risico dat de bijdrage van partners lager kan uitvallen dan gepland.

Daarnaast signaleren we een tekort aan capaciteit op andere taakvelden zoals ruimtelijke ordening. Hierbij is

onvoldoende zicht op tijdige invulling gezien de krapte op de arbeidsmarkt. Ook vragen grootschalige duurzame energieopwek initiatieven specialistische kennis die niet binnen de eigen organisatie voorhanden is.

De visie en beleidskaders Duurzaamheid van het nieuwe kabinet vormen zowel een kans als een risico.

Het budget Duurzaamheid is onvoldoende om de speerpunten te kunnen uitvoeren. Het budget van Duurzaamheid is daarnaast niet zuiver toebedeeld aan speerpunten voor Duurzaamheid. De huidige opbouw van beschikbare duurzaamheid gelden is vanaf 2021 een jaarlijks bedrag van € 125.000,- dat is gereserveerd voor uitvoeringsprogramma duurzaamheid. De advisering omtrent Wijk v/d Toekomst (jaarlijks ongeveer € 58.000,- t/m 2026) en de medewerker communicatie (structureel € 35.000,-) zorgt reeds voor een last van € 93.000,- m.b.t. de reservering bestemmingsreserve duurzaamheid. Dit betekent dat per saldo nog jaarlijks zo'n € 32.000,- beschikbaar is van de € 125.000,-. Om het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid te kunnen voortzetten zijn derhalve de gevraagde extra bedragen nodig zoals opgenomen in de kadernota 2021 aanmelding, dit is minimaal € 250.000,-. Dit zijn benodigde bedragen bovenop het jaarlijkse bedrag van € 125.000,- (stelpost duurzaamheid) dat reeds beschikbaar is.

Financiële risico's

Vanwege de bezuiniging op de gelden uitvoeringsprogramma duurzaamheid is er een risico op overschrijding vanuit mogelijke (structurele) verplichtingen die zijn aangegaan binnen het uitvoeringsprogramma, zoals de subsidieregeling Klimaatadaptatie Maatregelen Ermelo 2021 en het regionale duurzaamheidsloket.

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Duurzaamheid Milieu	R222	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant.	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting.	90%	€ 1.000.000

Vastgesteld beleid

Waterbeleid:

- BasisRioleringsPlan 2012-2022
- Bestuursvereenkomst OAS - Harderwijk
- Notitie Vervolgstappen in de samenwerking in de afvalwaterketen (Regio Noord-Veluwe)
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan 2015-2020
- Verlengingsnotitie Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) 2021 - 2023

Duurzaamheid:

- Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland, gemeente Ermelo (2021)
- Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 (2021)
- Subsidieregeling Klimaat Adaptatie Maatregelen Ermelo 2021
- Visie klimaatadaptatie (2020)
- Programmaplan Duurzaamheid 2016-2020
- Verordening Stimuleringslening Ermelo 2018

Afvalbeleid:

- Communicatieplan focus doorontwikkeling afval meer waard (2014)
- Tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing

Omgevingswet

Onderwerp	Portefeuillehouder
Omgevingswet	dhr. A.L. Klappe
Gezondheidszorg	dhr. A.L. Klappe
Vergunningverlening WABO	dhr. W. Vogelsang

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

De Omgevingswet willen we ontwikkelen als een sturingsinstrument dat de Ermelose samenleving uitnodigt tot het (mee)maken en mee bepalen van plannen. Een 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij' houding past daar goed in. We willen uitnodigend en open in gesprek gaan met inwoners, ondernemers en organisaties.

Raadperiode 2018-2022

In 2019 en 2020 gaan we ons voorbereiden op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2021. In 2021 en 2022 geven we uitvoering aan de implementatie van de wet.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Op dit moment wordt op nationaal, regionaal en lokaal niveau hard gewerkt om de Omgevingswet in werking te kunnen laten treden op 1 juli 2022. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving vereenvoudigen en samenvoegen. De Omgevingswet betekent een flinke verandering, zowel voor onze inwoners, de ambtelijke organisatie, maar ook voor college en raad. De Omgevingswet kent drie grote thema's waar de veranderingen gaan plaatsvinden: 1) het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO), 2) wet (beleid en instrumenten: omgevingsvisie, omgevingsplan, programma's en omgevingsvergunningen) en 3) anders werken (cultuur/gedrag en processen).

Wij gaan verder met het uitvoeren van alle deelprojecten die horen bij het implementatieplan van de Omgevingswet in Ermelo:

Digitaal stelsel: samen met Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht maken we de digitale systemen voor iedereen klaar en toegankelijk zodat alle informatie over de fysieke leefomgeving makkelijk te vinden en te gebruiken is voor evt. nodige vergunningen;

Wet: we stellen een Omgevingsvisie vast waar bij de totstandkoming de maatschappij heeft geparticipeerd. We zetten alle bestemmingsplannen in het tijdelijk omgevingsplan en gaan voor deelgebieden al nieuwe omgevingsplannen opstellen. We geven vorm aan het adviesrecht van de raad en we onderzoeken of er programma's nodig zijn voor de gemeente Ermelo. Ook richten we onze werkprocessen zoals voor de omgevingsvergunningen zo efficiënt en dienstverlenend mogelijk in.

Anders werken: we richten de werkprocessen in volgens de Omgevingswet en leiden de mensen op, zodat zij voldoende kennis en vaardigheden hebben om faciliterend op te kunnen treden richting de samenleving. De nieuwe manier van werken gaat uit van samenwerking met alle betrokken partijen.

Risico's

Beleidsmatige risico's

N.v.t.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

Wonen

Onderwerp	Portefeuillehouder
Woonvisie / Woningbouw	dhr. A.L. Klappe
Sociale huur	dhr. A.L. Klappe
Woonvariëties & tijdelijke huisvesting	dhr. A.L. Klappe
Wonen met zorg	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Wonen

Ermelo verhoogt de omvang en bouwtempo voor woningen. Variatie in vorm, prijs en het bedienen van verschillende groepen inwoners is daarbij belangrijker dan een hoge bouwproductie voor gemiddelde kopers/huurders. Wij kiezen voor het "ongemiddelde" en hebben als doel om vooral jongeren aan Ermelo te binden: voor starters en jongeren willen we minimaal 240 woningen realiseren die financieel passend zijn. Ook seniorenappartementen en woonvoorzieningen voor inwoners met een zorgvraag, mensen met een urgentie en tijdelijke woningzoekenden. Dit "maatwerkwoon" wordt ondersteund met een starterslening en blijverslening. We kiezen voor een aanpak gericht op doorstroming van de vastzittende c.q. "scheefwonende" Ermelose woonmarkt, door voor potentiële doorstromers meer uitnodigend en passend te bouwen. We gaan voor ongewone oplossingen. Zoals herbestemmen van bedrijfspanden, winkelpanden of recreatiewoningen, opsplitsen van woningen of bouwen van tiny houses. Met woningcorporaties maken we termijngebonden prestatieafspraken voor jongerenhuisvesting. De woonontwikkelingen op de recreatieterreinen voegen wij in als onderdeel van ons woonbeleid. Wij zien vastgoed in gemeentehanden als publiek goed. Daarbij willen we de regie van woningbouwontwikkelingen in handen van de gemeente, kiezen we voor actieve grondaankoop voor woningbouw en stimuleren wij maatschappelijke initiatieven (bijvoorbeeld CPO, zelfbouwprojecten, woonwerkzorginitiatieven, meergeneratiewoningen) om zelf woningen te (ver)bouwen en te beheren.

Raadperiode 2018-2022

Met ons woonbeleid willen we bereiken dat er voor alle groepen bewoners een passend woonaanbod is in de gemeente Ermelo. Dit betekent dat de woningvoorraad de komende jaren moet worden uitgebreid of dat

bestaand vastgoed moet worden aangepast. Wij richten ons daarbij specifiek op woonproducten waarin op dit moment geen of te weinig aanbod is. Daarbij kijken we naar permanente, maar ook naar tijdelijke oplossingen.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Wonen

Beoogd maatschappelijk effect: Een gemeente waar voor alle groepen inwoners een passend woonaanbod is

Doelen:

- Jongeren en starters binden aan Ermelo
- Variatie in vorm en prijs van het woningaanbod en het bedienen van verschillende groepen inwoners

Subdoelen:

- Toereikend aantal financieel passende woningen voor starters en jongeren
- Doorstroming bevorderen
- Voldoende woningen voor tijdelijk woningzoekenden en spoedzoekers

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Prestatieafspraken maken met woningcorporaties
- Evaluatie (verordening) starterslening
- Evalueren startersleningen en onderzoek alternatieven
- Vervolg afwegingskader woningbouwplannen
- Actualiseren gemeentelijke woonvisie
- Actualiseren huisvestingsverordening
- Opstellen uitvoeringsagenda obv de nieuwe visie op wonen met zorg
- Tweejaarlijks monitoren woonbeleid (Planmonitor Wonen)
- Vervolg verordening sociale woningbouw
- Tussentijds monitoren jaarafspraken UWOON
- Evalueren project tijdelijke huisvesting

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: De rol van de gemeente is een presterende rechtmatige overheid, die initiatieven neemt, stimuleert, een actieve rol pakt, kansen opspoot en actief grondbeleid toepast.

Kaders:

- Woningvoorraad passend voor een evenwichtige bevolkingsopbouw
- Streven evenwichtig woningaanbod (vasthouden verdeling koop-huur)
- Breed pallet sturingsinstrumenten
- Actief grondbeleid
- Zoeken naar plekken waar woningen gebouwd kunnen worden

Nadere uitwerking:

Vanuit deze visie en kaders het thema Wonen verder uit te werken, waarbij ook de volgende onderdelen vanuit de beschouwing in hoofdlijnen (Hoofdlijnennotitie) worden meegenomen:

1. De kostendekkendheid van de WABO-leges nader bezien (naar 100%, nu zo'n 95%)
2. Presterende overheid

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Woonbeleid

Begin 2021 is de Woonvisie 2030 en de bijbehorende uitvoeringsagenda vastgesteld. Hiermee heeft de gemeente Ermelo een samenhangend, integraal, gedragen, maar ook een flexibel woonbeleid. De nieuwe visie staat niet op zichzelf, maar zoekt verbinding met beleidsterreinen die een link hebben met het thema wonen en is afgestemd op de Omgevingsvisie die in 2021 wordt vastgesteld.

Aan de woonvisie is een uitvoeringsagenda gekoppeld voor de periode 2021-2024. Een belangrijk element hierin is de manier waarop we met onze partners willen samenwerken, namelijk door:

- Jaarlijks in het vierde kwartaal een Ermelose woondag te organiseren. Tijdens de Ermelose woondag informeren we onze woonpartners over ontwikkelingen op de woningmarkt en gaan in gesprek over actuele thema's. In 2021 is daarmee voor het eerst ervaring opgedaan. Met deze ervaring worden de woondagen voor de komende jaren ingevuld.
- Een inwonerspanel op te zetten. Voorafgaand aan de Ermelose Woondag willen we jaarlijks met inwoners in gesprek over een aantal woonopgaven. Op deze manier willen we peilen of we met de uitvoering van onze woonvisie nog op de juiste weg zitten, of dat we hier en daar bij moeten schaven.
- Het maken van prestatieafspraken. Om onze ambities voor de sociale huursector waar te kunnen maken zijn wij veelvuldig in gesprek met woningcorporatie UWOON. Sinds eind 2016 worden er jaarlijks in het vierde kwartaal met UWOON en huurdersorganisatie De Groene Draad prestatieafspraken gemaakt voor het komende jaar. Ook in 2022 worden er dergelijke afspraken gemaakt. Input daarvoor komt o.a. uit de Ermelose woondagen, maar ook uit de evaluatie van de jaarafspraken van het voorgaande jaar.

Aan de woonvisie zijn twee instrumenten gekoppeld die sturing geven aan de nieuwbouw in Ermelo. Het gaat om:

- Het beleid afweging woningbouw: dit beleid is in 2020 voor het eerst vastgesteld en eind 2021, na een evaluatie aangepast. Elk jaar hebben initiatiefnemers op een vast moment (voor 1 maart) de mogelijkheid om plannen aan te melden voor een afwegingsronde. Tijdens deze afwegingsronde wordt vastgesteld aan welke woningbouwplannen de gemeente het komende jaar medewerking verleent en aan welke niet. Met het beleid afweging woningbouw wil de gemeente meer grip krijgen op de woningbouwplannen wat betreft omvang, invulling en de termijn waarop de plannen worden gerealiseerd. De projecten die in 2020 en 2021 prioriteit hebben gekregen zullen ook in 2022 doorlopen (zolang aan de voorwaarden wordt voldaan) en na een besluit van het college in juni 2022 kunnen nieuwe projecten worden toegevoegd.
- Het beleid en de verordening sociale woningbouw: dit beleid is in 2019 voor het eerst vastgesteld. In het beleid is bepaald hoe groot het aandeel sociale huurwoningen, sociale koopwoningen, middenhuurwoningen en overige koopwoningen per woningbouwproject moet bedragen. Ook er aan het beleid een vereveningsfonds gekoppeld voor plannen waarbij de verhouding sociale woningen- overige woningen niet in evenwicht is. Eind 2021 wordt gestart met een evaluatie van het beleid. De resultaten hiervan worden in 2022 opgeleverd.

Monitoring & data

In de afgelopen jaren zijn er verschillende instrumenten ontwikkeld om college & raad te informeren over de stand van de woningmarkt en de uitvoering van het woonbeleid. In 2022 worden deze verschillende instrumenten geïntegreerd in een woningmarktdashboard. De eerste contouren hiervan worden al in 2021 neergezet. In 2022 wordt dit uitgebreid naar een overzichtelijke tool met onder andere informatie over:

- De Planmonitor Wonen. Via dit (provinciale) instrument wordt twee maal per jaar in kaart gebracht hoe de gemeente er voor staat wat betreft woningbouwinitiatieven. Ook wordt gemonitord wat de effecten zijn van de verordening sociale woningbouw en het beleid afweging woningbouwplannen, die beide in 2019 zijn vastgesteld.
- De regionale woningbouwproductie. Aansluitend aan het regionale woningbehoefteonderzoek dat in 2019 heeft plaatsgevonden is er gekozen om niet langer regionaal afspraken te maken over regionale en gemeentelijke nieuwbouwaantallen. Voortaan wordt de regionale nieuwbouwbehoefte bepaald door de nieuwbouw-behoefte van de lokale woonvisies als uitgangspunt te nemen en op te tellen tot een regionaal totaal.
- Ontwikkelingen in de sociale huursector. Het gaat hierbij om informatie over het aantal actief woningzoekenden, de slaagkans voor woningzoekenden, aantal urgentieverzoeken, de uitstroom via de Centrale Uitgang, etc.
- Ontwikkeling in de koopsector. Het gaat hierbij om informatie over de ontwikkeling van koopprijzen, het aantal woningtransacties, etc.
- Algemene ontwikkelingen die van invloed zijn op de woningmarkt, zoals de ontwikkeling van het aantal huishoudens, trends in migratie, etc.

Samen met partners wordt tijdens de Ermelose woondag 2021 geïnterviewd aan welke woningmarkt informatie maatschappelijke partners en de gemeente Ermelo behoefte hebben.

Tijdelijke huisvesting jongeren

Op 4 april 2019 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarbij het college wordt opgedragen om zo spoedig mogelijk te komen met voorstellen voor het op korte termijn realiseren van tijdelijke huisvesting specifiek gericht op jongeren, met een huurprijs tot de maximale grens voor huurtoeslag voor jongeren tot 23 jaar (2019: € 424,44). Sindsdien zijn er verschillende initiatieven ontplooid. Het gaat o.a. om: Het verkennen van de mogelijkheden voor het plaatsen van tijdelijke wooneenheden op enkele specifieke locaties, waar nodig voorafgegaan door de aankoop van grond.

Het ondersteunen van initiatieven van derden voor het realiseren van tijdelijke huisvesting in bestaand vastgoed of het plaatsen van tijdelijke wooneenheden.

Begin 2021 wordt het project Tijdelijke huisvesting Beemdweg (mogelijk gemaakt door aankoop van grond door de gemeente) opgeleverd. Dit betekent dat de nadruk vanaf 2021 vooral komt te liggen op het ondersteunen van initiatieven van derden.

Wonen en zorg

Naast jongeren is een andere doelgroep die in de woonvisie wordt benoemd de groep inwoners een zorgvraag. Voor deze groep (denk aan ouderen met dementie, LVB-jongeren etc.) wordt bekeken hoe hiervoor zelfstandige woonruimte gecreëerd kan worden, bijvoorbeeld in de vorm van woon-zorgcombinaties.

Leningen

De gemeente Ermelo hanteert twee leningsvormen om inwoners te helpen aan een geschikte woning. De eerste is een lening voor particuliere woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen en toekomstbestendig willen maken (met dit laatste is ingespeeld op de wens van college & raad om een blijverslening te introduceren. Deze lening is in 2021 gestart. De tweede lening is de starterslening; een lening om starters op de woningmarkt te ondersteunen bij het kopen van het eerste huis. De starterslening is in 2021 aangepast op een subsidieregeling van de provincie en passend gemaakt voor de huidige woningmarkt. Beide leningen worden in 2022 voortgezet. Een evaluatie van de regelingen zal naar verwachting in 2023/2024 plaatsvinden.

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Onvoldoende draagvlak bij partners of inwoners, waardoor de planning niet gehaald wordt.

- Onvoldoende regionale samenwerking, zodat de regionale activiteiten onvoldoende kunnen worden opgepakt.
- Onvoldoende personele capaciteit om uitvoering te geven aan woningbouwprojecten

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Wonen	R142	De financier van een in Ermelo actieve woningcorporatie (UWOON of Vestia) spreekt het WSW aan waarbij het garantievermogen van WSW ontoereikend is om deze aanspraken te dekken, waardoor de gemeente vervolgens wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WSW te verstrekken.	Geld - Derving rentekosten.	10%	€ 60.000
Wonen	R194	De gemeente wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WSW te verstrekken.	Geld - Derving rentekosten.	10%	€ 200.000

Vastgesteld beleid

- Woonvisie Ermelo 2030 (2021) met als bijlagen
  - Beleid afweging woningbouw
  - Beleid + verordening sociale woningbouw
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012). In 2021 wordt deze vervangen door de Omgevingsvisie
- Huisvestingsverordening (2020)
- Verordening Starterslening Ermelo (2021)
- Verordening Toekomstigbestendige lening gemeente Ermelo (2021)
- Nota Uitgangspunten grondprijbepaling (2010)

Ruimtelijke Ordening

Onderwerp	Portefeuillehouder
Ruimtelijke Ordening	dhr. A.L. Klappe
Gebiedsuitwerking Horst en Telgt	dhr. A.L. Klappe
Grondzaken (beleid)	dhr. A.L. Klappe
Grondzaken (exploitatie)	dhr. W. Vogelsang
Monumentenbeleid	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Raadsperiode 2018-2022

Bij de diverse projecten (Nieuwe sportcentrum, Strand Horst, Veldwijk, Haspel etc.) moet er een planologische wijziging plaatsvinden om het project te kunnen realiseren. Vanuit ruimtelijke ordening wordt hier uitvoering aan gegeven, inclusief eventuele beroepsprocedures.

Hoofdpijnen Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Ruimtelijke Ordening

Beoogd maatschappelijk effect: Een bij de Ermelose samenleving passende invulling van de ruimte

Doelen:

- Integrale en transparante afweging van individuele en gemeenschappelijke belangen

Subdoelen:

- Aantrekkelijker centrum
- Ruimte geven aan initiatieven op het gebied van wonen, leren en werken
- Integrale en transparante afweging vanuit de functies wonen, mobiliteit, openbare ruimte, duurzaamheid, zorg, ontplooiing en ontwikkeling, economie, recreatie, natuur en toerisme
- Benutten potentie ten bate van recreatie en toerisme
- Eén consistent en gebiedsdekkende omgevingsvisie en -plan

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Actualiseren nota Grondbeleid
- Voorbereiden herijking functieveranderingsbeleid
- Bouwrijp maken en realisatie van vastgoed Markt 2.0
- Doorlopen en afronden procedures bestemmingsplan 2.0
- Uitwerken bestemmingsplan structuurvisie en proces begeleiding landgoed Veldwijk en de Hooge Riet
- Procesbegeleiding gebiedsontwikkeling Oranjepark en Strand Horst
- Voorbereiden en behandelen beroep actualisatie de Driehoek
- Vernieuwen Kerklaan/Postlaan
- Uitbouwen en uitbreiden erfgoedregister
- Uitwerken structuurvisie Buurtplan Horst en Telgt
- Opstellen van integrale visies, beleid en bestemmingsplannen
- Implementatie Omgevingswet

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: De rol van de gemeente is participatie bevorderend, waarbij netwerk en regie belangrijk zijn. Aan de voorkant zijn heldere kaderstelling en taakstelling (waar de samenleving bij betrokken is) belangrijk. Naarmate dit duidelijker is, is er meer ruimte voor participatie én zullen processen doelmatiger en doeltreffender lopen. De rol van de overheid is een responsieve overheid.

Nadere uitwerking: vanuit deze visie het thema Ruimtelijke Ordening verder uit te werken, waarbij ook de volgende onderdelen vanuit de beschouwing in hoofdlijnen (hoofdlijnennotitie) worden opgepakt:

3. Anterieuere overeenkomsten: bij nieuwe overeenkomsten zoveel mogelijk verhalen van kosten.

5. Vanuit het genereren van meer inkomsten: de tarieven voor erfpacht, pacht, huur en verkoop naar huidige prijspeil bijstellen.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Actualisatie bestemmingsplan De Driehoek

Het bestemmingsplan de Driehoek is onherroepelijk. De Boskamer (kleine Driehoek) is niet meegenomen in het bestemmingsplan De Driehoek omdat dit deelgebied de voortgang van het bestemmingsplanproces belemmerde. Het bestemmingsplan van de Boskamer dateert uit 1978 en is dringend aan actualisatie toe. Het college heeft opdracht gegeven om op de gemeentelijke percelen asbestinventarisatie van de opstallen en bodemonderzoek uit te voeren waar mogelijk in samenwerking met grondeigenaren. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt een raadsvoorstel voor asbestsanering voorbereid. Minimale doel is om de gemeentelijke opstallen te slopen en indien noodzakelijk de bodem te saneren. De aanvullende bodemonderzoeken worden 2de helft 2021 uitgevoerd. De voorbereiding van het raadsvoorstel 2de helft 2021, 1 ste helft 2022. uitvoering asbestsanering 1ste helft 2022. Om het bestemmingsplan te actualiseren is een ontwikkelopdracht of een initiatief van derden noodzakelijk. Afhankelijk van de capaciteit zal een ontwikkelopdracht voor het actualiseren van het bestemmingsplan worden ingediend of indien een initiatief van derden wordt ingediend in behandeling worden genomen.

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt

In maart 2021 heeft de raad het ontwikkelingsperspectief Horst en Telgt vastgesteld en opdracht gegeven voor de stedenbouwkundige uitwerking voor Hart van Horst. De stedenbouwkundige uitwerking wordt als aanvullende beleid op het ontwikkelingsperspectief Horst en Telgt vastgesteld. De stedenbouwkundige uitwerking bestaat uit 2 fasen. Fase 1 van de stedenbouwkundige uitwerking is in juni 2021 afgerond. Het streven is om de stedenbouwkundige uitwerking in de eerste helft van 2022 ter vaststelling aan de raad aan te bieden. Afhankelijk van de uitkomst van het raadsbesluit en de benodigde capaciteit kan de gemeente (woningbouw-) initiatieven ontwikkelen op eigen grondgebied of initiatieven van derden in behandeling nemen en opdracht verlenen voor verbetering huidige verkeerssituatie.

Erfgoed

Eind 2018 is de erfgoedverordening door de raad vastgesteld. Daarbij is ook een online erfgoedregister gepubliceerd met informatie over alle gemeentelijke monumenten. In 2021 is aan de raad een beleidsnotitie Monumentenzorg aangeboden. Hierin zijn een aantal acties opgenomen. Het online erfgoedregister zal verder uitgebouwd tot uitgebreide database waaraan ook andere partijen bijdragen kunnen leveren over de monumentale panden, landschappen, archeologische vindplaatsen en grafheuvels. Rijksmonumenten, aangewezen beschermde landschappen en dorpsgezichten voegen we toe aan het erfgoedregister. Ook wordt voorgesteld om de eigenaren van monumenten actief te wijzen op een onderhouds- en/of restauratiesubsidie/meerjarenonderhoudsplan. Als laatste is er aandacht voor het voordragen van een monumentale status voor gebouwen en het opnemen van een begrenzing/aanduiding van monumenten in het Omgevingsplan.

Actualiseren nota Grondbeleid

Het actualiseren van de nota Grondbeleid is eind 2021 gereed zodat de gemeente in 2022 beschikt over de juiste beleidsinstrumenten rekening houdend met de nieuwe Omgevingswet welke nu per 1 juli 2022 in werking treedt.

Uitgifte bedrijfskavels Veldzicht Noord 4e fase

Begin 2021 is de laatste grondpositie verworven door de gemeente welke benodigd was voor de aanleg van het laatste stuk bedrijventerrein. Vervolgens zijn inmiddels 2 van de 5 bedrijfskavels reeds verkocht en

geleverd. Begin 2022 zijn de sanering en het bouw- en woonrijp maken van de laatste 3 bedrijfskavels gereed en kunnen deze ook uitgegeven worden.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Algemeen

Het is erg lastig om goed gekwalificeerde RO-medewerkers aan te trekken, zowel voor het vervullen van vaste functies als voor tijdelijke inhuur. Indien er onvoldoende capaciteit is kunnen niet alle gewenste projecten worden opgepakt.

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt

- Voor realisatie van de stedenbouwkundige uitwerking door uitvoering van initiatieven zijn we voor een deel afhankelijk van initiatieven van derden.
- Voor de realisatie van initiatieven die passend zijn binnen de stedenbouwkundige uitwerking Horst en Telgt moeten ruimtelijke procedures worden doorlopen. Er kan beroep ingesteld worden tegen de plannen die tot vertraging kunnen leiden.
- Bestaand beleid zoals; functie veranderingsbeleid, sociaal woningbeleid, ontwikkelingsperspectief Horst en Telgt, Mobiliteitsvisie, Regionale woonagenda, kunnen strijdig zijn met gewenste toekomstige woningbouwinitiatieven.

Boskamer

- Voor vaststelling van het bestemmingsplan is voldoende draagkracht van belanghebbenden noodzakelijk.
- Een algehele asbestsanering van het gebied is afhankelijk van de bereidheid van de grondeigenaren.
- Beroep en bezwaar kunnen de bestemmingplanprocedure vertragen.

Financiële risico's

n.v.t.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Landschapontwikkelingsplan Ermelo - Putten 2011-2021 (2011)
- Beleidsnotitie indieningsvereisten goede ruimtelijke onderbouwing (2010)
- Beleidsregels tijdelijke omgevingsvergunning (2012)
- Notitie RO-instrumenten (2013)
- Nota omgevingskwaliteit (2015)
- Sociaal woningbeleid(2019)
- Regionale woonagenda Samenwerking Noord West Veluwe(2019)
- Functieveranderingsbeleid (2012)
- Woonvisie (2020)

Ontwikkeling grote zorgterreinen

Onderwerp	Portefeuillehouder
Ontwikkeling grote zorgterreinen (Oranjepark/Veldwijk/s Heeren Loo)	dhr. L.A. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Veldwijk

We zien de herontwikkeling als beloftevol en tegelijkertijd ingrijpend door de verschuiving van zorg naar wonen en bedrijvigheid. We willen ruimte geven voor initiatieven op het gebied van wonen, leren en werken en vooral voor de ontwikkeling van een kennis- en innovatiecentrum voor zorg. De landschappelijke waarde van de omgeving moet behouden blijven en geïntegreerd worden in de plannen.

De Woonvisie Ermelo en de bijbehorende uitkomsten van de evaluatie gelden ook voor Veldwijk.

Raadsperiode 2018-2022

Herontwikkeling Veldwijk

Begin 2018 is de structuurvisie Landgoed Veldwijk en de Hooge Riet vastgesteld door de raad. Binnen de kaders van deze structuurvisie wordt de komende jaren het plangebied gefaseerd uitgewerkt in bestemmingsplannen.

Herontwikkeling Oranjepark

December 2017 heeft de gemeenteraad het Masterplan Oranjepark vastgesteld als basis voor de herontwikkeling van het (voormalige) Rehoboth/Dillenburgerterrein. Het Masterplan wordt in 2018 uitgewerkt tot een bestemmingsplan dat de basis biedt voor de bouw van 95 woningen op het terrein.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Herontwikkeling Veldwijk

Het eerste deelgebied "De Hooge Riet" is door de VOF Heijmans/Meyerbergman in ontwikkeling genomen. De verwachting is dat vanaf 2021 hier woningen kunnen worden gebouwd die in 2022/2023 worden opgeleverd. Onderdeel van dit plan is de restauratie van de daar aanwezige rijksmonumenten.

Eind 2019 heeft de gemeenteraad het Masterplan Veldwijk en het Beeldregieplan Veldwijk vastgesteld. In het masterplan zijn de ruimtelijke uitgangspunten voor de ontwikkeling van Veldwijk vastgelegd. Het plangebied wordt gefaseerd en in delen (her)ontwikkeld: Ontwikkelgebied A (Veldwijk-West), Ontwikkelgebied B (Zorgpark GGz Centraal), Ontwikkelgebied C (Veldwijk-Midden) en Ontwikkelgebied D (Veldwijk-Zuid).

Het zorgpark op Veldwijk, ontwikkelgebied B, ontwikkelt GGz Centraal zelf. Voor de inrichting van het zorgpark is onlangs een nieuw stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan opgesteld en in procedure gebracht. Zodra deze documenten zijn vastgesteld kan het bestemmingsplan voor het Zorgpark vanaf 2021 verder worden uitgewerkt.

De ontwikkelgebieden A, C en D zijn niet langer benodigd voor de zorg. GGz Centraal wil hieraan een nieuwe invulling geven. Zij kiest ervoor de terreindelen af te stoten en verkoopt deze fasegewijs aan nog te selecteren marktpartijen. Het eerste deelgebied dat voor herontwikkeling in aanmerking komt, is ontwikkelgebied A (Veldwijk-West). De voorbereidingen voor verkoop zijn in volle gang. Naar verwachting biedt GGz Centraal dit ontwikkelgebied in het tweede kwartaal van 2021 op de markt aan waarna in de jaren daarna aan de invulling kan worden gewerkt. Ook de andere deelgebieden worden fasegewijs op de markt gebracht en herontwikkeld.

Herontwikkeling Oranjepark

Het bestemmingsplan Oranjepark is onherroepelijk. In het plan worden 99 woningen en 76 zorgappartementen met een gezondheidscentrum gerealiseerd. Het plan wordt gefaseerd uitgevoerd.

Fase 1: reeds opgeleverd (76 zorgappartementen)

Fase 2: start bouw eind 2020/begin 2021; oplevering eind 2022/begin 2023

Fase 3: start bouw 2023; oplevering eind 2024/begin 2025

Fase 4: start bouw 2028; oplevering 2030

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Voor beide projecten moeten ruimtelijke procedures worden doorlopen. Er kan beroep ingesteld worden tegen de plannen die tot vertraging kunnen leiden.
- Voor beide projecten worden één of meerdere anterieure overeenkomsten opgesteld. Kostenverhaal door de gemeente wordt hierin verzekerd. Financiële risico's voor de gemeente zijn hiermee vooraf gedekt.
- Onvoldoende personele capaciteit om uitvoering te geven aan de projecten.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Landgoed Veldwijk en Hoge Riet
- Masterplan Oranjepark

Markt 2.0

Onderwerp	Portefeuillehouder
Markt 2.0	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

N.v.t.

Raadsperiode 2018-2022

De markt moet onderdeel zijn van een aantrekkelijk en goed functionerend centrum. Doel van Markt 2.0 is dat deze heringericht is en klaar voor de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

In samenspraak met een aantal ondernemers wordt een nieuwe inrichting van de Markt ontworpen, waarbij het contractueel vereiste aantal parkeerplaatsen wordt gerealiseerd en een aantrekkelijke situatie in het centrum van Ermelo ontstaat. De Markt wordt ingericht met aandacht voor de groenvoorzieningen.

Om aan het aantal parkeerplaatsen te kunnen voldoen zal het groengebied aan de Noordwesthoek van het gemeentehuis (tijdelijk) worden ingericht als parkeergebied.

De Plus zal worden uitgebreid en een Action wordt daarnaast gerealiseerd. Aan de andere kant van de Burgemeester Langmanstraat verschijnt een woongebouw met commerciële plint waarin onder andere een Aldi. De gemeente faciliteert deze bouwprojecten. Met deze aanpalende projecten en de heringerichte Markt ontstaat een evenwichtig en aantrekkelijk plein.

De planvorming is afgerond in Q3 2021. Na het raadsbesluit over het ontwerp wordt dit verder uitgewerkt tot Definitief Ontwerp inclusief planning/fasering en begroting. De realisatie zal parallel aan die van de eerdergenoemde projecten plaatsvinden en zal in 2022 gereed zijn.

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Vertraging wegens juridische of planologische procedures en/of wijziging van de scope van dit project of de aanpalende projecten, vertraging in de aanpalende projecten, of de deelname van nieuwe externe partijen in de planvorming.
- Onvoorziene aanpassingen aan de ondergrondse infrastructuur.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Raadsbesluit programma Centrumontwikkeling (2013)
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Structuurplan Markt 2.0 (2015)
- Raadsbrief d.d. 6 april 2016 Eindrapportage Centrumplan (e160010673)

Mobiliteit

Onderwerp	Portefeuillehouder
Verkeer en Vervoer	dhr. W. Vogelsang
GVVP	dhr. W. Vogelsang
Wegen / Fiets- en voetpaden	dhr. W. Vogelsang

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Verkeersdruk wegen

We respecteren de aankomende uitspraak van de rechter ten aanzien van de openstelling van de Prins Hendriklaan. Bij rechterlijke keuze tot afsluiting wordt dat uitgevoerd. Bij een uitspraak die openstelling mogelijk maakt, zal in overleg met de buurt (Noord en Trefpunt) en direct betrokkenen gewerkt worden aan een oplossing voor de gehele verkeersdruk in dit gebied. De beslissing vindt plaats binnen de context van het toekomstige GVVP;

Snelheidsmaatregelen voor diverse wegen worden ingepast in het GVVP;

Maatregelen voor de Oude Telgterweg moeten afgewogen worden in combinatie met de plannen voor het zwembad/sporthal;

We leggen veel nadruk op het snel actualiseren van het GVVP. Dit om een integrale gebiedsafweging te kunnen maken want verkeersmaatregelen gaan gepaard met herverdelen van druk. Het GVVP moet als een co-creatieproces en vooruitlopend op de toekomstige modellen van de Omgevingsvisie (verplichte invoering 2021) tot stand komen in samenspraak met inwoners.

Woonomgeving

In Ermelo is de dagelijkse woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers veilig, volwaardig, goed en prettig. We zien dat de komende jaren terug door:

vernieuwing en onderhoud voet- en fietspaden;
invoeren van meer 30 km zones binnen de bebouwde kom.

Raadsperiode 2018-2022

Uitvoering geven aan de mobiliteitsvisie en het wegenbeheersplan.

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie (raadsbesluit dd 4 juli 2019)

Doelenboom Mobiliteit en Openbare Ruimte

Beoogd maatschappelijk effect: Een bereikbare, veilige, gezonden en aangename woonomgeving

Doelen:

- Bereikbare en veilige leefomgeving
- Veilige, gezonde en aangename woonomgeving

Subdoelen:

- Een functionele verdeling van de verkeers- en parkeerdrukke
- Veilgeen duurzame inrichting en onderhoud van wegen
- Stimuleren particulier duurzaam vervoer
- Stimuleren en faciliteren gebruik openbaar vervoer
- Optimaliseren fiets- en wandelroutes
- Goed onderhouden duurzame en gezonden woon- en leefomgeving
- Aangename invulling van de woonomgeving

Hieronder hangen de volgende activiteiten:

- Werken aan oplossingverkeersdrukke Prins Hendriklaan
- Afwegen maatregelen Oude Telgterweg icm plannen zwembad/sporthallen
- Snelheidsmaatregelen inpassen in GVVP
- Actualiseren GVVP met integrale gebiedsafweging i.v.m. verkeersdrukke
- Uitvoeren mobiliteitsvisie en wegenbeheersplan
- Uitvoeren Meerjaren Uitvoeringsprogramma 2018-2020
- Vernieuwen en onderhouden voet- en fietspaden
- Verhogen onderhoudsniveau van B/C naar A/B
- Uitvoeren actieplannen visies en beheerplannen
- Integraal oppakken Pretoriusplein
- Integreren laadpalen in nieuwbouw
- Uitgifte graven incl. administratie en informatievoorziening
- beheer en onderhoud begraafplaats en gedeeltelijk van de graven
- Aanleg nieuwe speelvoorzieningen en vervangen bestaand toestellen
- Beheer en onderhoud openbaar groen
- Opstellen groene wijk- en buurtplannen

Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie - visie op thema's en opdracht college (raadsbesluit dd 30 oktober 2019)

Visie: De rol van de gemeente is een presterende overheid, waarbij mobiliteit en openbare ruimte een kerntaak is, wettelijke criteria gevolgd worden, bewonersparticipatie belangrijk is en het vastgestelde kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft.

Nadere uitwerking: De visie mee te nemen bij de ontwikkeling van het Mobiliteitsbeleid. Hierbij verwacht de raad dat het college met meerdere scenario's komt.

De nadere uitwerking ziet ook op het volgende onderdeel vanuit de beschouwing in hoofdlijnen (hoofdlijnennotitie):

2. Keuzes maken in het nieuw gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid en uitvoeringsprogramma; bijvoorbeeld met betrekking tot nieuwe fietspaden.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

In 2021 is een start gemaakt worden om het huidige GVVP te actualiseren naar een gemeentelijke mobiliteitsvisie. Vanuit het maatschappelijk raadsprogramma zijn de kaders voor de mobiliteitsvisie meegegeven. Vervolgens zal op basis van de mobiliteitsvisie een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld worden. Naar verwachting zal dit traject het eerste kwartaal 2022 worden afgerond.

Projecten die in het huidige uitvoeringsprogramma van het GVVP staan en al zijn opgestart worden verder uitgewerkt. Nog niet opgestarte projecten kunnen onderdeel worden van de nieuw te vormen mobiliteitsvisie.

Concreet betekent dit dat de volgende projecten doorlopen:

- Uitvoering geven aan vastgestelde plan fietsvoorziening Speuld;
- Uitwerken/uitvoeren fietsvoorziening Zeeweg - Schaapsdijk;
- aanpak om Oude Telgterweg te verbeteren na realisatie van het nieuwe sportpark;
- Verkeersplan rondom De Verbinding en 't Weijte;
- Uitvoering geven aan de openstelling van de Prins Hendriklaan na een intensief participatietraject.

Verder zal uitvoering gegeven worden aan:

- Opknappen diverse fietspaden.

Bij herstructurering en/of nieuwe inrichtingsplannen wordt uitvoering gegeven aan Duurzaam veilig. Door de

keuze voor "sober en doelmatig" zullen in beginsel de minimale inrichtingskenmerken gevolgd worden.

Ten aanzien van parkeren zal de nota parkeernormen de basis blijven en zullen projecten hun parkeeroplossing moeten zoeken binnen "hun" eigen project. Daarnaast zal nagedacht worden over alternatieve oplossingen en mogelijke herziening van de parkeernota.. Deze oplossingen kunnen een plek krijgen in de mobiliteitsvisie, waar op dit moment aan gewerkt wordt.

Samen met de regio gemeenten, in het kader van het MIRT programma, werken we samen aan het programma Noord Veluwe Bereikbaar op en langs de A28. Zoals een snelle fietsverbinding tussen Zwolle en Amersfoort, werkgeversaanpak en digitalisering. In het kader van de laadvisie van Gelderland en Overijssel werken we de regionale aanpak laad infrastructuur (Go-Ral) uit in een laadvisie voor voor Ermelo.

Na het Value Engineeringstraject met pro-rail wordt gewerkt richting de eerste fase van het intake traject om de spoorwegovergangen te verbeteren.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Onvoldoende draagvlak bij bewoners, met langere procedures zodat de planning niet gehaald wordt.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

GVVP:

- Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan (GVVP) (2013)
- Notitie flitspalen (2003) (herzien in 2011)
- Ermelo Onbelemmerd en Zorgzaam / BTB
- Wegenbeheersplan 2018-2022
- Beleidsregels uitwegen Ermelo (2009)
- Notitie wegcategorisering 2013 gemeente Ermelo (2013)
- Mobiliteitsvisie regio Noord Veluwe (2013)
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan (2015)

Wegen en Fiets- en voetpaden:

- Wegenbeheersplan 2018-2022
- Overeenkomst met de gemeenten Zeewolde en Harderwijk inzake de instandhouding en exploitatie van het fiets- en voetveer FleGel (2011)
- Fietsnetwerknota (2013)
- Mobiliteitsvisie regio Noord Veluwe (2013)
- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Uitvoeringsprogramma GVVP (2015)
- Bestemmingsplan Parkeren (2017)

Landschap en Omgevingsgroen

Onderwerp	Portefeuillehouder
Landschap en Groen	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

We beschermen het landschap, de bijbehorende plattelandscultuur en ecologische waarden die Ermelo kenmerken. We willen het landschappelijke karakter accentueren zonder nieuwe planontwikkelingen stil te leggen. We bouwen groeninclusief en natuurinclusief; uitbreiding van recreatieparken in kwetsbare natuur past daar niet in. Landschapsbeheer wordt zoveel mogelijk met lokale partners en eigenaren uitgevoerd. We willen de verscheidenheid van levensvormen van planten en dieren binnen en rond Ermelo tenminste in stand houden c.q. verbeteren.

Raadsperiode 2018-2022

Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)

In 2020 beschikken we over een HIOR op basis waarvan de inrichting en kwaliteit van de leef- en werkomgeving wordt bepaald.

Groenvisie

De groenvisie bepaalt het beleid van de gemeente Ermelo voor de komende 10 jaar. Het is een belangrijk document, dat met inzet van inwoners, groene verenigingen, groene organisaties en talloze experts is

ontwikkeld.

Niet al het groen in Ermelo is groen van de gemeente. De bossen en heidevelden zijn deels van natuurorganisaties; de grote parkachtige tuinen van zorginstellingen; de tuinen en bloembakken van bewoners. Het groen in Ermelo verzorgen en vitaal houden, vraagt inzet van iedereen. De gemeente ziet dan ook iedereen als potentiële partner onder de noemer "Groen doen we samen"

De gemeente ziet haar rol als verbinder, inspirator en regisseur. Daarnaast heeft ze natuurlijk de plicht om het gemeentelijk groen verstandig te beheren en met beleid te onderhouden.

In alle ruimtelijke plannen waar groen onderdeel van uit maakt, wordt het bestaande en nieuwe groen dan ook beoordeeld op basis van de zes belangrijke waarden, te weten:

- identiteit,
- gezondheid,
- biodiversiteit,
- klimaat & duurzaamheid,
- participatie & leefbaarheid en
- economie.

In de groenvisie is te lezen hoe de gemeente dat de komende 10 jaar gaat realiseren.

Groen vervult meerdere functies: van speelplek tot wegbegeleiding en van hondenuitlaatplek tot beweeggrondje. Vastleggen van CO2 is ook een belangrijke functie. Vooral de Ermelose bossen leveren een grote bijdrage aan het verminderen van de hoeveelheid CO2. Dit geldt ook voor de vele bomen in Ermelo. Die zijn zo belangrijk voor Ermelo dat ze in de Groenvisie een apart onderdeel vormen en ook uitgewerkt zijn in een apart beheerplan bomen.

In 2019 zijn beheerplannen vastgesteld voor het stedelijk groen, de bomen, het landschap, de bossen, natuurgebied de Leemputten en Flora & fauna.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Openbare ruimte

1. Vanaf 2019 is het onderhoudsniveau B/C verhoogd naar A/B met een differentiatie op gebiedstype waarbij "heel en veilig" voorwaarden zijn. Voor 2022 wordt een aanpassing voorzien op basis van de heroverwegingsvoorstellen (minder budget voor onderhoud openbare ruimte)
2. Gebiedsgericht uitvoering geven aan de actieplannen die voortkomen uit de visies en de beheerplannen. Aan de inwoners wordt gelegenheid geboden om mee te denken over het leefomgevingsgroen en hen vervolgens te ondersteunen bij het realiseren hun ideeën en initiatieven.
3. De raad is akkoord gegaan met de Programmabegroting 2019-2022 waarin gefaseerd extra structurele budgetten opgenomen zijn voor uitvoering van diverse beheerplannen openbare ruimte (wegen, groen, verlichting etc.).
4. In 2020 is gestart met het verbeteren en opwaarderen van de groenstructuur in wijk Zuid, te beginnen bij de brede groenzone ter hoogte van de Steynlaan en Witwatersrand. Hierbij wordt gewerkt vanuit de uitgangspunten van de groenvisie. Het masterplan/schetsontwerp is gedeeld met de omwonenden en zij hebben hierop hun reactie kunnen geven. De gedeeltelijke vervanging van het groen (beplanting en bomen) en de overige inrichting moet in 2022 zijn afgerond. Daarna volgen andere delen van het openbaar groen in het stedelijk gebied.
5. Vanuit de groenvisie wordt het maaibeheer steeds meer gedifferentieerd (verhoging biodiversiteit), in de bebouwde kom maar ook daarbuiten.

Pretoriusplein

De inrichting van het Pretoriusplein 1.0 is in 2021 opgeleverd. Nu wordt gewerkt aan Pretoriusplein 2.0 het gedeelte dat beschikbaar is gekomen na de sloop van het restant van de oude Prins Willem Alexander school. Opnieuw in nauwe afstemming met de omwonenden.

Speelvoorzieningen

Aanleg nieuwe speelvoorzieningen en vervangen van bestaande toestellen op basis van vervangingsplan 2020 en volgende jaren. Tegelijk wordt de aanleg en/of vervanging van de picknickplekken en zitbanken in de openbare ruimte meegenomen.

In 2022 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld voor het spelen/bewegen in de openbare ruimte.

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Onvoldoende mogelijkheden binnen projecten om groenvisie te verwezenlijken.
- Onvoldoende draagvlak bij lokale partners/eigenaren om het landschapsbeheer uit te voeren.
- Wegvallen van overheidssubsidies voor landschap.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- LOP 2011-2021
- Groenvisie 2017-2027
- Visie Speelruimte in Ermelo (2012)

Kwaliteit Openbare Ruimte

Onderwerp	Portefeuillehouder
Openbare Ruimte	dhr. L.A. van der Velden
Pretoriusplein	dhr.dr. J.A. de Haan
Onderhoud B-norm	dhr. L.A. van der Velden
Speelplaatsen	dhr. L.A. van der Velden
Picknickplaatsen	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Woonomgeving

In Ermelo is de dagelijkse woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers veilig, volwaardig, goed en prettig. We zien dat de komende jaren terug door:

- onderhoud woonomgeving op "Ermelo's niveau" (B-norm), samen met de buurt in te vullen;
- meer picknickplekken, speelplekken en bankjes, samen met de buurt in te vullen

Pretoriusplein

We vinden het Pretoriusplein een ongewenste plek voor woningbouw, het gebied is te druk. We creëren graag ruimte voor groenkwaliteit en spelen. We ontwikkelen deze plannen als gemeente samen met de bewoners.

Doel is om de bestaande parkeerdruk te verlichten, meer speelruimte mogelijk te maken voor kinderen en het weinige groen niet alleen te behouden maar aanmerkelijk te versterken.

Raadsperiode 2018-2022

- invullen vervangingsplan speeltoestellen 2019 en volgende jaren
- vaststellen HIOR (Handboek inrichting openbare ruimte)
- vaststelling en invulling geven aan beheersplannen te beginnen in de wijken zuid en west

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Openbare ruimte

Vanaf 2019 is het onderhoudsniveau B/C verhoogd naar A/B met een differentiatie op gebiedstype waarbij "heel en veilig" voorwaarden zijn. In 2022 wordt verwacht dat er een bezuiniging op het onderhoud wordt gerealiseerd door het aanpassen van het type onderhoud.

1. Gebiedsgericht uitvoering geven aan de actieplannen die voortkomen uit de visies en de beheerplannen. Aan de inwoners wordt gelegenheid geboden om mee te denken over het leefomgevingsgroen en hen vervolgens mee te helpen hun ideeën en initiatieven te realiseren.
2. De raad is akkoord gegaan met de Programmabegroting 2019-2022 waarin gefaseerd extra structurele budgetten opgenomen zijn voor uitvoering van diverse beheerplannen openbare ruimte, waaronder vervangen van groen (inclusief bomen).
3. Groenzone -zuid wordt het eerste grote groenvervangingsproject dat in 2022 uitgevoerd en gerealiseerd wordt. Beplanting en bomen worden vervangen en/of aangevuld. Tegelijk kijken we hoe het gebied waardevoller kan worden door meer aandacht te geven aan biodiversiteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie en gezondheid (beweegruijnte).
4. Het maaibeheer aanpassen met als doel het vergroten van de biodiversiteit. Dat betekent op meer locaties minder of anders maaien. Dit maaibeheer wordt de komende jaren op uitgebreidere schaal toegepast.

Pretoriusplein

De inrichting van het eerste deel van het Pretoriusplein is inmiddels gerealiseerd, in nauwe afstemming met de omwonenden.

In 2022 wordt het tweede deel (Pretoriusplein 2.0) gerealiseerd. Dit gedeelte is beschikbaar gekomen na de sloop van het resterende deel van de oude PWA-school. Bij de voorbereiding wordt de buurt/ wijk nog intensiever bij betrokken bij Pretoriusplein 1.0

Speelvoorzieningen

Aanleg nieuwe speelvoorzieningen en vervangen van bestaande toestellen op basis van vervangingsplan 2022. Tegelijk wordt de aanleg en/of vervanging van de picknickplekken en zitbanken in de openbare ruimte

meegenomen.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Hoge ambities waardoor te hoge verwachtingen worden geschept ten aanzien van de hoeveelheid werk die verzet kan worden.

Financiële risico's

N.v.t

Vastgesteld beleid

- Groenvisie 2017-2027
- Wegenbeheerplan 2018-2022
- Uitvoeringsnota beheer onverharde wegen (2016)
- ZAP 2015-2021
- BRP 2012 - 2022
- Beleidsplan Openbare Verlichting 2011-2015
- Notitie Historische bomen in Ermelo (2004)
- Lijst monumentale bomen - deel 1 (2006)
- Visie Speelruimte in Ermelo (2012)
- Subsidieregeling inheemse beplantingen gemeente Ermelo (2006)
- Lange termijnvisie bossen gemeente Ermelo 1994-2019 (1994)
- Beheersplan gemeentebossen Ermelo 2007-2017 ; wordt herzien 2018
- Beheersplan Leemputten 2003-2008; wordt herzien 2018
- Beheersplan heideterreinen (2011)
- Heidevisie gemeente Ermelo (2011)
- Faunabeleidsnota (2009); wordt herzien 2018
- Notitie Gladheidsbestrijding (2002); Evaluatie Gladheidsbestrijding (2012)

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Aantal inwoners	Aantallen	2020	27.017		CBS - Bevolkingsstatistiek
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2020	17,3	8,9	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	160	161	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2019	8,3	20,1	berekening
Demografische druk	%	2021	82,4	70,1	CBS - Bevolkingsstatistiek

bron: waarstaatjegemeente.nl (23 augustus 2021)

Wie zijn daarbij betrokken

Bij de uitvoering van het programma Samen Wonen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [Afsturing Friesland N.V.](#)

Wat hebben we er voor over

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	17.806.000	19.035.000	18.773.000	18.846.000
	baten	-9.037.000	-9.919.000	-9.614.000	-9.750.000
Saldo		8.769.000	9.116.000	9.159.000	9.096.000

Investerings		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	19.402.000	2.965.000	2.346.000	659.000
	baten	-529.000	0	0	0
Saldo		18.873.000	2.965.000	2.346.000	659.000

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

[Investeringsplan Samen Wonen in Ermelo](#)

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau met uitzondering van het product 629 Grondexploitatie.

De raad autoriseert alle baten en lasten van het product 629 Grondexploitatie (zie artikel 6: Financiële verordening gemeente Ermelo).

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen aan en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Programma Samen Ondernemen in Ermelo

Algemeen

Programma Samen Ondernemen in Ermelo bestaat uit onderstaande speerpunten, onder elk speerpunt zijn de onderwerpen opgenomen die hierop betrekking hebben.

1. Economie
2. Kerkdennen
3. Tonselse Veld
4. Toerisme en Recreatie
5. Vitale Vakantieparken
6. Strand Horst
7. Centrum en De Enk

Economie

Onderwerp	Portefeuillehouder
Economie	dhr. L.A. van der Velden
Maatschappelijk verantwoord Ondernemen	dhr. L.A. van der Velden
Bedrijventerreinen	dhr. L.A. van der Velden
Markt (weekmarkt)	dhr. L.A. van der Velden
Werkgelegenheid / Arbeidsmarktbeleid	dhr. L.A. van der Velden
Kennis-/innovatiecentrum voor Zorg	dhr.dr. J.A. de Haan
Defensie	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Economie

We willen het centrum een aantrekkelijke winkelgebied maken door met de ondernemers te werken aan een gevarieerder winkelaanbod en dit te concentreren rond het centrumwinkelgebied. Onze invloed op grote economische processen is beperkt, toch zullen we met de mogelijkheden die we als gemeente hebben, ons richten op het behouden en faciliteren van bestaande bedrijven. We willen meedenken met nieuwe bedrijven die zich willen vestigen en zo de werkgelegenheid op peil houden. De al jarenlange aanwezigheid van diverse zorginstellingen biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid rond kennisontwikkeling en innovatie in de zorg. We willen dit aanmoedigen en hier een voortrekkersrol in spelen. Defensie is ook van groot belang voor Ermelo en het voorzieningenniveau. Veldzicht is vrijwel vol. De vraag hoe we bedrijven in Ermelo gaan vestigen moet beantwoord worden. Er zal geen vrijstelling gegeven worden om een koopzondag voor winkels en bedrijven in te voeren. Dit uit respect voor de grote groep inwoners in de gemeente voor wie de zondag een rustdag is.

Raadsperiode 2018-2022

De uitvoering van het Economisch programma loopt in 2018 door.

In de tweede helft van 2018 wordt de ontwikkeling van een nieuw Economisch Programma voorbereid. In 2019 zal deze, met een bijbehorende strategische uitvoeringsagenda, politiek-bestuurlijk het licht zien.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Allereerst ontwikkelen we een Economische Monitor die inzicht geeft in voor Ermelo samengebrachte economische data. Die data kunnen van nut zijn bij latere beleidsafwegingen.

In het centrum herstarten we het traject entrumondernemers en vastgoedeigenaars onder de noemer ; De Nieuwe Winkel Straat', onder inspiratie van brancheorganisatie InRetail. Dit traject had al een aanzienlijke tijd op weg kunnen zijn, maar Corona gooid roet in het eten.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Het vormt geen risico als wel een gegeven feit dat de beïnvloeding van het onderwijsveld en onderwijsprogramma's niet primair aan de overheid is. In de ontwikkeling van kenniscentra en het onderwijsaanbod (HBO bijvoorbeeld) bevindt de gemeente zich formeel niet in een trekkersrol, maar kan het ontwikkelingen aanjagen door partijen tot samenwerking te bewegen.

Evenzeer vormt het geen risico maar een gegeven feit dat de ontwikkeling van bedrijventerreinen niet alleen aan Ermelo is, maar ook op (sub)regionaal- en provinciaal niveau wordt medebepaald. De provincie stuurt daarbij op terugdringing van het overaanbod op (sub)regionale- en provinciale schaal. Ermelo kent geen overaanbod en stuurt op optimalisering van haar bezettingsgraad en waarborging van haar kwaliteit en volume.

Het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is niet iets dat letterlijk door de lokale overheid gecreëerd kan worden. We gaan inzetten op het aan boord krijgen en houden van diverse externe partners – m.n. het UWV, Samenwerkend Ermelo en de Ermelose ondernemers - en ook intern verbanden tussen (o.a.) de disciplines Economie, Participatie en Onderwijs leggen, binnen Ermelo en in samenwerking met Putten en Harderwijk. De werkgeversdienstverlening verdient een boost, ook in regionaal kader.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Tussenevaluatie 2015-2016 Economisch Programma (april 2017)
- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015)
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016 Economisch Programma (mei 2015)
- Regionaal Programma Werklocaties (september 2019)

Kerkdennen

Onderwerp	Portefeuillehouder
Kerkdennen	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Omvormen Kerkdennen

We willen de verkleuring van Kerkdennen doorzetten, naar een bedrijventerrein voor lichte bedrijvigheid. Een plek waar een balans is tussen een aantal grotere bedrijven en veel nieuw ondernemerschap voor duurzame initiatieven op gebied van arbeid en energie. We gaan werken aan een oplossing voor het lang parkeren van vrachtwagens.

Raadsperiode 2018-2022

We zetten in op een bedrijventerrein waarin lichte en duurzame bedrijvigheid tot bloei kan komen in een verkeersveilige omgeving. Als zich hiertoe kansen aandienen werken we daar actief aan mee. In 2022 hebben we een oplossing voor het (lang)parkeren van vrachtwagens.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

In 2022 zijn de werkzaamheden van het project "Verkleuring Kerkdennen" afgerond. Enkel zal het fietspad langs de Groevenbeekse Heide (tussen de Oude Telgterweg en de Herderlaan) eventueel nog aangelegd worden. Dit is afhankelijk van de vergunning WNB wanneer deze is vergund. Tevens zal in 2022 de subsidieaanvraag zijn afgehandeld.

Risico's

Beleidsmatige risico's

De uitvoering van de maatregelen in de categorie Doen gaan in samenspraak met de ondernemers van Kerkdennen. De gevel tot gevel aanpak zal een gezamenlijk gedragen uitvoering moeten hebben. Voor de verdere verkleuring zijn we afhankelijk van de bereidwilligheid van eigenaren en marktbevingen die zich aandienen.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Maatregelen categorie Doen, Uitwerking Verkleuring Kerkdennen; Verkeersveilig, Vitaal en Duurzaam, november 2017
- Motie Verkleuring Kerkdennen, november 2017
- Motie GVVP Kerkdennen, november 2017
- Motie 30 km regime Kerkdennen, november 2017
- Motie fietsrondweg Kerkdennen, november 2017
- Maatregelen categorie Kansrijk (maatregel 8: Verduurzamen van het terrein en bedrijven) - De Raad moet hierover nog een besluit nemen (Q4 2019)
- Doortrekken fietsrondweg Groevenbeekse Heide tot aan de Putterweg - De Raad moet hierover nog een besluit nemen (Q4 2019)

Tonselse Veld

Onderwerp	Portefeuillehouder
Tonselse Veld / Haspel	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

N.v.t.

Raadsperiode 2018-2022

Een actueel bestemmingsplan voor Tonselse Veld en de Haspel

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Middengebied

Na de uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan Tonselse Veld moet het bestemmingsplan gerepareerd worden als gevolg van deze uitspraak. Voor een viertal concrete onderdelen is dit gebeurd.

Reparatie van het middengebied heeft meer tijd nodig gezien de complexiteit van dit gebied. In 2019 is als oplossing naar voren gekomen dat deze locatie kan worden gerepareerd als nieuw provinciaal werklocatiebeleid wordt vastgesteld. In het kader hiervan is de provincie Gelderland akkoord met de huidige bedrijvigheid maar niet met de eerder geplande uitbreiding (geen volumegroei). Vanwege dit laatste is als voorwaarde de blijvende verkeersontsluiting van de bedrijven aan de Harderwijkerweg gesteld.

In het eind 2019 vastgestelde Regionaal Programma Werklocaties (RPW) zijn de bestaande bedrijven in het middengebied dan ook opgenomen. En dit maakt regeling van deze bedrijvigheid in een nieuw bestemmingsplan mogelijk. Hiervoor is een gerenommeerd adviesbureau ingeschakeld. Bij de voorbereiding van deze bestemmingsplanherziening worden de ondernemers in het gebied direct worden betrokken. Dit proces is nog gaande en wordt in de tweede helft van 2021 afgerond. Voorts wordt voor de vaststelling van het bestemmingsplan de onderzoeksbasis op actualiteit doorgelopen.

Haspelstrook

In 2021 is het haalbaarheidsonderzoek naar de verplaatsing van de bedrijven aan de Haspelstrook afgerond. De conclusie van dit onderzoek is dat het niet haalbaar is de bedrijven te verplaatsen. Ontwikkelingen in het gebied zijn mogelijk op initiatief van de bedrijven. Indien een plan wordt ingediend, zal de gemeente hier actief het gesprek over aangaan om tot een passende ontwikkeling te komen. Op die manier kan op perceelsniveau een kwaliteitsslag worden behaald.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Mogelijke vertraging vanwege juridische en planologische procedures.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Visiekaart Tonselse Veld
- Toekomstvisie op de verblijfsrecreatie

Toerisme en Recreatie

Onderwerp	Portefeuillehouder
Toerisme en Recreatie	dhr. L.A. van der Velden
Veluwe op 1	dhr. L.A. van der Velden
Gastvrije Randmeren	dhr. L.A. van der Velden

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Met de stimuleringsagenda toerisme en recreatie zetten wij ons in voor Ermelo als recreatiegemeente. We zetten ons in voor het versterken van de economische betekenis van de recreatiesector en het in stand houden en versterken van een omgeving die aantrekkelijk is voor recreanten (waaronder ook inwoners) en toeristen. We willen er voor zorgen dat toerisme en recreatie bijdraagt aan het welzijn en welvaart in de gemeente Ermelo.

Raadsperiode 2018-2022

Veluwe op 1

Samen met de Veluwe gemeenten, grondeigenaren en ondernemers werken wij mee aan de het doel: beleef de beste Veluwe in 2030. Het doel is om als Veluwe in 2030 een voorbeeldregio te zijn waar het gaat om het verbeteren van de biodiversiteit en het verduurzamen van toerisme. Om als meest gastvrije bestemming van Nederland de bezoekers en bewoners een unieke beleving te bieden met een gezonde vrijetijdseconomie en robuuste natuur. Deze ambitie steunt op drie pijlers:

- In stand houden en versterken van natuur, landschap en erfgoed op de Veluwe
- Streven naar excellente gastvrijheid en een gezonde vrijetijdseconomie
- Versterken van de betrokkenheid van bewoners

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Beleid

De stimuleringsagenda toerisme en recreatie is inmiddels gedateerd en er zal aan het begin van 2022 een nieuwe toerisme en recreatie agenda opgesteld zijn. Hiervoor is nodig dat we eind 2021 uitgebreid met de sector in gesprek gaan en dat er een impact monitor gedaan wordt.

Veluwe op 1

We blijven inzetten op de samenwerking op de Veluwe. De Veluwe agenda 2030, beleef de beste Veluwe in 2030, met haar doelen zal leidend zijn voor het beleid. Hier blijven we op investeren.

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Bij het behalen van doelstellingen zijn veel partners betrokken, zoals het toeristisch bedrijfsleven, ondernemersorganisaties en mede-overheden. Voortgang en resultaten zijn daarom vaak afhankelijk van externe factoren.
- Het is voor de ondernemers en de gemeente belangrijk om de sector goed te ondersteunen met een concreet en uitvoerbaar beleid. Voor het opstellen van het nieuwe beleid zullen vooralsnog geen extra financiën nodig zijn

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Groei van binnenuit, Economisch Programma 2015-2018 (februari 2015)
- Strategische Uitvoeringsagenda 2015-2016, Economisch Programma (mei 2015)
- Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie (2015)

- Veluwe op 1: Veluwe agenda (2020)
- Jaarplan recreatie en toerisme SNV (2020)
- Tussenstand Stimuleringsagenda (2018)

Vitale vakantieparken

Onderwerp	Portefeuillehouder
Vitale vakantieparken	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

We willen vitale, attractieve en hoogwaardige vakantieparken, passend bij de gebiedsopgave "De Veluwe op één!". Matige of niet functionerende vakantieparken willen we ofwel verbeteren of omvormen tot passende woongebieden. Het project Vitale Vakantieparken maakt dat mogelijk.

Doel en inhoud van project Vitale Vakantieparken

Het bevorderen van een kwalitatief hoogwaardig en gevarieerd aanbod van verblijfsrecreatie op vakantieparken, dat aansluit op de marktvraag en toekomstbestendig is. Rekening houdend met het huidige gebruik, de versnipperde eigendomssituatie en de markt, zal het aanbod kwantitatief moeten afnemen en kwalitatief moeten groeien. Momenteel zijn er ca. 100 vakantieparken in Ermelo. De revitalisering van de sector geven we vorm langs twee sporen:

1. Recreatieondernemers waar mogelijk ruimte geven voor groei en innovatie.
2. Bedrijven en parken waar geen recreatie meer plaatsvindt transformeren naar andere functie.

De keuze voor verder ontwikkelen of transformatie rust op drie pijlers: de economische potentie, de ruimtelijke kwaliteit en aspecten betreffende openbare orde en veiligheid. De aanpak richt zich op de clusters van parken in Kern Horst, Strokel & Tonsel en langs de Drieërweg en op vakantieparken in het buitengebied (ca. 40). De aanpak varieert per cluster.

Raadsperiode 2018-2022

Waar mogelijk geven we ondernemers ruimte voor innovatie en vernieuwing om hun park te vitaliseren en aantrekkelijk te houden. We zoeken waar nodig naar transformatieruimte om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen een kans te geven en we werken in Veluweverband mee aan het behoud van aantrekkelijke verblijfsrecreatie.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

Vitale Vakantieparken

De in 2016 vastgestelde Toekomstvisie op de verblijfsrecreatie vormt het actuele beleidskader. In dit beleid zijn de toekomstperspectieven voor de recreatieparken in Ermelo opgenomen. De parken zijn onderverdeeld in drie clusters, de parken buiten deze clusters vallen in het 'buitengebied'. Voor elk cluster geldt een specifiek toekomstperspectief.

Kern Horst

Voor dit cluster geldt dat vooral aanknopingspunten worden gezien om te transformeren naar andere functies. Om dit mogelijk te maken is op 8 juli 2020 de Omgevingsvisie recreatiecluster Horst vastgesteld. Deze visie vormt het toetsingskader voor de parkplannen en bestemmingsplannen die de eigenaren (laten) opstellen voor transformatie van hun park. Wij hebben als gemeente met name een faciliterende rol en gaan actief het gesprek aan met de eigenaren over de toekomst van hun park en wat er nodig is voor transformatie. De meest voor de hand liggende optie blijkt voor de meeste parken omvorming naar wonen te zijn.

Drieërweg

Voor het cluster Drieërweg geldt dat wordt ingezet op behoud en versterking van recreatie.

Strokel & Tonsel

Het gebied van Strokel & Tonsel is een complex gebied waarin een groot aantal verschillende zaken een rol speelt. Het is ook een gebied waarin heel duidelijk aandacht nodig is voor handhaving. In dit gebied is een tweedeling gemaakt tussen het noordwestelijke en het zuidoostelijke deel. Voor het noordwestelijke deel dat dicht tegen Harderwijk aanligt, geldt dat hier aanknopingspunten worden gezien voor transformatie naar andere functies dan recreatie. Vanwege de variatie in grootte, eigendom, ligging en exploitatie geldt dat maatwerk nodig is om te komen tot een haalbaar toekomstperspectief. Voor de parken in het zuidoostelijke deel geldt dat hier wordt ingezet op behoud en terugbewegen naar recreatie. Wij blijven op initiatief van de parken in gesprek over de mogelijkheden.

Buitengebied

Voor de parken in het buitengebied is gezien de variatie in grootte, eigendom, ligging en exploitatie maatwerk nodig. In de Toekomstvisie is aangegeven dat behoud van recreatie het uitgangspunt is maar dat onder voorwaarden transformatie naar een andere functie mogelijk is, waarbij tijdelijkheid het uitgangspunt is. Mede naar aanleiding van de aangenomen motie d.d. 12 mei 2021, wordt per geval gekeken of er sprake is van een toekomstgerichte mogelijkheid binnen recreatie of niet. Hierbij worden ook eventuele mogelijkheden voor transformatie naar wonen onderzocht.

Regionale samenwerking

Vanwege het economische belang van de recreatiesector wordt regionaal samengewerkt met tien andere gemeenten en de provincie in het programma Vitale Vakantieparken Veluwe. Het doel van deze samenwerking is ervoor te zorgen dat de Veluwe één van de belangrijkste vakantiebestemmingen in Nederland blijft. De onderwerpen in dit programma zijn: ontwikkeling & innovatie, veiligheid & handhaving, duurzaamheid en ruimtelijke herstructurering via de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV).

Omgevingsplan Recreatieterreinen

Ondernemers hebben aangegeven dat het huidige bestemmingsplan te beperkend is om te kunnen meegroeien met de veranderende vraag van toeristen. Daarom gaan we een Omgevingsplan (nieuw bestemmingsplan onder de Omgevingswet) opstellen dat meer ruimte en flexibiliteit geeft aan ondernemers en er tegelijkertijd voor zorgt dat andere waarden zoals natuur ook gerespecteerd blijven. In het plan worden ook regels opgenomen over veiligheid, gezondheid, milieu, welstand, natuur en duurzaamheid. Het plan wordt gemaakt in nauwe samenwerking met de stakeholders en de gemeenteraad.

Risico's

Beleidsmatige risico's

- Transformatie van recreatieparken naar toekomstbestendige concepten en woonmilieus is complex qua proces, haalbaarheid en draagvlak bij belanghebbende partijen (eigenaren van vastgoed, maatschappelijke organisaties en politiek).
- Het toegenomen besef dat veiligheid en handhaving extra aandacht vragen om de recreatiesector te versterken vergt verdere uitwerking naar een coherente uitvoering.
- De gemeente is sterk afhankelijk van ondernemers, investeerders en eigenaren van parken en recreatiewoningen en heeft zelf maar beperkt mogelijkheden en middelen om de sector een boost te geven.

Financiële risico's

De tien belangrijkste financiële risico's zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer. Voor dit speerpunt zijn de volgende risico's opgenomen:

Tabel in Naris opgenomen financiële risico's

Speerpunt	Nr in Naris	Risicogebeurtenis	Gevolg	Kans	Gevolg
Vitale vakantieparken	R213	Het handelen van de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken wordt als staatssteun aangemerkt.	Geld - Derden kunnen een claim neerleggen.	10%	€ 300.000
Vitale vakantieparken	R223	Er ontstaat een financieel tekort bij de ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken.	Geld - Als aandeelhouder moet de gemeente een bijdrage leveren wat leidt tot een ongedekt nadeel voor de begroting.	10%	€ 100.000

Vastgesteld beleid

- Projectplan Kwaliteitsimpuls Verblijfsrecreatie (februari 2015)
- Vitale vakantieparken: toekomstvisie op de verblijfsrecreatie in Ermelo (december 2015)
- Regionaal Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken (juni 2018)
- Oprichting Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (augustus 2018)
- Omgevingsvisie recreatiecluster Horst (2020)

Strand Horst

Onderwerp	Portefeuillehouder
Strand Horst	dhr.dr. J.A. de Haan

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Strand Horst

Strand Horst moet zich kunnen door ontwikkelen tot een recreatieve trekker voor de regio. De gemeente is hierin een steunende partner, zorgt voor tempo in het proces en werkt aan snelle behandeling van vergunningen. Strand Horst is een openbaar strand, zodat het ook een strand blijft voor alle inwoners van Ermelo. Het gebied en de routes ernaartoe moeten sociaal veilig zijn. We streven naar een recreatief fietswandelpad wat zoveel mogelijk langs het strand loopt.

Raadsperiode 2018-2022

In 2019 moet er een vastgesteld bestemmingsplan zijn waardoor de ondernemers in het gebied zich verder kunnen ontwikkelen zodat Strand Horst zich door ontwikkeld tot een recreatieve trekker voor de regio.

Wat gaan we daarvoor doen

Onderdeel van het bestemmingsplan Strand Horst is de aanleg van een natuurgebied, het "Groene Kruispunt". Cooperatie Gastvrije Randmeren neemt de inrichtingskosten voor haar rekening. LeisurELands zorgt voor het beheer en onderhoud van het landgedeelte en gemeente Ermelo en Putten voor het beheer en onderhoud van het watergedeelte. Deze kosten worden gedekt uit een bestaand product.

In het najaar van 2021 wordt het bestemmingsplan Strand Horst behandeld bij de Raad van State. De vergunningen voor het ontwikkelen van Strand Horst kunnen aangevraagd worden, maar gezien de beroepen bij de Raad van State zijn de ondernemers afwachtend.

Wanneer het bestemmingsplan onherroepelijk is worden in 2022 de vergunningaanvragen verwacht van de ondernemers. De aanvragen worden voortvarend en actief opgepakt, zodat Strand Horst kan doorontwikkelingen tot recreatieve trekker in de regio.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Mogelijke vertraging vanwege juridische en planologische procedures.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Visiekaart Strand Horst (2013)
- Masterplan Strand Horst (2016)
- Bestemmingsplan Strand Horst (2021)

Centrum en De Enk

Onderwerp	Portefeuillehouder
Centrumontwikkeling	dhr. A.L. Klappe
Stationsstraat (van Verbinding tot station)	dhr. A.L. Klappe
De Enk	dhr. A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Centrum

Het centrum van Ermelo moet voor inwoners en toeristen een aantrekkelijke plek zijn om te komen en te verblijven. Dat vraagt bij de verdere planontwikkeling om kwaliteit op het gebied van vergroening van pleinen, omgevingskunst, bloemen en perken en ontmoetingsvoorzieningen.

We willen deze levendigheid en aantrekkelijkheid ook terugzien op de lijn tussen De Verbinding en het kernwinkelgebied. De recreatieve functies die Ermelo heeft mogen merkbaarder terug te vinden zijn in het centrum. We willen de verblijfsaantrekkelijkheid verhogen door het fiets- en voetgangersvriendelijker te maken.

Economie

We willen het centrum een aantrekkelijke winkelgebied maken door met de ondernemers te werken aan een gevarieerder winkelaanbod en dit te concentreren rond het centrumwinkelgebied. Ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente zijn daartoe een gezamenlijk traject ingegaan.

Raadsperiode 2018-2022

Door het faillissement van de aannemer is vertraging in de uitvoering van het centrumplan ontstaan. Al het openstaande werk is inmiddels uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen

Meerjarenbegroting 2022-2025

De projectontwikkelaar heeft de revitalisatie van 'de Enk' ter hand genomen.

De gemeente faciliteert waar mogelijk en noodzakelijk en levert input, o.a. op terreinen van openbare ruimte en vanuit diverse technische vakdisciplines. Planologische- en juridische input op terreinen van R.O. en Grond & Vastgoed volgt nog.

De uitvoering van fase 1 ('binnenplein') is reeds gestart (en in het centrum zichtbaar).

De voorbereiding van fase 2 (kopblokken Stationsstraat) is in aanvang. Na R.O.-procedure (mogelijke bestemmingsplanwijziging) en juridische vastlegging van zaken (anterieure overeenkomst) wordt de start van werkzaamheden voorzien in 2022.

Er wordt geprobeerd samenhang tussen het Enk-traject en een mogelijk ontwikkelplan van/rond HEMA te realiseren; door afwijkende tijdspaden lijken de kansen daarop vooralsnog gering.

Risico's

Beleidsmatige risico's

Het samenspel met de projectontwikkelaar kan procedureel (meer) tijd kosten (dan voorzien): dit vormt weliswaar geen 'echt' risico, maar vertraging is geen positief gegeven.

Financiële risico's

N.v.t.

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Ermelo 2025 (2012)
- Raadsbesluit programma Centrumontwikkeling (2013)
- Beleidsregels ontheffing parkeren gemeente Ermelo (2013)
- Parkeerfonds gemeente Ermelo (2013)
- Actualisatie rapport Blauwe Zone (2013)
- BestemmingsplanParkeren (2017)
- Raadsbrief dd 6 april 2016 Eindrapportage Centrumplan (e160010673)

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	870,4	795,9	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Netto arbeidsparticipatie	%	2020	70	68,4	CBS - Arbeidsdeelname
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2020	154,4	158,4	LISA
Funciemenging	%	2020	56,4	53,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

bron: waarstaatjegemeente.nl (23 augustus 2021)

Wie zijn daarbij betrokken

Bij de uitvoering van het programma Samen Ondernemen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- [Leisurelands](#)
- [Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.](#)
- [Coöperatie Gastvrije Randmeren](#)

Wat hebben we er voor over

Budgetten		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	783.000	754.000	760.000	761.000
	batens	-143.000	-140.000	-138.000	-138.000
Saldo		640.000	614.000	622.000	623.000

Investerings		Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	20.000	173.000	0	0
	batens	0	-35.000	0	0
Saldo		20.000	138.000	0	0

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

[Investeringsplan Samen Ondernemen in Ermelo](#)

Autorisatieniveau raad

De raad autoriseert alle baten en lasten op programmaniveau.

De raad autoriseert alle investeringskredieten.

De raad autoriseert alle toevoegingen en beschikkingen over de reserves en voorzieningen.

Met uitzondering van een aantal budgetten en kredieten die wel in de begroting zijn opgenomen maar nog niet vrij zijn gegeven door de raad, [zie overzicht bij het onderdeel budgetrecht raad](#).

Beleidsbegroting: Paragrafen

De opname van de paragrafen in de begroting en de rekening is wettelijk geregeld in het BBV 2004. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting of rekening staan worden gebundeld in één overzicht, waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. De paragrafen geven feitelijk een dwarsdoorsnede van de begroting of rekening. Ook de inhoud (opzet) van de diverse paragrafen is op hoofdlijnen geregeld in het BBV 2004 (herzien in 2016). Ermelo heeft er voor gekozen om uitsluitend de wettelijk voorgeschreven paragrafen op te nemen in de begroting en de rekening.

In dit hoofdstuk zijn opgenomen de paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Paragraaf Lokale heffingen

Algemene informatie

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de belastingtarieven en rechten 2022-2025. De gemeentelijke belastingen en rechten zijn een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente en vallen met name onder de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente.

De geraamde inkomsten

In de Begroting 2022 is rekening gehouden met de volgende bedragen voor leges en belastingontvangsten (dit is inclusief bij de behandeling van de Kadernota 2022 door de raad aangenomen motie Toeristen en forensenbelastingen):

Belastingontvangsten en heffingen 2022 vs 2021

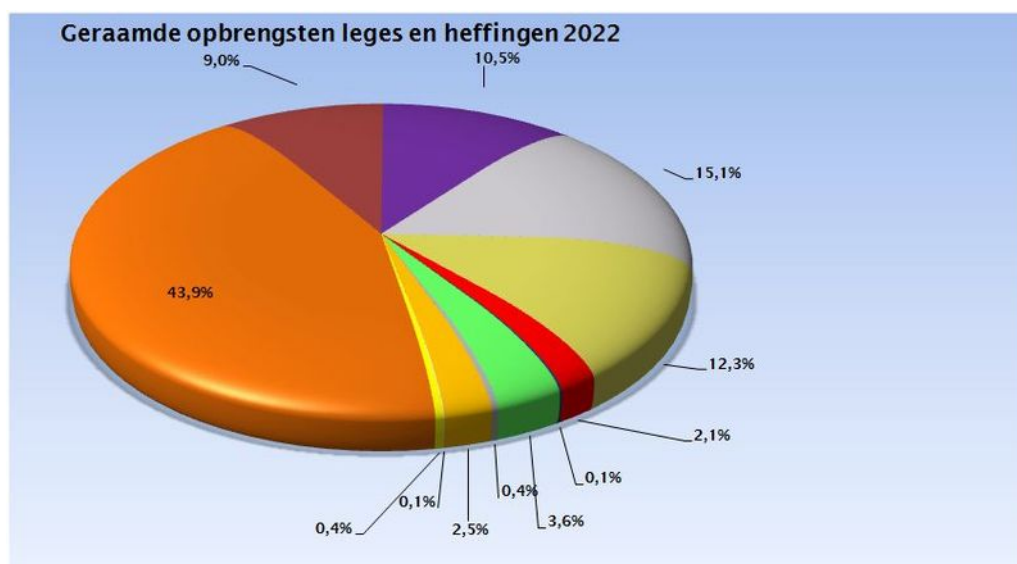
Naam heffing of leges (bedragen x € 1.000,00)	Begroting 2022	in %	Begroting 2021	in %
OZB eigenaar (won/niet won)	8.226	43,93%	7.236	38,53%
OZB gebruiker (niet won)	1.679	8,97%	1.468	7,82%
Hondenbelasting *	0	0,00%	0	0,00%
Toeristenbelasting	580	3,10%	580	3,09%
Forensenbelasting	1.389	7,42%	1.389	7,40%
subtotaal alg.belastingen	11.874	63,41%	10.673	56,83%
Verbrede rioolheffing **	2.825	15,09%	2.895	15,41%
Afvalstoffenheffing **	2.309	12,33%	2.013	10,72%
Begraafrechten	398	2,13%	398	2,12%
Leges vergunningen en kabels	24	0,13%	24	0,13%
Leges omgevingsvergunningen	670	3,58%	705	3,75%
Leges welstand	66	0,35%	66	0,35%
Leges burgerzaken	474	2,53%	474	2,52%
Marktgelden	10	0,05%	10	0,05%
Precariobelasting	0	0,00%	1.383	7,36%
Leges wet Bibob	5	0,03%	5	0,03%
Leges openbare orde en veiligheid	15	0,08%	15	0,08%
Afweging woningplannen ***)	0	0,00%	63	0,34%

Baten reclamebelasting	57	0,30%	57	0,30%
subtotaal heffingen en leges	6.853	36,59%	8.108	43,17%
Totaal**	18.727	100,00%	18.781	100,00%

* De raming van de hondenbelasting is in de primitieve begroting van 2021 op nihil gezet, dit in verband met de voorgenomen afschaffing van deze belasting. Bij de vorige meerjarenraming was deze aanvankelijk voor 2020 nihil. Later is dit uitgesteld en opnieuw geraamd in een begrotingswijziging.

**Na aftrek van de kwijtscheldingen. De structurele raming kwijtscheldingen 2022 bedraagt € 170.000,00

*** De leges voor afweging woningplannen was abusievelijk niet opgenomen in de begroting 2021.

OZB-eigenaar	43,9%
OZB-gebruiker	9,0%
Toeristen /forensenbelasting	10,5%
Verbrede rioolheffing	15,1%
Afvalstoffenheffing	12,3%
Begraafrechten	2,1%
Vergunningen en kabels	0,1%
Omgevingsvergunningen	3,6%
Welstand/bestemmingsplannen	0,4%
Leges burgerzaken	2,5%
Marktgeden	0,1%
Overige leges en heffingen	0,4%

Beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Landelijk Beleid

Maatstaf OZB: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven

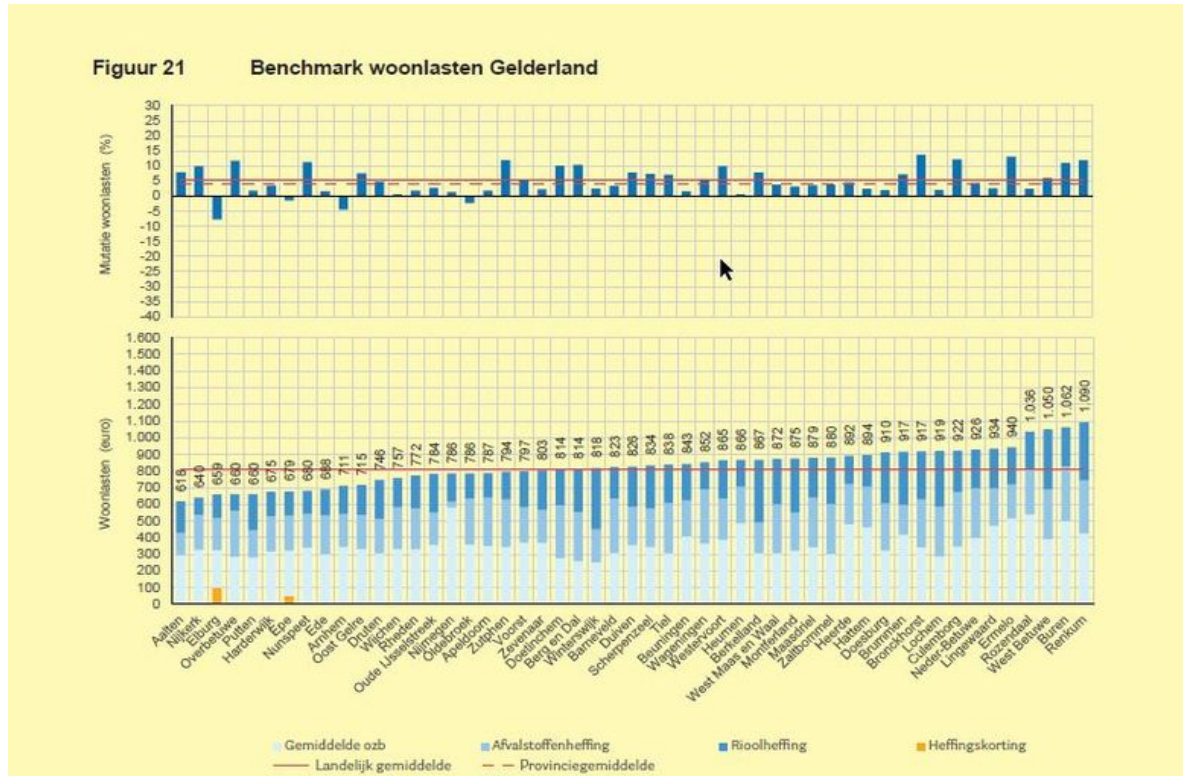
Onderdeel van de algemene uitkering is de verdeelmaatstaf OZB. Dit betreft een negatieve correctiepost op de algemene uitkering welke wordt bepaald door de omvang van de totale WOZ-waarde in de gemeente en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarieff. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Het is staand beleid van het rijk om voor dat effect te corrigeren door middel van een aanpassing van deze rekentarieven. Dit rekentarieff wordt naar beneden (of naar boven) bijgesteld om de stijging (of daling) van de OZB-maatstaf als gevolg van de stijging (of daling) van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen ongedaan te maken. De maatstaf groeit wel met de inflatie mee (prijs Nationale Bestedingen, pNB). Op 1 januari 2022 begint een nieuw WOZ-tijdvak, met waardepeildatum 1 januari 2021. De marktontwikkeling tussen 1 januari 2020 en 1 januari 2021 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op +9%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op -0,5%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 2,1%. Dit heeft in de Meicirculaire 2021 geleid tot nieuwe rekentarieven. Hiermee is rekening gehouden in deze begroting.

Benchmark woonlasten

Overleg tussen het Rijk en de VNG heeft geleid tot de publicatie van de tweede benchmarkwoonlasten in de Atlas van de lokale lasten 2021 van het COELO. De benchmark is ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Hiermee is afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerendezaakbelasting. De benchmark betreft een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten (ozb, riool- en afvalstoffenheffing) en de gemeentelijke tariefontwikkeling binnen een provincie. Ook de landelijke en provinciale gemiddelden worden vergeleken. Het

overzicht vergelijkt binnen de provincie de tariefswijzigingen per gemeente en het cumulatief bedrag van de drie heffingen per gemeente. De benchmark geeft gemeenten meer inzicht in het eigen beleid ten opzichte van het beleid van andere gemeenten. Deze informatie kan benut worden om het eigen beleid verder vorm te geven.

Hieronder vindt u de grafische weergave van de benchmark voor de provincie Gelderland. In het bovenste deel van de figuur is de mutatie van de woonlasten van 2020 op 2021 weergegeven. In de onderste figuur de hoogte van de woonlasten. Hierbij is ieder balkje opgesplitst in het bedrag dat gemiddeld wordt betaald voor onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De doorgetrokken rode lijn geeft in beide onderdelen het landelijke gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde.

Redelijk peil 2022

Ter informatie vermelden wij de randvoorwaarden waar een artikel 12 gemeente voor haar inkomsten aan moet voldoen. De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald 'redelijk peil' moeten hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

1. de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
2. de rioolheffingen;
3. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Op basis daarvan is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2022 (redelijk peil OZB) vastgesteld op 0,1800% (2021: 0,1809% ; 2020: 0,1853%). Dit is een gewogen berekening van de tarieven voor eigenaar woningen, gebruiker niet-woningen en eigenaar niet-woningen. Voor de WOZ-waarden worden de gegevens gebruikt van het CBS die ook voor het gemeentefonds gehanteerd worden.

Voor de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet sprake zijn van tarieven die resulteren in 100% lastendeckendheid. Dit uitgangspunt volstaat bij de beoordeling van de hoogte van deze heffingen of zij voldoen aan het redelijke peil. Van een minimumtarief per aansluiting is in dit verband dan ook geen sprake meer. Een eventuele onderdekking op de onderdelen riolering, afvalstoffen en reiniging moet gecompenseerd worden door extra baten uit de OZB boven de 120%.

Inhoud Beleid in Ermelo

Algemeen beleid

Algemeen beleid van Ermelo was om terughoudend om te gaan met lastenstijgingen. Wij vinden het belangrijk dat de lokale lastendruk in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen. Ermelo behoorde dan ook lange tijd tot de goedkopere gemeenten in Nederland.

Kadernota 2022

Basis voor de stijgingen van de belastingen in 2022 is de besluitvorming van de raad met betrekking tot de belastingstijgingen 2022 tot en met 2025 bij de Programmabegroting 2021-2024 en de Kadernota 2022. In de door de raad vastgestelde Kadernota 2022 is bepaald dat voor het begrotingsjaar 2022 de volgende percentages worden aangehouden:

Onroerende Zaak Belasting woningen eigenaren.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Compensatie wegvallen Precariobelasting	3,7%			
Voorzieningsniveau / nieuw beleid	5,0%			
Inflatiecompensatie	1,8%	pm	pm	pm
Compensatie WOZ-korting Algemene uitkering	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Totaal	11,5%	1,0%	1,0%	1,0%

Onroerende Zaak Belasting niet-woningen (eigenaar en gebruiker).

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Compensatie wegvallen Precariobelasting	3,7%			
Voorzieningsniveau / nieuw beleid	5,0%			
Inflatiecompensatie	1,8%	pm	pm	pm
Compensatie WOZ-korting Algemene uitkering	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Totaal	11,5%	1,0%	1,0%	1,0%

Hondenbelasting:

De hondenbelasting is volgens eerder genomen raadsbesluit per 2021 afgeschaft.

Afvalstoffenheffing:

De kosten van afvalinzameling zijn in 2022 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffen. De tarieven Afvalstoffenheffing 2022 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,0%, gebaseerd op de NEA-index. Bij de daadwerkelijke berekening van de tarieven Afvalstoffenheffing 2022 voor de Belastingmaatregelen 2022 wordt er naar gestreefd om:

- geen verhoging van de tarieven 2022 ten opzichte van 2021;
- hiertoe de inflatiecorrectie 2022 bij zowel de afvalstoffenheffing (inkomstenkant) als de uitgavenkant afvalstoffen niet door te voeren;
- te kijken naar het scherper ramen van de uitgavenkant afvalstoffen;
- als laatste optie de voorziening Afvalstoffen in te zetten.

Rioolheffing:

Klasse-indeling	Tarief 2022 (in €) 2022
0 - 100 m3	195
100 - 250 m3	220
250 - 500 m3	245
500 - 1.000 m3	495
1.000 - 2.000 m3	745
2.000 - 5.000 m3	1.495
5.000 - 10.000 m3	2.245
10.000 - 25.000 m3	4.495
25.000 - 50.000 m3	8.895
50.000 m3 en meer	17.995

Toeristenbelasting:

Met ingang van 2021 wordt gewerkt met een tarief voor toeristische overnachtingen in de hotelaccommodaties, airbnb en b&b's en een tarief voor overige overnachtingen. Bij de Kadernota 2022 is inclusief de door de raad aangenomen motie het volgende besloten

Omschrijving	Tarief 2022 p.p.n
Tarief voor overnachtingen in hotel, airbnb en b&b	2,00
Tarief voor bijzondere groepen	0,75
Tarief voor overige overnachtingen	1,50

Forensenbelasting:

Met ingang van 2019 is de heffing van de forensenbelasting gewijzigd van een vast bedrag per object naar een heffing op basis van de WOZ-waarde van het recreatieobject. Bij de Kadernota 2022 is inclusief de door de raad aangenomen motie het volgende besloten

Klasse-indeling	tarief 2022
0 tot € 50.000	330,00
€ 50.000 - € 100.000	500,00
€ 100.000 - € 150.000	670,00
€ 150.000 - € 200.000	840,00
€ 200.000 en hoger	1.005,00

Precariobelasting op kabels en leidingen:

Met ingang van 2022 mag er geen Precariobelasting op kabels en leidingen meer geheven worden.

Reclamebelasting:

Geen nieuwe of aangepaste voorstellen.

Begraafrechten:

De tarieven begraafplaats 2022 worden verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,8%. Gelijktijdig wordt de uitgavenkant van de begraafplaats met eenzelfde bedrag verhoogd.

Marktgelden:

Geen nieuwe of aangepaste voorstellen.

Overige legestarieven:

De algemene lijn is volledige kostendekkend, tenzij nadrukkelijk anders is besloten. De tarieven 2022 worden niet met een inflatiecorrectie geactualiseerd. De Legesverordening wordt eens in de vier jaar volledig geactualiseerd. De eerstvolgende herziening staat gepland in de periode 2022.

Vastgesteld beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Enkele nota's staan reeds vermeld in de programma's, voor een volledig overzicht van het vastgesteld beleid met betrekking tot de lokale belastingen en heffingen achten wij het evenwel verstandig om deze hier nogmaals te noemen. Het betreft:

- Beleidsnota Begraafplaats (2001)
- Rapport Gemeentelijke Tarieven "Van kostprijs naar tarieven" (2002)
- Nota Recreatieve Heffingen Toeristen en Forensenbelasting (2003)
- Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing
- Belastingverordeningen (jaarlijks)
- Notitie Lokale Lastenverlichting (2008)
- Raadsbrief Tariefontwikkeling OZB-niet woningen (28 juni 2012)
- Basis RioleringsPlan (2012)
- Analyse Begraafplaatsexploitatie (2014)
- Notitie Opties Kosten en Baten (2014)
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP (2015) incl verlengingsnotitie ZAP (november 2020)
- Notitie rentebeleid kostendekkende tarieven (2017)

Kostendekkendheid tarieven

Als onderdeel van de BBV 2017 is het voor de paragraaf Lokale Heffingen verplicht een overzicht op hoofdlijnen op te nemen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk gemaakt wordt:

- Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden;
- Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen;
- Hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Voor de cijfermatige berekening van de kostendekkendheid van de heffingen wordt aangesloten bij de in de Notitie overhead" van de commissie BBV opgenomen tabel. Deze berekening moet vervolgens worden aangevuld met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzen die daaraan ten grondslag liggen. Beleidskeuzen die ten grondslag liggen aan de tarieven is dat in principe een kostendekkendheid van 100% wordt nagestreefd. Voor de legesverordening is een onderzoek uitgevoerd. Voor de leges burgerzaken zijn de diverse tarieven gemaximeerd vanuit het Rijk, wat impact heeft op de kostendekkendheid. De kostendekkendheid van de marktgelden wordt nog nader onderzocht, tegelijkertijd wordt de marktverordening herzien.

Door wijzigingen in de BBV heeft gemeente Ermelo de notitie rentebeleid kostendekkende tarieven opgesteld en vastgesteld bij de Kadernota 2018. Aanleiding hiervoor is de gewijzigde verslagtechnische toerekening van rente aan taakvelden en producten. De notitie rentebeleid kostendekkende tarieven wordt sinds 2018 betrokken bij de berekening van de tarieven.

De kostendekkendheid van de tarieven wordt berekend door het totaal van de netto-kosten per taakveld (exclusief omslagrente) en de toegerekende overhead, inclusief omslagrente en de toegerekende rente op basis van de visie rente toerekening af te zetten tegen de opbrengst van de heffingen per taakveld.

In onderstaande tabel is de kostendekkendheid in beeld gebracht voor het begrotingsjaar 2022 inzake de afvalstoffen, riolering, begraafplaats, bouwen, marktgelden, burgeraangelegenheden, omgevingsvergunningen alsmede openbare orde en veiligheid:

Berekening van kostendekkendheid van een heffing: (bedragen x € 1.000,00)	Afvalstoffen	Riolering	Begraafplaats	Omgevingsvergunningen	Marktgelden	Burgeraangelegenheden	Openbare orde en veiligheid
Kosten taakveld(en), excl. (omslag)rente	2.210	2.460	547	386	22	450	26
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-401	-708	-70	-30	0	-45	0
Netto kosten taakveld	1.809	1.752	477	356	22	405	26
Toe te rekenen kosten:							
Overhead incl. (omslag)rente	209	301	144	97	3	219	20
Toe te rekenen rente	6	374	7	0	0	0	0
BTW	404	498	0	0	0	0	0

Berekening van kostendekkendheid van een heffing: (bedragen x € 1.000,00)	Afalstoffen	Riolering	Begraafplaats	Omgevingsvergunningen	Marktgeden	Burgeraangelegenheden	Openbare orde en veiligheid
Totale kosten	2.428	2.925	628	453	25	624	46
Opbrengst heffingen	2.379	2.925	398	736	10	474	47
Dekkingspercentage	98,0%	100,0%	63,4%	162,6%	40,9%	76,0%	102,2%

Voor de afvalstoffenheffing betreft dit de heffing inzake het vastrecht + verzamelcontainers, alsmede de afvalstoffenheffing variabel (Diftar).

Voor de brede rioolheffing betreft dit de heffing bij woningen alsmede de niet-woningen.

Voor de begraafplaats betreft dit de leges lijkbezorging, reiniging graven en instandhouding graven. De berekende kostendekkendheid betreft het gemiddelde van de tarieven.

De berekening van de kostendekkendheid voor de omgevingsvergunningen alsmede Burgeraangelegenheden zijn gebaseerd op de uitgangspunten op de "notitie Herziening Legesverordening" (docnr. e160034349, casenr. 16e0007645) zoals door de raad vastgesteld. Inmiddels is gebleken dat de uitgangspunten zowel de toerekening van de personele formatie alsmede de overhead dermate is veranderd dat een nieuwe opzet wenselijk wordt geacht. Voor beiden geldt dat daardoor de verwachte kostendekkendheid lager zal uitkomen dan het hierboven genoemde getal.

Gelet op alle organisatieveranderingen is het niet goed mogelijk om een nauwkeurige inschatting te geven van de kostendekkendheidspercentages voor met name de onderdelen omgevingsvergunningen, marktgeden, burgeraangelegenheden en openbare orde en veiligheid. Bekeken zal moeten worden of dit aanleiding is om de herziening van de "notitie Herziening Legesverordening" eerder uit te voeren.

Lokale lastendruk

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruik gemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2021. De gegevens hebben betrekking op 2021, die van 2022 zijn nog niet bekend.

Landelijk beeld

In 2021 wordt voor de onroerendezaakbelastingen (ozb) de woz-waarde in peiljaar 2020 als grondslag gebruikt. Vorig jaar was dit de waarde in 2019. De waarde van een gemiddelde woning steeg in deze periode 6,9 procent. Dit betekent echter niet dat huishoudens ook 6,9 procent meer kwijt zijn aan de ozb. Gemeenten verlagen namelijk hun tarief. Dit jaar verlaagden zij het tarief voor woningen met gemiddeld 2,5 procent. Gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling ligt het gemiddelde ozb-tarief voor woningen 4,7 procent hoger dan vorig jaar.

De gemiddelde afvalstoffenheffing voor huishoudens stijgt dit jaar met 8,0 procent ofwel 22,71 euro. Deze stijging heeft uiteenlopende oorzaken. Sommige gemeenten hebben een nieuw contract afgesloten met een afvalverwerker en zijn daardoor duurder uit. Andere gemeenten hebben geïnvesteerd in voorzieningen die afvalscheiding eenvoudiger maken. Dit kan op den duur kosten besparen. Ten slotte geeft een aantal gemeenten aan dat de reserves voor de afvalinzameling en -verwerking uitgeput raken en niet meer kunnen worden ingezet. Daarnaast ontvangen gemeenten minder voor het plastic dat zij hebben ingezameld.

De gemiddelde rioolheffing voor huishoudens stijgt dit jaar met 2,57 euro (1,3 procent).

86 procent van alle gemeenten heft toeristenbelasting. Het tarief van de toeristenbelasting gaat dit jaar (gemiddeld in alle gemeenten) met 5,1 procent omhoog.

Aan hondenbelasting, die in 52 procent van de gemeenten voorkomt, wordt gemiddeld 0,7 procent minder betaald (tarief voor één hond). Als we alleen kijken naar de gemeenten die zowel dit jaar als vorig jaar hondenbelasting heffen is sprake van een stijging van 2,4 procent. Zoals bekend is in Ermelo de hondenbelasting per 2021 afgeschaft.

Woonlasten per gemeente

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Een eventuele heffingskorting wordt hiervan afgetrokken. De gemeentelijke woonlasten bestaan voor huishoudens met een huurwoning uit de afvalstoffenheffing en soms rioolheffing. Eigenaar-bewoners betalen daarnaast ook OZB. In enkele gemeenten wordt van deze bedragen een heffingskorting afgehaald.

In Ermelo bedragen voor 2021 de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 859,00 en voor meerpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 940,00. Ter vergelijking in Gelderland bedraagt dit gemiddeld € 724,00 resp. € 808,00. Landelijk bedragen voor 2021 de woonlasten gemiddeld € 811,00 voor een meerpersoonshuishouden, waarbij het de hoogste lasten € 1.517,00 (Bloemendaal) bedragen en de laagste € 598,00 (Tilburg).

Bijlage 3 Woonlasten per gemeente

(Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing; woning met gemiddelde waarde; na aftrek van eventuele heffingskorting; euro per jaar per huishouden)

bruto woonlasten 2020	eigenaar- bewoner			huurder		
	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden
Landelijk gemiddeld	737	811		326	411	
Gelderland gemiddeld	724	808		279	370	
Ermelo	859	940	320	344	425	201
Harderwijk	618	675	25	300	357	122
Zeevolde	785	854	220	369	438	226
hoogste tarief	1.390	1.517		645	666	
laagste tarief	474	598		19	38	

Bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2021

Rangnummer loopt van 1 tm 370.

Het is niet altijd zo dat gemeenten met hoge woonlasten ook veel geld overhouden aan de belastingen die zij van huishoudens innen. Dat komt doordat gemeenten met relatief waardevol onroerend goed binnen hun grenzen een lagere algemene uitkering van het Rijk ontvangen dan andere gemeenten. Gemeenten die binnen hun grenzen veel hooggewaardeerd onroerend goed hebben, ontvangen een relatief lage uitkering. Zij hebben dus hogere woonlasten, of minder bestedingsruimte.

De netto woonlasten geven een indicatie van het bedrag dat een gemeente per huishouden van de woonlasten overhoudt. Deze netto woonlasten zijn gedefinieerd als de woonlasten die er zouden zijn als de belastingcapaciteit niet zou worden verevend. De extra ozb-opbrengst die gemeenten met dure woningen nu nodig hebben om de lagere algemene uitkering te compenseren is van de woonlasten afgetrokken.

Bij gemeenten met lage woningwaarden is het profijt van de verevening bij de woonlasten opgeteld.

Ameland heeft de laagste netto woonlasten (€ 545,00), de hoogste netto woonlasten heeft Bloemendaal c.a. (€ 1.171,00). Het gemiddelde in Nederland bedraagt € 839,00.

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt echter verleend voor de hondenbelasting en de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stoma of dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing. Hiervoor dient een schriftelijk verzoek te worden ingediend, voorzien van een medische verklaring van bijvoorbeeld de huisarts, of een rekening waaruit blijkt dat medisch materiaal gebruikt wordt.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een relatief laag inkomen te verminderen, is per 1 januari 2012 voor gemeenten en waterschappen de mogelijkheid gecreëerd om bij de kwijtschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Dit vermindert de armoedeval en maakt werken lonender. Om gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het uitvoeren van deze maatregel is per 2013 structureel € 8 miljoen binnen het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De raad heeft hiervoor besloten, raadsbesluit (corsanr. 12080968), om met ingang van 1 januari 2013 over te gaan tot het toepassen van de mogelijkheid om de noodzakelijke kosten voor kinderopvang in aansluiting op de Wet kinderopvang aan te merken als uitgave bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding.

In de Begroting 2022-2025 is voor kwijtschelding structureel de volgende ramingen opgenomen:

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
6603060 Kwijtscheldingen Rioolheffing	100	100	100	100
6603060 Kwijtschelding vastrecht+verz.cont.	47	47	47	47
6603060 Kwijtschelding variabel (DifTar)	23	23	23	23
Totaal opgenomen	170	170	170	170

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Kader

De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico's (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. Hiertoe heeft de raad op 6 maart 2008 de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. De door ons gebruikte systematiek van weerstandsvermogen en risicobeheersing is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement bevat relevante informatie ten aanzien van risico's

met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg dat de risicogebeurtenis met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit ligt binnen de invloedssfeer van de gemeente wordt naast het benoemen van de betreffende risico's aandacht besteed aan een verlaging van de benoemde risico's door middel van het treffen van maatregelen, ook wel genoemd beheersingsmaatregelen, om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact van het risico te beperken.

Deze paragraaf rapporteert over de zogenoemde financiële risico's. Daar waar sprake is van niet-financiële (kwalitatieve) risico's die de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen kunnen beïnvloeden, wordt hierover gerapporteerd bij in de programma's opgenomen speerpunten.

Op basis van de geïnventariseerde risico's met een financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit.

Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat zich bij het voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene risicoreserve de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel) is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandsratio. Indien de berekende ratio onder de door de raad (bij de Kadernota 2018 gewijzigde) vastgestelde norm (1,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen

- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr. 07026562; 2008);
- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr. 11113198; raad maart 2012);
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr. 12079047; raad 28 februari 2013);
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota 2018 (corsanr. e170011021; raad 6 juli 2017).

Wij zijn voornemens om de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement te actualiseren.

Landelijke ontwikkelingen en trends

Algemene uitkering Gemeentefonds

Voor de komende jaren staat er een herverdeling van de algemene uitkering van het Gemeentefonds op de agenda. Dit zal met ingang van 2023 worden ingevoerd, waarbij sprake zal zijn van een overgangsregeling. Op basis van de naar het niveau 2019 geactualiseerde cijfers en de hernieuwde adviesaanvraag aan het ROB komt naar voren dat de gemeente geconfronteerd gaat worden met een fors nadeel als gevolg van deze herverdeling. Uit de thans voorliggende cijfers komt een nadeel naar voren van maar liefst € 1,6 mln. nadeel tot en met 2026. Ermelo behoort daarmee tot de top 10 van nadeelgemeenten. Afhankelijk van de overgangsregeling en de maximering van het tekort zal de gemeente de komende jaren dus met een forse financiële tegenslag worden geconfronteerd. Dit nadeel is nog niet geraamd in deze begroting, en is mede afhankelijk van het besluit van het nieuwe kabinet. Aangetekend wordt dat de jaren na 2026 erg onzeker zijn. Er komt een nieuwe evaluatie van het gemeentefonds in 2027. Daarbij zal tevens worden betrokken het geprognosticeerde nadeel van Ermelo voor de jaren na 2026, zoals dit uit de herverdeling 2023 naar voren is gekomen.

Een ander onderdeel betreft de invoering van het woonplaatsbeginsel per 2022 voor de jeugdzorg. Dit heeft tot gevolg dat er in de meicirculaire 2021 een structureel bedrag van € 3,2-€ 3,3 mln. uit de algemene uitkering wordt genomen. Daar tegenover staan voor de gemeente lagere kosten. In onze ramingen wordt er vanuit gegaan dat de lagere algemene uitkering wegvult tegen de lagere kosten.

Gelukkig zijn er ook positieve geluiden te melden. In de meicirculaire 2021 is duidelijk geworden dat de gemeenten de komende jaren extra geld ontvangt voor de Jeugdzorg. Deze extra gelden zitten thans voor 75% verwerkt in de ramingen. De overige 25% mogen wij pas ramen als deze zijn opgenomen in de circulaire.

COVID-19 (Corona) virus

Sedert 2020 heeft de samenleving te maken met het COVID-19 (Corona) virus. Voor de gemeente Ermelo heeft dit gevolgen voor de manier van werken en het continueren van de dienstverlening. Omdat het "nieuwe werken" reeds is ingevoerd bij de gemeente Ermelo kunnen veel medewerkers thuis inloggen en hun activiteiten voortzetten. Daarnaast zijn applicaties beschikbaar om elkaar online te treffen. Er is binnen Meerinzicht een ondersteuningsteam opgericht dat onder leiding van de directieraad in verbinding met de gemeentelijke teams, waaronder gemeente Ermelo, knelpunten in beeld brengt, acties coördineert en de communicatie richting medewerkers en inwoners ondersteunt. Wij monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen (groot) risico voor de continuïteit. Om het thuiswerken

maximaal te kunnen faciliteren, is de capaciteit van het ICT-systeem uitgebreid door extra servers te plaatsen. Tevens is de snelheid van de glasvezelverbindingen door de provider verduubbeld.

Wij monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. Zo nodig worden maatregelen genomen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Op het moment van schrijven zitten wij in de situatie dat bijna iedereen gevaccineerd is. Niemand weet wat er nu verder gaat gebeuren. Waarschijnlijk blijft de 1,5 m norm voorlopig gehandhaafd en zullen medewerkers nog thuis moeten werken. Mocht de crisis nog geruime tijd aanhouden dan zijn onder meer onzekerheden en potentiële risico's op de volgende terreinen te verwachten:

- De zorgverlening aan onze inwoners
- Maatregelen in het kader van de gezondheid
- De uitkeringen aan onze inwoners
- De subsidies voor gesubsidieerde instellingen
- De ontwikkelingen in de grondexploitaties
- De bedrijfsvoering van onze organisatie
- Lopende en nieuw te starten projecten
- De financiering van onze activiteiten
- De heffing en inning van lokale heffingen

Economisch beeld

Als gevolg van de impact van de coronacrisis hebben diverse leveranciers/fabrikanten hun bestellingen teruggeschroefd in de veronderstelling dat de vraag terug zou lopen. Dit bleek echter niet het geval te zijn. Voorts moesten met name in Azië diverse landen hun fabrieken tijdelijk sluiten, waardoor de aanvoer van goederen tijdelijk stillag. Gevolg is nu dat op veel terreinen de vraag hoger is dan het aanbod, dit heeft tot gevolg dat de prijzen stijgen.

Voorts is als gevolg van de periode van hoogconjunctuur ook sprake van een overspannen arbeidsmarkt en een tekort aan gekwalificeerd personeel. Ook de huizenmarkt is zwaar overspannen.

Als gemeente zien we dit terug in moeilijk vervulbare vacatures, sterk stijgende bouwkosten, oplopende Woz waarden bij de woningen en in het algemeen stijgende prijzen.

Fiscaliteiten

Op het onderdeel faciliteiten wordt verderop in deze begroting nader ingegaan. Korthedshalve wordt daar naar verwezen.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

In deze Meerjarenbegroting is het risicoprofiel geactualiseerd, waarbij risico's zijn vervallen, verlaagd alsmede de kans dat een risico zich voordoet opnieuw is ingeschat. Voorts zijn enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

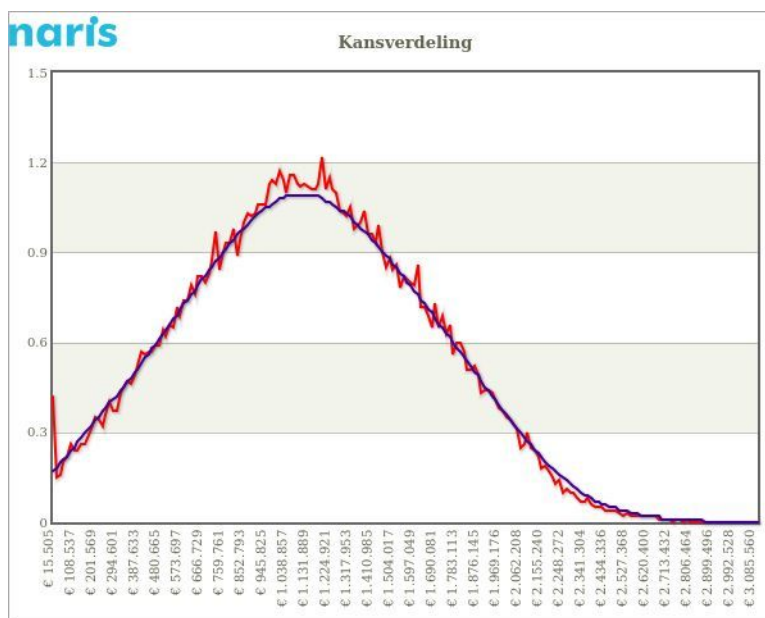
Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R192	De komende herverdeling 2023 van de algemene uitkering pakt negatief uit voor de gemeente.	Geld - Er ontstaat een ongedekt tekort in de begroting	90%	max. € 1.200.000	47,8%
R222	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting.	90%	max. € 1.000.000	40,0%
R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max. € 630.000	2,8%
R19	Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder (óf wachtgelder).	Geld - Het uitbetalen van wachtgeld, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een levenslang nabestaandenpensioen aan de achterblijvende partner	10%	max. € 600.000	2,24%
R230	Als gevolg van gewijzigde btw wetgeving wordt voor sport onvoldoende compensatie ontvangen	Geld - Er treedt een nadeel op in de begroting	10%	max. € 400.000	1,99%
R233	Als gevolg van tegenvallende winst ontwikkelingen gaat de BNG over tot het uitkeren van een lager dividend bedrag	Geld - Er treedt een nadeel op in de begroting	30%	max. € 100.000	1,33%
R213	Het handelen van de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken wordt als staatssteun aangemerkt.	Geld - Derden kunnen een claim neerleggen	10%	max. € 300.000	1,33%

R191	Bij een van de verbonden partijen treedt een of meerdere van de door de verbonden partij gesignaleerde risico's op welke niet door de verbonden partij zelf binnen haar begroting kan worden gedekt.	Geld - Met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting	10%	max. € 200.000	0,74%
R194	De gemeente wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WEW te verstrekken.	Geld - Derving rentekosten	10%	max. € 200.000	0,6%
R223	Er ontstaat een financieel tekort bij de ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken	Geld - Als aandeelhouder moet de gemeente een bijdrage leveren wat leidt tot een ongedekt nadeel voor de begroting	10%	max. € 100.000	0,5%
Totaal tien grootste risico's				€ 4.730.000	

Het totaal van alle risico's bedraagt € 4.890.00,00, waarvan het totaal van de tien grootste risico's € 4.730.000,00 bedraagt. Voor de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Deze risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 4.890.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.825.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

In de laatste kolom van de tabel staat het op basis van deze simulatie de geschatte impact per risico weergegeven. Zo is de kans dat bijvoorbeeld R192 optreedt 90%, de uiteindelijke invloed op het totaal van de risico's bedraagt voor dit risico 40,0%

Voor deze simulatie wordt gebruik gemaakt van een zgn. Monte Carlo simulatie. Dit is een computergestuurde techniek waarbij een gebeurtenis niet één keer, maar vele malen wordt gesimuleerd. Deze simulatietechniek komt tot stand met berekeningen via computers. De verkregen uitkomsten worden steeds weer opnieuw berekend, met telkens een andere reeks willekeurige waarden. Dat leidt uiteindelijk tot mogelijk duizenden herberekeningen en mogelijke uitkomstwaarden. Omdat de Monte Carlo simulatie dit tot wel duizenden keren uitvoert, leidt dit tot een waarschijnlijkheidsverdeling van de mogelijke uitkomsten. Zo ontstaat een zo volledig mogelijk beeld van mogelijke risico's. De Monte Carlo simulatie eindigt met een enorm output aan geordende resultaten van de simulaties, die worden gepresenteerd in de vorm van onder andere kansverdelingen. U ziet deze hieronder in de grafiek weergegeven.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages.

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 1.408.000,00
75%	€ 1.494.000,00
80%	€ 1.586.000,00
85%	€ 1.695.000,00
90%	€ 1.826.000,00
95%	€ 1.998.000,00

Uit de grafiek en de tabel volgt dat 90% zeker is dat de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.826.000,00 (benodigde weerstandscapaciteit).

Het totale risico-overzicht is [HIER](#) terug te vinden.

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Met ingang van de Programmabegroting 2018-2021 wordt het ratio weerstandvermogen in meerjarenperspectief berekend. Als gevolg van het strategisch financieel beleid, zoals dat bij de Kadernota 2018 alsmede 2019 vastgesteld is, daalt de weerstandscapaciteit vermogen de komende jaren aanzienlijk. Uitgegaan is van de weerstandscapaciteit per ultimo van de verschillende begrotingsjaren. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit vermogen zijn de bekleemde bestemmingsreserves buiten beschouwing gelaten. Deze bekleemde bestemmingsreserves zijn ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten van investeringen. De mogelijkheid om (een deel van) deze middelen alsnog aan te wenden als weerstandscapaciteit hangt af van het feit of investeringen nog gerealiseerd moeten worden en heroverweging nog mogelijk is.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1,00)	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Weerstandscapaciteit exploitatie				
stelpost onvoorzien	27.000	27.000	27.000	27.000
stelpost volumeontwikkelingen	79.000	75.000	75.000	75.000
stelpost prijsmutaties	105.000	105.000	105.000	105.000
Subtotaal Weerstandscapaciteit exploitatie (A)	211.000	207.000	207.000	207.000
Weerstandscapaciteit vermogen				
Algemene reserve vrij besteedbaar	1.564.000	1.917.000	1.772.000	1.742.000
Algemene reserve weerstandscapaciteit	2.304.000	1.878.000	1.878.000	1.878.000
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	1.271.000	470.000	286.000	244.000
Subtotaal Weerstandscapaciteit vermogen- afgerond- (B)	5.138.000	4.264.000	3.935.000	3.863.000
Weerstandscapaciteit grondexploitatie (C)	362.000	53.000	44.000	35.000
Totaal Weerstandscapaciteit (A+B+C)	5.711.000	4.524.000	4.186.000	4.105.000
Benodigde weerstandscapaciteit	1.826.000	1.826.000	1.826.000	1.826.000
Ratio weerstandsvermogen	3,13	2,48	2,29	2,25

* De rioolheffing en de afvalstoffenheffing maken formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo 100% kostendekkend zijn, blijven deze onderdelen bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing.

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

Tabel 4: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Met ingang van de Programmabegroting 2018-2021 is de systematiek van berekening veranderd doordat de bekleemde reserves niet meer worden meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen. Dit heeft invloed op de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

Tabel 5: Verloop ratio weerstandsvermogen

Moment van berekening	Ratio weerstandsvermogen
Programmabegroting 2020-2023 schijf 2020	3,32
Jaarstukken 2019	4,74
Programmabegroting 2021-2024 schijf 2021	1,92
Jaarstukken 2020	3,92
Programmabegroting 2022-2025 schijf 2022	3,13

De weerstandsratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A, dit duidt op een ruim voldoende weerstandsvermogen. Schommelingen van de ratio worden zowel veroorzaakt door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel. Ten opzichte van de Programmabegroting 2021-2024 is de ratio gestegen en daarmee ook de waarderingsklasse. Dit kan worden verklaard uit een combinatie van factoren:

- de reservepositie, welke steeds verder afneemt;
- het vervallen van enkele risico's bijvoorbeeld van sociaal domein doordat deze thans onderdeel uitmaken van de ramingen zelf
- het veranderen van het kanspercentage van enkele risico's.

Wel wordt erop gewezen dat de ratio de komende jaren zal verslechteren. Belangrijkste oorzaken is het dalen van de omvang van de reserves. Het optreden van nieuwe risico's zal dan ook grote invloed hebben op de verdere ontwikkeling van de ratio.

Omvang Algemene risicoreserve

Bij de vaststelling van de Kadernota 2018 is bepaald dat voor de specifieke aangehouden Algemene risicoreserve geldt dat de omvang hiervan gelijk is aan factor 1 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheid van 90%. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen. Overigens geldt dat bij het optreden van een of meer risico's in beginsel dekking dient te worden gevonden binnen de lopende begroting. Pas indien dit niet mogelijk blijkt kan voor incidentele dekking van het optredende nadeel aanspraak worden gedaan op de Algemene risicoreserve.

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is bepaald dat de toereikendheid van het saldo van de Algemene risicoreserve jaarlijks wordt gezien bij de jaarrekening, waarbij een afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld.

Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene risicoreserve maximaal € 1.827.000,00 + € 500.000,00 = € 2.327.000,00 en minimaal € 1.827.000,00 -/- € 500.000,00 = € 1.327.000,00 te bedragen. Het per 1-1-2022 in de genoemde reserve beschikbare bedrag van € 2.820.000,00 is hiermee strikt genomen toereikend. Immers bij een zekerheidspercentage van 90% dient een bedrag van € 1.827.000,00 te worden aangehouden. Bij de vaststelling Jaarstukken 2022 wordt gezien in hoeverre er ruimte is om het beschikbare bedrag in de reserve te verlagen middels een extra storting naar de algemene reserve vrij besteedbaar.

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie

Onder invloed van de wijzigingen in het BBV is wettelijk geregeld dat gemeenten voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

In de Regeling tot vaststelling van de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en rekening van de provincies en gemeenten is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en rekening. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;

3. Solvabiliteitsratio;
4. Grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen

De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	1,7%	78,3%	B	90,9%	B	113,5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	1,7%	78,3%	B	90,9%	B	113,5%
Solvabiliteitsratio	39,7%	27,6%	B	23,2%	B	18,1%
Grondexploitatie	0,10%	-3,4%	A	1,4%	A	-0,1%
Structurele exploitatieruimte	4,2%	3,6%	A	1,7%	A	1,6%
Belastingcapaciteit	111,8%	108,6%	C	118,0%	C	117,9%

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten

De conclusie is dat bij enkele kengetallen sprake is van een verslechtering van de financiële positie in meerjarenperspectief, en dus score. Dit bevestigt het beeld over de financiële positie van Ermelo zoals eerder geschetst in de diverse Kadernota's alsmede de Programmabegrotingen.

Streefkengetallen

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden. De door de provincie gebruikte normeringen zijn overgenomen. Gezien het feit dat Ermelo ruim binnen de normen voor categorie A blijft, is het niet nodig ook nog eens Ermelose normen vast te stellen.

De samenhang van de financiële kengetallen met de verschillende onderwerpen is terug te vinden bij het onderdeel [financiële positie](#).

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemeoid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht. Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen. Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.

In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is door de raad besloten (0233000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd. Deze stelpost is niet verwerkt in de tabellen "Wat heeft het gekost".

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"

Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen. Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende

kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden

Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen

- Programma Samen Werken voor Ermelo;
- Programma Samen Leven in Ermelo;
- Programma Samen Wonen in Ermelo;
- Programma Samen Ondernemen in Ermelo;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Team Wijkservice).

Aandachtsgebied: Wegen

Algemene doelstelling onderhoud wegen

De gemeente Ermelo beheert de verkeersinfrastructuur waarbij evenwicht is tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en kosten.

Onder de categorie "wegen" wordt gerekend

- Wegen (inclusief wegmeubilair en civieltechnische kunstwerken);
- Fietspaden;
- Voetpaden;
- Onverharde paden;
- Openbare verlichting.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Wegenbeheersplan Ermelo 2018-2022	2018	ja
Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan Ermelo (GVVP) 2015-2018 (Eind 2021 wordt de nieuwe mobiliteitsvisie opgesteld)	2013 / 2015	nee
Beleidsplan Bewust verlichten 2021-2025	2021	ja
Parkeerbeleidsplan	2016	ja
Beleidsnota onverharde wegen	2016	ja
Kwaliteit fietsvoorzieningen Ermelo	2013	ja
Notitie Gladheidsbestrijding	2018	ja
MOP Civiele Kunstwerken (2018-2027)	2018	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Bij de vaststelling van het Wegenbeheersplan 2018-2022 is besloten de Ermelose wegen te onderhouden op kwaliteitsniveau B. Voor het centrumgebied wordt kwaliteitsniveau A gehanteerd. In het Wegenbeheersplan staan beleidskaders en nieuwe speerpunten met betrekking tot duurzaamheid, innovatie en klimaatbestendigheid.

In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is door de raad besloten (02330000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd. Deze bezuiniging zal ook het beheer van de wegen raken.

De gemeente Ermelo ambieert een kwalitatief goede en veilige woon- en leefomgeving als vitale, groene en zorgzame gemeente. Een goed functionerende openbare verlichting maakt daar onderdeel van uit. In het beleidsplan Bewust Verlichten 2021-2025 wordt beschreven op welke wijze de gemeente de komende jaren uitvoering wil geven aan het duurzaam, bewust en gericht verlichten van de openbare ruimte.

De beleidsuitgangspunten zijn vervolgens vertaald naar een beheerplan. In dit beheerplan staan de huidige technische staat van het areaal, de beheersuitgangspunten en de benodigde onderhoudsmaatregelen ten behoeve van een goede instandhouding van het huidige areaal in de planperiode 2021-2025 (en een blik op de verdere toekomst) vermeld. Uitgangspunt voor het beheerplan is het handhaven van het huidige onderhoudsniveau.

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting			
			2022	2023	2024	2025
Verkeer	124	124	134	32	44	32
Groot Onderhoud	606	892	877	877	877	877
Regulier Onderhoud	265	269	269	269	269	269
Schoon- en berijdbaar houden	168	252	254	254	254	254
Wegmeubilair	98	32	32	32	32	32

Openbare Verlichting	83	78	75	75	89	69
Waterlossingen	16	17	17	17	17	17
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Wegen	1360	1664	1658	1556	1582	1550

Aandachtsgebied: Riolering en waterhuishouding

Algemene doelstelling onderhoud riolering en waterhuishouding

De gemeente Ermelo zorgt voor het in stand houden van een kwalitatief goede voorziening voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater, welke bijdraagt aan een goede en duurzame bescherming van bodem en (oppervlakte)water ten behoeve van een leefbaar Ermelo.

Onder de categorie "riolering en waterhuishouding" wordt gerekend

- Voorziening voor het afvalwatertransport en de verwerking/zuivering van afvalwater;
- Overige waterhuishouding.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP)	2015	nee
Verlengingsnotitie Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan	2020	ja
BasisRioleringsPlan (BRP)	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Als gemeente hebben we de wettelijke zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Het waterschap heeft plichten voor het zuiveren van het afvalwater. Samen met de gemeenten Harderwijk, Putten en het waterschap zijn de rioleringsplannen gebundeld in het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP).

Voor het stedelijk afvalwater is overeengekomen om de wettelijke verplichtingen als uitgangspunt te nemen.

Duurzaamheid is daarbij een aandachtspunt. Voor de belangrijke relatie tussen de waterketen en het watersysteem wordt de draagkracht van het oppervlakte water centraal gesteld, waarop gezuiverd rioolwater en ongezuiverde riool-overstortingen wordt geloosd. Bij extreme regenval is het voorkomen van wateroverlast belangrijker dan de draagkracht.

Voor het hemelwater is het de belangrijkste opgave om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Dit doen we door aanpassingen van onze systemen en meer gebruik te maken van de openbare ruimte voor opvang en afvoer van hemelwater.

Voor de periode van 2020 t/m 2023 is een verlengingsnotitie van het huidige Zap opgesteld.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 juli 2022) zal de verplichting voor het opstellen van een ZAP (voorheen GRP) komen te vervallen en worden geïncorporeerd in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Samen met de gemeente Harderwijk is in 2012 een Basisrioleringsplan (BRP) opgesteld. De looptijd van dit plan is 10 jaar. Als opvolger van het BRP zal in 2022 een nieuw BRP worden opgesteld echter dan onder de naam SSW (Systeemoverzicht Stedelijk Water).

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting			
			2022	2023	2024	2025
Specifieke GRP/ZAP-Maatregelen	61	47	47	47	47	47
Onderhoud afval-, hemel- en grondwater	526	414	544	514	414	414
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Riolering en Waterhuishouding	587	461	591	561	461	461

Aandachtsgebied: Groen

Algemene doelstelling onderhoud groen

De gemeente Ermelo beheert de groene voorzieningen in de openbare ruimte. Deze leveren een positieve bijdrage aan een groen Ermelo, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Onder de categorie "groen" wordt gerekend

- Stedelijk groen (inclusief speelvoorzieningen);
- Landschap;
- Begraafplaatsen;
- Bossen;
- Heide;
- Natuurterreinen (inclusief Leemputten);
- Cultuurhistorische/archeologische elementen (onder andere grafheuvels en Romeins Marskamp).

Beleids- en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Natuurterreinen:		
Lange termijnvisie bossen Ermelo (maakt onderdeel uit van de Groenvisie)	2017	ja
Faunabeleidsnota (maakt onderdeel uit van de in 2017 opgesteld Groenvisie)	2017	ja
Heidevisie gemeente Ermelo (In 2021 wordt een nieuwe heidevisie en heidebeheerplan opgesteld)	2011	nee
Speelruimte:		
Speelruimte in Ermelo deel 1 (In 2022 wordt een nieuw speelruimteplan opgesteld)	2012	ja
Begraafplaatsen:		
Visie Begraafplaats	2012	ja
Notitie Opties kosten en baten	2014	ja
Analyse Begraafplaatsexploitatie	2014	ja
Evaluatie exploitatie Algemene begraafplaats Koningsvaren	2018	ja
Landschap:		
LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)	2011	ja
Beheersplan landschapselementen 2018-2028 (betreft kleine bosjes, houtwallen e.d.)	2019	ja
Stedelijk Groen:		
Groenvisie gemeente Ermelo 2017-2027	2017	ja
Flora & Fauna:		
Dierenwelzijnsbeleid 2018-2028	2019	ja
Groenbeheerplannen:		
0-Uitgangspunten groenbeheerplannen	2019	ja
1-Beheerplan stedelijk groen	2019	ja
2-Beheerplan bomen	2019	ja
3-Beheerplan landschap	2019	ja
4-Beheerplan bossen	2019	ja
5-Beheerplan leemputten bij Staverden	2019	ja
6-Beheerplan flora en fauna	2019	ja
7-Beheerplan begraafplaats	2020	ja
Beheerplan heideterreinen (2011-2021) (In 2021 wordt een nieuwe heidevisie en heidebeheerplan opgesteld)	2011	nee

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Stedelijk Groen

In 2017 is een nieuwe groenvisie ontwikkeld en vastgesteld (december 2017), als vervanging van de groenstructuurvisie 2004. In 2019 zijn de Groenbeheerplannen vastgesteld en is hiervoor budget in de begroting opgenomen, ook voor het vervangen van (versleten) groen.

Het beheer en onderhoud van het groen in de openbare buitenruimte wordt zowel in eigen beheer als door derden uitgevoerd.

De uit te voeren reguliere werkzaamheden zijn voor een groot deel beschreven in het bestek omgevingsbeheer onderhoud openbare ruimte (2017-2020). In 2022 gaat een nieuw bestek gelden. .

Het snoeionderhoud aan alle bomen wordt op basis van een raambestek uitgevoerd.

De gemeente beschikt over een volledig nieuw geïntegreerd beheersysteem voor groen-, wegen- en rioolbeheer (Gisib). Dit beheersysteem is geheel gekoppeld aan de nieuwe BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) van Ermelo. De uitbouw van data (schouwgegevens en beheergegevens) binnen Gisib blijft de komende tijd aandacht vragen. De groenstructuur is inmiddels ook in Gisib vastgelegd.

De nieuwe groenvisie gaat in op de 6 waarden van het groen: identiteit, gezondheid, biodiversiteit, klimaat &

duurzaamheid, participatie & leefbaarheid en economie. De groenvisie geldt voor de volgende deelgebieden: stedelijk gebied (groen in de bebouwde kom), bomen, flora & fauna, buitengebied (landschap), natuurterreinen, waaronder de Leemputten bij Staverden. en de bossen.

Het beheer en onderhoud van dit groen is belangrijk en is met name gericht op instandhouding. Vanaf 2019 wordt het stedelijk groen in het centrum op "A"-niveau onderhouden en de rest op "B"-niveau. Voor 2022 wordt een heroverweging verwacht van de uit te voeren onderhoudsmaatregelen. In het kader van de uitwerking van de amendementen van het Heroverwegingstraject 2020 is namelijk door de raad besloten (02330000079310) om € 190.000,00 te bezuinigen op het beheer van de openbare ruimte. Deze bezuiniging moet nog worden uitgewerkt. Voorshands staat deze op de stelpost bezuiniging beheer openbare ruimte geraamd.

Begraafplaatsen

In 2020 is een nieuw beheerplan opgesteld op basis waarvan het beheer en onderhoud ingevuld gaat worden. Voor de begraafplaats geldt in 2021 kwaliteitsniveau "A".

Speelvoorzieningen

Het onderhoud van speelplaatsen en –toestellen is gebaseerd op het speelruimteplan "Speelruimte in Ermelo deel 1". Het gaat hierbij om cyclisch onderhoud en structurele vervanging, herinrichten van bestaande speelvoorzieningen en aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen in nieuwe woongebieden. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de aspecten schoon, heel en veilig. In 2022 zal een nieuw beleidsplan of visie worden opgesteld.

Landschap

Het beheer van de buitengebieden is vastgelegd in het Landschap Ontwikkelings Plan (LOP). De doelstelling van het LOP is om met behulp van een consequente uitvoering van beleid de kwaliteit van het landschap te verbeteren. In 2019 is een beheerplan Landschap opgesteld. De visie op het landschap is voor een belangrijk deel opgenomen in de nieuwe omgevingsvisie die in 2021 is opgesteld.

Bossen

In de gemeentebossen wordt in het beheer gebruik gemaakt van natuurlijke processen, bijvoorbeeld natuurlijke verjonging (naast plantwerk op beperkte schaal). Door een extensievere wijze van beheer en onderhoud, waarbij bijvoorbeeld tak- en tophout en dode bomen in het bos achterblijven, is het uiterlijk van de bossen langzaam veranderd. Op langere termijn wordt daardoor de structuur van het bos gevarieerder en aantrekkelijker voor de natuur en de recreant. In 2018 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan voor onze grotere boscomplexentotaal circa 650 ha, deze is in 2019 vastgesteld. De basis voor dat plan wordt gevormd door Europees en rijksbeleid, alsmede provinciaal en eigen gemeentelijk beleid (onder andere de lange termijnvisie voor de bossen zoals geformuleerd in de inmiddels vastgestelde Groenvisie). Ook de beginselen van het Forest Stewardship Council (FSC) zijn er in meegenomen. Het beheerplan schetst de kaders waarbinnen het beheer moet worden gevoerd (onder andere ten aanzien van houtoogst en natuur en verjonging vanwege de continuïteit).

Heide

Voor het beheer van de heidevelden (in totaal ± 1.000 ha) ligt de nadruk op een relatief intensief cyclisch patroonbeheer (maaaien, kleinschalig plaggen), gecombineerd met procesbeheer (extensieve begrazing). Het uitgangspunt is dat de heide daadwerkelijk heide blijft en qua structuur en soortenrijkdom verder ontwikkeld wordt. Mede als gevolg van een doelstelling in het kader van een ontvangen SNL-subsidie om bepaalde dieren en plantensoorten te behouden, zijn hiertoe specifieke beheermaatregelen getroffen (in de vorm van maaaien, kleinschalig plaggen, begrazing met schapen of koeien en het verwijderen van boompjes).

Door calamiteiten in de laatste jaren (streng late vorst, droogte en plagen van heidehaantje) alsmede door overmaat aan stikstof in de van nature schrale heidebodems (met als gevolg verzuring en vrijkomen van o.a. zware metalen) moet het heidebeheer op met name de Groevenbeekse heide tegen het licht worden gehouden. Wellicht zijn onorthodoxe maatregelen vereist, zoals bekalking met steenmeel en branden. Ondertussen wordt voor het heidebeheer steeds meer samenwerking met de gemeenschap gezocht in de vorm van de inzet van vrijwilligers. Hiervoor wordt o.a. samengewerkt in een pilot met een app.

In 2021 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan voor de heideterreinen. De maatregelen die hierin opgenomen worden en op geld worden gezet zijn o.a. een vertaling van de Natura-2000 doelstellingen. De uitvoering hiervan zal starten in 2022. De heidevisie wordt geactualiseerd.

Natuurterreinen

Voor het staatsnatuurmonument De Leemputten (totaal ca. 30 ha) is het afzonderlijk Beheerplan De Leemputten 2018-2028 opgesteld (vastgesteld in 2019). Het is een gebied met een bijzondere wettelijke status waarvoor een specifiek beheerregime geldt.

Het beheren van bossen, heidevelden, overige natuurterreinen en fauna is geen exacte wetenschap. Het heeft alles te maken met leven, met organische processen. Alles wat we plannen of bedenken valt of staat met o.a. klimatologische omstandigheden.

De jaren 2018, 2019 en 2020 waren extreem droog en warm. Door deze extremen is de houtoogst aanzienlijk lager dan gebruikelijk en staat het bos er matig bij. Er sterven steeds meer bomen, ook boomsoorten die eerder nooit problemen opleverden. Op de heide zijn kale plekken te bespeuren en er verdwijnen planten- en diersoorten. De stikstofproblematiek maakt het er niet beter op.

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting			
			2022	2023	2024	2025
Begraafplaats	102	129	151	151	151	151
Openbaar Groen	829	956	919	916	916	919
Speelvoorzieningen	28	29	29	29	29	29
Bossen, heide en natuurterreinen	172	178	182	184	204	184
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Groen	1131	1292	1281	1280	1300	1283

Aandachtsgebied: Gebouwen

Algemene doelstelling onderhoud gebouwen

De gemeente Ermelo wil een doelmatig, duurzaam en adequaat beheer van de gemeentelijke gebouwen alsmede enkele private en semi-publieke gebouwen en accommodaties teneinde de toegankelijkheid en veiligheid van die gebouwen en accommodaties te garanderen. De gemeente streeft daarbij naar toegankelijkheid van alle gebouwen ook en juist voor burgers met een beperking, conform de visie "Ermelo, Onbelemmerd en Zorgzaam" en de daarmee samenhangende BTB-gedachte.

Onder de categorie "gebouwen" wordt gerekend

- Gebouwen (inclusief daarbij behorende terreinen);
- Installaties;
- Monumentenzorg;
- Buitensportaccommodaties.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065	2016	nee
Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijk vastgoed 2021-2030	2020	ja
Een nieuw meerjarenonderhoudsplan voor de sportaccommodaties en private accommodaties wordt in 2021 opgesteld		
Strategisch Beleidskader Gemeentelijke Vastgoedportefeuille	2019	ja

Door de Commissie BBV is in januari 2020 de notitie Materiële Vaste Activa uitgebracht. De notitie gaat over het activeren, waarderen, onderhouden en afschrijven van investeringen/kapitaalgoederen.

Ten aanzien van het vormen van voorzieningen voor het onderhoud van kapitaalgoederen is het volgende in de notitie opgenomen:

Lasten van groot onderhoud kunnen alleen dan ten laste van een gevormde voorziening worden gebracht indien er een **recent** beheerplan van het kapitaalgoed aanwezig is. Onder **recent** wordt een beheerplan verstaan van **maximaal vijf jaar oud** ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Deze vijf jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn waar **gemotiveerd** van kan worden afgeweken. Een **gemotiveerde** afwijking houdt in dat deze **motivatie is geautoriseerd door de raad** en verantwoord is in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' van de begroting en de jaarstukken. In de motivatie moet tevens worden aangegeven welke maatregelen er worden genomen om achterstallig onderhoud te voorkomen.

Zoals in bovenstaande tabel is te lezen, is zowel het Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065 als het meerjarenonderhoudsplan voor de sportaccommodaties en private gebouwen niet actueel.

Op 20 oktober 2020 is het college akkoord gegaan met het advies actualisatie MJOP's voor gemeentelijk vastgoed, corsanr e200040600.

In dit advies is het volgende opgenomen:

"De objecten Gemeentehuis, Gemeentewerf, Dialoog, Stationsstraat 118, Pinel en Plaza zijn niet meegenomen vanwege actuele ontwikkelingen en/of een renovatie. Voor deze objecten gelden voorlopig de budgetten uit de oude MJOP's. Voor de strategische aankoop Dr Holtropstraat 169 is in overleg met Meerinzicht een forfaitair bedrag opgenomen gezien de verwachte beperkte tijd in exploitatie. Voor de Parasol geldt dat deze op termijn gesloopt zal worden dus ook daar is een forfaitair bedrag opgenomen."

In de 1e Bestuursrapportage 2021 is dit voorstel budgettair verwerkt. Tevens is hierin een link opgenomen naar het advies.

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Voor nagenoeg alle gemeentelijke en tevens een aantal private en semi-publieke gebouwen wordt één keer in de drie á 4 jaar een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor het voortgezet, bijzonder en openbaar onderwijs vindt in eigen beheer plaats door het schoolbestuur. De verantwoordelijkheid voor de daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud ligt bij

de scholen zelf. Ieder jaar wordt namens de gemeente een inspectie verricht of geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de (gemeentelijke) gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. De jaarlijkse kosten van onderhoud en groot onderhoud zijn op basis van het meerjarenonderhoudsplan in de programmabegroting verwerkt

Wat hebben wij er voor over:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Meerjarenbegroting			
			2022	2023	2024	2025
Gemeentewerf	23	31	31	31	31	31
Gemeentehuis	102	84	84	84	84	84
Gebouwen/Columbarium Begraafplaats	4	12	15	16	15	15
Muziektent	27	1	5	11	5	5
Toren Oude Kerk	3	5	8	14	11	11
Gebouwen onderwijs	7	10	10	10	10	10
Gebouwen sport	0	111	111	111	90	90
Private accommodaties	12	103	68	68	68	68
Gebouw Dialoog	9	30	30	30	30	30
Diverse tijdelijk in bezit zijnde gebouwen	0	0	14	10	16	16
Brandweerkazerne	16	37	39	39	39	39
Gebouwen algemeen	23	26	58	26	26	26
Het Pakhuis	11	13	20	20	20	20
Pinel Plaza	1	0	35	35	35	35
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Gebouwen	238	463	528	505	480	480

Paragraaf Financiering

Algemene informatie

Opname van deze paragraaf in de begroting vloeit voort uit artikel 9, lid 2 en 13 van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)", dat per 1 januari 2004 van kracht is geworden. Deze paragraaf geeft inzicht in het (verwachte) risicoprofiel van onze gemeente op het terrein van financieringsaspecten.

Bestaande notities / regelgeving

De basis van het huidige financieringsbeleid ligt in de volgende stukken vast:

- Het Financieringsstatuut van oktober 2011;
- De nota "Rentebeleid 2012" van december 2011;
- De nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013;
- De Financiële verordening, artikel 212 van november 2019.

De gemeente heeft de regels ter beperking van het renterisico, het koersrisico, het intern liquiditeitsrisico en het kredietrisico beschreven in het financieringsstatuut. De nota "Rentebeleid 2012" en de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" geven richting aan de inzet van reserves en voorzieningen bij de financiering, de administratieve verwerking van investeringen en de invloed hiervan op de rentelasten en de wijze waarop het renterisico kan worden beperkt.

Renterisico

Doelstellingen

De doelstellingen van het renterisicobeheer zijn:

- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger of dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, c.q. het in de begroting geraamde niveau;
- Het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten binnen de in het financieringsbeleid vastgestelde richtlijnen en limieten.

Richtlijnen en limieten renterisicobeheer:

De richtlijnen en limieten bij het renterisicobeheer zijn:

- De kasgeldlimiet wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- De renterisiconorm wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitsplanning;
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk

afgestemd op de actuele rentestand in relatie tot de rentevisie;

- De rentevisie van de gemeente wordt jaarlijks bij het vaststellen van de Kadernota/Begroting vastgesteld;
- De gemeente streeft, waar wenselijk, naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen (door schatkistbankieren minder relevant geworden).

Rentevisie

Het is noodzakelijk om jaarlijks een rentevisie te ontwikkelen, zodat concrete rentepercentages voor de komende vier begrotingsjaren bepaald kunnen worden.

Al jaren is er sprake van grootschalige opkoopprogramma's vanuit de ECB met historisch lage rentes tot gevolg. Momenteel lijken we, mede vanwege de coronasteunpakketten, er economisch gezien goed voor te staan. Tegelijkertijd is het afbouwen van het omvangrijke opkoopprogramma op dit moment nog niet aan de orde. Impliciet wordt hiermee door de ECB gezegd dat de rente nog jaren laag blijft of er in ieder geval veel aan gedaan zal worden om de rente laag te houden. Voor de gemeente is deze lage rentes ideaal. De gemeente profiteert ervan en heeft door deze lage rentes bijvoorbeeld meer investeringsruimte voor de in de planning staande grootschalige investeringen. Wel zitten er ook nadelige aspecten aan deze lage rente, daarbij kan met name genoemd worden de overspannen huizenmarkt waar ook onze gemeente de gevolgen van ondervindt. Uiteraard is de lage rente prettig voor bestaande huizenbezitters, maar als starters niet meer kunnen kopen zal de markt opdrogen en stilvallen. Ook ligt een toenemende inflatie op de loer, de lage rente heeft de inflatie aangejaagd. De inflatie in Europa stijgt. De werkelijke inflatie zit inmiddels al richting de 2%. Daarboven op komt nog de schaarste in diverse goederen en daarbij behorende stijgende prijzen als gevolg van de coronacrisis. Ook de arbeidsmarkt oogt overspannen, denk aan de moeilijk te vervullen vacatures en de stijgende bouwkosten. Normaal gesproken is de huidige fase in de economie een fase waarin juist de rente verhoogd wordt om de overspannen economie iets af te remmen. De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt, mede in relatie tot inflatie en deflatie. Het lage-rente beleid van de ECB is onconventioneel geweest. Het heeft onmiskenbaar zijn positieve effecten gehad. Dat bijvoorbeeld de hogere energieprijzen die in de inflatie besloten liggen zullen weggebben evenals andere tijdelijke effecten. Dat is inderdaad mogelijk. Maar het kan ook structureler worden. En dan kan juist vanwege de historische lage rentes, de inflatie snel oplopen. Voor 2022 verwachten wij dat de rentepercentages nog laag zullen blijven. Ermelo heeft momenteel een leningenportefeuille met aangetrokken geldleningen, waarvoor de rentepercentages vast staan en waarvoor vervroegde aflossing niet in beeld is. Het gemiddelde van de rentepercentages op deze leningenportefeuille ligt net onder de 2%. In 2020 is nog een lening van € 20.000.000,00 aangetrokken tegen een rentepercentage van 0,015%. De komende jaren verwachtte wij nog een tweetal leningen te moeten aantrekken, zoals het er nu naar uitziet tegen wederom een historisch lage rente!

Onderstaand een overzicht van de korte en lange termijnrenteverwachtingen (bron Thésor, augustus 2021), waarbij we zien dat de grote banken zowel een negatieve korte als lange termijn rente verwachten.

Rentemarkten en verwachtingen

Ontwikkeling	Actueel	2 augustus '21	1 juli '21	1 juni '21
3M-Euribor	-0,55%	-0,54%	-0,54%	-0,55%
10Y-Swap	-0,05%	-0,06%	0,14%	0,13%

Markt	3-maands Euribor		10-jaars Swaprente	
	3M-forward	1Y-forward	3M-forward	1Y-forward
Actueel	-0,52%	-0,51%	-0,02%	0,07%
Vorige maand	-0,56%	-0,52%	-0,02%	0,07%

In de Kadernota 2022 zijn de volgende uitgangspunten voor de te hanteren rentepercentages vastgesteld welke van toepassing zijn voor de Programmabegroting 2022-2025:

Dit leidt tot de volgende rentepercentages:

1. Rentevisie lange termijn rente bij het aantrekken van gelden: een rentepercentage van 0,25%, te hanteren in 2022.
2. Rentevisie korte termijn rente bij aantrekken van gelden: het rentepercentage voor het aantrekken van geld met een looptijd korter dan 1 jaar wordt voor 2022 vastgesteld op 0,0%.
3. Rentevisie bij het uitzetten van gelden: voor lopende beleggingscontracten wordt in 2022 het per contract geldende rentepercentage gehanteerd. Voor beleggingen door middel van schatkistbankieren wordt een rentepercentage van 0,0% in 2022 gehanteerd. Voor overige beleggingen wordt in 2022 eveneens een rentepercentage van 0,0 % gehanteerd. Voor het uitlenen van gelden wordt een marktconform tarief met opslag gehanteerd.
4. Rente-omslag percentage: bij het opstellen van de Programmabegroting 2022-2025 wordt op basis van de begrote toe te rekenen rente en de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari 2022 het renteomslagpercentage berekend.

Portefeuille langlopende geldleningen

Wij verwachten dat onze portefeuille van langlopende geldleningen begin 2022 een vijftal leningen bevat. Een in 2003 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 10.000.000,00 (rente 4,415%), een in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 6.000.000,00 (rente 4,325%) en een in 2004 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 5.000.000,00 (rente 3,820%) en een in 2019 aangetrokken vaste lineaire geldlening van € 15.000.000,00 (rente 0,278%) en een in 2020 aangetrokken vaste lineaire lening van € 20.000.000,00. Per 1 januari 2022 bedraagt de (verwachte) totale restschuld € 33.650.000,00.

De voorgenomen investeringen, in onder meer het zwembad en de sporthal Calluna, Kerkdennen, De Dialoog, onderwijshuisvesting, verkeer en vervoer, riolering en de Grondexploitatie zijn van grote invloed op de [liquiditeitspositie](#) en daarmee op de langlopende geldleningen. Op basis van onze liquiditeitsprognose 2022-2025 inclusief het in deze begroting opgenomen investeringsplan, verwachten wij dat de komende jaren meerdere malen een beroep moeten doen op de kapitaalmarkt. In verband met de financiering van de investeringen verwachten wij medio 2022 een lening aan te trekken van € 20.000.000,00 en medio 2023 nog eens € 20.000.000,00. Met de rente van deze leningen is rekening gehouden in de Programmabegroting 2022-2025. Mogelijk zal er in de jaren daarna nog een lening moeten worden aangetrokken, maar het tijdstip en de grootte daarvan is nog onzeker. Wel is het zo dat voor de jaren na 2025 de gemeente steeds meer te maken zal hebben met een financieringsoverschot doordat de grotere investeringswerken dan grotendeels uitgevoerd zijn.

Het renterisico van de huidige leningen is laag/nihil, omdat gekozen is voor het afsluiten van leningen met een vast rentepercentage en een jaarlijks gelijke aflossing gedurende de gehele looptijd. De jaarlijkse betaling aan rente en aflossing bedraagt voor 2022 € 3.698.000,00.

Renterisiconorm

Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente in elk jaar risico loopt ten aanzien van de rente van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal. In 2009 is de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ingesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2009 is de renterisiconorm gekoppeld aan het begrotingstotaal in plaats van aan het saldo van de langlopende leningen, zodat het renterisico direct is gerelateerd aan het budgettaire risico. Het doel van de renterisiconorm is hiermee niet gewijzigd. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Het toezicht op de renterisiconorm vindt plaats door de provincie. Het renterisico mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij in 2022, naar verwachting, onder de renterisiconorm blijven. Tevens verwachten wij voor de jaren 2023 tot en met 2025 onder de renterisiconorm te blijven.

Renterisiconorm (bedragen x € 1,00)		2022	2023	2024	2025
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	3.550.000	3.550.000	3.050.000	2.500.000
	Aflossing nieuw leningen*)	0	1.000.000	2.000.000	2.000.000
3	Renterisico (1+2)	3.550.000	4.550.000	5.050.000	4.500.000
4	Renterisiconorm	16.727.000	16.738.000	16.574.000	16.657.000
5a (4 > 3)	Ruimte onder risiconorm	13.177.000	12.188.000	11.524.000	12.157.000
5b (3 > 4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal jaar	83.636.000	83.689.000	82.869.000	83.284.000
4b	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
4 = 4a x 4b	Renterisiconorm	16.727.000	16.738.000	16.574.000	16.657.000

*) Rekening is gehouden met aflossingen voor de naar verwachting aan te trekken nieuwe leningen in 2022 en 2023.

Rentetoerekening

Rentetoerekening aan taakvelden (producten)

Op het punt van de verantwoording van rente in de begroting en jaarstukken is het BBV gewijzigd door de behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente te harmoniseren. In het BBV 2017 is de verplichting opgenomen, dat de rentekosten toegerekend moeten worden aan de taakvelden op basis van een renteomslag.

Het renteomslagpercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die gefinancierd zijn op basis van totaal financiering. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde renteomslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.

Als bij de jaarstukken de werkelijke door te belasten rentelasten meer dan 25% afwijken van de op basis van de voor gecalculeerde renteomslag toegerekende rentelasten moet verplicht een correctie van de toegerekende rente plaatsvinden.

Werkwijze bij kostendekkende tarieven

Tot op heden wordt enkel rente toegerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen, markt en begraafplaats tegen historische rentepercentages. In overstemming met het BBV 2017 wordt vanaf 2018 ook aan deze producten rente toegerekend op basis van het bij de begroting vastgestelde renteomslag percentage.

Voor de berekening van kostendekkende tarieven op de producten riolering, afvalstoffen en begraafplaats wordt eveneens vanaf 2018 uitgegaan van de extra comptabele rentetoerekening op basis van huidige historische rentepercentages voor de lopende objecten en voor nieuwe objecten van het op het moment van investeren geldende rentepercentage voor de rentevisie voor de lange termijn.

Renteschema

De Commissie BBV adviseert onderstaand renteschema in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema o.b.v. PB 2022-2025 (bedragen x € 1,00)				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			127.000
b.	De externe rentebaten		-/-	-188.000
	Saldo rentelasten en rentebaten			-61.000
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	0	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0	
				0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			-61.000
d1.	Rente over eigen vermogen		+/+	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen		+/+	21.000
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-40.000
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/-	335.000
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			295.000

Er is dus sprake van een positief renteresultaat op het taakveld Treasury. Dit komt omdat met name de doorbelasting aan het product riolering gebaseerd is op de reeds aangetrokken hoger renterende leningen. Met deze leningen zijn destijds de investeringen op dit vlak gefinancierd. Voorts zijn de rentelasten gedaald als gevolg van de lagere markrente op enkele aangetrokken geldleningen. Daar staat tegenover de (aflopende) hoge renteopbrengst op een deposito bij de Rabobank.

Koersrisico

Doelstelling

De doelstelling van het koersrisicobeheer is:

"Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen".

Richtlijnen en limieten

De richtlijnen en limieten van het koersrisicobeheer zijn voor Ermelo:

- Uitzettingen vinden plaats in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is of in producten met vastrentende waarden;
- Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitsplanning.

Beleggingen

De verkoop van de aandelen NUON heeft destijds in 2009 een grote kasstroom met zich meegebracht. Eind september 2009 is daarvan een bedrag van € 12.000.000,00 langdurig belegd bij de Rabobank in drie gelijke deposito's met een looptijd van respectievelijk 5, 10 en 15 jaar. Met deze belegging is destijds het primaire doel om het weggeven dividend van de NUON te compenseren bereikt. Inmiddels resteert nog slechts één deposito. Per 1 januari 2022 hebben wij de volgende belegging uitstaan:

- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2024), tegen 4,363%.

Op het moment dat de bovenstaande belegging vrijvalt zal ook deze in de schatkist ondergebracht worden dan wel beschikbaar zijn voor het doen van betalingen.

Het rendement op overtollige liquide middelen is nihil. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van schatkistbankieren eind 2013 in combinatie met de lage rentestand. In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden vanaf eind 2013 verplicht worden om deel te nemen aan

schatkistbankieren. Wij ontvangen momenteel geen rente over ons saldo bij de schatkist. Beleggingen van vóór 4 juni 2012 worden gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. Oude contracten hoeven dus niet opengebroken te worden.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente Ermelo heeft garanties afgegeven ten behoeve van enkele organisaties voor de betaling van rente en aflossing in geval deze instellingen de betalingsverplichting niet meer kunnen nakomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een directe garantie (100% risico voor de gemeente) en een indirecte garantie (beperkt risico voor de gemeente). Het totaalbedrag van de directe garanties bedraagt per 1 januari 2021 € 631.000,00. In het kader van sociale woningbouw staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor leningen van Uwoon en de Vestia Groep (oud Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie Bejaarden). Het totale gegarandeerde bedrag per 1 januari 2021 voor deze twee instellingen bedraagt € 96.139.000,00. De gemeente ontvangt geen prognose, maar een overzicht achteraf.

In het geval dat het WSW een afgegeven garantie niet kan nakomen, wordt een beroep gedaan op de aan het Waarborgfonds deelnemende gemeenten en het Rijk. Het risico daarop wordt door ons als gering ingeschat. Immers de indirecte garantie kent een getrapte zekerheid. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de middelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van het rijk en de gemeenten. De garantie krijgt in dat geval zijn beslag door verstrekking van een renteloze lening aan het WSW waarmee rente en aflossing aan de financiële instelling betaald worden. Ermelo loopt dus feitelijk enkel risico over het bedrag aan rentederving van de renteloze lening aan het WSW. Ermelo is het geld van de lening dan dus niet kwijt. Het is daarom ook niet reëel om te veronderstellen dat Ermelo aangesproken wordt op het volledige bedrag waarvoor Ermelo garant staat.

Deelnemingen

Voor onze huidige deelnemingen, niet zijnde beleggingen, verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Kredietrisico

Doelstelling

De doelstelling van het kredietrisicobeheer is:

"Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen van de tegenpartij (onder meer als gevolg van insolventie)".

Richtlijnen

De gemeente Ermelo hanteert de volgende richtlijnen en limieten inzake het kredietrisicobeheer:

- Indien twijfel bestaat over de kredietwaardigheid van een niet publiekrechtelijk lichaam wordt, voordat een dienst geleverd wordt, een kredietwaardigheidsonderzoek uitgevoerd en worden waar nodig voldoende zekerheidsmaatregelen getroffen;
- Uitzettingen vinden enkel plaats onder de voorwaarden van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Vorderingen (fiscale en niet-fiscale) worden actief en volgens vaste termijnen ingevorderd. Vorderingen waar een succesvolle invordering uitblijft, worden overgedragen aan een deurwaarder.

Intern liquiditeitsrisico

Doelstelling

De doelstelling van het intern liquiditeitsbeheer is:

"Het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognose en meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen".

Richtlijnen

De gemeente Ermelo hanteert de volgende richtlijnen en limieten inzake het intern liquiditeitsrisico:

De gemeente beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar financieringsactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitsplanning (looptijd tot één jaar), alsmede op een vierjarige liquiditeitsplanning die aansluit op het meerjaren investeringsplan.

Liquiditeitsprognose

Voor de jaren 2022 tot en met 2025 is een [liquiditeitsprognose](#) opgesteld. Met alle relevante inkomsten en uitgaven is rekening gehouden. Bij de bepaling van de financieringsbehoefte houden wij rekening met de planning van ons investeringsprogramma. In de komende jaren worden onder andere investeringen gedaan in de de herinrichting en verduurzaming van De Dialoog, het zwembad en de sporthal Calluna, Kerkdennen, onderwijshuisvesting, verkeer en vervoer, riolering en de Grondexploitatie als belangrijke uitgavenposten. Uit de liquiditeitsprognose 2022-2025 blijkt dat in 2022 en 2023 naar verwachting een tweetal leningen aangetrokken gaat worden van € 20.000.000,00 (2022) resp € 20.000.000,00 (2023). De overige investeringen zijn voor deze jaren op te vangen met de reguliere ontvangsten en beschikbare gelden. Indien noodzakelijk zullen wij, binnen de grenzen van de kasgeldlimiet, vlottende middelen (rekening courant krediet bij de BNG en kasgeld) gebruiken ter dekking van onze financieringsbehoefte. Het ligt overigens in de

verwachting dat aan het eind van deze begrotingsperiode daarnaast mogelijk nog een kleinere lening moet worden aangetrokken. Het bedrag en het tijdstip daarvan is op dit moment nog onzeker en hangt van veel factoren af.

Kasgeldlimiet

In de Wet Fido wordt de kasgeldlimiet voor een bepaald jaar berekend door middel van een, door de Minister van Financiën vastgesteld, percentage van het begrotingstotaal van het respectievelijke jaar. De kasgeldlimiet heeft betrekking op de korte financiering met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. Het toezicht op de kasgeldlimiet vindt plaats door de provincie. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Gemeenten dienen de informatie over de kasgeldlimiet op te nemen in de begroting en de jaarstukken (in de paragraaf Financiering). De kasgeldlimiet geeft het maximumbedrag aan dat een gemeente vlottend mag financieren. Voor onze gemeente bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2022 € 7.109.060,00 (begrotingstotaal € 83.636.000,00 * 8,5%). Wordt de kasgeldlimiet langdurig overschreden dan dient een gemeente haar vlottende schuld om te zetten in een vaste schuld. Wij verwachten voor de jaren 2022 tot en met 2025 binnen de kasgeldlimiet te blijven.

Schatkistbankieren en drempelbedrag

Eind 2013 is (verplicht) schatkistbankieren van kracht geworden. De gemeente Ermelo heeft direct daarop alle vrij besteedbare middelen in de schatkist ondergebracht. Ermelo houdt enkel de gelden uit bestaande beleggingscontracten (zie het onderdeel "Beleggingen") buiten de schatkist aan. Op het moment dat deze beleggingen vrijvallen, worden zij ook in de schatkist ondergebracht.

Het is toegestaan een deel van de overtollige gelden op een dag buiten de schatkist aan te houden om niet acuut in liquiditeitsnood te zitten bij (spoed)betalingen. Dit bedrag staat gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000,00. Uitgaande van een begrotingstotaal 2022 van € 83.636.000,00 bedraagt het drempelbedrag voor 2022 € 627.270,00. Ermelo houdt een lager bedrag dan het drempelbedrag buiten de schatkist aangezien de ervaringen hebben geleerd dat het volledige drempelbedrag niet benut wordt en tevens dat gelden in de schatkist dezelfde dag teruggeboekt zijn. Voor de jaren 2022 tot en met 2025 verwachten wij derhalve dat wij het drempelbedrag niet zullen overschrijden.

Negatieve rente

Vanaf 1 juli 2021 gaat de BNG Bank negatieve creditrente berekenen over het saldo wat op de rekeningen bij de BNG Bank staat. De rente wordt als volgt berekend:

- van € 0 - € 500.000 = 0%
- van € 500.000 - € 2.500.000 = 1 maands EURIBOR (op dit moment 11-06-2021 -0,549%)
- boven € 2.500.000 = 1 maands EURIBOR (op dit moment 11-06-2021 -0,549% +/- contractuele afslag)

Bij de dagelijkse afroaming van de gelden (het overboeken naar de rekening voor Schatkistbankieren) probeert de gemeente hier zo goed mogelijk rekening mee te houden om te voorkomen dat negatieve rente betaald moet worden over het openstaande saldo.

Samenvattend

Gering risico

Wij beoordelen de risico's die met financiering samenhangen voor onze gemeente als gering door:

- Het aanwezig zijn van een aantal laagrentende geldleningen zonder mogelijkheid tot renteaanpassing;
- Het toepassen van het uitgangspunt dat enkel zaken wordt gedaan met betrouwbare financiële instellingen;
- Een adequate, beschreven administratieve organisatie van de financieringswerkzaamheden;
- De aanwezigheid van een jaarlijks geactualiseerd meerjareninvesteringsplan;
- Een periodieke analyse van onder andere openstaande vorderingen

Wel wijzen wij erop dat de gemeente de komende jaren te maken gaat krijgen met forse financieringstekorten. Hiertoe zullen diverse leningen moeten worden aangetrokken.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemene informatie

Paragraaf bedrijfsvoering

De gemeente Ermelo realiseert en levert een scala van producten en diensten. Daarvoor is een goede bedrijfsvoering van belang. Meerinzicht is onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de bedrijfsvoering voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. In deze paragraaf duiden wij de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering voor de gemeente Ermelo. In de raad van 14 juli 2021 heeft de wethouder van financiën toegezegd om "bij de begroting uitgebreide informatie op te nemen in de paragraaf Bedrijfsvoering over de formatie", mede naar aanleiding van de motie Personeel versus OZB. In een separate informatiememo, die voor de begrotingsbehandeling aan de raad wordt aangeboden, zullen wij daar nader op ingaan.

Corona

De gevolgen van de Coronapandemie voor de bedrijfsvoering van de gemeente Ermelo zijn op het moment van schrijven nog lastig nauwkeurig in te schatten. Digitalisering en een goede informatievoorziening zijn echter wel onderwerpen, die ook in 2022 de nodige aandacht zullen vragen. Evenals de in het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) van 2020 geconstateerde en ervaren werkdruk als gevolg van de

gewijzigde prioritering van werkzaamheden in de Coronaperiode. In 2022 worden hier nauweffecten van verwacht.

In 2021 wordt gewerkt aan het opstellen van een projectplan voor het werken na Corona. Hoofddoel van dit projectplan is om de 4 interne organisaties Ermelo, Harderwijk, Zeewolde en Meerinzicht en haar medewerkers voor te bereiden op een nieuwe toekomst na Corona waarin:

- gelijke arbeidsomstandigheden voor alle 4 de organisaties en de communicatie daarover geborgd is en waarbij wordt voldaan aan wet- en regelgeving voor thuiswerken, Arbo, flexibel werken en veiligheid;
- een goede fysieke en mentale gezondheid van medewerkers op lange termijn wordt behouden;
- een goede verbinding aanwezig is tussen medewerkers, leidinggevenden (directeur en regisseurs in Ermelo) en de organisatie.

In 2022 worden aanbevelingen vanuit het projectplan geïmplementeerd.

Netwerkorganisatie Ermelo

De samenleving verandert. Rollen veranderen. Informatie verspreidt zich sneller, inwoners zijn mondiger en er komen steeds meer initiatieven vanuit diezelfde inwoners, die zich in netwerken verenigen en van daaruit ook opereren. De gemeente Ermelo wil zich aanpassen aan deze veranderende samenleving, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

Door onze gemeentelijke organisatie te ontwikkelen naar een netwerkorganisatie werken we toe naar een organisatie die open en wendbaar is en zich aanpast aan deze veranderende samenleving. Voor een beter Ermelo, dat gericht is op het leveren van uitstekende dienstverlening aan ons bestuur, inwoners en bedrijven. Waarbij Ermelo zich blijft onderscheiden als een gemeente waar het beter wonen, werken en verblijven is. Een filmpje over het verhaal van onze organisatieontwikkeling vindt u hier (<https://www.youtube.com/watch?v=k7v5ULd7b-Y>).

In 2022 wordt verder gewerkt aan het uitvoeren van het veranderplan van de organisatieontwikkeling, zoals het implementeren van ons arbeidsmarktbeleid, de implementatie van rollen in onze netwerkorganisatie, het verder ontwikkelen van het samenspel Ermelo en Meerinzicht en het doorontwikkelen van opgavegericht werken en projectmatig werken. De start van een nieuwe bestuursperiode kan een mooi moment zijn om samen met raad en college de opgaven voor Ermelo nader te bepalen en vorm te geven (kwalitatief en kwantitatief). Voor een filmpje over opgavegericht werken kunt u deze link aanklikken: <https://www.youtube.com/watch?v=1MbB8Otv95g>.

Formatie Ermelo

De totale formatie van Ermelo bestaat per 1 mei 2021 uit ruim 131 fte. De medewerkers van de griffie en team wijkservice vallen daar ook onder. De formatie voor het personeel van de binnendienst bedraagt 101 fte. De vraag of de formatie van een gemeente voldoende is hangt met name samen met het ambitieniveau en takenpakket van de betreffende gemeente.

De gemeente Ermelo kent een hoge maatschappelijke en bestuurlijke dynamiek, een eigen bestuurscultuur en een hoog kwaliteitsniveau. Het is een gemeente waar veel gebeurt op het gebied van wonen, werken en ontspannen. Het is geen dorp, waar het bestuur 'op de winkel past'. De bestuurscultuur van Ermelo draagt bij aan een zorgvuldige besluitvormingsprocedure, maar dit heeft wel gevolgen voor de inzet van onze medewerkers en de personele capaciteit. Tot slot is niet alleen het ambitieniveau van de gemeente Ermelo hoog, maar stellen wij ook hoge eisen aan de kwaliteit van deze ambities. Samenvattend; de dynamiek in Ermelo, de bestuurscultuur en het gewenste kwaliteitsniveau van onze ambities maakt dat een vergelijk met een gemeente van dezelfde omvang qua inwoneraantal relatief is.

De uitbreiding van de formatie, zoals voorgesteld in de Kadernota 2022 en opgenomen in deze meerjarenbegroting is voor het overgrote deel noodzakelijk in het kader aanstaande pensionering en de daarbij strategische personeelsplanning (beheerder begraafplaats, toezichthouder, beleidsmedewerker groen). En voor het vervullen van de taken in het kader van de continuïteit van de dienstverlening of door de raad vastgesteld beleid (medewerker subsidies en leningen, preventieverantwoordelijke, bode, handhaving). Gelet hierop is het niet mogelijk om uitvoering te geven aan de motie 'personeel versus OZB' van 14 juli 2021. Immers, een structureel kwalitatief goede uitvoering van bovengenoemde taken mag door onze inwoners van de gemeente worden verwacht. Het incidenteel inhuren van medewerkers om deze taken uit te oefenen is niet wenselijk gelet op het structurele karakter van deze taken en is onnodig duur.

Loonsombeheer Ermelo

De loonsom is resultante van de kwantitatieve en kwalitatieve formatieomvang en van de kosten van inhuur. De loonsom wordt begroot op basis van de in eigen dienst zijnde medewerkers en daarnaast worden CAO-loonontwikkeling, premies en sociale lasten geraamd. Dit laatste is altijd een onzekere factor, omdat de uitkomst van de Cao-onderhandelingen bepaalt of de raming wel of niet voldoende is als dekking. Tenslotte wordt een percentage van de loonsom geraamd voor de opvang van kosten die gemaakt moeten worden in verband met vervanging van langdurig zieke medewerkers. De overheid is namelijk eigenrisicodragers.

Personeelsbeleid

Samen met Meerinzicht en de gemeenten Harderwijk en Zeewolde werken wij aan het opstellen en uitvoeren van het strategisch medewerkersbeleid voor de medewerkers van onze vier organisaties.

De thema's vanuit het SMB zijn: Opleiding/ontwikkeling; Wisselstroom/doorstroom; Uitstroom/ werving en selectie; Wat voor een soort werkgever willen we zijn?; Hoe omgaan met relevante externe ontwikkelingen?; Wat vragen de (gemeenschappelijke) maatschappelijke opgaven van de vier organisaties van het gezamenlijke (strategisch) Medewerkersbeleid?

De resultaten van het SMB moeten zijn: een geharmoniseerd (strategisch) medewerkersbeleid en uitvoeringsvoorschriften; toekomstbestendige stevige gemeentelijke organisaties (verminderen kwetsbaarheid); borgen en waar nodig/mogelijk verhogen van kwaliteit van medewerkers; de beste en meest gevarieerde werkgever (s) van deze regio, waar medewerkers graag (willen) werken.

Inhuurbeleid Ermelo

Inhuur van medewerkers heeft verschillende redenen.

Inhuur specifieke expertise. Hoewel de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van vast personeel is deze werkwijze toch goedkoper, omdat de in te zetten expertise steeds anders is en we als organisatie te klein zijn om die specifieke kennis permanent in huis te hebben. Bovendien beperkt dit de continuïteitsrisico's.

Ermelo kent uiteraard ook een regelmatig verloop in medewerkers. Ter overbrugging van vacatures wordt ingehuurd wanneer de continuïteit van het werk daarom vraagt. De laatste tijd komt dit regelmatig voor, omdat het vervullen van vacatures in de huidige arbeidsmarkt lastig is. De verwachting is dat deze arbeidsmarkt ook in 2022 gespannen zal blijven. De kosten daarvan worden gedeeltelijk gedekt uit de vrijvallende vacaturegelden. Deels, omdat de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van eigen medewerkers.

Het ambitieniveau in Ermelo is hoog. Dit leidt geregeld tot een werkvoorraad die niet door de eigen capaciteit opgevangen kan worden. Daarvoor moet dan worden ingehuurd. De kosten worden dan ten laste gebracht van het desbetreffende project.

Inhuur wegens langdurige ziekte of anderszins vindt plaats indien de continuïteit en kwaliteit van het werk in het geding komt. Voor de dekking van de kosten is slechts een gering bedrag beschikbaar, omdat langdurig verzuim nu eenmaal moeilijk voorspelbaar is.

Ook in 2022 worden zoveel mogelijk tijdelijke opdrachten en inhuur van personeel via ons dynamisch inkoopstelsel gerealiseerd. Daarbij houden wij de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt goed in de gaten en betrekken dit bij het uitzetten van tijdelijke opdrachten. De huidige moeilijke arbeidsmarkt, ook voor het vinden van inhuurkrachten, maakt het ons niet gemakkelijk.

Bezwaar- en beroep Ermelo

Tegen besluiten, die het gemeentebestuur neemt, staat in veel gevallen de mogelijkheid van bezwaar open. De ingediende bezwaren worden behandeld door de onafhankelijke commissie voor bezwaarschriften. Voordat het tot behandeling van een bezwaar komt wordt eerst bezien of met behulp van (pre)mediation tot een oplossing gekomen kan worden. Is dat niet het geval, dan hoort de commissie belanghebbenden én het besluitvormend orgaan en brengt nadien advies uit over het ingediende bezwaar. Het bestuursorgaan neemt vervolgens een besluit op het ingediende bezwaar. Nadien staat vervolgens in veel gevallen beroep open op de rechter.

De commissie voor bezwaarschriften brengt jaarlijks een jaarverslag uit over haar werkzaamheden en doet zo nodig aanbevelingen aan het gemeentebestuur. Momenteel worden de voorbereidingen gestart voor 1 gemeenschappelijke commissie voor bezwaarschriften voor de drie gemeenten en Meerinzicht. De verwachting is dat per 1 juli 2022 1 gemeenschappelijke commissie kan worden ingericht.

Meerinzicht

Op het gebied van bedrijfsvoering werken wij samen met Harderwijk en Zeewolde in de gemeenschappelijke regeling Meerinzicht. Steeds meer processen en systemen worden voor de vier organisaties gestandaardiseerd en geharmoniseerd om zowel enerzijds zo efficiënt mogelijk te werken als om een goede kwaliteit te kunnen blijven waarborgen.

Vanwege de financiële druk zullen de komende jaren bij de brongemeenten in het teken staan van het temperen van ambities. De kans is groot dat bestaand gemeentelijk beleid heroverwogen zal moeten worden en dat de brongemeenten over zullen gaan tot ombuigingstrajecten met een financieel gevolg. Meerinzicht ondersteunt daarin de opgaven die bij de gemeenten liggen. Aangezien het integrale vraagstukken zijn voor de vier organisaties samen geldt het principe van "samen de trap op en samen de trap af" en kan deze ontwikkeling ook gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van Meerinzicht. Daar komt bij dat er binnen Meerinzicht een aantal stevige financiële opgaven liggen die zich (deels) zullen vertalen in het voorleggen van keuzes ten aanzien van aard en omvang van de te leveren dienstverlening.

Meerinzicht combineert deze opgaven met het tegelijkertijd inzetten op het verder verbeteren van zowel de medewerkerstevredenheid als de klanttevredenheid, waarbij noemenswaardig is dat een deel van de dienstverlening veelal buiten het directe zicht plaatsvindt. Noem bijvoorbeeld de ICT veiligheid. Een dagelijks toenemend belang en landelijk toenemende druk op zowel gekwalificeerde medewerkers zowel als op de ICT-kosten. Waarbij medewerkerstevredenheid in een op veel terreinen steeds krappere arbeidsmarkt, bijvoorbeeld ook bij financiën of in het sociaal domein, steeds belangrijker wordt om goede mensen te binden aan onze samenwerkende organisaties. En tevreden medewerkers en goede dienstverlening zijn onlosmakelijk verbonden.

Vastgesteld beleid voor dit programma

- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2008)
- Inkoopbeleid Versie: 8.1 (2018)
- Actieplan Gemeente Ermelo Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (2019)
- Veranderplan organisatieontwikkeling (2021)
- Notitie HRM – gesprekken (2020)
- Begroting 2022-2025 Meerinzicht

Omschrijving	Meerjarenbegroting			
	2022	2023	2024	2025
Lasten	23.223.022	22.838.023	22.650.024	22.537.025
Toegerekend aan exploitatie	-23.223.022	-22.838.023	-22.650.024	-22.537.025
Saldo	0	0	0	0

[De investeringen maken onderdeel uit van de investeringen bij het programma Samen Werken voor Ermelo.](#)

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemene informatie

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (naamloze en besloten vennootschap, stichting, vereniging en coöperatie) of publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regeling) organisaties waarin de gemeente een belang heeft. Dit moet een bestuurlijk én financieel belang zijn.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en rekening aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Het is dus niet de bedoeling van de wet om over alle partijen, waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, in deze paragraaf te informeren. Het wettelijk criterium is gelegd bij die partijen waar de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang in heeft. Een "bestuurlijk belang" betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Met "financieel belang" wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn indien de verbonden partij failliet gaat, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Onder "financiële informatie" staat soms in de kolommen Begroting 2018 en Begroting 2019 bij de regels Eigen vermogen, Vreemd vermogen en Resultaat n.v.t. In de meeste begrotingen van de verbonden partijen worden deze gegevens nog niet opgenomen of is er sprake van dat het positieve of negatieve resultaat ten gunste of laste komt van de deelnemende gemeenten.

Het belang van deze paragraaf schuilt in het bijzonder in het feit dat een aantal van de verbonden partijen beleid uitvoert dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De gemeenteraad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag, namelijk of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het ligt voor de hand dat lokale overheden profijt hebben bij het uitbesteden van bepaalde taken. Zo beschikken verbonden partijen over de juiste kennis, deskundigheid en specialisatie om dergelijke taken effectief en efficiënt uit te voeren. Dit bevordert de kwaliteit van de uitbestede taken, waardoor kosten vaak kunnen worden verminderd. Uiteraard dient de lokale overheid die een deel van haar taken uitbesteedt erop te kunnen vertrouwen dat de betreffende verbonden partij deze activiteiten goed en zorgvuldig beheerst. Immers, de betreffende lokale overheid blijft verantwoordelijk voor de taak die een verbonden partij uitoefent. Samenwerking met een verbonden partij kan de volgende voordelen opleveren:

- Risicospreiding: (financiële) risico's worden met andere partijen gedeeld;
- Efficiëntievoordeel: door samenwerking met bijvoorbeeld andere lokale overheden;
- Kennisvoordeel: de lokale overheid kan gebruik maken van kennis waarover zij zelf niet beschikt;
- Continuïteit: door meer schaalgroten te creëren, is de organisatie niet afhankelijk van de kennis van individuen;
- Katalysatorfunctie: activiteiten kunnen versneld op gang worden gebracht door samenwerking met publieke of private organisaties;
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit: door samenwerking ontstaat een sterkere bestuurlijke kracht en grotere effectiviteit.

Inzicht is daarbij nodig in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen. Deze vraag kan óf bij het desbetreffende raadsprogramma worden gesteld óf in het kader van de paragraaf Verbonden partijen. Gekozen is om dit te doen in deze paragraaf.

Het rekenkamer onderzoeksrapport Verbonden Partijen is maart 2017 verschenen. Op basis daarvan is de [Notitie Verbonden Partijen](#) geactualiseerd, waarbij ook aandacht is gegeven aan de rol en positie van de raad en bestuur ten aanzien van verbonden partijen.

Verder wordt in deze paragraaf ieder jaar een beeld gegeven van onder andere te verwachten dividenden en andere belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Door het college wordt ieder kwartaal een raadsbrief over verbonden partijen aan de raad verzonden.

Naam verbonden partij	Gevestigd
Gemeenschappelijke regeling	
GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)	Apeldoorn
Meerinzicht (MIZ)	Ermelo
OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	Elburg

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn
Vennootschappen (% belang)	
Interactie	Ermelo
Alliander N.V.	Arnhem
Afvalsturing Friesland N.V.	Leeuwarden
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)	Den Haag
Leisurelands	Arnhem
Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.	Arnhem
Vitens N.V.	Arnhem
Inclusief groep N.V.	Nunspeet
Coöperatie	
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Harderwijk

GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer dr. J.A. de Haan, wethouder
Contactambtenaar:	Mevrouw P.A. Beelen-Mostert
Openbaar belang:	<p>De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers.</p> <p>De GGD NOG werkt op basis van een Gemeenschappelijke regeling voor 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattum, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's. Het dagelijks en algemeen bestuur is samengesteld uit een afvaardiging van de 22 gemeenten. De dagelijkse leiding is in handen van directeur mevrouw J. Baardman.</p> <p>Wettelijke GGD taken die voor de gemeenten worden uitgevoerd (A-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kerntaken Wet publieke gezondheid - Infectieziektebestrijding - Medische milieukunde - Technische hygiënezorg - Psychosociale hulp bij rampen - Beleidsadvisering Jeugdgezondheidszorg - Onderzoek gezondheidssituatie bevolking - Beleidsadvisering - Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering - Preventieve ouderengezondheidszorg - Toezicht kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang - GGD taak in de Wet veiligheidsregio's <p>Wettelijke gemeentelijke taken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling (B1) of op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten (B2).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (B1 taak) - Kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015 (B2 taak) - Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet (B2 taak) - Lijkschouw op basis van de Wet op de Lijkbezorging (B2 taak) - Rijksvaccinatieprogramma 4-19 jaar (B1-taak) <p>Autonome gemeentelijke taken (C-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - (Extra) onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. (samenwerking GGD NOG en Wageningen University & Research Centre - (Extra) Onderzoek en advies door Evaluatiebureau Publieke Gezondheid GGD NOG <p>De GGD voert ook externe taken uit in opdracht van derden zoals Rijk, politie of burgers (D-taken)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arrestantenzorg - Reizigersvaccinatie - Vergunningen tattooshops - Publieke gezondheidszorg asielzoekers - Aanvullende seksuele gezondheidszorg
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven in Ermelo: Speerpunt Inclusieve samenleving

Ontwikkelingen:	<p>De bestuursagenda 2019-2023 is vastgesteld na mogelijkheden voor de raad om hierop input te geven. Het AB heeft in haar vergadering van 4 juli 2019 ingestemd met de verdere uitwerking van deze agenda in prioriteiten voor het gezondheidsbeleid van gemeenten en voor de uitvoering van activiteiten door de GGD. Het gaat om verschuiving binnen bestaande middelen: versterking gemeentelijke inzet en/of extra (plus) activiteiten door de GGD.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vanaf 2016 zijn de GGD taken gecategoriseerd in ABCD-taken, variërend van wettelijke GGD taken (A-taak) tot externe taken die de GGD verzorgt in opdracht van derden zoals bijvoorbeeld Rijk of politie (D-taken). - De jeugdgezondheidszorg is hierbinnen gepositioneerd als B1-taak. Dat is een taak die gemeenten moeten uitvoeren en bij de GGD kunnen afnemen. Deze taak is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling GGD NOG voor 21 gemeenten (exclusief Apeldoorn). - De Rijksvaccinatieprogramma 4-19 jaar is inmiddels opgenomen in de gemeenschappelijke regeling van de GGD-NOG als wettelijke taak. Per 2021 wordt het RVP uitgebreid met een Meningokokken ACWY-vaccinatie van 14-jarigen via het gemeentefonds. Per 2022 wordt het RVP uitgebreid met de HPV -vaccinatie voor jongeren van 10 jaar en een inhaalcampagne hierop. De GGD heeft de vaccinatie anders georganiseerd, en vacineert meermaals in gemeenten. - De bestuursagenda 2019-2023 wordt in 2022 herijkt In 2021 wordt duidelijkheid verwacht in het vraagstuk positionering GGDNOG door ontwikkeling van een strategische visie. Een kerntakendiscussie maakt hier onderdeel van uit. 		
Risico:	<p>De koersbepalingen hebben mogelijk gevolgen voor de bedrijfsvoering van de GGD NOG. Het is nog onduidelijk of en zo ja welke koerswijzigingen zullen voortvloeien uit de strategische visie en de ontwikkelingen rond de corona-pandemie.</p> <p>Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.</p>		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	€2.970.000,00	€2.206.000,00	€2.500.000,00
Vreemd vermogen	€7.036.000,00	€2.572.000,00	€2.500.000,00
Resultaat	€69.000,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage	€403.000,00	€440.050,00	€444.124,00
Realisatie bijdrage	€424.043,00	n.n.b.	n.n.b.

Meerinzicht (MIZ)

Verbonden partij:	Meerinzicht (MIZ)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Ermelo, Postbus 300 3850 AH
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vogelsang
Contactambtenaar:	Mw.mr. A.H. van der Maat-Bosma
Openbaar belang:	<p>Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde.</p> <p>Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatisering en automatisering - Personeel en organisatie (hrm) - Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop - Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering - Financiën & administratie - Juridische zaken - Communicatie - Geo-informatie <p>Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Participatiewet - Wmo - Jeugdwet - Leerlingwezen - Sociale recherche - Inkomensondersteuning
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de bronorganisaties Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal, door advisering, uitvoering, beheer en administratie ten aanzien van genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan het gemeentebestuur.
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo: Spoorpunt Netwerkgemeente Programma Samen Leven in Ermelo: Spoorpunt Inclusieve samenleving

Ontwikkelingen:	In 2021 heeft Meerinzicht vorm gegeven aan de organisatieontwikkeling. Om kwaliteitsverbetering, meer grip op de resultaten en meer sturing voor medewerkers te bewerkstelligen is met name binnen Domein Sociaal de span of care vergroot door het aanstellen van extra afdelingsmanagers. Domein Bedrijfsvoering volgt met het aanstellen van een extra manager. Vanwege de financiële druk is de kans groot dat bestaand gemeentelijk beleid heroverwogen zal worden en dat gemeente Ermelo (en Harderwijk en Zeewolde) over zullen gaan tot ombuigingstrajecten met een financieel gevolg. Meerinzicht ondersteunt daarin de opgaven die bij de gemeenten liggen. Aangezien het integrale vraagstukken zijn voor de vier organisaties samen geldt het principe van "samen de trap op en samen de trap af" en kan deze ontwikkeling ook gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van Meerinzicht.		
Risico:	- Belangrijk is dat verbonden partijen in het algemeen, deze in het bijzonder, dicht bij de brongemeenten gehouden worden. Daardoor wordt het risico van "te ver op afstand geraken" voorkomen. - Het vormt mede de borging van de lokale autonomie ten aanzien van de beleidsbepaling en vaststelling door de brongemeenten. - Nieuw beleid leidt deels tot verhoging van programmakosten bij de brongemeenten en deels tot verhoging van de uitvoeringskosten bij Meerinzicht. - Autonome ontwikkelingen zullen invloed hebben op de hoogte van de overgedragen budgetten, dit geldt met name voor de gevolgen van CAO-ontwikkelingen, inflatiecorrectie en automatiseringskosten (met name licentiekosten die gekoppeld zijn aan inwonertal). - Omdat Meerinzicht geen reserves en voorzieningen mag aanhouden, leidt elke besluit met financiële gevolgen tot een begrotingswijziging.		
Financiële informatie	De programmagelden voor het Sociaal Domein maken geen onderdeel uit van de begroting Meerinzicht, maar zijn opgenomen in de begroting van de gemeente Ermelo zelf. Dit borgt het budgetrecht van de gemeenteraad.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€32.660.000,00	€6.600.000,00	€5.600.000,00
Resultaat	€0,00	€0,00	€0,00
Begrote bijdrage	€10.824.000,00	€11.135.000,00	€11.497.000,00
Realisatie bijdrage	€11.181.000,00	n.n.b.	n.n.b.

OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)

Verbonden partij:	OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer L.A. van der Velden
Contactambtenaar:	Mevrouw M. Aalbers-Looijenga
Openbaar belang:	De ODNV is opgericht in oktober 2012 en is formeel van start gegaan per 1 april 2013. De ODNV voert in samenwerking met de andere uitvoeringsdiensten in opdracht van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten en de provincie Gelderland een deel van de taken vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering uit op het gebied van de fysieke leefomgeving in het kader van het omgevingsrecht.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo: Speerpunt Netwerkgemeente
Ontwikkelingen:	De ODNV is een belangrijke netwerkpartner voor de gemeente Ermelo, zij voert voor de gemeente Ermelo, in het kader van pakket 3 (dit is het afgesproken pakket wat de gemeente Ermelo jaarlijks bij de ODNV afneemt), adviestaken uit. De verandering van de rol van de omgevingsdienst wordt komend jaar ook weer concreter: verbreding op vakinhoud en op het soort vraagstukken, van uitvoeringstaken naar meer richtinggevende advisering. De omgevingsdienst ontwikkelt zich zo verder tot een gezaghebbende kennispartner van de gemeenten. In 2020 hebben we een goede stap gemaakt door het reëler inschatten van het aantal uren wat wij als gemeente verwachten af te nemen, met een positief resultaat tot gevolg. Deze scherpere willen wij ook in 2021 aanbrengen in onze samenwerking. In 2020 heeft de ODNV ons meer ondersteunt bij het thema ondermijning. Dit zal ook in 2021 een belangrijk thema in onze samenwerking zijn, en tevens is het ons doel dat dit een meer vaste vorm gaat aannemen. Ook blijft het toezicht op Energiebesparing bij bedrijven van belang, wat we mede met behulp van de provincie (subsidie) inzetten om onze ondernemers echt te motiveren maatregelen te nemen. En natuurlijk werken we verder aan de verdere voorbereiding op de komst van de Omgevingswet. Onderdeel hiervan is dat er met de komst van de omgevingswet veel gaat veranderen op het gebied van bodem. Een groot deel van de taken van de Provincie worden overgedragen naar de gemeenten. Daarmee worden alle gemeenten onder de Omgevingswet bevoegd gezag voor bodem. De Wet bodembescherming vervalt en de gemeenten worden bevoegd gezag over bodemsaneringen, graven in verontreinigde grond en toepassen van grond. Dit wordt via het aanvullingsspoor Bodem geregeld in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in de Bruidsschat. Hiervoor zijn we in samenwerking met de ODNV de voorbereidingen aan het treffen, ook met betrekking tot een subsidieaanvraag. Ook wordt in het kader van de omgevingswerk in 2021 aandacht besteedt aan het afronden van de inrichting van het OpenWave systeem, wat aan te sluiten is op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Risico:	- Hogere CAO uitkomsten dan geraamd. - Ook vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim vormt een risico Het totaal van de risico's bedraagt € 178.000,00. Het aandeel van Ermelo in de risico's bedraagt € 8.109,00		
<u>Financiële informatie</u>			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen *)	€487.093,00	-	-
Vreemd vermogen	€823.502,00	€615.137,00	€785.582,00
Resultaat	€462.093,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage na wijz	€857.000,00	€883.225,00	€899.584,00
Realisatie bijdrage	€921.016,00	n.n.b.	n.n.b.

*) Het ODNV vermeldt in haar begroting niet het geprognosticeerde Eigen Vermogen

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe

Verbonden partij:	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Elburg, Postbus 70 8080 AB		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J.A. de Haan		
Contactambtenaar:	De heer ing. E.G.H. Grotenhuis		
Openbaar belang:	De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarplassen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo: Speerpunt Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	Geen		
Risico:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de gemeentelijke bijdrage zal moeten worden verhoogd.		
<u>Financiële informatie</u>	De mee en tegenvallers worden met de bijdragen van de gemeenten verrekend, waardoor het resultaat altijd op nul uitkomt.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	€165.000,00	€180.808,00	€180.808,00
Realisatie bijdrage	€165.551,00	n.n.b.	n.n.b.

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Verbonden partij:	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Europaweg 79 7336 AK		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	dra. Th.A.J. Burmanje, burgemeester		
Contactambtenaar:	De heer H.C. Kleijer		
Openbaar belang:	Ermelo valt onder de Veiligheidsregio Noord-en Oost Gelderland voor de onderdelen brandweer, geneeskundige hulp in de Regio (GHOR) en crisisbeheersing. De VNOG is verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweezorg in Ermelo. Tevens wordt binnen de VNOG door de afdeling crisisbeheersing ondersteunend opgetreden ten aanzien van de gemeentelijke processen (bevolkingszorg) die op regionaal niveau uniform worden vorm gegeven.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo: Speerpunt Netwerkgemeente en Openbare orde en veiligheid		

Ontwikkelingen:	De gemeenschappelijke regeling geldt vanaf 1 januari 2017. Er is door alle partijen actief gewerkt aan een gedragen gemeenschappelijke regeling die voldoet aan de verhoudingen van de VNOG en de huidige geldende wetgeving. In 2020 is het nieuwe Regionaal Risicoprofiel en het Regionaal Beleidsplan vastgesteld. In 2021 is er een gewijzigde gemeenschappelijke regeling vastgesteld. Op 15 januari 2020 heeft het algemeen bestuur van de VNOG een Toekomstvisie vastgesteld, inclusief Odrachten die in de periode 2020-2026 moeten worden uitgevoerd om de Toekomstvisie te realiseren. De Toekomstvisie beschrijft wat voor soort veiligheidsregio de VNOG op termijn dient te zijn en wat er nodig is om de organisatie toekomstbestendig te maken. Er is daarbij gekeken naar demografische en maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op hedendaagse en toekomstige veiligheidsrisico's van de regio. Het bestuur wil een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers, opdat er een solide veiligheidsregio is voor de lange termijn. De opdrachten uit de Toekomstvisie zijn opgenomen in het Regionaal Beleidsplan 2021-2024 en het Regionaal Risicoprofiel 2021-2024. De activiteiten voor de implementatie van de Toekomstvisie voor het jaar 2021 zijn (op hoofdlijnen) opgenomen bij de betreffende programma's in deze begroting. De meerjarige financiële doorrekening van de Toekomstvisie in het meerjarenbeeld opgenomen. Door inzet van de VNOG in het kader van de coronacrisis hebben een aantal onderwerpen vertraging opgelopen. In 2021 en 2022 worden deze onderwerpen alsnog opgepakt.		
Risico:	De VNOG heeft financiële tekorten. De gemeenteraad wordt frequent geïnformeerd over de stand van zaken en de te zetten stappen.		
<u>Financiële informatie</u>			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	€14.545.854,00	€7.625.000,00	€8.776.000,00
Vreemd vermogen	€42.339.826,00	€56.030.000,00	€48.954.000,00
Resultaat	€4.929.382,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage na wijz	€1.571.693,00	€1.593.000,00	€1.617.000,00
Realisatie bijdrage	€1.571.689,80	n.n.b.	n.n.b.

Interactie

Verbonden partij:	Interactie		
<u>Algemene informatie</u>	Ermelo, Herderlaan 51 3851 BC		
Vestigingsplaats en adres:	dra. Th.A.J. Burmanje, burgemeester		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer W. van der Schaaf		
Contactambtenaar:	De gemeente Ermelo is 100% aandeelhouder van Interactie. De gemeente is verantwoordelijk voor het sportbeleid binnen Ermelo. Een AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) en de RvC (Raad van Commissarissen) houdt toezicht op de directie en het management van Interactie. De RvC krijgt in deze governancestructuur ook een belangrijke rol waarbij naast toezicht ook de werkgeversrol, advies- en ambassadeursfunctie een rol speelt. Gemeente Ermelo en de RvC geven de opdracht tot uitvoer van het sportbeleid en Interactie verzorgt het beheer van accommodaties en maakt sport & bewegen voor alle inwoners van Ermelo mogelijk.		
Openbaar belang:	Aandelenbezit; gemeentelijk sportbedrijf		
Aard:			
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven in Ermelo: Speerpunt Sport en Bewegen		
Ontwikkelingen:	Het gemeentelijk sportbedrijf InterActie beheert en exploiteert het gemeentelijk vastgoed en draagt zorg voor de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid. Daarnaast zal naar verwachting (en met terugwerkende kracht) het gemeentelijk sportbedrijf Interactie vanaf 1 januari 2021 ook het cultureel centrum de Dialoog gaan beheren en exploiteren wanneer deze naar verwachting in de 1e helft van 2022 zal worden opgeleverd. Daarnaast is het gemeentelijk sportbedrijf ook verantwoordelijk om uitvoering te geven aan het sport- en preventieakkoord voor wat betreft het gedeelte welke betrekking heeft op sport.		
Risico:	De gemeente is risicodragend bij tegenvallende beheer en exploitatie van het gemeentelijk sportbedrijf Interactie.		
<u>Financiële informatie</u>	Er is op dit moment nog geen Begroting 2021 dan wel Begroting 2022 van Interactie ontvangen.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022 *)
Eigen vermogen (incl resultaat)	€159.296,00	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€1.694.131,00	n.n.b.	n.n.b.
Resultaat (na belastingen)	€74.749,00	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage na wijz	€3.282.000,00	€3.070.000,00	€3.131.000,00
Realisatie bijdrage	€3.323.309,00	n.n.b.	n.n.b.

*) De definitieve exploitatiebijdrage 2022 is aan verandering onderhevig en dient nog te worden vastgesteld met een collegebesluit

Verbonden partij:	Alliander N.V.		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Groningensingel 1 6835 EA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	dra. Th.A.J. Burmanje, burgemeester		
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer		
Openbaar belang:	Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 53 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.		
Aard:	Aandelenbezit: 357.178 stuks (0,26% belang).		
Beleidsinformatie	Alliander is in 2009 ontstaan na de juridische splitsing van NV NUON in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van het netwerkbedrijf in publieke handen dienen te blijven. Ermelo kan als kleine aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Daarom wordt beleidsmatig en organisatorisch samengewerkt met de andere kleine(re) aandeelhouders via het NUVAL-platform (NUON, Vitens, Alliander). Het financiële belang voor Ermelo bestaat uit de dividenduitkering.		
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samenwerken voor Ermelo: Speerpunt Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	Per brief d.d. 20 januari 2020 heeft Alliander haar aandeelhouders geïnformeerd over de impact van de verhoogde TenneT-tarieven voor de dividenduitkering van Alliander. Inmiddels is vast komen te staan dat in 2020 de maximaal toegestane inkomsten van TenneT worden verhoogd met € 207 miljoen ten opzichte van 2019. Dit leidt in 2020 tot een verhoging van het kostenniveau en daarmee een verlaging van het bedrijfsresultaat van ongeveer € 58 miljoen en een verlaging van het uit te keren dividend van circa € 20 miljoen. De energietransitie en het Klimaatakkoord heeft enorme impact op Alliander als netbeheerder. De komende jaren moet de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken worden verdubbeld. Dit vergt grootschalige investeringen in de netten. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Dat is meer dan een verdubbeling ten opzichte van de afgelopen jaren. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, is versterking van de kapitaalstructuur van Alliander nodig. Op 31 mei jl. heeft Alliander aan Ermelo een concreet verzoek gedaan om tenminste pro-rata te participeren in een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 600 miljoen. Voor Ermelo betekent dit een bedrag van € 1.566.628,00. U ontvangt hier als raad nog een voorstel over.		
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen. Op de korte termijn is de verwachting dat het jaarresultaat fors zal dalen (circa € 90 miljoen) door voorfinanciering van de verhoogde tarieven van TenneT. In dit kader loopt ook het kapitaalversterkingstraject waar Alliander op de AvA van 7 april jl. over heeft bericht.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	4.328 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	5.094 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat (na belastingen)	224 mln.	n.n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€300.000,00	€246.000,00	€246.000,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€296.615,64	€246.453,00	n.n.b.

Afvalsturing Friesland N.V.

Verbonden partij:	Afvalsturing Friesland N.V.		
Algemene informatie	De aandelen van de Afvalsturing Friesland worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Appingendam en Delfzijl, regio Noord Veluwe (Ellburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten) en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam en Vlaardingen).		
Vestigingsplaats en adres:	Leeuwarden, Hidaigoweg 5 8938 BA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder L. van der Velden		
Contactambtenaar:	de heer H. Prins gemeente Oldebroek		
Openbaar belang:	Afval op een professionele, innovatieve en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. Als aandeelhouder heeft de gemeente Ermelo zeggenschap in de algemene vergadering van aandeelhouders. Een collegelid van de gemeente Oldebroek vertegenwoordigt de SNV gemeenten hierin.		
Aard:	Aandelenbezit: de gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal.		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Wonen in Ermelo: Speerpunt Duurzaamheid onderdeel Afvalbeleid		
Ontwikkelingen:			

Risico:	De belangrijkste risico's voor de vennootschap liggen in de technische beschikbaarheid van de kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een belangrijke impact hebben op het resultaat van de afvalsturing Friesland.		
Financiële informatie	Het financiële belang is de dividenduitkering. De gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal. De boekwaarde per 31 december 2018 per aandeel was € 12.575.		
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	€61.055.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen (geconsolideerd)	€132.770.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€5.176.000,00	€1.574.000,00	€4.194.000,00
Begrote bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)

Verbonden partij:	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Den Haag, Koninginnegracht 2 2514 AA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer W. Vogelsang		
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer		
Openbaar belang:	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.		
Aard:	Aandelenbezit: 75.075 stuks (0,13% belang).		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samenwerken voor Ermelo: Spoorpunt Financiën		
Ontwikkelingen:	BNG Bank verwacht in 2021 een vergelijkbare omzet als in 2020 en ook de verdeling over de klantsectoren zal naar verwachting vergelijkbaar zijn. De omzetdoelstelling is ambitieus in het licht van de stijgende kostprijs en de concurrentie. BNG Bank streeft in 2021 naar een rendement op het eigen vermogen van ten minste 3,7%. De hoogte van de nettowinst is echter met onzekerheden omgeven omdat de bank geen voorspelling kan doen over de veranderingen in de hoogte van de debiteurenvoorziening en de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een nauwkeuriger schatting van de nettowinst voor 2021 alsmede 2022 kan de bank daarom niet maken.		
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	5.097 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	155,262 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	221 mln.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage jaar t	€214.000,00	€136.000,00	€214.000,00
Realisatie bijdrage jaar t-1	€95.345,00	€135.886,00	n.n.b.

Het dividend wordt telkens over het voorafgaande jaar uitgekeerd.

De gemeente Ermelo raamt het dividend over het "jaar t" in het jaar "t+1"

Leisurelands

Verbonden partij:	Leisurelands		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Kermisland 110 6825 JC		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer dr. J.A. de Haan, wethouder		
Contactambtenaar:	De heer S. Janssen		
Openbaar belang:	Leisurelands richt zich op het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Het thema Duurzaam Recreëren is hierbij het fundament. Leisurelands voorziet in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterreinen) als ook op privaat terrein (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het "lokale erfgoed".		
Aard:	Aandelenbezit		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Spoorpunt Toerisme en Recreatie		

Ontwikkelingen:	De gemeente Ermelo is aandeelhouder van Leisurelands. De overige aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe, het Rijk van Nijmegen, Achterhoek en Liemers. De aandelen zijn "om niet" ontvangen en op de balans geactiveerd voor € 4.250,00. Leisurelands en de gemeente Ermelo een intentieovereenkomst gesloten over de kaders en randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkelingen in het recreatiegebied Strand Horst. Een belangrijke vervolgstap in de samenwerking om een kwaliteitsimpuls te realiseren op Strand Horst.		
Risico:	Als maatschappelijke onderneming opereert Leisurelands op het snijvlak van het publieke en private domein. Binnen het vennootschapsrecht kan de gemeente Ermelo als aandeelhouder beperkt tot geen invloed uitoefenen op het door de directie gevoerde beleid.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021 *)	Begroting 2022 *)
Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Resultaat		n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage		n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage		n.v.t.	n.v.t.

*) Leisurelands verspreiden de begrotingen niet. Dit is alleen voor intern gebruik

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.

Verbonden partij:	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken B.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats:	Arnhem
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer dr. J.A. de Haan, wethouder
Contactambtenaar:	mevrouw D. van Voorst
Openbaar belang:	De Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door 10 gemeenten (Apeldoorn, Ede, Barneveld, Putten, Epe, Harderwijk, Elburg, Oldebroek, Heerde en Ermelo) en de provincie Gelderland (de zogenaamde publieke aandeelhouders). Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 3.115 stuks (6,23% belang).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Speerpunt Vitale vakantieparken
Ontwikkelingen:	<p>In 2014 is het programma Vitale Vakantieparken Veluwe gestart. In het programma werken 11 gemeenten en de provincie Gelderland samen aan de versterking en verdere ontwikkeling van de verblijfsrecreatie. Er wordt intensief samengewerkt met de recreatieondernemers zelf, de veiligheidspartners, belangenorganisaties e.a. De eerste jaren stonden in het teken van inzicht krijgen en begrijpen van de heersende problematiek en het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak. De gemeentes zijn zelf aan zet voor hun lokale beleid en aanpak. Ermelo draait hiervoor het lokale programma vitale vakantieparken sinds 2015. De komende jaren staan meer in het teken van de uitvoering. De afgelopen jaren is gebleken dat vanuit de commerciële markt onvoldoende wordt geïnvesteerd in het opknappen van de verouderde vakantieparken. Om het gezamenlijk doel van het programma Vitale Vakantieparken toch te bewerkstelligen, is besloten tot de oprichting van de Besloten Vennootschap 'Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken' (de OMVV) waarbij de Provincie en de gemeenten gezamenlijk aandeelhouders zijn. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.</p> <p>De OMVV is begin 2019 formeel in werking getreden en bestaat uit een fonds en een ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf kan projecten uitvoeren als verwerving, investeren in vastgoed, beheer en verkoop in relatie tot vakantieparken. Het fonds stelt geld (garanties, leningen, bijdragen) beschikbaar voor projecten om parken te revitaliseren of omvormen. De provincie bezit de helft van de aandelen en de gemeenten de andere helft van de aandelen. Basis voor de verdeling van aandelen over de gemeenten is de verdeelsleutel die ook is gehanteerd in het bestuursakkoord Vitale Vakantieparken van april 2017 (Voor Ermelo is dit percentage 6,23%).</p> <p>De Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten van de Provincie Gelderland hebben ingestemd met het voorstel om het benodigde startkapitaal (€ 4 miljoen) voor de OMVV beschikbaar te stellen. Vooralsnog zullen de deelnemende gemeenten geen geld inleggen. De provincie heeft besloten nogmaals € 4 miljoen beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt gezocht naar andere mogelijkheden om de OMVV de komende jaren te financieren.</p>

Risico:	<p>Het bedrag van € 3.115,00 ten behoeve van het aandelenkapitaal is gedekt uit het budget van het lokale programma Vitale Vakantieparken in Ermelo.</p> <p>Het financiële risico is geschat op € 62.300,00 voor de gemeente Ermelo. Als aandeelhouder van de ontwikkelingsmaatschappij loopt de gemeente het risico om een bijdrage te moeten leveren aan een financieel tekort van de ontwikkelingsmaatschappij. Een reële schatting hierbij is dat er uitgegaan wordt van een tekort van 25% van de 4 miljoen. Deze 1 miljoen euro dient door alle aandeelhouders betaald te worden. Ermelo is voor 6,23% aandeelhouder. Dit betekent dat Ermelo in het ergste geval € 62.300,00 dient te betalen. Dit bedrag wordt opgenomen in het financiële risicoprofiel van de gemeente om zodoende bij de bepaling van het weerstandsvermogen ook rekening te houden met deze gebeurtenis.</p> <p>Op projectbasis kan er vanuit de gemeente nog apart een bijdrage worden verlangd ten behoeve van de inzet van de OMVV. De inzet van de OMVV bij een project wordt zoveel mogelijk betaald vanuit de projecten zelf. De betrokken ondernemer(s), gemeente en eventueel andere partijen betalen de kosten van de inzet van OMVV. Hiermee wordt het financieel risico en de plankosten voor de OMVV beperkt. In hoeverre de gemeente en/of ondernemer een bijdrage moeten leveren is afhankelijk van het project. Indien de gemeente een bijdrage dient te leveren wordt hiervoor separaat budget aangevraagd.</p>		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat (na belastingen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Vitens N.V.

Verbonden partij:	Vitens N.V.		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Meander 1101 6825 MJ		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	dra. Th.A.J. Burmanje, burgemeester		
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer		
Openbaar belang:	<p>Vitens is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door gemeenten (44 gemeenten in de provincie Gelderland) en provincies (de zogenaamde publieke aandeelhouders) in haar verzorgingsgebied. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de openbare drinkwatervoorziening is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.</p>		
Aard:	Aandelenbezit: 24.035 stuks (0,41% belang).		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo: Speerpunt Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	<p>De belangrijkste activiteiten van Vitens N.V. zijn het winnen, zuiveren en distribueren van drinkwater. De klein-aandeelhouders uit de provincie Gelderland en Flevoland trekken via het daartoe bedoelde platform "Nuval" samen op in de voorbereiding van de aandeelhoudersvergaderingen. Op deze wijze kan kennis beter worden ingezet en leggen de gezamenlijke klein-aandeelhouders meer gewicht in de schaal. De betreffende gemeenten zijn hiertoe middels een aandeelhoudersovereenkomst formele samenwerking aangegaan. In 2005 zijn preferente aandelen geconverteerd naar een achtergestelde lening. Vitens lost deze lening van € 1.611.200,00 af in 15 jaarlijkse termijnen van € 107.413,00. Deze lening wordt in 2021 afgelost.</p> <p>Onder invloed van het door de minister van I&M bepaalde maximumpercentage voor de vermogenskostenvoet (WACC), realiseert Vitens lagere jaarresultaten en daalt ook de dividenduitkering. Overwinst die, ondanks eerdere verlaging van de tarieven, is gerealiseerd in een boekjaar, moet in een volgend boekjaar worden teruggegeven via de tarieven. Om aantrekkelijk te kunnen blijven lenen is het in de ogen van de directie nodig om de komende jaren de solvabiliteit te laten groeien naar 35%. Dit betekent dat het eigen vermogen de komende jaren omhoog moet. Dit zal uit de ingehouden winst moeten worden gefinancierd. De geformuleerde doelstellingen voor de solvabiliteit hebben consequenties voor het dividendbeleid.</p>		
Risico:	<p>Dividenduitkering kan tegenvallen.</p> <p>Om de investeringen te kunnen doorzetten, is het volgens Vitens nodig dat een aanpassing komt van de tariefreguleringsmethode die de overheid hanteert, de zogeheten WACC (weighted average cost of capital). Vitens betoogt dat de toegepaste berekeningsmethodiek toekomstige investeringen in gevaar brengt. Zonder aanpassing van de huidige WACC staat de financierbaarheid van de investeringen voor de toekomst onder druk. Een meerderheid in de Tweede Kamer heeft de minister gevraagd om in overleg te gaan met drinkwaterbedrijven en aandeelhouders om te komen tot een aanpassing van de WACC. Het demissionaire kabinet heeft hierover nog geen besluit genomen.</p>		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen (incl. Resultaat)	557,1 mln.	n.b.	n.b.

Vreemd vermogen	1.340,1 mln.	n.b.	n.b.
Resultaat (na belastingen)	23,9 mln.	n.b.	n.b.
Begrote bijdrage (dividend) *)	€0,00	€0,00	€0,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€0,00	n.b.	n.b.

*) Pas vanaf de begroting 2023 is voor Vitens een dividendraming opgenomen van € 30.000,00

Inclusief Groep N.V.

Verbonden partij:	Inclusief Groep N.V.		
<u>Algemene informatie</u>			
Vestigingsplaats en adres:	Nunspeet, Industrieweg 47 8071 CS		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer dr. J.A. de Haan, wethouder		
Contactambtenaar:	Mevrouw V.E. Schouten		
Openbaar belang:	<p>De Inclusief Groep was voorheen de werkgever van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), maar is sinds het dichtzetten van de WSW (2015) ook arbeidsmarkttoeleider voor alle inwoners met een Participatiewet-uitkering. De Inclusief Groep is een hybride organisatie met een meervoudige opdracht vanuit de zeven gemeenten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het uitvoeren van een maatschappelijke opdracht; 2. het betekenisvol ondernemen als werkgever en als arbeidsmarkttoeleider en; 3. het genereren van sociaal, maatschappelijk en economisch rendement. <p>Inclusief Groep geeft invoering aan de Participatiewet/Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet en draagt actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt.</p> <p>De governance bestaat uit zeven aandeelhouders, dit zijn wethouders van de gemeenten Nijkerk, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Elburg en Oldebroek. De deelnemende gemeenten hebben eerder besloten de bestuurlijk-juridische structuur en de governancestructuur van Inclusief Groep te wijzigen. Dat betekent onder meer dat de gemeenten sinds begin 2018 rechtstreeks aandeelhouder en opdrachtgever van Inclusief Groep zijn en dat de Raad van Commissarissen zal worden vervangen door een Raad van Advies. Daartoe is het aandelenpakket van de RNV overgedragen naar de deelnemende gemeenten.</p>		
Aard:	Naamloze Vennootschap: de gemeente Ermelo is voor 16,2% aandeelhouder van de Inclusief Groep N.V.		
<u>Beleidsinformatie</u>			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven voor Ermelo: Speerpunt Inclusieve Samenleving		
Ontwikkelingen:	<p>De Inclusief Groep opereert op het snijvlak van overheid, markt en samenleving en ervaart een aantal lokale en regionale ontwikkelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Covid heeft invloed op de vormgeving van participatietrajecten. Waar we in 2020 nog overvallen werden door de beperkingen van de crisis en bepaalde dienstverlening daardoor stil kwam te liggen, is het in de eerste maanden van 2021 gelukt de dienstverlening (ondanks de lockdown) voort te zetten. Dit bijvoorbeeld door werkplekken anders in te richten, of trainingen online of in hybride vorm aan te bieden. - De coronatijd maakt het moeilijk kandidaten te ontwikkelen naar betaald werk, vooral omdat de overblijvende groep zich kenmerkt door toenemende complexiteit. Dagbesteding en het hebben van structuur is vaak al een doel op zich. Juist nu is het veel lastiger om deze groep te plaatsen vanwege de langdurige en intensieve begeleiding. - De manier waarop de arbeidsmarkt zich in de komende periode gaat ontwikkelen is onzeker. Dit heeft grote invloed op de mate waarin de gemeentelijke doelgroep succesvol richting werk begeleid kan worden. 		
Risico:	<p>Politiek: De Inclusief Groep is afhankelijk van overheidssubsidie.</p> <p>Financieel: Het geprognosticeerde resultaat zal niet langer positief zijn, maar in de rode cijfers duiken. De oorzaak hiervan zijn de afnemende WSW-subsidiestromen vanuit de overheid. De trekkingsrechten zijn door onttrekkingen na 2020 uitgeput en ontvangen de gemeenten niet meer.</p> <p>Economie: Inclusief Groep wordt door sommige bedrijven gezien als oneerlijke concurrent met een bevoorrechte positie bij het verkrijgen van opdrachten, ontvangen van subsidies/overheidsmiddelen en/of goedkopere bedrijfsvoeringskosten vanwege de mogelijkheid tot investeren.</p> <p>Expertise: Inclusief Groep heeft als voormalig SW-bedrijf een professionele organisatie met veel know-how in huis. Daarmee heeft IG een voorsprong bij het inspelen op landelijke ontwikkelingen.</p>		
<u>Financiële informatie</u>			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	€10.225.000,00	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	€9.728.000,00	n.b.	n.b.
Resultaat	€307.000,00	(€1.285.000,00)	(€1.046.000,00)
Begrote bijdrage	€3.150.090,00	€2.764.000,00	€2.764.000,00
Realisatie bijdrage		n.n.b.	n.n.b.

Ermelo heeft een borgtocht afgegeven in een lening met een hoofdsom van € 2,5 mln. Het aandeel van Ermelo daarin bedraagt € 357.250,00

Coöperatie Gastvrije Randmeren

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Havendam 58 3841 AA		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer L.A. van der Velden, wethouder		
Contactambtenaar:	De heer S. Janssen		
Openbaar belang:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en Zeewolde) die als doel heeft de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.		
Aard:	Coöperatie		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Ondernemen in Ermelo: Speerpunt Toerisme en Recreatie (Budget verantwoord op Programma Samen Wonen in Ermelo: Structuurvisie)		
Ontwikkelingen:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is op 21 november 2013 opgericht. De coöperatie heeft de werkzaamheden van het Natuur- en Recreatieschap Veluwerandmeren overgenomen. Het schap is op 19 juni 2014 opgeheven. Naast het beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen en het promoten van het gebied, coördineert de coöperatie ook de uitvoering van de laatste projecten uit het Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren, kortweg IIVR. Het gaat hierbij om inrichtingsmaatregelen, maatregelen die de vaarmogelijkheden voor de recreatievaart vergroten en natuurprojecten. Specifiek voor de gemeente Ermelo zijn het projecten Activiteitenterrein Horst en groene kruispunt Nuldernauw. Het eigen vermogen bestaat voor het grootste deel uit voormalig IIVR budget. Op 24 september 2020 is in de Algemene Ledenvergadering de Programmabegroting 2021-2024 vastgesteld.		
Risico:	n.v.t.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	Jaarstukken 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen	€13.273.658,00	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	€731.134,00	n.b.	n.b.
Resultaat	€0,00	n.b.	n.b.
Begrote bijdrage	€25.000,00	€16.915,00	€17.152,00
Realisatie bijdrage	€20.124,72	n.n.b.	n.n.b.

Paragraaf Grondbeleid

Algemene informatie

Onder de paragraaf Grondbeleid vallen de ontwikkeling en het beheer van diverse complexen binnen de grondexploitatie, grond- en opstallenbeheer en vastgoedinformatie.

Doelstellingen

Actieve/passieve grondpolitiek

Voor het realiseren van ontwikkellocaties en –projecten binnen de Structuurvisie 2015 hanteert de gemeente Ermelo het volgende grondbeleid:

Streven naar actief grondbeleid, als:

- Zich kansen voordoen;
- Een positieve impuls kan worden gegeven aan de gewenste ruimtelijke herstructurering van een gebied;
- De beoogde ruimtelijke ontwikkeling daar om vraagt.

In beginsel kiezen voor facilitair grondbeleid als:

- De grondexploitatie van een locatie als risicovol moet worden aangemerkt;
- De ontwikkeling niet door de gemeente behoeft te worden geïnitieerd en qua regie kan worden volstaan met het stellen van locatie-eisen.

Bovenstaand beleid is vastgelegd in de "Nota Grondbeleid 2010".

Structuurvisie Ermelo 2025

In de Structuurvisie Ermelo 2025, vastgesteld door uw raad op 1 maart 2012, gaat Ermelo uit van een ondersteunende rol van de gemeente. Voor veel opgaven zal de gemeente niet de initiatiefnemer of de ontwikkelende partij zijn. De gemeente voert geen actief grondbeleid en wil juist bedrijven, burgers en organisaties ruimte geven om initiatieven te ontplooiën.

Grondbeheer en vastgoedinformatie

Gronden en opstallen bestemd voor de openbare dienst en/of van niet strategisch belang voor ontwikkellocaties worden gerekend tot de algemene dienst. Deze laatste categorie wordt zo mogelijk

marktconform in particulier eigendom overgedragen, wanneer deze niet benodigd is voor de inrichting van een wijk of straat, dan wel om andere redenen niet in gemeentelijk bezit dient te blijven.

Gronden en opstallen van strategisch belang voor ontwikkellocaties worden geactiveerd als "Materiële vaste activa" en te zijner tijd bij raadsbesluit, inhoudende de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatieopzet, ondergebracht in een grondexploitatiecomplex.

Relatie met het programma Samen Wonen in Ermelo

Grondaankopen worden gedaan ten behoeve van de aanleg, reconstructie en herinrichting van wegen, aanleg van fietspaden en parkeren.

Daarnaast zijn/worden er grondaankopen en -verkoop gedaan ten behoeve van de ontwikkellocaties, zoals Het Trefpunt. Indien de gemeente zelf een grondpositie heeft, wordt een ontwikkelvisie opgesteld en de haalbaarheid van een nieuwe ontwikkeling onderzocht. Bij door derden te ontwikkelen locaties treedt de gemeente faciliterend en voorwaardenstellend op.

Ook zijn/worden grondaankopen en -verkoop gedaan ten behoeve van de ontwikkeling van bedrijventerrein Veldzicht Noord 4e fase. Daarnaast zal indien nodig grond voor boscompensatie aangekocht worden.

Prestaties

Te leveren prestaties 2022

Actieve grondpolitiek

Minimaal jaarlijks worden de exploitatieopzetten van de in uitvoering genomen complexen geactualiseerd. De eerstvolgende actualisatie van de exploitatieopzetten voor de complexen Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase staat gepland voor het najaar van 2021. Deze cyclus herhaalt zich in het najaar van 2022. Mede door het aangescherpte toezicht door de accountant bij de controle van de jaarstukken en de provincie zal de actualisatie zo veel mogelijk aansluiten op het opstellingstraject van de Jaarstukken.

Wat gaat het kosten

De activiteiten binnen de grondexploitatie hebben een bedrijfsmatig karakter. De grondexploitatie dient daarom over het geheel genomen tenminste kostendekkend te zijn. Uitgangspunt is dat complexen minimaal budgettair neutraal zijn. Indien dit niet mogelijk is, wordt een verliesgevend complex gedekt door (een) winstgevend(e) complex(en). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reserve Grondexploitatie.

Onderstaand worden enkele belangrijke financiële aspecten aangaande grondexploitatie aangegeven.

Actieve grondpolitiek

Kosten en opbrengsten worden middels exploitatieopzetten per complex in beeld gebracht. Voor de toe te rekenen kosten wordt op basis van de 'notitie grondexploitatie 2016' aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Naast kosten derden zijn met de betreffende projecten ook personele en financieringskosten gemoeid. De personele lasten worden op basis van te verwachten urenbestedingen toegerekend aan de betreffende complexen. Op begrotingsbasis komt dit in 2021 overeen met 0,7 fte.

Reserves Grondexploitatie

De reserves Grondexploitatie bepalen in belangrijke mate het directe weerstandsvermogen van de grondexploitatie.

Op basis van de Nota Grondbeleid 2010 bestaan de reserves grondexploitatie uit twee afzonderlijke bestemmingsreserves:

- De Risicoreserve Grondexploitatie, die is bedoeld als buffer voor de opvang van voorspelbare risico's;
- De Reserve Grondexploitatie, die voornamelijk moet dienen als werkkapitaal voor strategische en anticiperende grondverwerving.

Tevens zijn er in de Nota Grondbeleid 2010 regels vastgesteld voor beide reserves. Deze regels zijn vervallen en vervangen door de volgende bij de Kadernota 2018 vastgestelde regels:

- De bovengrens van elk van de reserves afzonderlijk bedraagt maximaal € 1 miljoen;
- Wordt dat bedrag bij de Jaarstukken overschreden, dan wordt het meerdere in het kader van het afkomen van reserves en voorzieningen bij de Jaarstukken ten gunste gebracht van de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2019-2022 is bij amendement door uw raad bepaald dat de bovengrens voor het afzonderlijke onderdeel "Reserve Grondexploitatie" is gesteld op € 2 miljoen.

Parameters gemeentelijke grondexploitaties (conform Kadernota 2022):

Rente: 0,56%

Discontovoet: 2,0 %

Kostenstijging: 2,25 %

Opbrengstenstijging woningbouw: 2,5 %

Opbrengstenstijging bedrijfsterrein: 2,0%

Exploitatiesaldo gemeentelijke grondexploitaties

Complex	Laatst vastgestelde exploitatieopzet	Verwacht exploitatiesaldo 01-01-2020 (op contante waarde)	Getroffen voorziening	Bijstelling exploitatieopzet verwacht
Het Trefpunt	31 maart 2021	€ 0,00	n.v.t.	eind 2021
Veldzicht Noord 4e fase	31 maart 2021	€ 279.000,00	n.v.t.	eind 2021

Winstnemingen

Voor de complex "Het Trefpunt" in de exploitatieopzet een winstneming geraamd.

Complex	Gerealiseerd	Nog te realiseren	Totaal
Het Trefpunt	11.146.000,00	3.164.000,00	14.310.000,00
Totaal	11.146.000,00	3.164.000,00	14.310.000,00

De nog te realiseren winstnemingen staan gepland voor de periode van 2021 tot en met 2022. Bij het opstellen van de Jaarstukken wordt jaarlijks de winstneming bepaald. De winstnemingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Risicomanagement

Bij risico's moet gedacht worden aan risico's van algemene aard en specifieke projectgebonden risico's. De kwantificering van de risico's vindt ten minste één maal per jaar plaats (bij de Jaarstukken) of zo nodig tussentijds (bij de Bestuursrapportages).

Risico's van algemene aard

De categorie van algemene aard laat zich vertalen in economische risico's zoals de marktsituatie voor woningbouw en bedrijventerreinen en renteontwikkelingen. Vooral complexen met een lange looptijd kunnen deze risico's in zich hebben. De onzekere situatie op economisch gebied van de afgelopen jaren door de schulden crisis van Europese landen en de onrust op de financiële markten wereldwijd ligt achter ons. De economie groeit en het aantal transacties op de vastgoedmarkt is gestegen en stabiel. Wel zijn er signalen waarneembaar uit de markt dat er grenzen zijn aan de groei. Gezien de marktontwikkelingen is het denkbaar dat de percentages voor opbrengsten- en kostenstijging m.i.v. begrotingsjaar 2022 behoedzamer moeten worden ingezet, hetgeen kan leiden tot daling van de verwachte exploitatieresultaten. Bij de Kadernota 2022 volgt op basis van de actuele verwachtingen een advies welke percentages kunnen worden gehanteerd.

Specifieke projectgebonden risico's

Bij specifieke projectgebonden risico's gaat het om bodemsanereringen (bijvoorbeeld asbest), (bestemmingsplan-) procedures en dergelijke, maar ook om risico's verbonden aan inhoudelijke posities die belanghebbenden bij een project innemen. Deze risico's worden bij de opstelling/herziening van de exploitatieopzetten per project zo goed mogelijk ingeschat en financieel vertaald. Dit neemt niet weg dat altijd een bepaald risico blijft bestaan. De eventueel aan de orde zijnde risico's zijn in de notitie bijstelling grondexploitaties 2021 (e210003678) per project kwalitatief beschreven.

Weerstandsvermogen grondexploitatie

De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie bestaat uit de reserves Grondexploitatie, nog te realiseren winstnemingen van het complex Het Trefpunt en saldo van de verwachte exploitatieresultaten van de complexen en Veldzicht Noord 4e fase.

Onderverdeling weerstandscapaciteit	Weerstandscapaciteit
Exploitatiesaldi complexen	279.000,00
Geraamde winstnemingen	3.164.000,00
Reserves grondexploitatie (bestemmingsreserve grondexploitatie en risicoreserve grondexploitatie)	2.688.000,00
Totale weerstandscapaciteit naar peil 1 januari 2021	6.131.000,00

Er is op het moment geen sprake van concrete financiële risico's in de lopende complexen. Hierdoor bedraagt de hiervoor benodigde weerstandscapaciteit in feite € 0,00. Dit leidt tot de conclusie dat de weerstandscapaciteit van de grondexploitatie uitstekend is.

In het Raadsbesluit dd 9-12-2020 (Nota Heroverwegingstraject) is besloten om de Risicoreserve Grondexploitatie met ingang van 2021 op te heven. De stand van de reserve ad €1.000.000,00 wordt bij de Jaarstukken 2021 overgeveheveld naar de Algemene reserve.

Actualiteit exploitatieopzetten

Als onderdeel van het beheersbaar houden van risico's worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien. Bij deze actualisatie wordt zo veel mogelijk aangesloten op het opstellingstraject van de Jaarstukken. Als er aanleiding voor is, vindt daarnaast tussentijdse herziening van de exploitatieopzetten plaats.

Op 1 januari 2021 waren de complexen Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase in exploitatie.

Budgettaire startpositie

Uitgangspunt is de Programmabegroting 2021-2024 aangevuld met alle nadien door de raad vastgestelde bestuursrapportages 2020/2021 en de Kadernota 2022.

De budgettaire startpositie ziet er als volgt uit:

Overzicht verwacht budgettair perspectief - = voordeel

Omschrijving (bedragen x 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2022-2025					Toelichting
		2021	2022	2023	2024	2025	
A. Budgettaire uitkomst Programmabegroting 2021-2024:							
Nog te dekken budgettaire tekorten	-196 V	811 N	890 N	1.769 N	1.769 N		
Storting in Algemene reeve	196 N						
6e Bestuursrapportage 2020	20 N	20 N	20 N	20 N	20 N		
7e Bestuursrapportage 2020	358 N						
Nota Heroverwegingstraject 2020:							
Donkere wolken:							
Basisschool De Klokbeker renovatie				171 N	171 N		
Groevenbeekcollege variant 1 renovatie			297 N	297 N	297 N		
Lichtpunten:							
Herziening gemeentelijke bijdrage MIZ	-189 V	-379 V	-568 V	-757 V	-946 V		
Afboeking taakstelling sport	348 N	348 N	348 N	348 N	348 N		
Septembercirculaire 2020	-310 V	57 N	129 N	99 N	76 N		
Voorstellen behoeftzaam scenario	-259 V	-891 V	-774 V	-840 V	-840 V		
Amendementen raad 9 december 2020	29 N	139 N	299 N	299 N	299 N		
Inzetten voordeel 2021 in 2023 via reserve egalisatie meerjarenbegroting	342 N		-342 V				
A. Budgettaire uitkomst Programmabegroting 2021-2024	339 N	105 N	299 N	1.406 N	1.194 N		
B. Budgettaire gevolgen Bestuursrapportages 2021:							
1e Budgetrapportage 2021	248 N	159 N	-195 V	172 N	172 N		
2e Budgetrapportage 2021	0	0	0	0	0		
C. Raadsbesluiten 2021 tot de Kadernota 2022							
Verlagen onderhoudsniveau Centrumplan en begraafplaats van A naar B		-190 V	-190 V	-190 V	-190 V		
Moties zoekzones grootschalige woningbouw:							
* kosten extern onderzoek	50 N						
* dekking uit reserve Grondexploitatie	-50 V						
Motie beleid transformatie van kleinschalige solitaire recreatieparken:							
* kosten extern onderzoek	25 N						
* dekking uit reserve Grondexploitatie	-25 V						
Financiële startpositie Kadernota 2022	587 N	74 N	-86 V	1388 N	1176 N		
D. Budgettaire gevolgen Kadernota 2022							
Nieuw beleid: juridisch (wettelijke) verplichtingen							
* structurele doorwerking			5 N	5 N	5 N		
* incidentele doorwerking	128 N						
Nieuw beleid: bestuurlijke verplichtingen/ afspraken							
* structurele doorwerking	54 N	67 N	67 N	67 N	67 N		
* incidentele doorwerking							
Nieuw beleid: overige voorstellen, projecten en activiteiten							
* structurele doorwerking		739 N	729 N	739 N	739 N		
* incidentele doorwerking	29 N						
Lastendrukontwikkelingen 2022		-629 V	-629 V	-629 V	-629 V		
Financieel technische uitgangspunten Meerjarenbegroting 2022-2025		176 N	276 N	276 N	296 N		
Sub-totaal	798 N	427 N	362 N	1846 N	1654 N		

E. Dekkingsplan 2022/2023							
Stelpost prijsmutaties 2022			-40 V	-40 V	-40 V	-40 V	
Stelpost volumeontwikkelingen 2022			-37 V	-37 V	-37 v	-37 v	
Reserve vervangingsfonds I&A							
Reserve groot onderhoud gebouwen			-50 V	-50 v			
Stelpost Circulaires Algemene uitkering inzake Sociaal Domein:							
* Verlagen stelpost in 2021	-529	V					
* Storting in egaliseringsreserve MJB	529	N					
* beschikking over egaliseringsreserve MJB			-300 V	-229 V			
Totaal Dekkingsplan 2022/2023	0		-427 V	-362 V	-77 V	-77 V	
Financieel perspectief na Kadernota 2022 Ermelo	798	N	0	0	1.769	N	1.577

Budgettaire uitkomst na Meerjarenbegroting 2022-2025

In de vorige paragraaf hebt u het financieel perspectief kunnen lezen tot behandeling van de Kadernota. Gedurende de maanden juli en augustus 2021 is deze Meerjarenbegroting 2022-2025 opgesteld.

Bij de behandeling van de Kadernota 2022 zijn door de raad op 14 juli 2021 een amendement zwemvervoer en de moties Intrekken onderzoek spoorwegovergangen en compenseren OZB, Kadernota-Bruidschat Financiën, Toeristen- en forensenbelasting, Trimbaan en Kadernota personeel versus OZB aangenomen. De meeste moties hebben wij opgevolgd.

De motie Intrekken onderzoeken spoorwegovergangen hebben wij overgenomen, in de zin dat de raad deze kredieten in een apart raadsbesluit beschikbaar moet stellen en vrijgeven. Wij willen het overleg met Prorail afwachten. Bij de berekening van de vrij besteedbare reserves hebben wij het benodigde budget voor de onderzoeken spoorwegovergangen geormerkt en het saldo van de vrij besteedbare algemene reserve daarop gecorrigeerd.

De motie Kadernota personeel versus OZB hebben wij niet opgevolgd de opdracht aan de directie herhaald om door te gaan met werving en selectie van het personeel. De uitbreiding van de formatie, zoals voorgesteld in de Kadernota 2022, is opgenomen in deze meerjarenbegroting. Deze uitbreiding is voor het overgrote deel noodzakelijk in het kader aanstaande pensionering en de daarbij horende strategische personeelsplanning (beheerder begraafplaats, toezichthouder, beleidsmedewerker groen). En voor het vervullen van de taken in het kader van de continuïteit van de dienstverlening of door de raad vastgesteld beleid (medewerker subsidies en leningen, preventieverantwoordelijke, bode, handhaving).

Gelet hierop is het niet mogelijk om uitvoering te geven aan de motie 'personeel versus OZB' van 14 juli 2021. Immers, een structureel kwalitatief goede uitvoering van bovengenoemde taken mag door onze inwoners van de gemeente worden verwacht.

Het incidenteel inhuren van medewerkers om deze taken uit te oefenen is niet wenselijk gelet op het structurele karakter van deze taken en is onnodig duur.

Na de Kadernota hebben wij nog een aantal besluiten genomen welke ook in deze Meerjarenbegroting zijn verwerkt.

Wij hebben een investering voor een gymzaal bij 's Heeren Loo aan het investeringsplan toegevoegd. Daarnaast hebben wij een eenmalig budget geraamd om in 2022 het 50 jarig bestaan van de gemeente Ermelo te vieren. Tot slot hebben wij de kosten voor Jeugd, WMO en Participatiewet bijgeraamd, waarbij wij ook rekening hebben gehouden met de Arbitrage jeugdzorg en de extra middelen in de periode 2022-2025.

Alle budget- en kredietaanpassingen tot en met de 3e Bestuursrapportage 2021 zijn verwerkt. Vervolgens zijn de ramingen (budgetten en kredieten) waar noodzakelijk geactualiseerd. Ook de Meicirculaire 2021 is verwerkt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025	Toelichting
Budgettaire startpositie na Kadernota 2022					
Heroverwegingen 2020:					
Uitwerkingen amendement 1					
* zwemvervoer	-40V	-40V	-40V	-40V	
* muziekonderwijs	-12V	-12V	-12V	-12V	
* kunst- en cultuurbeleid	0	0	0	0	
Heroverwegingen 2020:					
Uitwerking amendement grijs/groen	0	0	0	0	
Het budgettaire voordeel is al meegenomen in de Kadernota 2022					
Uitwerking motie fietsstraatweg Schaapsdijk	0	0	0	0	

Informatiememo Doorkijk Sociaal Domein: budgettaire gevolgen: <ul style="list-style-type: none"> • verwachte compensatie door hogere rijksbijdragen en/of ombuiging van het beleid Sociaal Domein • voordelen wegzetten binnen Sociaal Domein in afwachting van werkelijke kosten en inkomsten 	-633V	-305V	246N	246N	
	633N	305N	-246V	-246V	
Informatiememo Meicirculaire 2021: * Algemene uitkering 2022-2025	-803V	-310V	-228V	79N	
* storting in Algemene Reserve vrij besteedbaar	803N	310N			
3e Bestuursrapportage 2021	10N	10N	10N	10N	
Meerinzicht: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwerp Begroting 2022-2025 • Dekking uit stelpost Indexering GR 	211N	211N	248N	241N	Raad 23 juni oordeelsvormend
	-211V	-211V	-248V	-241V	
ODNV: Meerjarenbegroting 2022-2025	-7V	-17V	-30V	-16V	Raad 9 juni 2021
Herzien financieel perspectief volgens informatiememo raad 22 juni 2021	-49V	-59V	1.456 N	1.505N	
Besluiten raad dd 14 juli bij behandeling Kadernota 2022					
Amendement zwemvervoer (geen nieuwe budgettaire gevolgen na 2022)	0	0	0	0	
Motie Intrekken onderzoek spoorwegovergangen <ul style="list-style-type: none"> • Schrappen kosten onderzoek • Terugdraaien beschikking over de Algemene reserve 	-100V	-110V			
	100N	110N			
Motie Bruidschat financiën: geen budgettaire gevolgen					
Motie Bevriezen tarieven Toeristen- en forensenbelasting <ul style="list-style-type: none"> • Inkomstenderwing 2022 • Lagere storting in de Algemene reserve vanuit de meicirculaire 	226N				
	-226V				
Motie Personeel versus OZB: <ul style="list-style-type: none"> • Schrappen MIZ formatie bode • Schrappen formatie dienstverlening • Minder verhoging OZB (50%) • Restant (50%) voor dekking MJB 	-88V	-88V	-88V	-88V	
	-413V	-413V	-413V	-413V	
	250N	250N	250N	250N	
Raadsbesluit inzake budget griffie t.b.v. overdracht en vervanging (budgettair neutraal)					
Herzien financieel perspectief na raad 14 juli 2021 behandeling Kadernota 2022	-300V	-310V	1.205N	1.334N	
Kapitaallasten investering gymzaal 's Heeren Loo				45N	
Motie Personeel versus OZB: <ul style="list-style-type: none"> • Schrappen MIZ formatie bode • Schrappen formatie dienstverlening • Minder verhoging OZB (50%) • Restant (50%) voor dekking MJB 	88N	88N	88N	88N	
	413N	413N	413N	413N	
	-250V	-250V	-250V	-250V	
50 jarig jubileum gemeente Ermelo	50N				
Diverse mutaties programma's/stelposten	17N	-164V	67N	421N	
Saldo inclusief besluiten na Kadernota 2022	18N	-223V	1.523N	2.051N	
Nadeling saldo 2022 ten laste van de Algemene reserve	18V				
Batig saldo 2023 ten bate van de Algemene reserve		223N			
Stelpost Nog te bezuinigen vanaf 2024			-1.523V	-2.051V	
Budgettaire einduitkomst Meerjarenbegroting 2022-2025	0	0	0	0	

Belangrijk is te constateren dat de begrotingsjaren 2022 en 2023 zowel structureel als reëel sluitend is. Dit betekent dat de structurele lasten 2022 zijn gedekt door de structurele inkomsten 2022. Daarnaast zijn de ramingen realistisch. Dit zijn de voorwaarden om voor repressief toezicht (= toezicht achteraf) door de provincie in aanmerking te komen.

Autorisatie kredieten en budgetten

De raad heeft het budgetrecht. Dit betekent dat de raad alle budgetten, alle individuele investeringskredieten en de reserves en voorzieningen autoriseert (= beschikbaar stelt). In principe autoriseert de raad de budgetten op programmaniveau, maar het is mogelijk om dit op een lager niveau te doen. Dit is bijvoorbeeld in Ermelo gebeurd voor de Grondexploitatie.

De raad heeft de mogelijkheid om budgetten, kredieten, ed. wel te alloceren (toe te wijzen), maar nog niet vrij te geven (te autoriseren). Dit betekent dat de budgetten, kredieten, ed. wel worden opgenomen in de begroting, maar dat het college van b&w door middel van een afzonderlijk raadsvoorstel de raad moet vragen om de desbetreffende budgetten, kredieten, ed. vrij te geven. Totdat de raad een budget of krediet vrijgeeft kan het college van b&w feitelijk de uitvoering niet ter hand nemen.

In de begrotingsstukken wordt jaarlijks aangegeven om welke budgetten, kredieten en reserves/voorzieningen het gaat.

In dit hoofdstuk van de Meerjarenbegroting 2022-2025 laten wij zien welke budgetten, kredieten, ed. thans nog niet door de raad zijn vrijgegeven.

Overzicht van nog niet vrij gegeven kredieten en budgetten

- = voordeel

Omschrijving (bedragen x 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2022-2025					Toelichting	Status vrijgeven door de raad
	2021	2022	2023	2024	2025			
<u>Programma Samen Werken voor Ermelo:</u>								
N.v.t.								
<u>Programma Samen Leven in Ermelo:</u>								
De Dialoog: Inrichting theaterzaal			33 N				Audiovisuele middelen / elektrische steiger / balletvloer / ed.	Inrichting theaterzaal is afgerond maar dit krediet is vergeten vrij te geven. Pragmatisch voorstel is om dat met vaststelling van deze begroting alsnog te doen.
<u>Programma Samen Wonen in Ermelo:</u>								
Startersleningen							In 2022 een extra krediet van € 300.	
Blijversleningen	0	4 N	8 N	12 N	12 N		Krediet Blijversleningen in de jaren 2019 tot en met 2022 elk jaar € 250, in afwachting van besluitvorming.	
Sportpark FC Horst: parkeervoorziening / oversteek		16 N	16 N	16 N	16 N		Krediet € 250 in 2022 ramen.	Zie 4e Berap 2021
<u>Programma Samen Ondernemen in Ermelo:</u>								
N.v.t.								

Overzicht van nog niet vrij gegeven kredieten en budgetten

- = voordeel

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Begroting	Meerjarenbegroting 2022-2025					Toelichting	Status vrijgeven door de raad
	2021	2022	2023	2024	2025			
<u>Programma Samen Werken voor Ermelo:</u>								
<u>Programma Samen Leven in Ermelo:</u>								
<u>Programma Samen Wonen in Ermelo:</u>								
Parkeren sportcentrum Calluna (De Zanderij)			0	0	0		Bladzijde 39 Programmabegroting 2019-22. Begrotingspost: 7010280-4320 / 70102164. Krediet € 1.215 in 2021.	
Ontsluiting en toerit sportcentrum Calluna (De Zanderij)					0	0	Bladzijde 39 Programmabegroting 2019-22. Begrotingspost: 7010281-4320 / 70102165. Krediet € 100 in 2021.	
Revitalisering Kerkdennen		0	0	0	0		Bladzijde 39 Programmabegroting 2019-22. Begrotingspost: 7010282-4320 / 70102166. Krediet € 1.062 in 2019. Een reeds wel vrijgegeven deel maakt onderdeel uit van het programma Samen Ondernemen in Ermelo.	

Overzicht van baten en lasten

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Rekening 2020	Begroting 2021 (na wijzigingen)	Meerjarenbegroting 2022-2025			
Programma's				2022	2023	2024	2025
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	5.238	5.563	6.597	6.440	6.401	6.405
	baten	-495	-699	-641	-623	-604	-604
	saldo	4.743	4.864	5.956	5.817	5.797	5.801
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	45.749	47.574	46.469	44.833	45.846	45.882
	baten	-10.417	-9.094	-7.581	-7.536	-7.555	-7.555
	saldo	35.332	38.480	38.888	37.297	38.291	38.327
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	19.875	22.537	17.806	19.035	18.773	18.846
	baten	-11.877	-12.734	-9.037	-9.919	-9.614	-9.750
	saldo	7.998	9.803	8.769	9.116	9.159	9.096
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	860	1.110	783	754	760	761
	baten	-188	-146	-143	-140	-138	-138
	saldo	672	964	640	614	622	623
Subtotaal programma's	lasten	71.722	76.784	71.655	71.062	71.780	71.894
	baten	-22.977	-22.673	-17.402	-18.218	-17.911	-18.047
	saldo	48.745	54.111	54.253	52.844	53.869	53.847
Algemene Dekkingsmiddelen:							
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	lasten	326	335	361	361	361	361
	baten	-11.302	-12.148	-11.966	-12.192	-12.192	-12.192
	saldo	-10.976	-11.813	-11.605	-11.831	-11.831	-11.831
- Algemene uitkering	lasten	0	0	273	360	395	398
	baten	-47.982	-49.643	-48.532	-47.856	-48.358	-49.036
	saldo	-47.982	-49.643	-48.259	-47.496	-47.963	-48.638
- Dividend	lasten	0	1	1	1	1	1
	baten	-392	-460	-460	-490	-490	-490
	saldo	-392	-459	-459	-489	-489	-489
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	224	273	177	194	166	148
	baten	-490	-520	-520	-1.050	-998	-856
	saldo	-266	-247	-343	-856	-832	-708
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	10	-2.784	-2.638	-1.746	-2.463	-2.002
	baten	-1.034	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019	-1.019
	saldo	-1.024	-3.803	-3.657	-2.765	-3.482	-3.021
Overhead							
	lasten	14.169	13.515	12.823	12.654	12.444	12.299
	baten	-274	-189	-224	-211	-206	-206
	saldo	13.895	13.326	12.599	12.443	12.238	12.093
Vennootschapsbelasting	lasten	2	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	2	0	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten	0	27	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	27	27	27	27	27
Totaal saldo van baten en lasten	lasten	86.453	88.151	82.679	82.913	82.711	83.126
	baten	-84.451	-86.652	-80.123	-81.036	-81.174	-81.846
	saldo	2.002	1.499	2.556	1.877	1.537	1.280
Mutaties reserves:							
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	7.756	5.397	799	618	0	0
	baten	-11.907	-3.573	-2.203	-1.411	-302	-61
	saldo	-4.151	1.824	-1.404	-793	-302	-61
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	0	0	0	0	0	0
	baten	-305	-81	-191	-163	-613	-597
	saldo	-305	-81	-191	-163	-613	-597
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	1.716	1.128	158	158	158	158
	baten	-2.873	-4.370	-1.119	-1.079	-780	-780
	saldo	-1.157	-3.242	-961	-921	-622	-1.000
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	0	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	lasten	9.472	6.525	957	776	158	158
	baten	-15.085	-8.024	-3.513	-2.653	-1.695	-1.438
	Saldo	-5.613	-1.499	-2.556	-1.877	-1.537	-1.280
Resultaat	Saldo	-3.611	0	0	0	0	0
		V					

Incidentele lasten en baten					
(bedragen x € 1.000,00)		2022	2023	2024	2025
Incidentele lasten en baten	lasten	1.927	1.068	303	169
	baten	-1.983	-1.115	-121	16

	saldo	-56	-47	182	185
Stelpost Incidenteel onvoorzien	lasten	27	27	27	27
	baten	0	0	0	0
	saldo	27	27	27	27
Totaal Incidentele lasten en baten	saldo	-29	-20	209	212
Structurele lasten en baten	lasten	81.682	82.594	82.539	83.088
	baten	-81.653	-82.574	-82.748	-83.300
Totaal Structurele lasten en baten	saldo	29	20	-209	-212
Meerjarenbegroting 2022 - 2025 totaal	lasten	83.636	83.689	82.869	83.284
	baten	-83.636	-83.689	-82.869	-83.284
Totaal Meerjarenbegroting 2022 - 2025	saldo	0	0	0	0

Conclusie:

Dit betekent dat in deze begrotingsjaren de structurele lasten volledig worden gedekt door structurele baten.

Financieel kengetal: Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Hoe positiever (hoger) het percentage, hoe groter de structurele exploitatieruimte is.

Kengetal	2022	2023	2024	2025
Structurele exploitatieruimte	1,70%	1,60%	2,00%	1,80%

De incidentele lasten en baten zijn opgenomen als totalen, voor gedetailleerde informatie zijn onderstaande overzichten beschikbaar:

[- Detailoverzicht incidentele lasten](#)

[- Detailoverzicht incidentele baten](#)

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Programma Samen Werken voor Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Uitkomst Programmabegroting 2021-2024	44.713	44.366	45.144	45.144
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2024	48.297	47.027	48.072	48.046
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	3.584	2.661	2.928	2.902

Verklaring saldo:	2022	2023	2024	2025	Toelichting / Herkomst
Aandeel kostenplaatsen	1.264	1.209	1.208	1.212	
Opbrengst dividend Alliander/Vitens	54	54	54	54	MJB 2022-2025
Opbrengst algemene belastingen	-1.201	-1.427	-1.427	-1.427	MJB 2022-2025
Algemene uitkering Gemeentefonds	329	1.747	1.866	1.191	MJB 2022-2025
Diverse algemene stelposten	-3.569	-3.676	-4.400	-3.939	MJB 2022-2025
Rente	-113	-90	-23	101	MJB 2022-2025
Diverse reserveringen	-839	-723	-305	-47	MJB 2022-2025
Overhead	523	327	181	36	MJB 2022-2025
Diverse overige verschillen	-32	-82	-82	-82	MJB 2022-2025
Totaal verklaring saldo	-3.584	-2.661	-2.928	-2.901	

Programma Samen Leven in Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Uitkomst Programmabegroting 2021-2024	35.318	34.539	35.126	35.126
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2024	38.888	37.297	38.291	38.327
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	3.570	2.758	3.165	3.201

Verklaring saldo:	2022	2023	2024	2025	Toelichting / Herkomst
Aandeel kostenplaatsen	-37	-44	-46	-46	MJB 2022-2025
Kapitaallasten	-17	-218	214	242	MJB 2022-2025
Onderwijs:					
Huisvesting speciaal onderwijs	-1	-1	-1	-1	MJB 2022-2025
Leerlingenvervoer	-40	-40	-40	-40	SNV begroting
Onderwijsachterstandenbeleid	20	20	20	20	TFIN2020-108 OAB raming
Beleidszaken	0	0	3	0	MJB 2022-2025
Cultuur:					
Kunstbeleid	-5	-5	-5	-5	MJB 2022-2025
Bibliotheek	8	8	8	8	MJB 2022-2025 (indexatie)
Oudheidskamer	48	9	9	20	MJB 2022-2025 (indexatie)
Sociaal cultureel werk	37	37	37	37	MJB 2022-2025
Coördinatie wijkgericht werken	100	100	100	100	MJB 2022-2025 (budgetverschuiving)
Sport:					
Sportbeleid & sportieve organisaties	-19	-35	-35	-35	MJB 2022-2025
Binnensportaccommodaties	-117	-101	-101	-101	MJB 2022-2025
Buitensportaccommodaties	-71	-71	-71	-71	MJB 2022-2025
Interactie	228	228	228	228	TFIN2020-259 indexaties
Samenleving:					
Jeugdbeleid	244	244	244	244	MJB 2022-2025
Stichting Welzijn & Ondersteuning	14	14	14	14	MJB 2022-2025
Gemeenschappelijke geneeskundige dienst	5	5	5	5	MJB 2022-2025
Jeugdgezondheidszorg	57	57	57	57	MJB 2022-2025 (indexatie)

Algemeen maatschappelijk werk	36	36	36	36	MJB 2022-2025
In bewaringstelling	19	19	19	19	MJB 2022-2025
Lokaal gehandicaptenbeleid	-7	-10	-10	-10	MJB 2022-2025
WMO:					
Woonvoorzieningen	460	460	460	460	MJB 2022-2025
Vervoersvergoedingen	-180	-180	-180	-180	MJB 2022-2025
Vervoersvoorzieningen	-395	-395	-395	-395	MJB 2022-2025
Hulp bij huishouden	215	215	215	215	MJB 2022-2025
MIZ domein sociaal	8	8	8	8	MJB 2022-2025
Inkomensondersteuning & participatie					
Beleid inkomensondersteuning	25	25	23	23	MJB 2022-2025
Uitkeringen levensonderhoud	206	89	66	66	MJB 2022-2025
Bijzondere bijstand	-134	-134	-134	-134	MJB 2022-2025
Centrum werk & inkomen	60	60	60	60	MJB 2022-2025
WMO 2015:					
Uitvoering zorgtaken WMO 2015	-170	-170	-170	-170	MJB 2022-2025
Algemene budgetten WMO 2015	-175	-175	-176	-176	MJB 2022-2025
Jeugdhulp:					
Lokale jeugdhulp	13	13	13	13	MJB 2022-2025
Regionale jeugdhulp	3.135	2.690	2.690	2.690	MJB 2022-2025
Totaal verklaring saldo	3.570	2.758	3.165	3.201	

Programma Samen Wonen in Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Uitkomst Programmabegroting 2021-2024	8.698	9.122	9.310	9.310
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2024	8.769	9.116	9.159	9.096
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	71	-6	-151	-214

Verklaring saldo:	2022	2023	2024	2025	Toelichting / Herkomst
Aandeel kostenplaatsen	-396	-442	-470	-440	MJB 2022-2025
Kapitaallasten	-20	-311	38	187	MJB 2022-2025
Openbare verlichting	-58	-63	-79	-99	3e Berap 2021 Beleidsplan Bewust Verlichten
Nieuw beleid Beleidsplan Bewust Verlichten	53	8	85	0	KDN2022 nieuw beleid
Riolering en Waterzuivering	74	344	243	257	MJB 2022-2025
Projecten verlengingsnotitie ZAP	130	100	0	0	1e Berap 2021
Exploitatie begraafplaats	23	24	23	23	MJB 2022-2025
Onderhoud hertenkamp	8	8	8	8	KDN2022 nieuw beleid
Stelpost Uitvoering groenbeheersplannen	-40	-40	-40	-40	7e Berap 2021
Opstellen nieuw speelruimteplan	10	8	0	0	KDN2022 nieuw beleid
Pacht heide	-9	-10	-11	-11	1e Berap 2021 Pacht heide defensie
Dierenwelzijn	20	20	20	20	7e Berap 2020 Groenbeheersplannen
Implementatie Omgevingswet	-15	-15	-15	-15	MJB 2022-2025
Anterieure ovk beschrijven CBM	30				MJB 2022-2025
Handhaving	-29	-29	-29	-29	MJB 2022-2025
Beleidsadvies wonen	-20	-20	-20	-20	MJB 2022-2025
Omgevingsdienst Noord-Veluwe	-7	-17	-30	-16	ODNV MJB 2022-2025
Sanering gemeentelijke asbestwegen	330	330	30	30	MJB 2022-2025
Wijk van de Toekomst	43	56	59	59	MJB 2022-2025 geldstromen ramen
Transitievisie warmte	-35	-6			MJB 2022-2025
Inzameling afvalstoffen	-26	31	22	-114	MJB 2022-2025: herijking alle uitgaven- en inkomstenramingen
Diverse kleine afwijkingen	5	18	15	-14	MJB 2022-2025
Totaal verklaring saldo	71	-6	-151	-214	

Programma Samen Ondernemen in Ermelo (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Uitkomst Programmabegroting 2021-2024	697	705	708	708
Uitkomst Meerjarenbegroting 2022-2024	640	614	622	623
Verschil nieuwe begroting t.o.v. vorige begroting	-57	-91	-86	-85

Verklaring saldo:	2022	2023	2024	2025	Toelichting / herkomst
Aandeel kostenplaats	-144	-148	-147	-146	MJB 2022-2025
Kapitaallasten	0	0	4	4	MJB 2022-2025
Bijdrage ondernemersloket EHZ	20	15	15	15	MJB 2022-2025
T Weetje evenemententerein	25				MJB 2022-2025
Verlichting wegen	34	34	34	34	MJB 2022-2025
Diverse overige verschillen	8	8	8	8	MJB 2022-2025
Totaal verklaring saldo	-57	-91	-86	-85	

Provinciaal toezicht

De provincies hebben vanuit hun toezichtsfunctie, samen met de gemeenteraden, een rol in het gezond houden van de lokale financiën. De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van een sluitende (meerjaren)begroting. Als toezichthouder volgt de provincie de financiële positie van de gemeenten en de ontwikkelingen die daarmee verband houden.

De provincie Gelderland toetst de begrotingen en rekeningen van de Gelderse gemeenten. Naar aanleiding van deze toetsing wordt bepaald of een gemeente valt onder het repressief of preventief toezicht. De provincie Gelderland heeft hierover een [Begrotingscirculaire 2022](#) en Covid 19 (inclusief de [Notitie Bouwstenen Begrotingscirculaire 2022](#)) verzonden, gedateerd 6 april 2021.

In deze stukken heeft de provincie Gelderland de voorwaarden, om voor het begrotingsjaar 2022 voor het repressieve toezicht in aanmerking te komen, weergegeven. Deze voorwaarden zijn:

1. De provincie zal onder andere de ontwikkelingen van de budgetten Sociaal Domein beoordelen, waarbij wordt verwacht dat de ramingen in de Begroting 2022 realistisch zijn;
2. De Begroting 2022 is naar provinciaal oordeel in reëel en structureel evenwicht of als dat niet het geval is, maakt de meerjarenraming aannemelijk dat dit evenwicht uiterlijk in 2025 tot stand zal worden gebracht. Onder evenwicht wordt verstaan "structureel en reëel evenwicht". Hiervan is sprake indien, op basis van bestaand beleid en het aanvaarde nieuwe beleid, de structurele lasten ten minste worden gedekt door de structurele baten. Daarbij dienen de begrotingen/meerjarenramingen uiteraard geloofwaardig (volledig, realistisch en haalbaar) te zijn. Tevens houdt de provincie rekening met stelposten en bezuinigingsmaatregelen die niet of onvoldoende zijn geconcretiseerd;
3. De Jaarstukken 2020 zijn structureel en reëel in evenwicht. Als de jaarstukken niet in evenwicht zijn, zal het structurele tekort worden betrokken bij het provinciale onderzoek van de Begroting 2022;
4. De vastgestelde Jaarstukken 2020 en de Begroting 2022 zijn op tijd, respectievelijk vóór 15 juli 2021 en 15 november 2021, aan de provincie en het CBS ingezonden;
5. De Programmabegroting 2022-2025 moet gebaseerd zijn op de Meicirculaire 2021.

Uitkomst van de gestelde voorwaarden:

1. De budgetten Sociaal Domein zijn herijkt en thans geraamd op het niveau 202 in constante prijzen. Daarnaast zijn er stelpost voor de ontwikkelingen in de jaren na 2022. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarde 1.
2. De conclusie is dat de Begroting 2022 structureel en reëel sluitend is. Dit betekent dat de structurele lasten 2022 volledig worden gedekt door structurele baten 2022. Hiermee wordt voldaan aan voorwaarde 2 van de provincie Gelderland. Met betrekking tot de Begroting 2022 hebben wij de totale lasten en baten 2022 berekend en afgezet tegen de incidentele lasten en baten 2022. Dit leidt tot de volgende uitkomst.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Lasten 2021	Baten 2021	Saldo 2021
Totaal lasten / baten 2021	83.636	-83.636	0
Af: Stelpost incidenteel onvoorzien 2021	27	0	27
Af: Incidentele lasten / baten 2021	1.927	-1.983	-56
Totaal structurele lasten / baten 2021	81.682	-81.653	29

3. De Jaarstukken 2020 sloten budgettair met een klein nadeel en waren structureel in evenwicht. De Jaarstukken 2020 zijn voor 15 juli 2021 vastgesteld en aangeboden aan de provincie Gelderland en het CBS. Hiermee is voldaan aan voorwaarde 3 en deels 4.
4. De Begroting 2022 moet voor 15 november 2021 door de raad zijn vastgesteld en aangeboden aan de provincie. De behandeling en vaststelling van deze Programmabegroting 2022-2025 door de raad staat gepland voor de raadsvergadering van 11 november 2021, waarna de begroting aan de provincie en het CBS zal worden aangeboden. Hiermee wordt ook voldaan aan voorwaarde 4.
5. In de Programmabegroting 2022-2025 is verwerkt de Meicirculaire 2021. Hiermee wordt ook voldaan aan voorwaarde 5.

Wij gaan er van uit dat Ermelo ook in het jaar 2022 blijft vallen onder het repressieve toezicht.

Financiële positie

Algemene informatie

In dit hoofdstuk wordt een uiteenzetting gegeven van de financiële positie van de gemeente Ermelo in meerjarenperspectief. Daarbij worden de verschillende onderdelen in onderlinge samenhang gebracht, zodat de raad, het college en de burger een reëel beeld kunnen krijgen over hoe de financiële positie van de gemeente zich nu en in de toekomst ontwikkelt.

De term financiële positie wordt in het BBV gedefinieerd als: "het vermogen van gemeenten in relatie tot de exploitatie, met inachtneming van de risico's, in meerjarenperspectief".

De term financiële positie is een breder begrip dan het (financiële) vermogen en is ook een breder begrip dan het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen richt zich op de mogelijkheden tot het opvangen van onverwachte tegenvallers, terwijl de financiële positie ook betrekking heeft op de meer reguliere exploitatie. Het weerstandsvermogen geeft de robuustheid van de begroting aan. Dat is weer van belang voor het beoordelen van de vraag of de risico's die niet zijn ondervangen door bijvoorbeeld verzekeringen of ingestelde voorzieningen, in voldoende mate gedragen kunnen worden.

In dit verband is een aantal onderdelen, naast het overzicht van baten en lasten, van belang. Deze onderdelen zijn opgenomen in dit hoofdstuk Financiële positie.

Samenvatting

De komende jaren zullen de geactiveerde investeringen op de balans fors toenemen (ondermeer als gevolg van het hoge ambitieniveau en de daaraan gekoppelde omvang van de investeringskredieten). Voor de financiering van deze investeringen zullen wij langlopende geldleningen aantrekken.

De reservepositie zal de komende jaren af gaan nemen. De vrij besteedbare reserves zijn beperkt en het saldo van de bekleemde bestemmingsreserves is aanzienlijk. Hiermee ligt een groot deel van de reservepositie vast.

Uit de financiële kengetallen scoorde Ermelo op alle onderdelen een A over 2019. Sinds 2020 is dit niet langer het geval. Ook nu zien we opnieuw enkele kengetallen verslechteren.

De grondexploitatie van de gemeente laat een positief beeld zien. De exploitatieopzetten zijn actueel. Nadelige grondexploitaties zijn afgedekt door een verliesvoorziening. De boekwaardes van de grondposities binnen de grondexploitatie zijn laag. De komende jaren zijn nog substantiële opbrengsten te verwachten, met name uit Het Trefpunt. De risico's binnen de grondexploitaties zijn laag, terwijl er een goede weerstandscapaciteit is uit de reserves Grondexploitatie en positieve exploitatieresultaten.

Ermelo hanteerde altijd een terughoudend tarievenbeleid. De tarieven werden veelal alleen geïndexeerd voor inflatie. Bij de Programmabegroting 2019-2022 heeft een omslag plaats gevonden. Gezien het hoge ambitieniveau en de afschaffing precariobelasting zijn stevige belastingverhogingen noodzakelijk.

De financiële positie blijft de komende jaren onder druk staan. Zorgen dat Ermelo een financieel gezonde gemeente blijft vraagt acties op de lange termijn. Daarom voeren wij eind 2021 een financiële stresstest (Houdbaarheidstest) uit en zullen wij aan de raad scenario's voorleggen om ook in de toekomst een structureel sluitende begroting te kunnen presenteren, met behoud van het gewenste voorzieningenniveau in onze gemeente.

De besluiten van de raad met betrekking tot deze Meerjarenbegroting 2022-2025 zijn van wezenlijke invloed op de financiële positie.

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2021-2025
(bedragen x € 1.000,00)

	Balans per 31-12-2020	2021		2022		2023		2024		Mu 2
		Mutaties 2021	Balans per 31-12-2021	Mutaties 2022	Balans per 31-12-2022	Mutaties 2023	Balans per 31-12-2023	Mutaties 2024	Balans per 31-12-2024	
ACTIVA										
Vaste activa										
Materiele en financiële vaste activa	62.900	35.400	98.300	30.800	129.100	18.100	147.200	2.900	150.100	
Beleggingen langer dan een jaar	4.000	0	4.000	0	4.000	0	4.000	0	4.000	
Totaal vaste activa	66.900	35.400	102.300	30.800	133.100	18.100	151.200	2.900	154.100	
Vlottende activa										
Grondexploitatie	100	0	100	1.000	1.100	-1.200	-100	0	-100	
Beleggingen korter dan een jaar	26.700	-26.700	0	0	0	0	0	0	0	
Liquide middelen	200	0	200	20.000	20.200	20.000	40.200	4.000	44.200	
Voorraden, Overige vorderingen en Overlopende activa	16.200	0	16.200	0	16.200	0	16.200	0	16.200	
Totaal vlottende activa	43.200	-26.700	16.500	21.000	37.500	18.800	56.300	4.000	60.300	
Totaal generaal	110.100	8.700	118.800	51.800	170.600	36.900	207.500	6.900	214.400	
PASSIVA										
Vaste passiva										
Eigen vermogen										
Vrije reserves	1.900	2.600	4.500	-600	3.900	-100	3.800	-100	3.700	
Bekleemde reserves	32.400	-1.300	31.100	-700	30.400	-700	29.700	-1.200	28.500	
Reserves Grondexploitatie	5.800	-2.900	2.900	-1.300	1.600	-1.100	500	-200	300	
Rekeningsaldo 2020	3.600	0	3.600	0	3.600	0	3.600		3.600	
Totaal Eigen vermogen	43.700	-1.600	42.100	-2.600	39.500	-1.900	37.600	-1.500	36.100	
Vreemd vermogen										
Voorzieningen	13.500	500	14.000	300	14.300	100	14.400	200	14.600	
Leningen langer dan een jaar	37.200	-4.000	33.200	16.000	49.200	14.000	63.200	-4.000	59.200	

Totaal Vreemd vermogen	50.700	-3.500	47.200	16.300	63.500	14.100	77.600	-3.800	73.800
Totaal vaste passiva	94.400	-5.100	89.300	13.700	103.000	12.200	115.200	-5.300	109.900
Vlottende passiva									
Leningen korter dan een jaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige schulden en Overlopende passiva	15.700	13.800	29.500	38.100	67.600	24.700	92.300	12.200	104.500
Totaal vlottende passiva	15.700	13.800	29.500	38.100	67.600	24.700	92.300	12.200	104.500
Totaal generaal	110.100	8.700	118.800	51.800	170.600	36.900	207.500	6.900	214.400

EMU-begroting

Toelichting

In de Europese Unie presenteren de lidstaten hun begrotingen en rekeningen allemaal met eenzelfde definitie van het begrotingssaldo, het EMU-saldo. Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de overheid op transactiebasis (kasstromen). Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, is een aantal jaren geleden in het zogenaamde Stabiliteits- en Groeipact afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% BBP mag bedragen.

Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, zijn naast het Rijk en de sociale fondsen sinds 2006 ook gemeenten verplicht te rapporteren op het EMU-saldo. Tot op heden had het EMU-saldo bij de begroting betrekking op het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. In het nieuwe BBV is dit met ingang van de Begroting 2017 aangepast. Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in de Programmabegroting. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, de financieringsbehoefte en de financiële positie van de gemeente.

Tevens wordt de geprognosticeerde balans gebruikt voor de berekening van de financiële kengetallen (zie de [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)).

Het EMU-saldo wordt volgens een voorgeschreven schema berekend. Uit de berekening van het EMU saldo voor de jaren 2021-2025 volgt het volgende beeld:

Bedragen (x € 1.000,00)	2021	2022	2023	2024	2025
EMU Saldo	-33.373	-30.029	-16.585	-2.089	-368

Een minteken betekent een EMU-tekort, een plusteken betekent een EMU-overschot

Dit betekent dat op kasbasis de gemeente Ermelo over de jaren 2021 tot en met 2025 een EMU saldo tekort heeft. Deze tekorten worden met name veroorzaakt door de diverse grote investeringen die gepland staan. Wij accepteren dit EMU-tekort over deze periode.

EMU-norm decentrale overheden

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Na een constructieve dialoog hebben het Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4 procent van het bbp per jaar voor de periode van 2019 tot 2022. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Wet houdbare overheidsfinanciën en de uitgangspunten van het Regeerakkoord en het Interbestuurlijk programma. Afgesproken is dat de medeoverheden onderling komen tot een onderverdeling van de macro EMU-norm. Het Rijk neemt dit voorstel over en biedt, via een voorhangprocedure, een ministeriële regeling aan bij de Staten-Generaal. Na instemming van het parlement wordt de EMU-norm gepubliceerd in de Staatscourant. In de komende septembercirculaire wordt meer detailinformatie opgenomen, onder meer over trajecten om tot vergroting van inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo te komen en over de individuele referentiewaardes (op basis van de macronorm en onderverdeling).

Financiering

Liquiditeitsprognose

De liquiditeitsprognose is gebaseerd op de investeringen, exploitatielasten en -baten en leningen voor de komende jaren. In 2020 is een langlopende lening van € 20 miljoen aangetrokken in verband met grote investeringen. Eén en ander is nader in beeld gebracht in de [paragraaf Financiering](#).

Analyse leningenportefeuille

Instelling	Rentepercentage	Bedrag x € 1.000,00 per 1 januari 2022	Datum renteherziening	Datum vervroegde aflossing	Datum laatste aflossing
BNG	4,415	500	n.v.t.	n.v.t.	1 juli 2023
BNG	4,415	500	n.v.t.	n.v.t.	1 juli 2023

BNG	4,325	900	n.v.t.	n.v.t.	1 april 2024
BNG	3,820	750	n.v.t.	n.v.t.	15 december 2024
BNG	0,278	12.000	n.v.t.	n.v.t.	4 april 2029
NWB	0,015	19.000	n.v.t.	n.v.t.	2 november 20240
Totaal		33.650			

Wij prognosticeren de verhouding vlottende financiering-vaste financiering voor 2022-2025 als volgt:

Bedragen x € 1.000,00	1 januari 2022	1 januari 2023	1 januari 2024	1 januari 2025
Vaste financiering	33.650	50.100	65.550	60.500
Vlottende financiering	0	0	0	0
Vlottende financiering als percentage van de vaste financiering	0%	0%	0%	0%

Indien er gefinancierd wordt met veel vlottende middelen kan de begroting bij een stijgende rente onder druk komen te staan. Bij een normale rentestructuur (het rentepercentage van de vlottende financiering is lager dan het rentepercentage van de vaste financiering) zullen wij zo nodig tot aan de kasgeldlimiet vlottend financieren, om onze rentelasten zo laag mogelijk te houden. Op basis van het begrotingstotaal 2022 mag onze kasgeldlimiet maximaal € 7.109.000,00 bedragen. Voor alle bovenstaande jaren voorzien wij binnen de kasgeldlimiet te blijven. Zie de ontwikkeling in de bovenstaande tabel. Als gevolg van grote investeringen in Calluna, De Dialoog, Kerkdennen en Groevenbeek verwachten wij medio 2022 een lange lening van € 20.000.000,00 en medio 2023 van € 20.000.000,00 te gaan aantrekken.

Financiële kengetallen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Voor de jaren 2022 en verder stijgt de netto schuldquote als gevolg van de stijging van het vreemd vermogen door de te financieren nieuwbouw Calluna. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Kengetallen	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	90,9% B	113,5% B	119,1% B	120,9% B
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	90,9% B	113,5% B	119,1% B	120,9% B

In de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) is nadere informatie opgenomen rondom de schuldsituatie van Ermelo.

Renteontwikkeling en renterisicobeheersing

In de [paragraaf Financiering](#) wordt expliciet ingegaan op de renteontwikkeling en de renterisicobeheersing. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen. Wat betreft de renterisico's blijkt dat deze allen binnen de norm vallen, zodat geen nadere maatregelen genomen hoeven te worden om deze risico's af te dekken.

Taakstellingen in de begroting

Overzicht taakstellingen

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de thans nog te realiseren taakstellingen.

Meerjarenbegroting 2022-2025.

In deze Meerjarenbegroting 2022-2025 staat nog een aantal taakstellingen open. Deels zijn deze taakstellingen al wel gekoppeld aan een programma en vervolgens aan een concreet product. Het betreft:

Tabel 1 Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Begroting				
	2021	2022	2023	2024	2025
A. Sociaal Domein:					
1. Taakstelling Sociaal Domein	-500	-1.000	-1.500	-1.926	-1.926
Subtotaal Sociaal Domein					
B. Ambities 2022-2025:					
1. Stelpost Ombuigingen/Heroverwegingen 2024 en 2025				-1.523	-2.051
Subtotaal Ambities 2022-2025					
Totaal nog te realiseren ombuigingen en taakstellingen	-500	-1000	-1.500	-3.449	-3.977

Toelichting op tabel 1 nog te realiseren bezuinigingen en taakstellingen

A1. Sociaal Domein:

In de Kadernota 2021 Ermelo is de taakstelling van € 1.926K aangepast met een realisatie in vier stappen, ingaande 2021.

Het beleid om deze taakstelling te realiseren is gericht op preventie van de behoefte aan zorg en voorzieningen. Het is nog te vroeg om een inschatting te maken in hoeverre werkelijke besparingen overeenkomen met de geprognosticeerde bezuinigingstaakstelling. Indien de besparing achter blijft bij de bezuinigingstaakstelling zorgt dit voor een nadelig saldo in de Jaarrekening. Indien een verdere realisatie van deze taakstelling niet mogelijk is dan komt het bedrag van de taakstelling terug als extra begrotingstekort.

C1. Ambities 2022-2025:

Bij de Kadernota's 2021 en 2022 en bij het Heroverwegingstraject 2020 werd al duidelijk dat vanaf 2024 er een duidelijk structureel financieel tekort ontstaat. De huidige Meerjarenbegroting laat gelukkig voor de jaren 2022 en 2023 nog een structureel sluitende begroting zien.

Bij de behandeling van de Kadernota 2022 is afgesproken eind 2021 een financiële stresstest (Houdbaarheidstest) uit te voeren. Daarbij zullen wij vervolgens een aantal scenario's aan de raad voorleggen teneinde ook vanaf 2024 te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting. Natuurlijk betekent een scenario nog geen bezuiniging, maar de raad kan wel strategische keuzes maken of en in hoeverre toekomstige ambities worden bijgesteld, het voorzieningenniveau in Ermelo al dan niet gehandhaafd blijft danwel in hoeverre de lastendruk verhoogd zal worden.

In afwachting van de nadere kaderstelling door de raad is een stelpost Nieuwe ombuigingen 2024 en 2025 opgenomen in de begroting.

Reserves en Voorzieningen

Algemene informatie

In dit hoofdstuk vindt u informatie met betrekking tot de reservepositie van Ermelo.

De reservepositie van Ermelo bestaat uit het totaal van alle reserves en voorzieningen. De reservepositie is opgebouwd uit algemene reserves, (beklemd) bestemmingsreserves en voorzieningen. Reserves vallen onder het eigen vermogen van een gemeente. Voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen. Ermelo kent sinds jaar en dag een ruime reservepositie. Nog versterkt door de NUON-gelden (2009-2015). Wel zijn er in de afgelopen jaren tal van besluiten door de raad genomen om de reserves in te zetten als dekkingsmiddel (al dan niet in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten en/of ter realisatie van nieuwe voorzieningen). Zo is in de Kadernota 2018 opgenomen het Strategisch Financieel Beleid, waarin de reservepositie is herijkt. Gevolg van dit alles is dat een behoorlijk deel van de huidige reservepositie thans vastligt en dat de reservepositie dus de komende jaren langzaam maar zeker gaat afnemen. Wel staan daar dan (nieuwe) voorzieningen in Ermelo tegenover.

Beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen vallen onder het budgetrecht van de raad. Dit betekent dat instellen, wijzigen, afnemen, opheffen, toevoegen en beschikken altijd door de raad geautoriseerd moet worden. Dit kan gebeuren bij de jaarlijkse programmabegroting en/of de tussentijdse begrotingswijzigingen (bestuursrapportages) en/of de jaarlijkse jaarstukken.

Het beleid in Ermelo is vastgelegd in de Financiële Verordening gemeente Ermelo (door de raad vastgesteld op 27 november 2019). In artikel 12 staat: "Het college biedt aan de raad tenminste eens in de vier jaar een (bijgestelde) nota "reserves en Voorzieningen"aan. De nota bepaalt daarnaast het doel, de vorming en de besteding van reserves en voorzieningen, een en ander in relatie tot het weerstandsvermogen. De raad stelt deze nota vast. Bij de Kadernota wordt jaarlijks de actualiteit van de nota getoetst."

De Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is oorspronkelijk op 28 februari 2013 door de raad vastgesteld. Daarbij is destijds een herstructurering van de reserves en voorzieningen gerealiseerd en is het beleid van Ermelo inzake de reserves en voorzieningen opnieuw vastgelegd. Actualisatie staat gepland voor 2022.

In 2016 is de BBV herzien. Daarmee is ook wettelijk geregeld dat gemeenten niet langer investeringen ineens mogen afschrijven. In Ermelo was het afschrijven ineens van investeringen gebruikelijk. De afschrijving ineens werd dan gedekt uit de diverse reserves. Door de nieuwe wetgeving moeten alle investeringen weer gewoon afgeschreven worden. Deze jaarlijkse afschrijving wordt vervolgens gedekt uit de reserves. Hiervoor zijn nieuwe beklemd bestemmingsreserves in het leven geroepen. In de 5e Bestuursrapportage 2016 is de raad hiermee akkoord gegaan. Dit heeft geleid tot verschuivingen binnen de totale reservepositie.

Bij het opstellen van zowel de Kadernota 2018 (inclusief het Strategisch Financieel Beleid) als de Kadernota 2019 is de reservepositie herijkt en zijn diverse voorstellen geformuleerd over de reserves en voorzieningen. De gevolgen hiervan en van de BBV-wijziging zijn verwerkt in de Financiële Verordening Ermelo en moeten nog verwerkt worden in de Nota Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo. Deze actualisatie staat gepland voor 2022.

Op basis van de (herziene) BBV moet er in de meerjarenbegroting informatie opgenomen worden over de reserves en voorzieningen van de gemeente.

In deze Meerjarenbegroting 2022-2025 zijn opgenomen een algemene toelichting met betrekking tot de meest actuele reservepositie van Ermelo, een overzicht van alle reserves en voorzieningen over de jaren 2022 tot en met 2025 en overzichten met betrekking tot de structurele beschikkingen over en toevoegingen aan de reserves.

Financieel kengetal: Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het ratio wordt bepaald door het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en resultaat uit het overzicht van baten en lasten) uit te drukken in een percentage van het balanstotaal.

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. Door het aantrekken eerdere leningen alsmede de verwachting tot het aantrekken enkele nieuwe leningen alsmede de verdere daling van het eigen vermogen verslechterd de solvabiliteitsratio van B naar C.

Kengetal	2022	2023	2024	2025
Solvabiliteitsratio	23,2% B	18,1% C	16,8% C	16,1% C

De risico's in relatie tot het weerstandsvermogen

In de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt expliciet ingegaan op de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's die daar tegen afgezet dienen te worden. Kortheidshalve volstaan wij hier met een verwijzing naar deze paragraaf.

Reservepositie

Reservepositie in cijfers

Onderaan dit hoofdstuk zijn tabellen opgenomen die de reservepositie op basis van de meest actuele gegevens weergeven.

Onder de reservepositie van Ermelo wordt verstaan het totaal van alle reserves (eigen vermogen) en voorzieningen (vreemd vermogen).

Conclusie

De reservepositie van Ermelo blijft, ondanks dat het totaalbedrag in de komende jaren als gevolg van het hoge investeringsniveau langzaam maar zeker afneemt, op zich goed. Een groot deel van de reservepositie ligt echter vast in de vorm van beklemd bestemmingsreserves en voorzieningen.

Meest belangrijk is echter de omvang van de nog vrij te besteden reserves en voorzieningen. Uit de tabellen blijkt dat er nog een incidenteel bedrag ter grootte van € 2,1 mln. vrij te besteden is door de raad. Zodra de winstneming Het Trefpunt daadwerkelijk is gerealiseerd kan dit nog aangevuld worden met € 3,8 mln. Gezien deze cijfers moge duidelijk zijn dat de rek binnen de reservepositie er wel uit is.

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Algemene reserve (vrij besteedbaar)

De Algemene reserve (vrij besteedbaar) is een algemeen dekkingsmiddel en kan door de raad vrij ingezet worden.

Deze reserve dient tevens voor de opvang van calamiteiten, (schade)vergoedingen en eventuele nadelige rekeningsaldi. Daarnaast is het een buffer voor de eerste opvang van onvoorziene zaken. Toch is het verstandig dat er altijd een bedrag in de Algemene reserve (vrij besteedbaar) beschikbaar is. In de Kadernota 2018 is bepaald dat voor deze reserve een ondergrens geldt ter grootte van € 5 mln. Daar zijn we nog niet, maar aanvulling tot 5 milj. is streven waaraan gewerkt wordt.

Op basis van de aangenomen motie onderzoeken spoorwegovergangen (raad 14 juli 2021) is er binnen de Algemene reserve € 210.000,00 is geormerkt voor onderzoek spoorwegovergangen.

Algemene risicoreserve (voorheen: Algemene reserve (weerstandscapaciteit))

De Algemene risicoreserve is een algemeen dekkingsmiddel. Deze reserve is echter niet vrij besteedbaar en heeft als doel om de eerste financiële gevolgen op te kunnen vangen indien risico's zich daadwerkelijk voordoen. Basis hiervoor is de risico-inventarisatie in de programmabegroting en de jaarstukken. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bekeken of de omvang van deze reserve nog voldoet om de risico's op te kunnen vangen. Eventuele stortingen en/of onttrekkingen worden dan in de eerstvolgende bestuursrapportage meegenomen. In de Kadernota 2018 is bepaald dat de berekening van de omvang van deze reserve mede wordt bepaald door het ratio te bepalen op 1 (was 2).

Beklemd bestemmingsreserves

Ermelo kent een achttal beklemd bestemmingsreserves, te weten:

- Reserve Duurzaamheid;
- Reserve Nieuwbouw sportcentrum Calluna;
- Reserve HvG (gemeentehuis);
- Reserve GVP;
- Reserve Overig Verkeer & Vervoer;
- Reserve Centrumontwikkeling;
- Reserve Bouwen;
- Reserve Sport.

De laatste zeven reserves zijn zogenoemde dekkingsreserves. Zij dienen als dekking van de afschrijvingen van de bepaalde investering. In de begrotingsbrieven van de provincie Gelderland is verzocht inzicht in de omvang van deze dekkingsreserves te geven. De toename van het aantal beklemd bestemmingsreserves is een gevolg van de BBV-vernieuwing 2017.

Ermelo kent momenteel de volgende bekleemde bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten:

Dekkingsreserve (bedragen x € 1.000,00)	Omvang reserve	Investering	Afschrijvings termijn	Totaal afschrijvingen	Toelichting
Reserve Nieuwbouw sportcomplex Calluna	16.917	16.917	diverse termijnen	16.917	diverse termijnen van € 504.000,00 m.i.v. 2022
Reserve Huis van Gemeente	1.500	1.500	20 jaar	1.500	20 termijnen van € 75.000,00 m.i.v. 2022
Reserve GVVP	4.072	4.072	20 jaar	4.072	20 termijnen van € 203.600,00 m.i.v. 2017 t/m 2021
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	6.320	6.320	8 jaar	518	8 termijnen van 5 6.400,00 m.i.v. 2018
			20 jaar	6.269	20 termijnen van € 313.000,00 m.i.v. 2017 t/m 2021
Reserve Centrumontwikkeling	4.115	4.115	20 jaar	4.115	20 termijnen van € 206.000,00 m.i.v. 2017 t/m 2020
Reserve Bouwen	210	210	20 jaar	210	20 termijnen van € 10.500,00 m.i.v. 2020
Reserve Sport	113	113	15 jaar	95	15 termijnen van € 6.300,00 m.i.v. 2019
			20 jaar	18	20 termijnen van € 900,00 m.i.v. 2017

Bekleemde bestemmingsreserve Duurzaamheid

Deze reserve dient voor het uitvoeren van het Programma Duurzaamheid 2016-2020 en draagt daarbij bij aan de realisatie van de doelstelling om in 2030 energieneutraal en in 2035 klimaatneutraal te zijn. Daarnaast wordt met ingang van 2021 € 125.000,00 structureel in deze reserve gestort voor een nieuw Programma Duurzaamheid 2021 en verder.

Bestemmingsreserve Vervangingsfonds I&A

Deze reserve dient voor het egaliseren van kapitaallasten van I&A-investeringen (voorzover niet ingebracht in Meerinzicht), het brengen van flexibiliteit in het jaarlijks investeringsniveau en het voorkomen van jaarlijks sterk wisselende kapitaallasten. Jaarlijks wordt een bedrag gestort, gebaseerd op de gemiddelde geprognosticeerde kapitaallasten van alle investeringen Ermelo op I&A-gebied over de komende 10 jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met de stand van de reserve per 1 januari van het betreffende jaar. Daarnaast wordt deze reserve ingezet voor algemene automatiseringsontwikkelingen en de Dienstverleningstafel. In het Heroverwegingstraject 2020 raad 9 december 2020 is besloten om deze reserve eind 2024 op te heffen.

Bestemmingsreserves Grondexploitatie

Ermelo kent momenteel twee reserves Grondexploitatie, te weten de bestemmingsreserve Grondexploitatie en de bestemmingsreserve Risicoreserve Grondexploitatie. De reserve Grondexploitatie biedt de ruimte om (strategische) aankopen te kunnen doen. De reserve Risicoreserve Grondexploitatie dient als dekkingsmiddel voor manifest geworden exploitatietekorten op een complex, waarvoor een voorziening moet worden getroffen. In de Kadernota 2018 is bepaald dat voor beide reserves een bovengrens wordt gehanteerd ter grootte van € 1 mln. Bij de Programmabegroting 2019-2021 is door middel van een motie aangegeven dat voor de bestemmingsreserve Grondexploitatie het plafond is verhoogd naar € 2 mln. en dat deze reserve kan worden ingezet bij actieve grondpolitiek voor aankopen gronden voor sociale woningbouw. Dit is bekrachtigd bij de 1e Bestuursrapportage 2019. Het meerdere wordt afgeroomd naar de Algemene reserve (vrij besteedbaar). Bij het Heroverwegingstraject 2020 raad 9 december 2020 is besloten de risicoreserve grondexploitatie leeg te halen en het saldo over te brengen naar de Algemene reserve.

Bestemmingsreserve Egalisatie meerjarenbegroting

Deze reserve dient om overschotten en tekorten uit de onderscheiden jaarschijven van de begroting te reserveren of te onttrekken. Met andere woorden: deze reserve draagt bij dat de begroting in meerjarenperspectief sluitend is. Ook wordt deze reserve gebruikt om bedragen tussen de diverse begrotingsjaren te verschuiven. Dit gebeurt dan in een bestuursrapportage of bij de begroting. In het laatste jaar van elke meerjarenbegroting moet het saldo dan ook nihil zijn, tenzij er overschotten zijn gestort waaraan nog geen bestemming is gegeven.

Bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid

Het doel van deze reserve is het egaliseren van uitgaven op het terrein van leeftijdsbewust personeelsbeleid en het voorkomen van jaarlijks sterk wisselende uitgaven. In het Heroverwegingstraject 2020 raad 9 december 2020 is besloten om deze reserve met ingang van 2022 op te heffen.

Bestemmingsreserve Sociaal Domein

is bij de Jaarstukken 2020 opgeheven.

Voorzieningen

Naast algemene reserves en (bekleemde) bestemmingsreserves heeft Ermelo 30 voorzieningen. Dit betreft voornamelijk voorzieningen in het kader van de meerjarenonderhoudsplannen gebouwen, ed. Daarnaast zijn dit voorzieningen voor dubieuze debiteuren, pensioenverplichtingen (voormalige) wethouders, afvalstoffen, begraafplaats, verliesvoorzieningen Grondexploitatie (met name complex De Verbinding), ZAP, boscompensatie en groot onderhoud wegen en verlichting. Voorzieningen maken onderdeel uit van het vreemd vermogen. Het zijn feitelijk claims van derden. De

bestemming kan ook niet zomaar gewijzigd worden. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker, maar redelijkerwijs te schatten is;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
- Van derden (niet zijnde een andere overheid) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Onderstaand wordt de stand van de reserves en voorzieningen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025) incl. correctie	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserves	1.880	4.505	3.666	1.578
Beklemd bestemmingsreserves	32.422	31.148	27.364	500
Overige bestemmingsreserves	5.755	2.905	278	35
Totaal reserves	40.057	38.558	31.308	2.113
Voorzieningen MOP gebouwen	366	490	765	
Overige voorzieningen	14.145	13.574	13.951	
Totaal voorzieningen	14.511	14.064	14.716	
Totaal reservepositie Ermelo	54.568	52.622	46.024	2.113

Onderstaand wordt de stand van de algemene reserves weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	-1.665	1.685	1.788	1.578
Algemene risicoreserve	3.545	2.820	1.878	
Totaal algemene reserves	1.880	4.505	3.666	1.578

Onderstaand wordt de stand van de beklemd bestemmingsreserves gegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Reserve Duurzaamheid	568	438	655	500
Reserve Nieuwbouw sportcomplex Calluna	16.917	16.917	15.909	
Reserve HvG (gemeentehuis)	1.500	1.500	1.200	
Reserve GVVP	3.997	3.783	2.927	
Reserve Overig Verkeer & Vervoer	5.420	4.706	3.732	
Reserve Centrumontwikkeling	3.713	3.514	2.718	
Reserve Bouwen	210	200	160	
Reserve Sport	97	90	62	
Totaal beklemd bestemmingsreserves	32.422	31.148	27.364	500

Onderstaand wordt de stand van de overige bestemmingsreserves weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Reserve Vervangingsfonds I&A	850	447	0	
Reserve Grondexploitatie	1.688	713	35	35
Reserve Risico's Grondexploitatie	1.000	0	0	
Reserve Egalisatie Meerjarenbegroting	1.633	1.220	3	
Reserve Leeftijdsbewust personeelsbeleid	42	57	0	
Reserve Sociaal Domein	0	0	0	
Reserve MOP gebouwen	542	468	240	
Totaal overige bestemmingsreserves	5.755	2.905	278	35

Onderstaand wordt de stand van de voorzieningen MOP gebouwen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Voorziening MOP onderhoud gebouw De Dialoog	0	-17	-85	
Voorziening MOP overig onderhoud De Dialoog	0	0	0	
Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	0	14	-6	
Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	53	74	42	
Voorziening MOP onderhoud brandweerkazerne	89	101	175	
Voorziening MOP onderhoud dienstgebouwen begraafplaats	36	46	72	
Voorziening MOP onderhoud hal Calluna	0	26	130	
Voorziening MOP onderhoud sportzaal Balvers	0	29	103	
Voorziening MOP onderhoud private accommodaties	118	143	167	
Voorziening MOP onderhoud Het Pakhuis	35	48	91	
Voorziening MOP onderhoud Pinel/Plaza/Stationsstraat 118	35	26	76	
Totaal voorzieningen MOP gebouwen	366	490	765	

Onderstaand wordt de stand van de overige voorzieningen weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	Rekening 2020 (31-12-2020)	Begroting 2022 (1-1-2022)	Begroting 2025 (31-12-2025)	Daadwerkelijk nog vrij besteedbaar
Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders	4.110	4.142	4.270	
Voorziening Boscompensatie	476	212	212	
Voorziening WGA-lasten	124	99	88	
Voorziening Dubieuze debiteuren Ermelo	397	399	407	
Voorziening Dubieuze debiteuren Sociale Zaken	639	689	889	
Voorziening Verliesvoorziening Grondexploitatie	0	0	0	
Voorziening Afvalstoffenheffing	541	346	115	
Voorziening Afkoop schoonmaken graven	412	409	397	
Voorziening Uitbreiding capaciteit begraafplaats	585	588	600	
Voorziening Toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	481	457	361	
Voorziening Groot onderhoud Riolering	117	51	87	
Voorziening Egalisatie riolering	5.684	5.612	5.925	
Voorziening Groot onderhoud wegen	28	0	0	
Voorziening Groot onderhoud verlichting	167	176	212	
Voorziening MOP civiele kunstwerken	54	64	58	
Voorziening MOP kunstwerken	25	25	25	
Voorziening parkeerfonds	0	0	0	
Voorziening vereveningsfonds sociale woningbouw	0	0	0	
Voorziening voormalig personeel	305	305	305	
Totaal overige voorzieningen	14.145	13.574	13.951	

Stille reserves

Het kan voorkomen dat de boekwaarde van een activum lager is dan de daadwerkelijke economische waarde van dat activum. Bij herwaardering zou een herwaarderingsreserve ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele waarde ontstaan. Zonder herwaardering spreken wij van een stille reserve. Stille reserves kunnen ontstaan wanneer de bezittingen van de gemeente niet (geheel) worden gewaardeerd of niet tegen de economische waarde worden gewaardeerd. Omdat het BBV strengere eisen stelt aan het activeren van gemeentelijke uitgaven dan de Comptabiliteitsvoorschriften 1995 zullen deze momenteel minder snel ontstaan. Er mag in de meeste gevallen immers nog slechts bruto geactiveerd worden.

Een bijzondere categorie zijn de deelnemingen. Het betreft het aandelenbezit in onder andere de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze aandelen zijn niet of slechts beperkt verhandelbaar. Omdat ze tegen verkrijgingswaarde zijn gewaardeerd, maar de intrinsieke waarde veel hoger ligt, behoren ze tot de categorie stille reserves.

Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022			2023	
	stand 1/1	onttrekkingen	toevoegingen	stand 1/1	onttrekkingen
Algemene Reserve					
0610000/RES0001/was 7771174 Alg.reserve vrij besteedbaar	-1.684.683	652.000	577.000	-1.609.683	181.0
0610000/RES0002/was 7771175 Alg.reserve weerstandscapaciteit	-2.820.000	516.000	0	-2.304.000	426.0
Totaal - Algemene Reserve	-4.504.683	1.168.000	577.000	-3.913.683	607.0
Bestemmingsreserve					
0620000/RES0003/was 7771134 Best.reserve vervangingsfonds I&A	-447.466	307.000	0	-140.466	113.0
0620000/RES0004/was 7771171 Best.reserve grondexploitatie	-713.287	351.000	0	-362.287	309.0
0620000/RES0005/was 7771173 Best.reserve risicoreserve grondexpl.	0	0	0	0	0
0620000/RES0006/was 7771177 Best.reserve egalisatie MJB	-1.220.000	671.000	222.000	-771.000	691.0
0620000/RES0007/was 7771210 Best.reserve levensfasebewust pers.beleid	-57.037	57.000	0	-37	

0620000/RES0015/was 7771241 Best.reserve Sociaal Domein	0	0	0	0	
0620000/RES0017/was 7771246 Best.reserve MOP gebouwen	-468.000	109.000	0	-359.000	81.0
Totaal - Bestemmingsreserve	-2.905.790	1.495.000	222.000	-1.632.790	1.194.0
Beklemd bestemmingsreserves					
0620000/RES0008/was 7771225 Best.reserve Duurzaamheid	-437.695	102.000	158.000	-493.695	104.0
0620000/RES0009/was 7771230 Best.reserve Nieuwbouw sportcentrum Calluna (BBR)	-16.917.013	0	0	-16.917.013	
0620000/RES0010/was 7771235 Best.reserve GVVP (BBR)	-3.783.297	214.000	0	-3.569.297	214.0
0620000/RES0011/was 7771236 Best.reserve Overig V&V (BBR)	-4.706.000	243.000	0	-4.463.000	243.0
0620000/RES0012/was 7771237 Best.reserve CO (BBR)	-3.514.000	199.000	0	-3.315.000	199.0
0620000/RES0013/was 7771238 Best.reserve Bouwen (BBR)	-200.000	10.000	0	-190.000	10.0
0620000/RES0014/was 7771239 Best.reserve Sport (BBR)	-90.000	7.000	0	-83.000	7.0
0620000/RES0016/was 7771243 Best.reserve HvG (BBR)	-1.500.000	75.000	0	-1.425.000	75.0
Totaal - Beklemd Bestemmingsreserve	-31.148.005	850.000	158.000	-30.456.005	852.0
Reserves	-38.558.478	3.513.000	957.000	-36.002.478	2.653.0
Voorzieningen					
Van derden verkr.middel.spec.besteding					
0700000/VRZ0001/was 7771119 Voorziening MOP ond.dienstgebouwen begraafplaats	-45.645	6.000	14.000	-53.645	16.0
0700000/VRZ0002/was 7771136 Voorziening afvalstoffenheffing	-346.429	84.000	0	-262.429	15.0
0700000/VRZ0003/was 7771138 Voorziening afkoop schoonmaken graven	-409.135	10.000	7.000	-406.135	10.0
0700000/VRZ0004/was 7771140 Voorziening uitbreiding capaciteit begraafplaats	-588.453	0	3.000	-591.453	
0700000/VRZ0005/was 7771141 Voorziening toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	-457.075	38.000	14.000	-433.075	38.0
0700000/VRZ0006/was 7771214 Voorziening groot onderhoud Riolering	-51.467	8.000	17.000	-60.467	8.0
0700000/VRZ0007/was 7771215 Voorziening egalisatie riolering	-5.611.715	688.000	932.000	-5.855.715	1.247.0
0700000/VRZ0008/was 7771226 Voorziening boscompensatie	-212.206	0	0	-212.206	
sub-totaal van derden verkr. middel. spec. besteding	-7.722.125	834.000	987.000	-7.875.125	1.334.0
Voorziennng egalisatie onderhoud					
0700000/VRZ0009/was 7771114 Voorziening MOP onderhoud gebouw Dialoog	17.000	39.000	22.000	34.000	39.0
0700000/VRZ0010/was 7771115 Voorziening MOP overig onderhoud Dialoog	0	8.000	8.000	0	8.0
0700000/VRZ0011/was 7771116 Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	-14.000	114.000	84.000	16.000	62.0
0700000/VRZ0012/was 7771117 Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	-74.085	13.000	31.000	-92.085	29.0
0700000/VRZ0013/was 7771118 Voorziening MOP onderhoud brandweergarag	-100.714	24.000	39.000	-115.714	14.0
0700000/VRZ0027/was 7771120 Voorziening MOP onderhoud hal Calluna	-26.000	77.000	103.000	-52.000	77.0
0700000/VRZ0014/was 7771121 Voorziening MOP onderhoud Weth. Balvers	-29.000	-8.000	21.000	-58.000	-8.0
0700000/VRZ0015/was 7771123 Voorziening MOP onderhoud priv. accom.	-142.958	75.000	81.000	-148.958	75.0
0700000/VRZ0016/was 7771221 Voorziening groot onderhoud wegen	61	877.000	877.000	61	877.0
0700000/VRZ0017/was 7771222 Voorziening groot onderhoud verlichting	-176.391	0	9.000	-185.391	
0700000/VRZ0018/was 7771224 Voorziening groot onderhoud Pakhuis MOP	-48.061	16.000	20.000	-52.061	7.0
0700000/VRZ0019/was 7771231 Voorziening MOP Civiele kunstwerken	-64.070	44.000	32.000	-52.070	20.0
0700000/VRZ0020/was 7771232 Voorziening MOP kunstwerken	-25.203	13.000	13.000	-25.203	13.0
0700000/VRZ0021/was 7771244 Voorziening MOP Pinel/Plaza/Stationsstraat 118	-26.000	18.000	35.000	-43.000	24.0
sub-totaal vz. Egalisatie onderhoud	-709.421	1.310.000	1.375.000	-774.421	1.237.0
Voorziening verplich., verlies, risico					
0700000/VRZ0022/was 7771132 Voorziening pensioenverpl. wethouders	-4.141.955	93.000	125.000	-4.173.955	93.0
0700000/VRZ0023/was 7771233 Voorziening WGA-lasten	-99.314	45.000	34.000	-88.314	34.0
0700000/VRZ0028/was 7771245 Voormalig personeel	-305.452	0	0	-305.452	
sub-totaal vz. Verplicht., verlies, risico	-4.546.721	138.000	159.000	-4.567.721	127.0
Voorziening BBV artikel 63 lid 8					
0700001/VRZ0024/was 7771135 Voorziening dubieuze debiteuren	-398.550	0	2.000	-400.550	
0700001/VRZ0025/was 7771156 Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	-689.000	0	50.000	-739.000	
0700002/VRZxxx/was 7771206 Voorziening verliesvoorz grondexploitatie	0	0	0	0	
sub-totaal vz. BBV artikel 63 lid 8	-1.087.550	0	52.000	-1.139.550	
Voorzieningen	-14.065.817	2.282.000	2.573.000	-14.356.817	2.698.0
Totaal reserves en voorzieningen	-52.624.295	5.795.000	3.530.000	-50.359.295	5.351.0

Overzicht van structurele toevoegingen aan reserves

Programma / Product / Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
BBreserve Duurzaamheid: aanvulling PB 2021	158	158	158	158
Totaal structurele toevoegingen (lasten/47100) aan reserves	158	158	158	158

Overzicht van structurele onttrekkingen aan reserves

Programma / Product / Omschrijving (bedragen x € 1.000,00)	2022	2023	2024	2025
Egalisatiereserve MJB: beheer fontein Markt	3	3	3	3
Egalisatiereserve MJB: anterieure ovk Oranjepark	36	36	36	0
Egalisatiereserve MJB: samenwerkingsovk Veluwe op 1	6	6	6	6
Egalisatiereserve MJB: extra personele lasten	65	65	65	22
Algemene reserve: rente aangetrokken geldlening	90	49	14	0
Algemene reserve: sanering bodemverontreiniging	30	30	30	30
Algemene risicoreserve: herijking sociaal domein	516	426	0	0
Reserve I&A fonds: kapitaallasten	22	30	27	0
Reserve GVVP: afschrijving diverse kredieten	208	208	208	208

Reserve GVVP: aanv. Krediet De Beek	-5	-5	-5	-5
Reserve GVVP: vrijval KL/doorschuiven krediet progr.begr./ risicoreservering	-21	-21	-21	-21
Reserve GVVP: fietspad Speuld	26	26	26	26
Reserve GVVP: herber. Obv KL 2019-2023	6	6	6	6
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: afschrijving diverse kredieten	267	267	267	267
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: aanv.krediet Westflank en De Beek	10	10	10	10
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: afstemming programmas	-2	-2	-2	-2
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: Oranjepark anterieure ovk	43	43	43	43
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: bovenwijkse vz recreatiecluster Horst	6	6	6	6
Reserve Overig Verkeer & Vervoer: corr.besch. fietspad Tonselse Veld	-80	-80	-80	-80
Reserve Centrumontwikkeling: nw raming obv herberekening KL	208	208	208	208
Reserve Centrumontwikkeling: afstemming KL begroting 2020-2023	-9	-9	-9	-9
Reserve MOP gebouwen: bijramen 2021-2024 1e Berap 2021	20	31	27	27
Reserve Sport: afschrijving tennisbaan / toplaag Irminloo	6	6	6	6
Reserve Sport: afschrijving overige kosten FC Horst	1	1	1	1
Reserve Huis van de Gemeente: afschrijving investeringskrediet	75	75	75	75
BBreserve Duurzaamheid: aanvulling PB 2021	43	46	46	46
Breserve Duurzaamheid: wijk van de Toekomst	59	58	58	58
Reserve Grondexploitatie: alg.beheerskosten/accountantskosten	9	9	9	9
Reserve Bouwen: Units Patrijzenhof	10	10	10	10
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.krediet sporthal	0	0	88	88
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.krediet sportcentrum	0	0	283	283
Reserve Nieuwbouw Sportcentrum Calluna: afschr.renovatie zwembad	0	0	133	133
Totaal structurele onttrekkingen (baten / 87100) aan reserves	1.648	1.538	1.574	1.454

Investeringsplan

Investeringsplan

De gemeente Ermelo is een ambitieuze gemeente. Dat blijkt met name uit het investeringsplan. In deze begroting is in de begrotingsjaren 2022 tot en met 2031 in totaal voor €56 mln. (uitgavenkredieten €58 mln. en inkomstenkredieten €2 mln.) aan investeringskredieten opgenomen. Ter vergelijking: in de vorige begroting 2021 was dit nog €102 mln. De afname komt met name door een piek in investeringen in 2021 in met name bedrijfsgebouwen (De Dialoog, sportcentrum Calluna) en wegen (fietspaden, Centrumplan). Dit betekent dat er werk aan de winkel is. En ook dat het voorzieningenniveau voor bedrijven, burgers en bezoekers enorm verbeterd en vergroot gaat worden. Daar hangt echter wel een prijskaartje aan. De tijd dat nieuwe voorzieningen betaald konden worden uit het spaargeld (reserves) van Ermelo ligt achter ons.

De gemeente Ermelo werkt met een voortschrijdend 10-jarig investeringsplan. Al jaren worden er kredieten doorgeschoven naar volgende jaren. Feitelijk worden investeringskredieten soms te ambitieus in de tijd ingeschat en te vroeg in de begroting opgenomen. Bij de Kadernota 2020 en bij het Heroverwegingstraject is het Investeringsplan volledig geactualiseerd.

De investeringen uit de jaren 2022 tot en met 2025 zijn hieronder bij de desbetreffende programma's in detail opgenomen. De jaren 2026 en verder geven uiteraard een doorkijk op de langere termijn, te zien als de wachtkamerfunctie. De in die jaren opgenomen investeringen kunnen dan ook nog zonder budgettaire gevolgen worden gewijzigd.

Om de investeringsplanning beter te kunnen beheersen wordt gewerkt met voorbereidingskredieten en (gefaseerde) uitvoeringskredieten. Tevens worden investeringen waar mogelijk in de vorm van projecten uitgevoerd. Ermelo werkt met een tienjarig investeringsplan. Dit betekent dat naar mate een investering verder in de tijd staat, de bedragen zijn gebaseerd op grovere aannames en schattingen. Eerst nadat de plannen verder uitgewerkt worden, komt er duidelijkheid over de daadwerkelijke hoogte van het benodigde investeringskrediet.

Daarnaast geldt dat Ermelo de vervangingskredieten niet raamt op basis van het prijspeil geldend voor het concrete uitvoeringsjaar, maar op basis van historische prijspeilen.

De investeringen in de periode 2022-2025 zijn:

Programma Samen Werken voor Ermelo:

- HvG-b Gebouwenrenovatie*
- Gem.Werf MOP Invest. Duurzaamheid 2023
- Brandweerkazerne MOP Duurzaamheid 2024
- Brandweerkazerne MOP Duurzaamheid 2024
- Gem.werf, ramen & deuren MOP 2024
- Gem.werf, dakbedekking 2024
- Gem.Werf MOP Invest. Duurzaamheid 2024
- Gem.Werf MOP Invest. Duurzaamheid 2024
- Gemeentewerf, dakbedekking MOP 2024
- AKW1: Aktiewagen Brimos 2022
- ABS7: Sneeuwpluog Iveco verv 2023
- DW2: Iveco 50c15 sma (VG-146-J) v2024
- DW8: Iveco 50c15 (VG-925-H) v2024
- DW1: Iveco 50c15 (VG-912-H) v2024

- ABS14: Sneeuwploeg Laadschop 2024
- ABS11: Sneeuwploeg Tractor verv 2024
- DW3: Fiat Doblo cargo (...-...) 2025
- HvG Installaties
- HvG-b Installaties*
- AKW3: Aktiewagen Hapert 2022
- ABS1: Gladheidsmeldsysteem 2023
- AB5: Watertank-hogedruk 2024
- AB10: Schaftwagen 64-WD-SH 2024
- AB8: Votex Roadmaster 2024
- Notudoc en Notubis 2024
- Koffievoorziening 2025
- AB17: Imants Rotosweep (gv.mach.) 2026
- HvG-b Inventaris/meubilair*
- HvG-b Vaste inrichting*
- Tablets raad 2022
- Computerapparatuur bestuurders 2022
- Audiovisuele middelen 2024
- Beheerspakketten OW 2024
- Geintegr. syst., speelpl.beh.syst. 2024
- Octopus 2024
- Geintegr. syst., autom. vastgoed 2024
- Applicatie bezwaarschriften jbz 2024
- Softw. Wet kenbaarh. publiekr. bep. 2024
- Stuf-afvalmodule 2024
- Inspectie- en analysesoftware OW 2024

Programma Samen Leven in Ermelo:

- VSO Rietschans nieuwbouw
- Nwb.Calluna-Bouwkundige werken*
- Nwb.Calluna-Werktuigbouwk.installaties*
- Nwb.Calluna-Vaste inrichtingen*
- Nwb.Calluna-Bijkomende kosten*
- De Dialoog: bouwkundige werken*
- De Dialoog: inrichting*
- De Dialoog: indirecte kosten*
- Verv.nieuwbouw VSO Driekansen
- VSO Rietschans lift
- Nwb.Calluna-Terreinwerkzaamheden
- Renovatie de Klokbeker
- Verbouwing Groevenbeek
- Balvers, dakbedekking MOP 2024
- De Dialoog: installaties*
- Inrichting nieuwe ruimte W.C. West
- Toplaag sportvelden
- Toplaag (2x) kunstgras DVS
- Toplaag kunstgras EFC
- Toplaag kunstgras DVS 20/21
- Scout. Alex. Dak(en -ramen) 2021
- IJclub grindasfalt 2021
- DVS veld 2 gras 2022
- EFC veld 4 gras 2022
- B.A. Dialoog, automatisering 2023
- Triade verwarmingsinst. 2023
- Triade veiligheidsinst. 2023
- Triade dekvloeren/vloerbed. 2023
- Triade tegels/douche 2023
- Triade plafonds/wandsys 2023
- Triade elektrische inst. 2023
- Triade Keukenvoorziening 2023
- FC Horst verv toplaag kunstgrasveld 2023
- Baanveger dak en profiel 2023
- Dindoa kunstgras 50% 2024
- Dindoa beregeninginst. 2025
- Overbruggingskrediet Goede Herderschool

Programma Samen Wonen in Ermelo:

- Verbreden Bermen
- Kerkdennen - revitalisering
- Open berging Kolbaanweg Afvalwater(BRP)
- Verbeteren/verbreden Fietspaden 2020-22
- Vrijverval riolering 2022

- Mech/elect BBB Hoenderweg
- Herinr. OTW wegvak HeideIn-Hamb.wg
- Vervanging VRI Hambweg/Kostersland
- Vervanging VRI Hambweg/Suikerbakker
- Verv VRI Telgterweg/Veldwijkerweg
- Vervanging Lichtmasten 2022
- Klimaatadaptatie 2022
- twee vijvers de Maat
- Vrijverval riolering 2023
- Mech/elec RG Drieerweg
- Mech/elec RG Zanderij
- Vervanging leidingen 2023
- Parkeren Calluna De Zanderij
- O.T.-weg - ontsl. en toerit De Zanderij
- Aanleg rijwielpaden en -stroken 2023
- Vervanging Lichtmasten 2023
- Klimaatadaptatie 2023
- Vrijverval riolering 2024
- Mech/elec RG Postweg
- Mech/elec RG Groot Horloo
- Aanleg rijwielpaden en -stroken 2024
- Asfaltpaden begrpl 2024
- Vervanging Lichtmasten 2024
- Klimaatadaptatie 2024
- Vrijverval riolering 2025
- Mech/elec BBB Oude Telgterweg
- Beschoeiing Palmbosweg 8 2025
- Aanleg rijwielpaden en -stroken 2025
- Vrijverval riolering 2026
- Vervanging leidingen 2026
- Vervanging IBA 2026
- Aanleg rijwielpaden en -stroken 2026
- Vervanging ondergrondse containers
- Starterslening SVn Ermelo 2019
- Blijversleningen 2022

Programma Ondernemen in Ermelo:

- Kerkdennen - aanpak Oude Telgterweg
- Welkomstportalen 2022-2023

Overzicht investeringen per programma

Meerjarenbegroting 2022-2025: Investeringsplan 2021-2030
(bedragen x € 1.000)

Programma	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal								
Inkomsten	-5.648	-1.939	-272	-9	0	0	0	
Uitgaven	41.014	32.769	18.397	2.954	744	532	468	2.040
Saldo Totaal	35.366	30.830	18.125	2.945	744	532	468	2.040
Onderverdeeld naar Programma:								
Programma Samen Werken voor Ermelo								
Inkomsten	0	0	0	0	0	0	0	
Uitgaven	1.439	311	16	956	53	86	55	
Saldo Programma Samen Werken voor Ermelo	1.439	311	16	956	53	86	55	
Programma Samen Leven in Ermelo								
Inkomsten	-2.769	-1.410	-237	-9	0	0	0	
Uitgaven	21.841	13.036	15.243	-348	32	75	0	
Saldo Programma Samen Leven in Ermelo	19.072	11.626	15.006	-357	32	75	0	
Programma Samen Wonen in Ermelo								
Inkomsten	-2.704	-529	0	0	0	0	0	
Uitgaven	17.564	19.402	2.965	2.346	659	371	413	2.040
Saldo Programma Samen Wonen in Ermelo	14.860	18.873	2.965	2.346	659	371	413	2.040
Programma Samen Ondernemen in Ermelo								
Inkomsten	-175	0	-35	0	0	0	0	
Uitgaven	170	20	173	0	0	0	0	
Saldo Programma Samen Ondernemen in Ermelo	-5	20	138	0	0	0	0	
Eindtotaal	35.366	30.830	18.125	2.945	744	532	468	2.040
Onderscheid in soort investering	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Investerings met een economisch nut	23.719	15.795	14.684	2.529	242	342	353	1.900
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.849	4.993	3.341	340	202	190	115	110
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	1.950	9.792	100	276	0	0	0	
Overige	848	250	0	-200	300	0	0	
Eindtotaal	35.366	30.830	18.125	2.945	744	532	468	2.040

Toelichting op de financiële positie

Uitgangspunten Meerjarenbegroting 2022-2025

In de Kadernota 2022 zijn de financieel-technische uitgangspunten verwoord. Deze zijn verwerkt in deze Meerjarenbegroting 2022-2025. Voor zover noodzakelijk zijn de uitgangspunten uit de Kadernota 2022 geactualiseerd.

Voor de goede orde vermelden wij de gehanteerde uitgangspunten in dit hoofdstuk.

Omschrijving	Percentage	Toelichting
Ontwikkelingen belastingen		
OZB woningen (eigenaren)	8,7%	
OZB niet woningen (eigenaren / gebruikers)	8,7%	
Precariobelasting	-	Met ingang van 2022 afgeschaft
Toeristenbelasting	€ 2,00	Het tarief Toeristenbelasting is in 2022 bevroren ten opzichte van 2021
Forensenbelasting	8,7%	Het tarief Forensenbelasting is in 2022 bevroren ten opzichte van 2021
Afvalstoffenheffing	1%	Gebaseerd op het NEA-index: volledig kostendekkend, inclusief btw en voorziening Afvalstoffen.
Rioolheffing	0%	Gebaseerd op het ZAP: volledig kostendekkend, inclusief btw en voorziening riolering.
Overige legestarieven		Volledig kostendekkend, tenzij nadrukkelijk anders is besloten.
Overige ontwikkelingen		
Loonontwikkelingen	1,5%	Loonmutaties 1,5% van de totale loonsom (€ 11,2 mln).
Prijsontwikkelingen	1,8%	Inflatiepercentage mei 2020
Volumeontwikkelingen	0,5%	0,5% over de gecorrigeerde omzet (€ 23 mln).
Marktwerking	-	Met ingang van 2022 afgeschaft (besluit Kadernota 2021).
Ontwikkelingen indexering subsidies	1,6%	1,6% over het totaal van de ramingen voor gesubsidieerde instellingen (€ 4,8 mln), zijnde een stelpost ter grootte van € 56.000,00.
Ontwikkelingen indexatie Gemeenschappelijke regelingen	1,63%	
Loon, prijs en volumeontwikkeling Sociaal Domein		Dit is afhankelijk van de compensatieregeling uit de algemene uitkering.
Renteontwikkelingen		
Rentevisie lange termijn bij aantrekken gelden	0,25%	
Rentevisie korte termijn bij aantrekken gelden	0,0%	
Rentevisie nieuwe beleggingen gelden	0,0%	
Rentevisie bestaande beleggingen gelden		
Ontwikkelingen Grondbeleid		
Rentepercentage Grondbeleid	0,66%	
Percentage kostenstijging	2,25%	
Percentage opbrengststijging woningbouw	2,5%	
Percentage opbrengststijging bedrijfsterrein	2%	
Rekentarief ambtelijke (plan)kosten	€125,00	

Algemene uitkering Gemeentefonds

Algemeen

In deze Meerjarenbegroting 2022-2025 zijn alle gegevens over de algemene uitkering Gemeentefonds tot en met de Meicirculaire 2021 opgenomen. Voorts is rekening gehouden met de verwachte extra gelden voor Jeugdzorg voor 2022 alsmede het door de provinciale toezichthouder toegestane bedrag dat verwacht wordt voor de jaren 2023 tot en met 2025. Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel.

De budgettaire gevolgen van de Septembercirculaire 2021 konden nog niet worden meegenomen, deze zijn eerst beschikbaar in de loop van september 2021. De budgettaire gevolgen hiervan zullen wij meenemen in een Bestuursrapportage 2021. Met betrekking tot de uitkomst van deze circulaire bent u eerder al door middel van de Raadsbrief geïnformeerd. De uitkomsten zijn door ons verwerkt in deze Programmabegroting.

De algemene uitkering van het Gemeentefonds is de grootste inkomstenpost van onze gemeente, zeker nu ook de middelen voor het Sociaal Domein zijn toegevoegd. Als gemeente zijn wij sterk afhankelijk op welke wijze het Rijk de economische ontwikkelingen in de rijksbegroting vertaalt. Een besluit van het Kabinet tot aanvullende bezuinigingen zal zijn weerslag kunnen vinden op het Gemeentefonds, afhankelijk of deze uitgaven relevant zijn voor het Gemeentefonds. Een besluit van het Kabinet tot aanvullende rijksuitgaven kan daarentegen leiden tot een stijging van het accres (1). Voorts zien we dat het Kabinet toevoegingen aan de algemene uitkering steeds meer tracht te oormerken en te voorzien van allerlei voorwaarden. Dit beperkt de autonomie van de gemeente

[1] Bedrag waarmee het beschikbare bedrag van het Gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast, gebaseerd op een bestuurlijk overeengekomen normeringssystematiek

Landelijke ontwikkelingen

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

1.1 Herijking verdeling Gemeentefonds

De fondsbeheerders zijn al enige tijd bezig met de herijking (herverdeling) van het Gemeentefonds. In februari 2021 werden op basis van cijfers en hoeveelheden uit 2017 de eerste effecten van de nieuwe verdeling gepresenteerd. Sindsdien zijn nog een tweetal publicaties verschenen met daarbij vermeld de op dat moment bekende uitkomsten. De uitkomsten per publicatie staan vermeld in de Bijlage. Dit betreft de publicaties van:

1. Februari 2021
2. Juli 2021
3. Augustus 2021

Het doel van de fondsbeheerders is om een herverdeling van het gemeentefonds met ingang van het begrotingsjaar 2023 in te laten gaan. De mutatie als gevolg van de herijking heeft een belangrijk financieel effect voor de gemeenten. Wel moet bedacht worden, dit zijn de cijfers van *dit* moment. De status is nog verre van definitief i.v.m. de aanstaande advisering van het ROB alsmede de VNG. Bovenal moet het nieuwe kabinet hierover nog een besluit nemen. Ten slotte volgt nog een actualisatieslag naar 2023. De cijfers zullen dus nog zeker veranderen!

Uitkomsten naar de stand van augustus 2021

De thans bekende cijfers naar de stand van augustus 2021 leidt voor Ermelo tot grote nadelen voor de begroting. Voor Ermelo betekent dit een nadeel van € 118 per inwoner (€ 3,2 mln.), voor Harderwijk een nadeel van € 26 per inwoner (€ 1,2 mln.) en voor Zeewolde een nadeel van € 55 per inwoner (€ 1,2 mln.). De fondsbeheerders stellen een overgangsmaatregel van de nieuwe herverdeling van het gemeentefonds voor. Deze overgangsmaatregel duurt voor de nadeelgemeenten 10 jaar en voor de voordeelgemeenten 25 jaar. De afspraak is om de eerste vier jaar de herverdeling te beperken tot een totaal van maximaal € 60 per inwoner. Die maximering geldt tot 2027. In 2026 komt opnieuw een evaluatie van het gemeentefonds. De fondsbeheerders stellen daarmee een ingroeimodel voor. en een evaluatie na 4 jaar. Ook hier is nog geen besluit over, laat staan wat er met de uitkomsten van de voorgestelde evaluatie gaat gebeuren. Het enige zekerheid is de cijfers met dit voorstel voor de eerste vier jaar dan vastliggen, wat daarna gebeurt is onzeker.

Procedureel moeten nog de volgende stappen worden doorlopen voordat er een definitief voorstel ligt en het financieel effect van de herverdeling GF definitief wordt:

1. Het ROB moet zijn advies aan het kabinet nog opstellen. Deze wordt medio september 2021 verwacht;
2. De VNG start onder de gemeenten een consultatieronde hoe op het voorstel te reageren.
3. Het volgende kabinet (niet het demissionaire kabinet) moet tijdig een besluit nemen over de herverdeling van het GF, anders wordt de meicirculaire 2022 niet gehaald en schuift invoering per 2023 op.
4. Over de omvang van het gemeentefonds moeten nog door het nieuwe kabinet besluiten worden genomen. Het nieuwe kabinet zal besluiten over de structurele bekostiging die hoort bij de hervormingsagenda. Om de financiën van gemeenten structureel op orde te brengen, is dat een cruciale stap die nog gezet moet worden gecombineerd met het schrappen van de opschalingskorting en het abonnementsstarief in de Wmo.
5. Na definitieve besluitvorming door het nieuwe kabinet wordt een actualisatie van de cijfers gemaakt van 2019 naar 2023.

In de begroting 2022-2025 is door de gemeente Ermelo wel deels voorgesorteerd op de komende herverdeling (€ 390.000,00), bij de overige twee gemeenten niet.

1.2 Woonplaatsbeginsel

De invoering van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022 is geen onderdeel van hetherverdeeleffect, zo blijkt uit informatie van PAUW en het Ministerie van BZK, maar is een apart traject. Voor Ermelo leidt het woonplaatsbeginsel tot een verlaging van de algemene uitkering met € 66 per inwoner. Kanttekening bij dit laatste bedrag is dat, gezien het aantal instellingen binnen de grenzen van Ermelo, de lasten ook zullen afnemen. Vooralsnog gaan wij uit van een evenredige afname van de kosten. Dit is een aanname. Voor Zeewolde leidt het woonplaatsbeginsel tot een uitname van € 4 per inwoner en voor Harderwijk tot een toevoeging van € 5 per inwoner. Voor Zeewolde staat daar eveneens een daling van de kosten tegenover, voor Harderwijk juist een stijging van de kosten. Aanname is dat dit budgettair neutraal verloopt.

1.3 Verlenging extra (structurele) middelen voor Jeugdzorg na 2021

Arbitrage-uitspraak Jeugdzorg

Een arbitrage door een commissie van wijzen onder voorzitterschap van staatsraad van Zwol is uitgevoerd naar de Jeugdzorg. Deze commissie heeft nadrukkelijk gekeken naar de resultaten van de commissie Sint over de (financiële) houdbaarheid van het stelsel van jeugdzorg. De belangrijkste overweging van de arbitragecommissie was dat jeugdzorg wordt aangemerkt als een taak van (verplichte) medebewind. Daarbij worden alle kosten vergoed. Van 2005 tot en met 2015 stegen de jeugdzorgkosten met 250%. Het was te optimistisch om te veronderstellen dat het na een periode van zulke sterke groei mogelijk zou zijn om in korte tijd een structurele daling van de uitgaven voor de jeugdzorg te realiseren door overdracht aan de gemeenten, die helemaal nog geen ervaring in de jeugdzorg hadden. Daarmee is *niet* voldaan aan artikel 108 lid 3 van de Gemeentewet.

De arbitragecommissie neemt de bedragen van het AEF-rapport als uitgangspunt. Het rapport van AEF

concludeerde dat gemeenten in 2019 macro ± € 1,7 miljard meer hadden uitgegeven dan gecompenseerd hadden gekregen. De arbitragecommissie spreekt zich niet uit over een compensatie met terugwerkende kracht voor de jaren tot en met 2021. Het doet een semi-bindend advies aan het nieuwe kabinet over de jaren daarna.

De commissie Sint noemt diverse adviezen over de (financiële) houdbaarheid van het stelsel. Een belangrijke is de reikwijdte van de Jeugdwet. Die wet noemt wel een minimaal voorzieningenniveau maar geen maximum. Gevolg is dat gemeenten hun beleidsvrijheid aanwenden om de keuzes te maken die bestuurlijk wenselijk zijn. Dat leidt tot verdringing van andere gemeentelijke taken. Tegelijkertijd zien ook diverse gemeenten kans wel degelijk de kosten in de hand te houden. Gemeenten kunnen dus leren van elkaar. Dat wordt onderdeel van een zgn. ontwikkelagenda waar nog veel meer onderwerpen op staan.

Het voorgaande overziende is sprake van een flinke doorbraak. Het gaat om erkenning van de gemeentelijke tekorten tot een groot bedrag.

Voorts is rekening gehouden met de verwachte extra gelden voor Jeugdzorg voor 2022 alsmede het door de provinciale toezichthouder toegestane bedrag dat verwacht wordt voor de jaren 2023 tot en met 2025. Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen Rijk en VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdinstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrage uitspraak van de Commissie van Wijzen (hierna de Commissie). Als onderdeel van de afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1,3 miljard extra beschikbaar. Dit is bovenop de eerder toegezegd € 300 miljoen. De provinciale toezichthouders merken deze middelen - in de lijn van de eerder toegestane € 300 miljoen – aan als structureel dekkingsmiddel. De bekostiging vanaf 2023 is overgelaten aan het nieuwe kabinet en is afhankelijk van het coalitieakkoord. Vanuit de koepels (IPO en VNG) is erop aangedrongen, dat gemeenten in hun meerjarenbegroting wel alvast rekening kunnen houden met extra structurele middelen vooruitlopend op de definitieve besluitvorming. In gezamenlijkheid hebben het Rijk, IPO en VNG hierover nu afspraken gemaakt. Concreet betekenen de afspraken dat gemeenten de volgende bedragen mogen opnemen in hun meerjarenbegroting:

Afspraken extra middelen Jeugdzorg (Bedragen x € 1.000,00)	2023	2024	2025
Bedrag uit Financiële tabel samenvatting oordeel commissie van Wijzen (arbitragecommissie)	1.451 mln	1.365 mln	1.258 mln
Bedrag toegestane Stelpost (75%)	1.091 mln	1.024 mln	944 mln
Omgekeerd bedrag voor Ermelo	1.125	1.025	901

Deze middelen zijn vertaald naar de situatie voor Ermelo en vervolgens opgenomen binnen de middelen voor Sociaal Domein. De stelpost geeft geen garantie, omdat het besluit afhankelijk is van een toekomstig coalitieakkoord. Dat verklaart ook het uitgangspunt, om in het kader van behoedzaamheid, 75% van de bedragen te hanteren voor de omvang van de stelpost. Met deze stelpost kunnen gemeenten de structurele lasten voor de jeugdzorg bekostigen. Opname van de stelpost zal, bij de beoordeling van de komende begrotingen, niet leiden tot een correctie op het begrotingsaldo door de provinciale toezichthouder.

1.4 Economische effecten Coronacrisis

Recente publicaties van CPB en DNB gaan uit een economische neergang als gevolg van de wereldwijde Coronapandemie (Covid-19) en een verdubbeling van de werkloosheid (zie publicatie www.CPB.nl/juniraming-2021). Het is reëel te verwachten, dat de effecten op enig moment gaan leiden tot lagere rijksuitgaven. Door de gehanteerde 1normeringssystematiek van "samen de trap op, samen de trap af" heeft dat ook negatieve gevolgen voor het Gemeentefonds en daarmee de uitkomsten meerjarig van de algemene uitkering. Dit zal met name op het bordje komen van een nieuw Kabinet.

Meicirculaire 2021

In deze begroting is de Meicirculaire 2021 volledig verwerkt. De Meicirculaire 2021 is gebaseerd op de Voorjaarsnota van het rijk en het moment voor aanpassing van het accres en loon- en prijscompensatie voor het sociaal domein.

Alle taakmutaties worden in eerste instantie aan de stelpost circulaire toegevoegd, dit in afwachting van nadere besluitvorming. Ook de thans verwerkte coronasteunpakketten worden direct in de begroting verwerkt, dit geschiedt zoveel mogelijk aan daartoe speciaal in het leven geroepen aparte coronakostenplaatsen. Alle extra bedragen voor sociaal domein zijn eveneens toegevoegd aan de stelpost circulaire, dit in afwachting van nadere besluitvorming.

De belangrijkste onderwerpen uit deze circulaire zijn (de hieronder genoemde bedragen zijn voor alle gemeenten gezamenlijk, technisch gezien heet dit ook wel macrobedragen) voor de jaren 2022-2025:

- Accressen vanaf 2022 zijn bijgewerkt op basis van de regels van de huidige normeringmethodiek, dit leidt tot een forse verlaging van de algemene uitkering.
- Loon- en prijscompensatie (LPO) 2021 in het sociaal domein voor taken die in 2019 niet zijn geïntegreerd in de algemene uitkering maar zijn achtergebleven in een integratie-uitkering.
- IU Voogdij/18+ neemt vanaf 2021 macro toe met € 22 mln. door het gebruik van meer actuele gegevens van zorggebruik.
- Invoering van het woonplaatsbeginsel per 1-1-2022 voor voogdij /18+ leidt voor Ermelo tot een forse uitname uit het gemeentefonds. Daartegenover staan even hoge lagere lasten; aannahme is dat deze bedragen tegen elkaar wegvallen.

Per 2022 wordt overgegaan naar een nieuw woonplaatsbeginsel, de voogdijregeling wordt dan afgeschaft en de gemeente wordt verantwoordelijk voor de kinderen die uit uw eigen gemeente ter behandeling worden doorgezonden. Dit betekent voor Ermelo een forse verlaging van de algemene uitkering met € 3,3

mln. Daartegen over staat een verlaging van de kosten van jongeren die in een instelling zijn geplaatst maar afkomstig zijn uit een andere gemeente. Vooralsnog is in dit advies er vanuit gegaan dat verlaging van het bedrag in de algemene uitkering volledig gecompenseerd wordt door een verlaging van de kosten bij het sociaal domein.

- Inwerkingtreding van de nieuwe Inburgeringswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. De reeds verstrekte compensatie over 2021 voor uitvoeringskosten in de IU Inburgering macro € 27 mln. wordt teruggedraaid.
- Vier nieuwe decentralisatie-uitkeringen worden gepresenteerd. Daarnaast zijn wijzigingen aangebracht in 15 bestaande decentralisatie-uitkeringen. Niet alle wijzigingen daarin zijn voor Ermelo relevant.
- Invoering van de Wet Open Overheid. De incidentele compensatie 2022 bedraagt macro € 25 mln., de structurele compensatie loopt vanaf 2022 op van € 21 mln. naar € 42 mln. De initiatiefwet Wet Open Overheid (WOO) is op 26 januari 2021 door de Tweede Kamer aangenomen en beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog wel een besluit te nemen over de WOO. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (WOB) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de WOO.
- Actualisatie van de basisgegevens:
Veel gegevens binnen de algemene uitkering zijn een schatting en/of voorlopige ramingen van Ministeries, veelal ook nog eens gebaseerd op gedateerde gegevens. Geactualiseerde gegevens komen pas in een later stadium beschikbaar. Ook gemeenten werken met eigen basisgegevens zoals de WOZ, woonruimten, leerlingen, inwoners, bijstands- en overige gerechtigden en overige daaraan gerelateerde verdeelmaatstaven. Dit leidt bij iedere circulaire door actualisatie tot meerjarige aanpassingen, soms een plus, de andere keer een min. In deze circulaire is sprake van diverse grote bijstellingen.

Per saldo leidt de Meicirculaire 2021 tot de volgende budgettaire uitkomst:

Meicirculaire 2021 (Bedragen x € 1.000,00 min=voordeel, plus=nadeel)	2022	2023	2024	2025
Budgettaire uitkomst	803 V	310 V	228 V	-79 N

Grondexploitatie

Financieel kengetal: Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamd) baten. Voor de berekening van dit kengetal wordt het totaal van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de begroting of rekening en uitgedrukt in een percentage.

De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Kengetal	2022	2023	2024	2025
Grondexploitatie	1,4% A	-01% A	-0,1% A	-0,1% A

Voor de financiële positie van de gemeente in zijn geheel is van het onderdeel Grondexploitatie vooral de ontwikkeling van de reserves Grondexploitatie van belang. In de [paragraaf Grondbeleid](#) wordt expliciet ingegaan op de grondexploitatie. Korthedshalve verwijzen wij naar deze paragraaf.

Tarievenbeleid

Financieel kengetal: Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, uitgedrukt in een percentage. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Onder de woonlasten worden aldus verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Hoe lager dit percentage is, hoe meer vrije belastingcapaciteit een gemeente heeft. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. De laatste publicatie is die van 2020. De cijfers voor 2022 en verder zijn derhalve nog niet bekend, deze jaren zijn doorgerekend met een geschatte indexatie van 1,8% per jaar.

Kengetal	2021	2022	2023	2024	2025
Belastingcapaciteit	121,1% C	118,0% C	117,9% C	118,0% C	118,0% C

In de [paragraaf Lokale heffingen](#) wordt expliciet ingegaan op de tarieven voor lokale belastingen, heffingen en retributies. Korthedshalve volstaan wij met een verwijzing naar deze paragraaf.

Belastingplicht vennootschapsbelasting

Sinds 2016 is Ermelo voor de grondexploitatie vpb-plichtig. Enige tijd later heeft de belastingdienst het standpunt ingenomen dat over een positief resultaat van de verwerking van het restafval eveneens vennootschapsbelasting is verschuldigd. Het berekenen van het resultaat bleek voor zowel gemeenten als de Belastingdienst echter niet eenvoudig vast te stellen zodat een landelijke regeling is getroffen waar gebruik van kan worden gemaakt. 1% van de inkomsten wordt als winst aangemerkt.

In 2020 heeft de Belastingdienst bij een aantal gemeenten het standpunt ingenomen dat een positief resultaat voor het gelegenheid geven tot reclame op bushokjes, lantarenpalen etc. onderworpen zijn vennootschapsbelasting. Dit standpunt wordt door veel fiscalisten niet gedeeld. Zekerheid hierover is pas te verwachten na he doorlopen van bezwaar- en beroepsprocedures. De inkomsten zijn vooralsnog beperkt en niet meegenomen in de aangiften. Ermelo is hierover nog niet door de Belastingdienst gehoord.

In 2020 is een vaststellingsovereenkomst gesloten met de Belastingdienst over de wijze van renteberekening binnen de grondexploitatie. De fiscale waarde op de beginbalans is hierdoor hoger vastgesteld met lagere fiscale winst als gevolg.

Belastingdruk vennootschapsbelasting

De aangiften 2016 t/m 2018 zijn ingediend waarbij deze zijn opgesteld conform de uitgangspunten van de vaststellingsovereenkomst die de gemeente heeft afgesloten met de Belastingdienst. Voor 2016 is daarbij een klein positief resultaat berekend en voor de jaren 2017 en 2018 een verlies. Het verlies van 2017 kan worden gecompenseerd met het resultaat 2016 waardoor feitelijk geen belastingdruk ontstaat. De aangifte over 2019 is nog niet ingediend. Hiervoor is uitstel verleend. De aangifte 2019 wordt uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 ingediend waarna een aanslag zal volgen. Naar wordt verwacht is sprake van fiscale winst. Vanwege verliescompensatie van voorgaande jaren wordt de winst niet geheel belast. De hoogte van de fiscale winst en de verschuldigde belasting wordt nog door de externe belastingadviseur berekend. Doordat de opbrengsten en uitgaven niet altijd volgens prognose verlopen kan het fiscale resultaat jaarlijks sterk wisselen. De over 2019 verschuldigde belasting wordt mogelijk in een later jaar weer (deels) terugbetaald.

Btw Exploitatie sportaccommodaties

Met ingang van 2019 is de btw op de investeringen en exploitatiekosten van de sportaccommodaties niet langer terug te vorderen en is over de inkomsten geen btw meer verschuldigd. Dit is voor de gemeente financieel nadelig. Om dit nadeel te compenseren is door het Rijk en specifieke uitkering in het leven geroepen. Deze uitkering is voor alle gemeente gezamenlijk gemaximeerd. Bij een tekort worden de gemeenten procentueel gekort. De aanvraag wordt gebaseerd op de begroting en later vindt afrekening plaats op basis van de werkelijke uitgaven. Op basis van de begroting werd over 2019 t/m 2021 een uitkeringspercentage van ongeveer 80% vastgesteld waardoor het ontstane tekort niet volledig werd gecompenseerd. Bij de verantwoording van het jaar 2019 bleek dat alsnog volledig kon worden gecompenseerd en werd in 2021 een aanvullend bedrag uitgekeerd. De definitieve uitkering over 2020 wordt begin 2022 vastgesteld. De aanvraag over 2020 is te hoog geweest omdat aanzienlijk minder uitgaven zijn gedaan voor de nieuwbouw van het nieuwe sportcentrum. Van het voorschot zal een deel in 2022 moeten worden terugbetaald. Op basis van de werkelijke uitgaven is het nadeel van het voorlopige uitkeringspercentage € 85.908. Verwacht wordt dat hiervan in 2022 nog een deel van zal worden ontvangen.

Overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Jaarstukken Begroting 2021		Meerjarenbegroting 2022-2025			
Programma's		2020	2021	2022	2023	2024	2025
0.1 Bestuur	lasten	2.087	2.044	1.813	1.793	1.793	1.793
	baten	-44	-50	-50	-50	-50	-50
	saldo	2.043	1.994	1.763	1.743	1.743	1.743
0.2 Burgerzaken	lasten	721	896	1.488	1.475	1.440	1.440
	baten	-340	-515	-519	-510	-501	-501
	saldo	381	381	969	965	939	939
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	lasten	410	422	479	462	466	466
	baten	-460	-280	-281	-278	-276	-276
	saldo	-50	142	198	184	190	190
0.4 Ondersteuning organisatie	lasten	14.243	13.736	12.998	12.758	12.549	12.404
	baten	-275	-304	-225	-212	-207	-207
	saldo	13.968	13.432	12.773	12.546	12.342	12.197
0.5 Treasury	lasten	206	274	178	195	167	149
	baten	-903	-1.004	-1.004	-1.564	-1.512	-1.370
	saldo	-697	-730	-826	-1.369	-1.345	-1.221
0.61 OZB woningen	lasten	193	200	215	215	215	215
	baten	-4.676	-5.438	-6.259	-6.259	-6.259	-6.259
	saldo	-4.483	-5.238	-6.044	-6.044	-6.044	-6.044
0.62 OZB niet-woningen	lasten	21	22	24	24	24	24
	baten	-3.215	-3.301	-3.681	-3.681	-3.681	-3.681
	saldo	-3.194	-3.279	-3.657	-3.657	-3.657	-3.657
0.64 Belastingen Overig	lasten	112	113	122	122	122	122
	baten	-1.628	-1.440	-57	-57	-57	-57
	saldo	-1.516	-1.327	65	65	65	65
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	lasten	0	0	273	360	395	398
	baten	-47.982	-49.897	-48.532	-47.856	-48.358	-49.036

	saldo	-47.982	-49.897	-48.259	-47.496	-47.963	-48.638
0.8 Overige baten en lasten	lasten	28	-2.756	-2.610	-1.718	-2.435	-1.974
	baten	-967	-953	-953	-953	-953	-953
	saldo	-939	-3.709	-3.563	-2.671	-3.388	-2.927
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten	2	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	2	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	lasten	9.472	6.525	957	776	158	158
	baten	-15.084	-8.024	-3.513	-2.653	-1.695	-1.438
	saldo	-5.612	-1.499	-2.556	-1.877	-1.537	-1.280
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten	3.611	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	3.611	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	lasten	1.674	1.705	1.705	1.703	1.703	1.707
	baten	0	-2	-2	-2	-2	-2
	saldo	1.674	1.703	1.703	1.701	1.701	1.705
1.2 Openbare orde en Veiligheid	lasten	631	760	1.415	1.364	1.359	1.359
	baten	-108	-42	-68	-59	-49	-49
	saldo	523	718	1.347	1.305	1.310	1.310
2.1 Verkeer en vervoer	lasten	3.175	3.625	3.912	4.160	4.555	4.464
	baten	-247	-104	-109	-106	-103	-103
	saldo	2.928	3.521	3.803	4.054	4.452	4.361
2.5 Openbaar vervoer	lasten	7	7	7	7	7	7
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	7	7	7	7	7	7
3.1 Economische ontwikkeling	lasten	87	44	44	44	44	44
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	87	44	44	44	44	44
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	295	2	3	0	0	0
	baten	-295	-2	-3	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	lasten	198	252	227	260	258	259
	baten	-223	-14	-14	-13	-12	-12
	saldo	-25	238	213	247	246	247
3.4 Economische promotie	lasten	554	641	435	403	411	411
	baten	-1.915	-2.077	-2.074	-2.298	-2.297	-2.297
	saldo	-1.361	-1.436	-1.639	-1.895	-1.886	-1.886
4.1 Openbaar basisonderwijs	lasten	17	119	78	76	75	75
	baten	0	-3	-2	-2	-1	-1
	saldo	17	116	76	74	74	74
4.2 Onderwijshuisvesting	lasten	1.609	1.588	1.479	1.402	1.729	1.748
	baten	-24	-46	-49	-48	-48	-48
	saldo	1.585	1.542	1.430	1.354	1.681	1.700
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	lasten	1.038	1.201	1.060	1.057	1.060	1.057
	baten	-263	-240	-239	-239	-239	-239
	saldo	775	961	821	818	821	818
5.1 Sportbeleid en activering	lasten	41	66	6	6	6	6
	baten	-35	-40	0	0	0	0
	saldo	6	26	6	6	6	6

bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Jaarstukken Begroting 2021		Meerjarenbegroting 2022-2025			
Programma's		2020	2021	2022	2023	2024	2025
5.2 Sportaccommodaties	lasten	3.570	3.325	3.801	3.162	4.116	4.121
	baten	-602	-629	-676	-541	-541	-541
	saldo	2.968	2.696	3.125	2.621	3.575	3.580
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	385	824	670	670	670	670
	baten	-168	-1	0	0	0	0
	saldo	217	823	670	670	670	670
5.4 Musea	lasten	426	441	469	430	430	441
	baten	-60	-57	-57	-57	-57	-57
	saldo	366	384	412	373	373	384
5.5 Cultureel erfgoed	lasten	67	91	42	54	45	45
	baten	-19	0	0	0	0	0
	saldo	48	91	42	54	45	45
5.6 Media	lasten	496	519	527	527	527	527
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	496	519	527	527	527	527
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	2.385	2.988	2.865	2.796	2.801	2.796
	baten	-479	-447	-456	-452	-448	-448
	saldo	1.906	2.541	2.409	2.344	2.353	2.348
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	3.160	3.839	3.068	3.059	3.289	3.293
	baten	-278	-424	-319	-317	-316	-316
	saldo	2.882	3.415	2.749	2.742	2.973	2.977
6.2 Wijkteams	lasten	187	344	217	217	217	217
	baten	0	-100	0	0	0	0
	saldo	187	244	217	217	217	217
6.3 Inkomensregelingen	lasten	11.244	9.865	9.491	9.491	9.489	9.489
	baten	-7.395	-5.455	-5.802	-5.919	-5.942	-5.942
	saldo	3.849	4.410	3.689	3.572	3.547	3.547
6.4 Begeleide participatie	lasten	3.588	3.316	2.846	2.927	2.857	2.857
	baten	-309	-260	-2	-2	-1	-1
	saldo	3.279	3.056	2.844	2.925	2.856	2.856
6.5 Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk	lasten	468	561	505	505	505	505
	baten	-24	0	0	0	0	0

	saldo	444	561	505	505	505	505
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	1.548	1.326	1.640	1.639	1.638	1.638
	baten	-64	-4	-3	-3	-2	-2
	saldo	1.484	1.322	1.637	1.636	1.636	1.636
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	4.197	5.656	5.958	5.956	5.955	5.955
	baten	-93	-179	-158	-135	-135	-135
	saldo	4.104	5.477	5.800	5.821	5.820	5.820
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	11.706	12.172	12.804	11.857	11.431	11.431
	baten	-1.088	-930	-264	-263	-263	-263
	saldo	10.618	11.242	12.540	11.594	11.168	11.168
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	lasten	31	34	34	34	34	34
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	31	34	34	34	34	34
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	lasten	1.338	964	966	966	966	966
	baten	0	0	0	0	0	0
	saldo	1.338	964	966	966	966	966
7.1 Volksgezondheid	lasten	876	1.578	1.014	1.016	1.016	1.016
	baten	-5	-501	-1	-1	-1	-1
	saldo	871	1.077	1.013	1.015	1.015	1.015
7.2 Riolering	lasten	3.103	3.200	3.232	4.230	3.924	3.925
	baten	-3.476	-3.734	-3.633	-4.626	-4.336	-4.336
	saldo	-373	-534	-401	-396	-412	-411
7.3 Afval	lasten	2.904	2.559	2.550	2.545	2.545	2.682
	baten	-3.089	-2.721	-2.826	-2.774	-2.779	-2.915
	saldo	-185	-162	-276	-229	-234	-233
7.4 Milieubeheer	lasten	2.404	4.205	1.990	2.037	1.758	1.772
	baten	-579	-2.579	-372	-370	-368	-368
	saldo	1.825	1.626	1.618	1.667	1.390	1.404
7.5 Begraafplaatsen	lasten	559	529	573	562	560	577
	baten	-604	-468	-468	-468	-468	-468
	saldo	-45	61	105	94	92	109
8.1 Ruimtelijke Ordening	lasten	2.091	2.384	940	994	926	926
	baten	-290	-1.391	-24	-19	-15	-15
	saldo	1.801	993	916	975	911	911
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	lasten	903	95	124	124	124	124
	baten	-1.418	-86	-115	-115	-115	-115
	saldo	-515	9	9	9	9	9
8.3 Wonen en bouwen	lasten	1.469	2.439	1.002	947	945	945
	baten	-813	-998	-826	-787	-782	-782
	saldo	656	1.441	176	160	163	163
Totaal overzicht	lasten	99.537	94.740	83.636	83.689	82.869	83.284
	baten	-99.537	-94.740	-83.636	-83.689	-82.869	-83.284
	saldo	0	0	0	0	0	0